

शिक्षण प्रसारक मंडळीचे

सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय, पुणे ३०

वर्ष : १०० अंक : १६०

शतसांवत्सरिक
वाटचाल

परशुरामीय

२०१५-१६

क्षणचित्रे

१४ जून २०१५ शताब्दी उद्घाटन सोहळा उपस्थित कुलगुरु डॉ. वासुदेव गाडे, डॉ. व्ही. बी. गायकवाड व सर्व शैक्षणिक शाखांचे अधिष्ठाता

१४ जून २०१५ शताब्दी व्याख्यानमालेचे उद्घाटन करताना ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेते डॉ. भालचंद्र नेमाडे

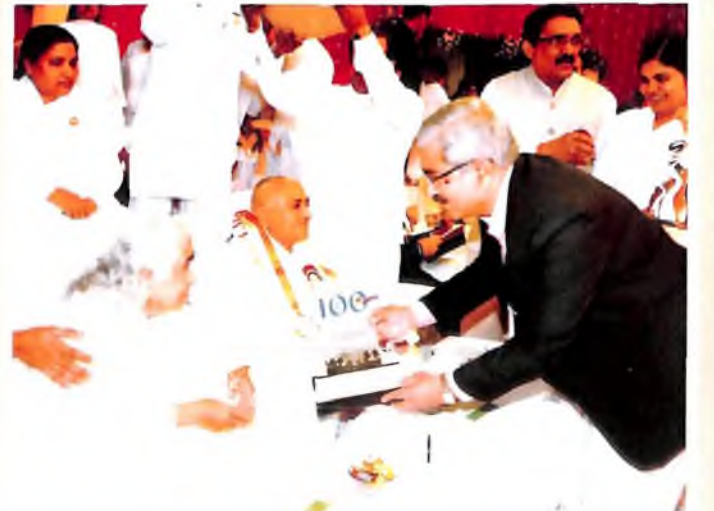
१८ जुलै २०१५, शताब्दी व्याख्यानमालेत केंद्रीय रेल्वेमंत्री मा. सुरेश प्रभू

७ फेब्रुवारी २०१६ MAVEN - २०१६ या वाणिज्य शाखेच्या कार्यक्रमाचे उद्घाटन करताना केंद्रीय अर्थजड उद्योगमंत्री मा. अनंत शिंदे

बजाज Finserve व स.प. महाविद्यालय यांच्यातील MOU सादर करताना श्री. संजीव बजाज व प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट

प्रजापिता ब्रह्मकुमारी संस्थेच्या प्रमुख मा. श्रीमती जानकी दिदी यांच्या वयाची १०० वर्षे पूर्ण झाल्याबद्दल सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. शेट

निर्वाहः प्रतिपन्नवस्तुषु ।

शिक्षण प्रसारक मंडळीचे

सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय, पुणे

(पुणे विद्यापीठाचा संलग्नता क्रमांक PU/PN/ASC/003/1916)

शिक्षण प्रसारक मंडळीचे
सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय, पुणे

100

शताब्दी महोत्सव
१९६१-२०११

परशुरामीय

२०१५-१६

परशुरामीय शताब्दी अंक

वर्ष : १००

अंक : १६०.

विशेष विभाग

- ❖ शताब्दी महाविद्यालयीन नियतकालिकाची ❖
- ❖ शताब्दी विभागांची ❖

www.spcollegepune.ac.in

परशुरामीय २०१६ ♦ १

शिक्षण प्रसारक मंडळी, पुणे- ३०.

पदाधिकारी

अध्यक्ष	:	मा. श्री. बाळ जगन्नाथमहाराज पंडित
उपाध्यक्ष	:	मा. शेट सुशीलकुमार रुईया
अध्यक्ष (नियामक मंडळ)	:	मा. श्री. अभय सुमंत दाढे
उपाध्यक्ष (नियामक मंडळ)	:	मा. श्री. अनंत नीलकंठ माटे
चिटणीस	:	मा. सौ. मेधा जयंत पंडित

नियामक मंडळ २६/१०/२०१५ पर्यंत कार्यरत

- (१) मा. श्री. अभय सुमंत दाढे - अध्यक्ष (२) मा. श्री. अनंत नीलकंठ माटे - उपाध्यक्ष
(३) मा. श्री. जयंत बाळकृष्ण शालिग्राम (४) मा. प्रा. श्री. चंद्रकांत रामचंद्र अरगडे (५) मा. श्री. विष्णु वासुदेव जोशी
(६) मा. श्रीकृष्ण विनायक साठे (७) मा. श्री. जयंत विष्णुदास किराड, (८) मा. श्री. अजय सदानंद दातार (९) मा. डॉ. गिरीश नीलकंठ
कुमठेकर (१०) मा. श्री. श्रीराम गणेश भालेराव (११) मा. सतीश वसंत पवार (१२) मा. डॉ. विजय वसंत खोले (१३) मा. डी. शिवानंदन
(१४) मा. बी. पी. साबळे

नियामक मंडळावरील प्रशासकीय मंडळाचे प्रतिनिधी

- (१) मा. प्राचार्य डॉ. सुहास रघुनाथ पेडणेकर (२) मा. प्रा. डॉ. उदय नामदेव साळुंखे (३) मा. प्रा. डॉ. गं. का. शिरुडे
(४) मा. प्राचार्य डॉ. श्रीमती शोबना वासुदेवन (५) मा. प्रा. डॉ. दीपक केडूशेट चव्हाण (६) मा. श्री. धोंडप्पा शिवप्पा हत्तरगे (७) सौ.
मेधा ज. पंडित (चिटणीस, शि.प्र.मंडळी) (दि. १४/२/२०१४ पासून) (८) प्राचार्य डॉ. दिलीप नारायण शेट, चिटणीस, प्रशासकीय मंडळ
(पदसिद्ध) (९) वि. पां. जडे (२८.२.२०१५ पर्यंत) (१०) श्री. सिं. धो. तडसरे (दि. ०१.०३.२०१४ ते ३१.७.२०१४ पर्यंत) (११)
मा. श्री. एस. एन. कदम (दि. १.८.२०१४ ते २८.२.२०१५ पर्यंत)

प्रशासकीय मंडळ

- (१) मा. प्राचार्य डॉ. सुहास रघुनाथ पेडणेकर (अध्यक्ष) (२) मा. अनंत नी. माटे, उपाध्यक्ष, नियामक मंडळ (नियामक मंडळाचे
प्रशासकीय मंडळावरील प्रतिनिधी) (३) मा. सौ. मेधा पंडित (चिटणीस, शि.प्र.मंडळी) (दि. ८.१.२०१५ पासून चिटणीसपदी नियुक्ती)
(४) मा. प्रा. डॉ. उदय ना. साळुंखे (५) मा. प्रा. डॉ. गं. का. शिरुडे (६) प्रा. डॉ. दिलीप ना. शेट (७) मा. प्रा. डॉ. शोबना वासुदेवन
(८) मा. सौ. लता आबनावे (नू.म.वि. मुलींची प्रशाला, दि. १/३/२०१४ पासून) (९) सौ. ज्योती कुलकर्णी (१०) मा. श्रुती बागेवाडी
(वि.मो.मेहता माध्यमिक शाळा, सोलापूर) (११) श्रीमती प्रज्ञा प्रकाश पाध्ये (१२) श्री. सिद्राम धोंडीबा तडसरे (नू.म.वि. मराठी शाळा,
सोलापूर दि. १.८.२०१४ पासून) (१३) सौ. अलका उमाकांत डंके (१४) सौ. माधवी मडगांवकर (१५) सौ. ज्योती बक्षी (एस.पी.एम.
प्राथमिक, निगडी) (१७) श्री. रविसंद्र मुंगसे (शि.प्र.मं. मराठी माध्यम, निगडी) (१८) सौ. ज्योत्सना अभ्यंकर (१९) सौ. जयश्री एडगांवकर
(दि. १.१०.२०१३ पासून) (२०) सौ. मुग्धा भोसेकर (२१) सौ. मेघना सु. कुलकर्णी (२२) श्री. आत्माराम संपत दुतोंडे
(२३) सौ. अपर्णा मॉरीस (एस.पी.एम. पब्लिक स्कूल, पुणे) (२४) श्री. दिप केडूशेट चव्हाण (दि. २९/२/२०१६ पर्यंत)
(२५) श्री. अनिल गोपाळ अंकुशराव (२९/२/२०१६ पर्यंत) (२६) श्री. धोंडप्पा शिवप्पा हलसगे (२९.२.२०१६ पर्यंत)
(२७) श्री. राहुल मल्हारी मोकाशी (२९.२.२०१६ पर्यंत)

स्थानिक कार्यकारी समिती

- (१) मा. श्री. श्री. वि. साठे - अध्यक्ष (२) मा. सौ. मेधा ज. पंडित - चिटणीस, शिक्षण प्रसारक मंडळी, पुणे (३) मा. प्रा. श्री. चं. रा.
अरगडे (४) मा. श्री. जयंत शालिग्राम (५) मा. श्री. सतीश व. पवार (६) मा. डॉ. दिलीप शेट (प्राचार्य) - निमंत्रक
(७) मा. डॉ. अशोक चासकर (शिक्षक प्रतिनिधी) (८) मा. प्रा. शाम थोरात (शिक्षक प्रतिनिधी) (९) मा. डॉ. विनायक सोलापूरकर
(१०) मा. श्री. हनुमंत बुरुड (११) मा. श्री. म. बा. भिलारे (शिक्षकेतर प्रतिनिधी)

शाला समिती

- (१) मा. श्री. श्री. वि. साठे (अध्यक्ष) (२) मा. सौ. मेधा ज. पंडित (चिटणीस) (३) मा. प्रा. श्री. चं. रा. अरगडे (४) मा. श्री. जयंत शालिग्राम
(५) मा. श्री. स. व. पवार, (६) मा. डॉ. दिलीप शेट (प्राचार्य) - निमंत्रक (७) मा. श्री. हेमंत पाकणीकर (शिक्षक प्रतिनिधी)

हार्दिक अभिनंदन !

शिक्षण प्रसारक मंडळी, पुणे च्या नवनियुक्त नियामक मंडळाचे हार्दिक अभिनंदन !

दि. १-४-२०१६ ते २८-२-२०२१

मा. श्री. सोहनलाल कुंदलालजी जैन

मा. श्री. श्रीकृष्ण र. चितळे

मा. श्री. वसंत रघुनाथ देसाई

मा. श्रीमती माधुरीताई सतीश मिसाळ

मा. श्री. जयंत विष्णु किराड

मा. श्री. सतीश वसंत पवार

मा. श्री. मिहिर कृष्णाकांत प्रभुदेसाई

मा. श्री. केशव चिंतामण वझे

मा. श्री. दामोदर बद्रीनारायण भंडारी

मा. श्री. सुरेश मधुकर देवळे

मा. श्री. राजेश चंद्रकांत पटवर्धन

मा. श्री. पुरुषोत्तम पांडुरंग कुलकर्णी

नियामक मंडळावरील प्रशासकीय मंडळाचे आठ प्रतिनिधी

प्रा. डॉ. सुहास र. पेडणेकर

प्रा. डॉ. उदय ना. साळुंखे

प्रा. डॉ. दिलीप ना. शेठ

प्रा. डॉ. गंगाधर का. शिरुडे

प्रा. डॉ. सौ. शोभना वासुदेवन

सौ. मेधा ज. पंडित

प्रा. डॉ. दीपक केंदुशेठ चव्हाण

श्री. धोंडाप्पा शिवप्पा हलसगे

परशुरामीय संपादक मंडळ

संपादक - डॉ. वैजयंती बेलसरे

उपसंपादक - डॉ. भारती बालटे

संपादक मंडळ सदस्य

डॉ. शालिनी टेके
डॉ. गोरख थोरात
श्रीमती कामिनी रणपिसे
श्रीमती अनुराधा मोहिते
श्री. दीपक कर्वे
श्री. राहुल मेश्राम
श्रीमती अरुंधती आगटे
डॉ. मनोजकुमार देवणे
श्रीमती शेफालिका गोखले

विद्यार्थी प्रतिनिधी

चिन्मय अत्रे
रेणुका केणेकर

कार्यालयीन प्रतिनिधी

श्री. संजीव लोहार
श्री. संजय कदम

विशेष आभार

श्रीमती प्रतिभा साखरे
डॉ. सोपान शेंडे

सल्लागार मंडळ

प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट
श्री. अशोक मोरवाल (उपप्राचार्य, वाणिज्यशाखा)
डॉ. विनायक सोलापूरकर (उपप्राचार्य, नियोजन व विकास)
डॉ. अनिल दुसाने (उपप्राचार्य, शास्त्र शाखा)
डॉ. अशोक चासकर (उपप्राचार्य, कलाशाखा)
डॉ. संज्योत आपटे (समन्वयक, IQAC)
श्रीमती मीना बर्वे (उपप्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालय)
श्रीमती हेमलता वाड (पर्यवेक्षक, कनिष्ठ महाविद्यालय)
श्रीमती मंजिरी दात्ये (पर्यवेक्षक, कनिष्ठ महाविद्यालय)
श्री. हेमंत पाकणीकर (पर्यवेक्षक, कनिष्ठ महाविद्यालय)

विशेष साहाय्य

श्री. विनोद हत्तरगे
श्रीमती गौरी गोखले
श्रीमती वृषाली धावडे
सर्व ग्रंथालयीन सेवक वर्ग
श्री. उमेश कांबळे

मुखपृष्ठ व मलपृष्ठ

चिन्मय अत्रे

परशुरामीय २०१४-१५ या अंकातील उत्कृष्ट लेखनासाठी निधिनिष्ठ पारितोषिके

पारितोषिकाचे नाव	विजेत्या लेखाचे व लेखकाचे नाव
१) श्रीमती लक्ष्मी नारायण स्मृती पारितोषिक	- मानवी बेजबाबदारपणाची निर्मिती 'वायुप्रदूषण' - पूर्वा राजेंद्र रासोटे (अकरावी वाणिज्य)
२) कै. नारायण अनंत भणगे पारितोषिक साहित्य या विषयावर उत्कृष्ट लेखन	- मला उलगडलेले हातकणंगलेकर - गार्गी पेठे (बारावी कला)
३) कै. नारायण अनंत भणगे पारितोषिक साहित्य या विषयाखेरीज उत्कृष्ट लेखन	- सुखी और समृद्ध जीवन का राजमार्ग - योग - वसुधा व. बळेल (तृतीय वर्ष कला)

डॉ. शालिनी टेके - परीक्षक

प्रकाशक : प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट, स. प. महाविद्यालय, पुणे - ४११ ०३०.

मुद्रक : श्री. माधव ज. नागपूरकर, श्री मुद्रण मंदिर, ९१४ सदाशिव पेठ, पुणे - ४११ ०३०.

अंतरंग

प्राचार्यांचे मनोगत.....	६
संपादकीय	७
श्रद्धांजलीपर लेख	१०
शताब्दी महाविद्यालयीन नियतकालिकाची	१७
शताब्दी विभागांची	२३
विद्यार्थ्यांचे लेखन साहित्य	३६
महाविद्यालय एका दृष्टिक्षेपात.....	७०

- ❖ कार्यालयातील अहवाल
- ❖ विभागीय अहवाल
- ❖ विविध उपक्रमांचे अहवाल

प्राचार्यांचे मनोगत

सप्रेम नमस्कार,

शताब्दितील 'परशुरामीय'चे स्वागत करताना मला अतिशय आनंद होत आहे. स.प.महाविद्यालयाने अनेक विद्यार्थ्यांना घडविले. या विद्यार्थ्यांनी स्थानिक, राज्य, राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय पातळीवर आपल्या कार्यकर्तृत्वाचा ठसा उमटविला आणि राज्य, राष्ट्र यांच्या जडणघडणीत, विकासात अनेकविध क्षेत्रात सहभागी होऊन महत्त्वपूर्ण योगदान दिले. स. प. महाविद्यालयाच्या सर्वदूर पसरलेल्या नावात विद्यार्थी, प्राध्यापक, प्राध्यापकेतर सहकारी अशा अनेकांचे मोलाचे सहकार्य आहे. या अंकात २०१५-१६ मध्ये प्राध्यापक, विद्यार्थी यांनी प्राप्त केलेल्या यशाची, केलेल्या कार्याची, आखलेल्या उपक्रमांची अहवाल रूपात माहिती दिलेली आहे. त्यातून हेच लक्षात येते की आजही विद्यार्थी घडविण्याचे कार्य आजही महाविद्यालयात निष्ठेने, तळमळीने, आस्थापूर्वक सुरू आहे हे लक्षात येते.

शताब्दीच्या निमित्ताने महाविद्यालयाने Clean Camps, Green Campus, Knowledge Campus, Safe Campus, Digital Campus अशी पंचसूत्री स्वीकारली आहे. विविध उपक्रमांतून ही पंचसूत्री प्रत्यक्षात आणण्याचा प्रयत्न करणे हा आमचा मनोदय आहे.

राष्ट्राच्या विकासासाठी नागरिकांनी सजग आणि क्रियाशील असणे आवश्यक आहे. स्मार्ट नागरिक आणि स्मार्ट सिटी हे राष्ट्राने पाहिलेले जे स्वप्न आहे ते साकार करण्यासाठी महाविद्यालयही कटिबद्ध आहे.

महाविद्यालयाचा १०० वर्षांचा इतिहास जर आपण पाहिला तर अनेक थोर, व्यक्तिमत्त्वे, राजकीय नेते, शास्त्रज्ञ महाविद्यालयात येऊन व्याख्याने देऊन गेली आहेत. हीच परंपरा पुढे ठेवण्याचा आमचा मानस आहे.

राष्ट्रीय तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरावर कार्यकर्तृत्वातून ख्यातनाम झालेल्या व्यक्तींनी महाविद्यालयात येऊन विद्यार्थ्यांना संबोधित करावे यासाठी मी व माझे सहकारी प्रयत्न करित आहोत. शेवटी असे म्हणावेसे वाटते की...

जे जे देखिले स्वप्नी । ते ते तैसेची होतसे ॥

हिंडता फिरता आलो । आनंदवनभूवनि ॥

- दिलीप शेट
प्राचार्य

संपादकीय...

शैक्षणिक वर्ष २०१५-२०१६ हे महाविद्यालयाची शताब्दी म्हणून साजरे होत आहे. हे वर्ष महाविद्यालयातर्फे प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकाचेही १०० वे वर्ष. म्हणूनच हा १०० व्या वर्षातील 'परशुरामीय' चा अंक आपल्या हाती देताना आम्हाला विशेष आनंद होत आहे.

शताब्दीच्या निमित्ताने दोन प्रकारच्या वैशिष्ट्यपूर्ण लेखांचा अंतर्भाव या अंकात आम्ही केला आहे. १) १९१६-१७ ते २०१४-१५ या वर्षापर्यंत प्रकाशित झालेल्या नियतकालिकांतील संपादकीयांचा आढावा घेणारे, २) महाविद्यालयाच्या शताब्दीबरोबरच ज्या विषय / विभागांचेही हे १०० वे वर्ष आहे अशा विषय / विभागांच्या जडणघडणीत ज्या विभागप्रमुखांचा अमूल्य सहभाग होता त्यांच्या योगदानाचे वेध घेणारे लेख.

यांपैकी संपादकीयांवर आधारित लेख परशुरामीयच्या काही संपादक सदस्यांनी लिहिले आहेत तर विषय / विभागाशी निगडित लेख त्या त्या विषय / विभागांच्या विद्यमान विभाग प्रमुखांनी लिहिले आहेत. महाविद्यालयाला व्यासंगी, प्रगल्भ तसेच आपला विषय, विभाग आणि महाविद्यालयाप्रती आस्था असणाऱ्या निष्ठावान प्राध्यापकांची परंपरा कशी लाभली होती याचा प्रयत्न हे लेख वाचताना येईल. व्यक्ती आणि संस्था यांचे मोठेपण हे परस्परंशी संबंधित असते आणि परस्परपूरक असते. एखादी संस्था, ही तिच्याशी निगडित व्यक्तींच्या व्यापक भविष्यवेधी दृष्टिकोनातून, ती दृष्टी साकारताना कराव्या लागणाऱ्या वैचारिक आदानप्रदानातून आणि त्यासाठी कराव्या लागणाऱ्या निरलस परिश्रमातून विकसित होत असते, समृद्ध होत असते. स.प. महाविद्यालयाच्या आतापर्यंतच्या वाटचालीत अनेक प्राध्यापकांचे, पदाधिकाऱ्यांचे, प्राध्यापकेतर सहकाऱ्यांचे आणि विशेषतः विद्यार्थ्यांचे महत्त्वपूर्ण योगदान आहे. या पूर्ण प्रक्रियेत पडद्यासमोर आणि पडद्यामागे असणारे अशा दोन्ही घटकांचा सहभाग सारखाच महत्त्वाचा आहे. भारतीय ऋण परंपरेनुसार या आपल्या पूर्वसूरींचा हा वारसा त्याच तळमळीने आणि सातत्याने पुढे नेण्यासाठी प्रयत्नशील राहणे हाच कृतज्ञतेची भावना व्यक्त करण्याचा सार्थ मार्ग ठरेल.

हे वर्ष भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंतीचे वर्ष. समाजशास्त्र, मानववंशशास्त्र, अर्थशास्त्र, राज्यघटना, भारतीय वैचारिक परंपरा इ. विविध विषयांशी संबंधित डॉ. आंबेडकरांचे अभ्यासपूर्ण, चिकित्सक, मुलभूत स्वरूपाचे चिंतन आज आपल्याला विविध माध्यमांतून उपलब्ध आहे. डॉ. आंबेडकरांच्या विचारकार्याचा अभ्यास करणारे कार्यक्रम महाविद्यालयांतील विविध विभागांतर्फे चर्चासत्र, व्याख्यान, निबंध चर्चा इ. स्वरूपात आयोजित करण्यात आले. या अंकात डॉ. आंबेडकरांच्या राजकीय तत्त्वज्ञानाची मांडणी करणारा लेख एका विद्यार्थिनीने लिहिला आहे.

परंपरेतील वैचारिक आणि सांस्कृतिक संचिताशी आपले नाते जपत असतानाच विद्यार्थ्यांना सामाजिक, राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरांवर घडणाऱ्या गोष्टींचे भाग असणेही आवश्यक आहे. या घटनांचा परस्परंवर होणारा परिणाम, या परिणामांची व्याप्ती एकाप्रकारे त्यांच्या जीवनालाही कशी येऊन भिडते याची जाणीव करून देणारे ही काही कार्यक्रम महाविद्यालयात आयोजित करण्यात आले. परशुरामीयने ही या अनुषंगाने एक निबंधस्पर्धा विद्यार्थ्यांसाठी आयोजित केली. या निबंध स्पर्धेतील निवडक निबंध या अंकात छापले आहेत.

या वैचारिक साहित्याबरोबरच विद्यार्थ्यांची संवेदनक्षमता, सर्जनशीलता आणि सजगता प्रकट करणारे ललित लेख आणि साहित्यही या अंकात आले आहेत. मुख्यतः अभ्यासेतर विभागांनी सामाजिक, राजकीय, अर्थशास्त्रीय, साहित्य, कला इ. क्षेत्रात अर्थपूर्ण योगदान असेल्या विचारवंतांच्या, कलाकारांच्या तसेच वैज्ञानिकांच्या व्याख्यानांचे किंवा मुलाखतीचे कार्यक्रम आयोजित केले आहेत. हे कार्यक्रम आयोजित करताना या स्पृहणीय व्यक्तींना 'Idol' म्हणून विद्यार्थ्यांसमोर न आणता त्यांनी केलेल्या मूलभूत कार्याला, विचारांना, कल्पनांना अधोरेखित केले गेले.

शताब्दी निमित्ताने तसेच दरवर्षी होणाऱ्या नियोजित कार्यक्रमांचा भाग म्हणून विविध चर्चासत्रांचे, कार्यशाळांचे, व्याख्यानांचे आयोजन महाविद्यालयात करण्यात आले. या कार्यक्रमांचे प्रतिबिंब त्या त्या विभागाच्या अहवालात प्रकट झालेले दिसले. शताब्दी निमित्त ज्या चर्चासत्रांचे, उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले त्यांचा अहवाल शताब्दीनिमित्त प्रकाशित होणाऱ्या विशेषांकात प्रकाशित केला जाईल. महाविद्यालयाचे हे अहवाल हा एक अर्थाने महाविद्यालयांचा 'दस्तऐवज' होय. आज अहवाल या रूपात स्वतंत्रपणे छापला जाणारा हा भाग पूर्वीच्या अंकांत कधी महाविद्यालयीन वार्ता या सदराखाली तर अगदी प्रारंभीच्या भागात संपादकीयाचाच एक भाग म्हणून प्रकाशित होत असे. पूर्वीपासून आज पर्यंतच्या या अहवालांवर जर आपण नजर फिरविली तर या अहवालांची पाने विस्तारत चाललेली आपल्याला आढळून येतात. हे अहवाल महाविद्यालयाच्या चैतन्यमय गतिमानतेचे द्योतकच आहेत.

विद्यार्थ्यांचे जे साहित्य उपलब्ध झाले त्यातील काही साहित्य प्राथमिक स्वरूपाचे होते. पण त्या साहित्यात विद्यार्थी अनुभवत असलेल्या काही प्रश्नांचे प्रतिबिंब होते. आजची जीवन पद्धती, कुटुंबव्यवस्था, सामाजिक सांस्कृतिक वातावरण इत्यादींशी संबंधित अस्थैर्याचा, अनिश्चिततेचा, संदिग्धतेचा या मुलांवर होणारा परिणाम त्यांच्या लेखनातून जाणवत होता. हे लेख विद्यार्थ्यांची मानसिकता दर्शविणारे आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांसाठी मानवी संबंध अशा व्यापक विषयसूत्रांतर्गत आपण पुढच्या वर्षी काही कार्यक्रम आयोजित करावेत असे सुचवावेसे वाटते.

परशुरामीय सारख्या वार्षिक अंकाचे संपादन ही संपादक मंडळाची कसोटी पाहणारीच गोष्ट आहे. या कसोटीला आम्ही सामोरे जाऊ शकलो ते अनेकस्तरांवरून लाभलेल्या आमच्या सहकाऱ्यांच्या सहकार्यामुळेच. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ यांनी संपादक मंडळावर विश्वास व्यक्त करून त्यांना त्यांच्या कल्पना साकार करण्यासाठी मुक्त मनाने अनुमती दिली म्हणून सरांचे मनःपूर्वक आभार. वरिष्ठ आणि कनिष्ठ महाविद्यालयातील सर्व पदाधिकाऱ्यांचे मार्गदर्शन लाभले म्हणून त्यांनाही मनापासून धन्यवाद. कार्यालयीन सहकाऱ्यांचे सहकार्यही फार मोलाचे होते. विशेषतः संजीव लोहार, संजय कदम आणि वृषाली धावडे यांचे अंतःकरणपूर्वक आभार. शतकपूर्ती झालेल्या विषय / विभागाच्या विभागप्रमुखांनी आपल्या विभागावर आधारित लेख लिहून मनापासून सहकार्य केले. त्यामुळे त्यांना हार्दिक धन्यवाद. संपादकीयांवरील लेख लिहिण्यासाठी ग्रंथालयाने सर्व अंक उपलब्ध करून दिले म्हणून ग्रंथालय प्रमुख श्रीमती प्रतिभा साखरे यांचे मनापासून आभार. असे लेख लिहावे ही कल्पना डॉ. सोपान शेंडे यांनी सुचविली म्हणून त्यांना ही धन्यवाद ! ही संपादकीये छायंकित करणे तसेच वेळोवेळी आम्हाला अंक उपलब्ध करून देणे याकामी ग्रंथालयातील सर्व शिपाई सहकाऱ्यांनी आम्हाला मनापासून मदत केली म्हणून त्यांनाही विशेष धन्यवाद

कै. बाळ ज. पंडित यांच्या कार्यकर्तृत्वाचा आढावा घेणारा लेख त्यांचे सुपुत्र श्री. अवधूत ऊर्फ अप्पासाहेब पंडित यांनी लिहून दिला म्हणून त्यांचेही मनापासून आभार ! संपादक मंडळातील सर्व सदस्यांनी परशुरामीयच्या कामात जो आत्मीय सहभाग दिला त्याबद्दल त्यांना माझे मनापासून धन्यवाद. त्यांच्या अमूल्य सहकार्याविना हे शिवधनुष्य पेलणे शक्यच नव्हते. चिन्मय अत्रे हा विद्यार्थी आणि त्याला मदत करणारे श्री. संदीप देशपांडे यांनी उचित आणि आकर्षक असे मुखपृष्ठ आणि मलपृष्ठ तयार केले म्हणून त्यांना ही मनापासून धन्यवाद !

'श्री मुद्रण मंदिर'चे श्री. माधव नागपूरकर आणि श्री. अविनाश काकडे यांनी ज्या आत्मीयतेने अंक मूर्त स्वरूपात येण्यासाठी अपार कष्ट घेतले त्याबद्दल त्यांचे मनःपूर्वक आभार !

महाविद्यालय आणि परशुरामीय यांवरील स्नेहामुळे ज्या प्राध्यापक आणि प्राध्यापकेतर सहकाऱ्यांचे सहकार्य आम्हाला कल्पना, विचार आणि प्रत्यक्ष सहकार्य या रूपात लाभले या सर्वांचेच विशेष आभार.

- डॉ. वैजयंती बेलसरे
संपादक, परशुरामीय

अनुक्रमणिका

“बाळ ज. पंडित” एक चतुरस्र व्यक्तिमत्त्व	- अवधूत ऊर्फ आप्पासाहेब पंडित	१०
श्री. रघुनाथराव ऊर्फ भाऊसाहेब भास्कर चितळे यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली !		१६
शताब्दी महाविद्यालयीन नियतकालिकाची		१७
शताब्दी विभागांची		२३
Dr. B. R. Ambedkar on Democracy	- Ishwari Pendse	३६
Make In India	- Mrudula Joshi	३९
Net Neutrality	- Sayali Jadav	४१
E-Commerce	- Shriya Gadnis	४२
Digital India	- Amar Madhukar Rathod	४३
धर्माचा बदलता चेहरा	- श्रीकांत काळे	४४
झाड... कविता	- सुमित गुणवंत	४५
विश्वसञ्चारिणः आततायिनः ।	- कु. प्रणाली उदय गोगटे	४६
पर्यावरणे विषमता ।	- हिमानी श्रीकांत ढालकर	४८
अनुभवनीयः कुम्भार्लीगिर्यारोहणपथः ।	- अमेय सुनील खरे	४९
किमर्थम् असहिष्णुता ?	- संघमित्रा मिलिंद ठाकूर	५०
‘अॅन्ड आय वॉन्ट समथिंग इटर्नल’	- कु. श्रुती आवटे	५१
सिद्धार्थ असलेल्या बुद्दाला	- कु. श्रुती आवटे	५२
‘ती’ आणि ‘तो’ (कविता)	- स्वाती बचाराम कांबळे	५३
शेतकरी (कविता)	- सुनील वाघ	५३
या वळणावर	- रेणुका केणेकर	५४
वेगळेपणाची वेगळी गोष्ट	- निकिता संजय वाघ	५५
सांज वेळी...	- हर्षल माळवदकर	५५
प्रिय अतिरेक्यांनो...	- पांडुरंग विठ्ठल कसबे,	
	- महेंद्र विठ्ठल कसबे	५६
	- सुमित्रा बळीराम पवार	५७
	- सोमनाथ धोंडे	५८
	- स्वाती बचाराम कांबळे	५९
	- बाबासाहेब यशवंत निकाळजे	६०
तारीख आठवत नाही पण...	- अमर मधुकर राठोड	६२
प्रकाश आमटे यांना लिहिलेलं हे पत्र	- लहु राठोड	६३
मोकळा श्वास (कविता)	- अमर मधुकर राठोड	६३
माझा स. प. तील प्रवास	- राजलक्ष्मी प्रभाकर शिंदे !	६३
॥ भावपूर्ण श्रद्धांजली ॥ (हिंदी-जीवनी)	- अमर मधुकर राठोड	६३
निदा फाजली	- अमर मधुकर राठोड	६४
भारत माता (कविता)	- राजलक्ष्मी प्रभाकर शिंदे	६४
हौसला (कविता)	- सागर जगताप	६५
जालियाँवाला बाग हत्याकांड (कविता)	- स्वामी नुरंदया संगया	६५
पैगाम.....	- Harsha Kulkarni	६६
सुलगती सच्चाई.....	- Sanika Khairnar	६६
आखरी पुकार.....	- Sharwaree Joshi	६७
शेरो-शायरी	- Sneha Thomas Varghese	६७
ऐ इन्सान -	- Shreya P. Dive	६८
Astrosat – An Indian Observation In Space	- Ashka Naik	६८
Illusion called life - {Poem}	- Rumani Varunjikar	६९
Joliet (Story)	- Kiran S. Jadhav	६९
Unbreakably Breakable (Poem)	- Vaishnavi Anil Gavali	६९
Follow Your Dream	- Vaishnavi Anil Gavali	६९
Reverie to Reality		
Naturkatastrophen		
Heimat		
Erstaunliches Leben		
Mein Schatz		

शिक्षण प्रसारक मंडळीचे अध्यक्ष यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली 'बाळ ज. पंडित' एक चतुरस्र व्यक्तिमत्त्व

अवधूत ऊर्फ आप्पासाहेब पंडित

या पृथ्वीतलावर जन्माला येणाऱ्या मर्त्य मानवाला माहीत नसते की, आपण कुठे जन्माला येणार आहोत? आपण कोणत्या आई-वडिलांच्या पोटी जन्म घेणार आहोत? आणि नंतर जीवनात कुठे जाणार आहोत, काय बनणार आहोत? **ते कधी येणार?** या सर्व गोष्टींबद्दल तो अनभिज्ञ असतो, म्हणूनच 'जीवन' हे सागरासारखे विशाल आहे, गूढ आहे, अथांग आहे.

बाळ ज. पंडित यांचा जन्म २४ जुलै १९२९ रोजी झाला. त्यांचा जन्म श्री सिद्धेश्वर महाराजांचा वारसा लाभलेल्या घराण्यांत कै. श्री. जगन्नाथ महाराज आणि कमलाबाई यांचे पोटी झाला. श्रीमान जगन्नाथ महाराज हे अत्यंत धार्मिक, पापभीरू, निर्व्यसनी, सद्‌वर्तनी, कर्मयोगी होते. बाळ पंडित आजीवन शिस्तशीर, प्रामाणिकपणे कार्यरत राहिले. प्रभू श्रीराम हे कुलदैवत, तेव्हा तो ही आदर्श डोळ्यासमोर होताच. स्वतःचा संसार सांभाळून आप्त स्वकीयांवर सुद्धा प्रेम करून मदतीचा हात कधी मागे घेतला नाही.

बाळ ज पंडितांचे वडील जगन्नाथमहाराज पंडित यांना लोकमान्य टिळक आपला जणू मुलगाच मानित, त्यांच्या दत्तक विधानावरून लो. टिळक, ताईमहाराज खटला लढले व त्यात विजयी झाले. जगन्नाथमहाराजांना सरदारकी देताना गव्हर्नर म्हणाले, "तुम्ही टिळकांची संगत सोडा तरच तुम्हांला सरदारकी देऊ" तेव्हा जगन्नाथमहाराज ताडदिशी गव्हर्नरला म्हणाले, "तुम्ही सरदारकी नाही दिलीत तरी चालेल, पण मी टिळकांची सोबत व स्नेह सोडणार नाही. सरदारकीची पदवी मिळविण्याकरता मी त्यांच्याशी कृतघ्न होणार नाही व आमच्या वडील व मुलाच्या नाते संबंधात कोणत्याही प्रकारे खीळ पडू देणार नाही. तुम्ही म्हणता या अटीवर मला सरदारकी नको" हे बाणेदार उत्तर ऐकून गव्हर्नर हॉडसन साहेबांनी जगन्नाथ महाराजांची पाठ थोपटली आणि म्हणाले, "I am very glad to hear this, I appreciate your attitude, YOU ARE A SARDAR" या नंतर फर्स्टक्लास सरदार म्हणून त्यांचे सरदारांच्या यादीत नाव दाखल करण्यात आले. या एका गोष्टीवरून त्यांनी आपल्या वर्तनात पुढे जो स्वाभिमान व बाणेदारपणा दाखविला त्याची कल्पना करता येते. असा वडिलांचा

हा बाणेदारपणा पीळ व तोरा बाळासाहेबांतही आहे. बाळासाहेब यांना क्रिकेटने झपाटले असले तरी त्यांनी M.A.L.L.B. पर्यंत शिक्षण घेतले. १९५० साली ते B.A. झाले. १९५२ साली LLB झाले व १९५४ साली मराठी व इंग्रजी विषय घेऊन M.A. झाले, त्यांनी कधीही पहिला व दुसरा नंबर सोडला नाही.

जगन्नाथमहाराजांच्या दत्तक खटल्याचा निकाल त्यांच्या बाजूने झाल्यानंतर त्यांनी दौलतीचा ताबा घेतला तेव्हा कै. बाबामहाराजांनी संस्थानाला करून ठेवलेले फार मोठे कर्ज त्यांनी आपल्या अथक प्रयत्नांनी, काटकसरीने, सरदारकीचा मरातब राखून लोकांत उणे न दिसू देता फेडले व कष्टाचे दिवसही पाहिले.

सध्याची सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयाची भव्य वास्तू आणि प्रशस्त प्रांगण असलेली सुमारे २५ एकर जागा जगन्नाथ महाराज पंडित यांच्या मालकीची आहे व ती त्यांनी लोकमान्य टिळकांच्या शब्दास मान देऊन लोक शिक्षणाला उत्तेजन म्हणून फार सोप्या अटींवर शिक्षण प्रसारक मंडळीस दिली. त्यावेळी त्यांनी महाविद्यालयास आपले नाव लावण्याचा आग्रह धरला नाही. सर परशुराम पटवर्धन यांनी शिक्षण प्रसारक मंडळीला एक लाखाची देणगी देताना या कॉलेजला सर परशुराम पटवर्धन महाविद्यालय असे नाव देण्याचा आग्रह धरला. त्यामुळे मूळचे पूना कॉलेज आज आता सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय (एस.पी.कॉलेज) म्हणून ओळखले जाते. संस्थेकडे असलेल्या जगन्नाथमहाराज पंडित यांच्या विपुल जागे-मुळे संस्थेची भरभराट झाली. पुढे मुंबई, सोलापूर आणि इतरत्र येथेही संस्थेचा विस्तार झाला. या सर्व विस्ताराचे श्रेय जगन्नाथमहाराज पंडित यांनाच आहे. शिक्षण प्रसारक मंडळीला न्यू पूना कॉलेजसाठी भाऊमहाराज बागेचा जो काही भाग मिळाला तो त्यावेळी मिळाला नसता तर सध्याच्या स.प.महाविद्यालयाची भव्य वास्तू व प्रशस्त क्रीडांगण दिसले नसते. अशा मोठ्या व्यक्तीच्या पोटी बाळासाहेब पंडित यांचा जन्म झाला हे केवढे भाग्य आहे.

लोकमान्य टिळकांच्या सान्निध्यामध्ये, या महापुरुषाच्या संस्कारामध्ये, मार्गदर्शनाखाली जगन्नाथ महाराज मोठे झाले. थोड्या

लोकांच्या वाट्याला हा परिसस्पर्श योग येतो. इंग्रजांनी त्यांना कौन्सिल ऑफ स्टेटचे (राज्यसभा) सभासदत्व दिले. त्यावेळच्या राष्ट्रीय पातळीवरील अनेक दिग्गज, विद्वान, राजकारण धुरंधर व्यक्तींशी जगन्नाथ महाराज यांचा संबंध आला. त्याकाळी महाराजांच्या श्री. भाऊ निकेतनमध्ये महामानव बाबासाहेब आंबेडकर, महात्मा गांधी, थोर तत्त्वज्ञ जे. कृष्णमूर्ती, वीर सावरकर, बापुजी अणे, बालगंधर्व, साहित्यिक न. चिं. केळकर, बॅ. जयकर, महामहोपाध्याय दत्तोवामन पोतदार, रंगलर परांजपे, मोतीलाल नेहरु, संसद सभापदी दादासाहेब मावळणकर, घटना पंडित पट्टाभिसिता रामय्या, इंग्लंडच्या राणीसाहेबा, राष्ट्रपती राजेंद्र प्रसाद, उद्योगपती शंतनुराव किलोस्कर, उद्योगपती जे. आर. डी. टाटा, भारतरत्न भीमसेन जोशी इ. मान्यवरांच्या पदस्पर्शाने ही वास्तु परमपवित्र, पुण्यप्रद झाली आहे. या समृद्ध परंपरेचे पसायदान जगन्नाथ महाराज यांनी आपले चिरंजीव बाळ जगन्नाथ पंडित यांना देऊन ही परंपरा पुढे चालविण्याची जबाबदारी बाळासाहेबांवर थोपविली.

बाळ ज. पंडितांचे पंडित घराणे मूळचेच नावाजलेले, नामवंत सरदार घराण्यातील राजकीय, सामाजिक उच्च वर्तुळातील असून त्यांना मूळ संस्काराचा विसर कधीच पडलेला नव्हता कारण पंडित घराणे मोठे सर्जनशील आहे. सामाजिक जीवनाचा, दानाचा, समाजकृष्ण फेडण्याचा प्रयत्न करणारे जगन्नाथमहाराज पंडित यांचे घराणे प्रेम, सहानुभूती, कृतज्ञता, अनुकंपा या भव्य छटांनी नटलेल्या जगन्नाथ महाराजांच्या रथाचे सारथ्य बाळ पंडित तेवढ्याच ताकदीने करत होते. अनेक गोष्टी साध्य झाल्या किंवा ध्येय साध्य झाली तरी बाळ पंडितांचे पाय जमिनीवर घट्ट होते.

श्री. बाळ ज. पंडित हे नाव सुसंस्कृत मराठी वाचकांच्या चांगलंच परिचयाचं आहे. त्याचं व्यक्तिमत्त्व हे अत्यंत लोभसवाण. कोणत्याही खेळाडूच्या अंगी असणारी राजस खिलाडूवृत्ती. त्यांच्या देखणेपणाला राहणीचीही जोड होती. अत्यंत टापटिपीने राहणे व वागणे असे. आपणाहून कोणाशी सलगी करण्याचा त्यांचा स्वभाव नव्हता. पण एकदा का सूर जुळला की मग ते खुलत. बाळासाहेबांच्या मराठी क्रॉमेट्रीला जोड व तोड नाही. बाळासाहेबांसारखी जवळजवळ अर्धशतकभर क्रिकेट विषयावर विपुल लेखन व मराठी कॉमेंट्री करणारी अन्य व्यक्ती दिसणे अवघड आहे. त्यांच्या मराठी कॉमेंट्रीची भुरळ कै. प्रा. ना.सी.फडके यांच्यावरही पडली होती, एवढं सांगितलं तरी पुरे. त्यांचा क्रिकेट विषयक प्रचंड ग्रंथसंग्रहही पाहण्यासारखा आहे. क्रिकेट संघटक म्हणूनही त्यांनी चांगला लौकिक मिळविला आहे. क्लब ऑफ महाराष्ट्र, पुणे विद्यापीठ, महाराष्ट्र असोसिएशन, प्रा. देवधर कोचिंग ट्रस्ट, पी विठ्ठल कोचिंग क्लब वगैरे क्रिकेट संघटनांमध्ये त्यांनी विविध तऱ्हेची कामं केलेली आहेत.

बाळासाहेबांच्या मुंबई, पुणे आकाशवाणी वरील मराठी कॉमेंट्रीमुळे त्यांचे नाव महाराष्ट्र, नागपूर, गोवा व खेडोपाडी वगैरे ठिकाणी पसरले. त्यांनी इंग्रजीतही कॉमेंट्री केलेली आहे. कै. विजय मर्चंट, प्रा. दि. ब. देवधर, डी. की. रत्नाकर, अनंत सेटलवाड, देवराजपुरी, सुरेश सरेय्या, के.के. तारापोर, खंडू रांगणेकर, बाळ करमरकर, सुरेशचंद्र नाडकर्णी यांच्या समवेत मराठी व इंग्रजी कॉमेंट्री करण्याचा बहुमान त्यांना लाभलेला आहे. सन १९५९ सालापासून ते ऑल इंडिया रेडिओवर मराठी कॉमेंट्री करू लागले व त्यात त्यांनी असामान्य यश मिळविले. मराठीत त्यांच्या तोडीचा दुसरा कॉमेंटरेटर अजून तरी झालेला दिसत नाही. क्रिकेट विषयावरील मराठीतले लेखक म्हणून बाळासाहेबांचं नाव महाराष्ट्रात अर्धशतकभर गाजलेले आहे. आपला क्रिकेटविषयक पहिला लेख त्यांनी १९५५ मध्ये पुण्याच्या 'सकाळ' मध्ये लिहिला. तेव्हा पासून त्यांनी मागे वळून पाहिलेच नाही. निरनिराळ्या वृत्तपत्रांतून स्तंभलेखनही खूप केले. पत्रकार या नात्याने १९७१ मध्ये 'सकाळ' तर्फे इंग्लंडच्या दौऱ्यावर ते गेले व तिथून रोज एक या प्रमाणे ४० क्रिकेटविषयक बातमीपत्रे पाठवली. त्यावरील त्यांनी एक पुस्तक लिहिले 'पराक्रमी दौरा' हे पुस्तक खूपच गाजले व राष्ट्रीय पारितोषिकेही मिळाले.

क्रिकेटच्या विश्वाला बाळासाहेबांचे सर्वात मोठे योगदान जर कोणते असेल तर त्यांनी क्रिकेट सामन्याचे (मॅच)चे मराठीतून उत्कृष्ट असे समालोचन करून महाराष्ट्रातील दूरवरच्या खेड्यांमध्ये, वाड्यावस्त्यांपर्यंत क्रिकेट पोहोचवले. भारतामध्ये लॉर्ड हॅरीस यांनी क्रिकेटचा श्रीगणेशा केला, पाया रचला, तर बाळासाहेब यांनी क्रिकेटची यष्टी व खेळपट्टी दूरपर्यंतच्या खेड्यांपर्यंत लोकप्रिय केली. तसेच आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रातील गाजलेल्या लोकप्रिय खेळाडूंशी त्यांची मैत्री होती. हे खेळाडू चर्चा, मार्गदर्शन या साठी बाळासाहेबांकडे येत होते त्यामध्ये प्रा. दि. ब. देवधर, विजय मांजरेकर, सर गॅरी सोबर्स, रिचर्डसन, लेन हटन, इव्हॉस सी. के. नायडू, सुनील गावस्कर, अजित वाडेकर, चंदू बोर्डें, आबीद अली, सलीम दुराणी, विजय मर्चंट, पॉली उम्रीगर, क्लार्क लॉर्ड, रॉबर्टसन, दिलीप सरदेसाई, वेंकटराघवन, नवाब पतोडी, रुसी सुरती, एकनाथ सोलकर, चंद्रशेखर, रवी शास्त्री, कपिल देव, सचिन तेंडुलकर इत्यादींचा समावेश आहे.

त्यांनी क्रिकेटविषयक छोटे मोठे ४० ते ५० ग्रंथ लिहिले आहेत. सुनील गावसकरांच्या 'आयडॉल्स' व 'सनी डेज' ग्रंथाचा अनुवाद मराठी मध्ये करून त्यावर ग्रंथ काढला. क्रिकेट चौकार षटकारचे तीन भाग, क्रिकेट मधोल नवलकथा, क्रिकेटचे किस्से, पहिले शतक, गाजलेले क्रिकेटपटू, एकशेएक श्रेष्ठ क्रिकेटपटू आणि सुनील गावसकर अन् सचिन तेंडुलकरचं चरित्र इत्यादी पुस्तके लिहिली व क्रिकेटशिवाय त्यांनी टेनिस, बॅडमिंटन, टेबल

टॅनिस खेळांची खूपच आवड आहे होती. त्यांच्या दोन पुस्तकांना राष्ट्रीय पुरस्कार मिळाले. तर एका पुस्तकास राज्यपुरस्कार मिळाला आहे. अनेक ग्रंथसंपदा त्यांच्या नावावर आहे त्यांची सर्वच पुस्तके वाचनीय, माहितीपूर्वक व त्यांचा क्रिकेटचा व्यासंग हे दर्शविणारी आहे. त्यामुळेच महाराष्ट्र शासनाच्या 'शिवछत्रपती' या क्रीडा क्षेत्रातील अनन्य कार्याबद्दल देण्यात येणाऱ्या पुरस्काराने ते सन्मानित झालेले आहेत तसेच सतत ४२ वर्षे क्रिकेट समालोचक लेखक यामुळे या लिम्का बुक ऑफ रेकॉर्डमध्ये ही बाळासाहेबांचे नाव नोंदले गेले आहे. महाराष्ट्र सरकारच्या स्पोर्ट्स कौन्सिलचे सभासद होते. मराठी विश्वकोश मध्ये तसेच मराठी विश्वचरित्र कोशासाठी त्यांनी बहुमोल लेखन केलेले आहे. क्रिकेटच्या टेस्ट सामन्यांचे मराठी आणि इंग्रजी वृत्त निवेदक म्हणून देश-परदेशात त्यांची ख्याती व नावलौकिक आहे. एक क्रिकेट संघटक म्हणूनही त्यांनी चांगलाच लौकिक मिळविला आहे.

शास्त्रीय सुगम आणि चित्रपट संगीताबरोबर इंग्रजी, मराठीतील उत्तमोत्तम पुस्तके वाचण्याचा त्यांनी छंद जोपासला होता. M.A.L.L.B. झाल्यावर एक वर्षभर वकिली केली. तिथे मन रमेना म्हणून पुढे ACC या नामवंत सिमेंट कंपनीत त्यांनी Marketing Officer म्हणून काम केले. त्यानंतर पुढे १५ ते १६ वर्षांच्या काळात क्लिंस्कर ऑईल इंजिन्समध्ये एक्सपोर्ट मॅनेजर म्हणून काम केले.

शिक्षण, व्यवस्थापन ही त्यांच्या जीवनातले तीर्थक्षेत्रे असली पाहिजेत. क्रिकेटवर त्यांनी मनापासून प्रेम केले. त्याची त्यांना नुसतीच आवड नव्हती. ते महाराष्ट्रातर्फे रणजी खेळले आहेत. क्रिकेटमध्ये बाळासाहेब अष्टपैलू होते. त्यांना क्रिकेट खेळाची माहिती प्रत्यक्ष खेळाडू म्हणून आणि प्रेक्षक म्हणून अफाट आहे. क्रिकेटचा इतिहास तर त्यांना तोडपाठच होता. क्रिकेटची विविध अंगे- बॉटिंग, बॉलिंग, फिल्डिंग एवढेच नव्हे तर अंपायरींग सुद्धा, या सगळ्याबद्दल ते ज्या अचूक माहितीनिशी बोलत असत ते ऐकण्यासारखे असे.

'मी बाळ पंडित, पुण्याच्या नेहरू स्टेडियमवरून आपले स्वागत करतो. या ठिकाणी पुणे विरुद्ध...' असे वर्णन प्रथम कानावर पडले की, कोणत्या संघामध्ये सामना सुरू आहे... मग मैदानाचे, व क्रिकेटचे वर्णन... दोन संघाचा इतिहास, त्यांच्या लढतीचा मागोवा, खेळाडूंची माहिती... अगदी त्यांच्या लकबी आणि वैशिष्ट्य यांसह वर्णन ऐकायला मिळाले की रेडिओच्या आसपासचे वातावरण क्रिकेटमय होऊन जात असे. मैदानातील तपशील, चेंडू टाकला जाईपर्यंत तांत्रिक बाजूचे विश्लेषण करत आणि मग सूर आणि ताल यांचा नादब्रह्म होऊन समालोचनही मस्त रंगत असे. मराठीमध्ये समालोचन परिणामकारक होऊ शकते. याची खात्री, शाश्वती, विश्वास व लोकप्रियता बाळ ज. पंडित यांनीच आकाशवाणीला व क्रिकेट रसिकांना दिली. श्री.बाळ ज.

पंडितांनी समालोचन प्रामुख्याने मराठी असल्यामुळे इंग्लिश शब्दांचा वापर न करता मराठीत आणि शुद्ध मराठीतच इंग्लिशला प्रतिशब्द शोधले. काही नावाजलेले शब्द खालील प्रमाणे-

Clean Bold - त्रिफळाचीत

L.B.W. - पायचीत

Bowling - गोलंदाजी

Spinner Bowler - फिरकी गोलंदाज

Fast Bowler - गतिमान गोलंदाज

Medium Fast Bowler - धिम्या गतिचा गोलंदाज

Stump (स्टम्प) - यष्टी

Wicket - खेळपट्टी

Boundary line - सीमारेषा

Defence - तटवणे

Catch - झेल

Bouncer - आपटबार

ground - मैदान

Run - धाव

Trouser - तुमान

Shine - तकाकी

Flighted Delivery - उंची दिलेला चेंडू

Sixer - षट्कार

Boundry - चौकार

Ball - चेंडू

Green Grass - हिरवळ/हिरवेगार गवत

Drive - चेंडू टोलवला, फटकारला, घुमवला

Stumped - यष्टिचीत

Umpire - पंच

Runout - धावबाद

Throw - फेकला, फेक

असे अनेक प्रकारचे प्रतिशब्द बाळासाहेबांच्या पोतडीत आहेत. क्रिकेटचा हा मराठी शब्दकोश ही त्यांची मोठी नवनिर्मिती होती.

जगन्नाथमहाराज श्री ज्ञानेश्वरमहाराज संस्थानचे विश्वस्त व अध्यक्ष होते. माउलीचे हे संस्थान गुरवांच्या हातातून तमाम समाजास दर्शनास उपलब्ध करण्यास जगन्नाथ महाराजांचे प्रयत्न व दिल्लीहून सर्वोच्च न्यायालयातून देवस्थानच्या बाजूने केस जिंकणारे जगन्नाथमहाराज हे बाळासाहेबांचे प्रेरणा स्थान. हेच चैतन्य माऊलींनी

आणि जगन्नाथ महाराजांनी बाळासाहेबांना दिले. ३४ ते ३५ वर्षे बाळासाहेब आळंदी देवस्थानचे विश्वस्त होते. सामाजिक बांधीलकी व त्याप्रमाणे मराठी समाजास एकत्रित ठेवून बाळासाहेबांनी देवस्थानची सेवा केली. जगन्नाथ महाराजांची कार्यक्षेत्र पद्धती व त्याप्रमाणे शिस्त, प्रामाणिकपणा हा गुण तंतोतंत बाळासाहेबांमध्ये उतरला.

आपल्या वडिलांसमवेत बाळासाहेब आळंदीला जात तेव्हा विश्वस्तांच्या कामाचे जवळून दर्शनही त्यांना घडे. विश्वस्तांच्या सभा अनेकदा त्यांच्या घरीच होत व त्या सर्भातून चालणाऱ्या चर्चेचे विविध विषय बाळासाहेबांच्या कानी पडत. केवळ चर्चेतील शब्दांतूनच नव्हे तर बाळासाहेबांचे श्री ज्ञानेश्वर माउलीशी भावनिक नाते अनेक प्रसंगांनी पुढे वाढतच गेले. पुत्र म्हणून, पती म्हणून आणि पिता म्हणून बाळासाहेबांनी स्वतःच्या जीवनातही जी जी स्थित्यंतरे अनुभवली त्या सर्व ठिकाणी माउलीच्या आशीर्वादाचा आधार बाळासाहेब घेत गेले आणि माउली ही त्यांच्या जीवनाचे सर्वश्रेष्ठ असे श्रद्धास्थान बनले.

आळंदी येथील श्री ज्ञानेश्वरमहाराज देवस्थान कमिटीत विश्वस्त म्हणून काम पाहताना बाळासाहेबांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे अनेक पैलू त्यांच्या सहकाऱ्यांना अर्चबित करावयास लावायचे. त्यांच्या ठायी एका बाजूने एक सतत विकसनशील दृष्टी तर दुसऱ्या बाजूला विश्वस्त म्हणून येणाऱ्या नैर्बधिक जबाबदारीची जाणीवही सातत्याने असे. आपल्या विश्वस्तपदाच्या कारकीर्दीत ज्ञानेश्वरमाउलीचे दोन मोठे शताब्दी महोत्सव त्यांनी पाहिले, त्यांचे नियोजन केले व अनेक अडचणीतून मार्ग काढीत आपल्या सहकाऱ्यांसमवेत त्यांनी ते यशस्वी केले. या दोन्ही महोत्सवातील बाळासाहेबांचे योगदान उल्लेखनीय असेच आहे. आळंदीसंस्थानच्या विकास योजनेत अतिथिगृहाची उभारणी करण्यात बाळासाहेबांचा सहभाग मोलाचा होता. ज्ञानेश्वरांच्या उद्यानाचा विकास, उपासना कुटिरे, आळंदीच्या देऊळावड्याच्या विकासाची योजना, नूतनीकरणाची कामे, संस्थांच्या जमिनीची देखभाल किंवा उत्पन्नाचा प्रश्न असो, पंढरपूर येथील माउलीच्या मठाचे नूतनीकरणाचे काम असो बाळासाहेबांनी या सर्व कामाकडे बारकाईने व कायद्याच्या सूक्ष्म दृष्टीने लक्ष दिले व यशस्वीपणे कामे केली. वारकरी संप्रदायातील अनेक संत-महंत आणि वारकरी, दिंडीकरी यांच्याशी त्यांचे अतिशय सलोख्याचे, जिहाळ्याचे स्नेहसंबंध होते. त्यामुळे अनेक बाबतीत बाळासाहेबांच्या मतांना वेगळे वजन प्राप्त होत असे. समृद्ध अनुभव, माउलीवरील नितांत श्रद्धा, स्वतः वकील असल्याने प्राप्त झालेली कायद्याची सूक्ष्म दृष्टी, सभाशास्त्रातील अवगत झालेले बारकावे, लेखन टिपणीतील नेमकेपणा व बिनचूकपणा हाती घेतलेल्या कामातील स्वतःची बांधीलकी (Involvement) इत्यादी वैशिष्ट्यांमुळे बाळासाहेबांचे विश्वस्तपद सर्वांनाच आधाराचे एक स्थान असायचे. आळंदी देवस्थानच्या कार्याला कुणाचा कसा उपयोग होऊ शकेल

याबद्दल बाळासाहेबांचे चिंतन सतत चालू असायचे, त्यांनी तत्कालीन पंतप्रधान अटल बिहारी वाजपेयी, मुरली मनोहर जोशी, लालकृष्ण अडवानी, ग्यानी झैलसिंग व इतर असे अनेक सामाजिक, राजकीय कार्यकर्ते यांना वेळोवेळी आळंदीस आमंत्रित करून ज्ञानेश्वर माउलीच्या दर्शनाचा लाभ त्यामुळे सर्वांनाच घेता आला.

सध्या अंधश्रद्धा निर्मूलनाच्या नावाखाली मूळ श्रद्धेचेच (सत्याचेच) निर्मूलन करण्याचा जो प्रकार चालू आहे त्याचा बाळासाहेबांनी आपल्या श्रद्धामय जीवनाला बिलकूल ओरखडा उडू दिला नाही. क्रिकेटमध्ये रममाण होणारी व्यक्ती, तितक्याच श्रद्धेने आळंदीत तन्मय होऊन जात होती. तिथल्या कार्यात आणि कार्यक्रमात सहभागी होत होती. आषाढी यात्रेच्या वेळी माऊलींच्या पादुकांची श्रीविठ्ठल भेटीची सुंदर परंपरा बाळासाहेब यांनी निर्माण केली व ती आजतागायत चालू आहे.

आषाढीयात्रेच्या निमित्ताने आळंदीच्या श्री ज्ञानेश्वर मंदिरात प्रस्थान सोहळा दरवर्षी होतो. मंदिरातून माउलीच्या पादुका आणून त्या वारीच्या प्रमुखांच्या ताब्यात देताना बाळासाहेबांचे लक्ष समाधी मंदिराच्या कळसाकडे असते. टाळ, मृदंगाचा आवाज आसमंतामध्ये घुमत असतो. सर्व वारकरी माउलीच्या नाम घोषात तल्लीन झालेले असतात. पण बाळासाहेब अविचलपणे कळसाकडे पाहत असत व सांगत असत, “आता माउलीला निरोप देण्यासाठी कळस हलणार.” श्री ज्ञानदेवांच्या पादुका पंढरीला जाणार म्हणजे त्यांना आळंदी तात्पुरता निरोप देणार आणि कळस त्यासाठी आपली जड मान हालवून त्यांना तात्पुरता निरोप देणार” लक्षावधी वारकऱ्यांच्या मनातील ही अपूर्व आणि हृदय हेलावून टाकणारी भावना ते त्यांच्या सहकाऱ्यांजवळ बोलून दाखवत असत. मग लगेचच ते दाखवत “कळस हालला बरं का. तो बघा कसा हालतोय” सर्वांच्या माना वर कळसाकडे जात असत. “याची देही याची डोळा” कळस हालताना बघून सर्वांचे हात जोडले जात असत व आजही जोडलेच जातात. आळंदीचा कळस हालतो का नाही, हे पाहायला वारकऱ्यांचे डोळे लावावे लागतात. चुकीच्या नंबरच्या चष्म्यातून ते दिसत नाहीत अशी श्रद्धा बाळासाहेबांकडे दिसते. तसेच पैठण येथील श्री. शिवदिनकेसरी मठाची जबाबदारी जगन्नाथ महाराज यांच्यानंतर श्री. बाळासाहेब यांच्याकडे येताच त्यांनी मठाची व्यवस्था उत्तमपणे सांभाळली. या मठासंदर्भात नाथ संप्रदायातील शिवदिनकेसरी हा अखरेचा दुवा. नाथांच्या भव्य परंपरा व तत्त्वज्ञान यांचा बाळासाहेब यांनी पुढे पुरस्कार केला व प्रथा चालू ठेवल्या.

बाळासाहेब हे डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे नियामक मंडळाचे सभासद म्हणून निवडून आले, त्यात त्यांनी उल्लेखनीय सकारात्मक कामगिरी केली.

शिक्षण प्रसारक मंडळी कार्यकारिणीवर अनेक वर्षांपासून (वर्ष १९७५) काम करून त्यांनी विविध पदे भूषविली. अखेर पर्यंत ते

शिक्षण प्रसारक मंडळीचे अध्यक्ष होते. तसेच ते महाराष्ट्र राज्य कौन्सिल ऑफ स्पोर्ट्सचे सदस्य, महाराष्ट्र साहित्य परिषदेच्या नियामक मंडळाचे सदस्य, वसंत व्याख्यान माला, पुणे चिटणीस, श्री शिवदिन नाथ केसरी महाराज मठ, पैठणचे विश्वस्त, वेस्टर्न इंडिया ऑटोमोबाईल असोसिएशन अॅण्ड अॅडव्हायसरी कमिटीचे सदस्य, कोबे सिल्क मिल्स लिमिटेड, बेळगाव- डायरेक्टर, लायन्स क्लब पुणे- खडकी सभासद, महाराष्ट्र ग्रंथोजनक संस्था, पुणे- कार्यकारी मंडळाचे सदस्य, स्टेट बँक ऑफ इंडियाने नेमलेल्या फास्ट बोलर्स योजनेच्या कमिटीवर सदस्य, प्रा. देवधर ट्रस्ट (क्रिकेट शिक्षणासाठी) ट्रस्टी, टिळक कॉलेज ऑफ एज्युकेशन - लोकल मॅनेजिंग कौन्सिलचा अध्यक्ष व अशा अनेक अनेक संस्थांवर त्यांनी कार्य केले.

स्वकर्तृत्वाने एवढ्या प्रसिद्धीच्या ज्ञातात येऊनही बाळ पंडित यांच्या वागण्यात, विचारात आणि विशेष म्हणजे प्रत्यक्षात बोलण्यात अतिशय स्निग्धता, प्रेम व जिहाळा असे. इतर विषयांवरील गप्पाही ते मैफलीत असले की रंगत असत. पण विशेष म्हणजे ते जरी कोणत्याही मैफलीत बसले तरी निर्व्यसनी होते. धूम्रपान आणि मद्यपान अजिबात करत नसत. मांसाहारी जेवण पण घेत नसत त्यांच्या साधेपणामुळे त्यांचे सहकारी नेहमीच प्रभावित होत असत. आपला समाज सुसंस्कृत राहावा आणि आपली शिक्षणव्यवस्था सक्षम, सृष्ट आणि समाजोपयोगी व्हावी याकरता त्यांनी शिक्षण प्रसारक मंडळी व डेक्कन एज्युकेशन मध्ये तळमळीने जिवापाड मेहनतीने काम करण्याचा ध्यास घेतला. त्यांच्या या सुसंस्कृत आणि परोपकारी प्रामाणिक स्वभावामुळे संपूर्ण महाराष्ट्रात त्यांच्या नावाचा आदर व दबदबा आहे. शिक्षण संस्था चालविण्यासाठी या गोष्टीचा गंभीरपणे विचार करून संस्था कशी चालवावी या संबंधीचा बोध घेतला पाहिजे. माणसे कशी जोडावीत व कामातील पारदर्शकता कशी असावी हे त्यांच्याप्रमाणे इतरांनी पण शिकले पाहिजे. समाजाचे उत्तरदायित्व म्हणजे काय हे त्यांनी आपल्या वागण्यातून दाखविले आहे.

हिंदीमध्ये सुरेख काव्यपंक्ती आहे -

चंपा तुझमे त्रण गुण है ।

रंग, रूप और बास ॥

लेकीन तुझमे एक कम है ।

भ्रमर न आवे पास ॥

कवी म्हणतो 'चाफ्याच्या फुला तुला सोन्यासारखा आहे, देखणं रूप आहे व मधूर दरवळणारा सुवास आहे, हे सारं खरं पण भ्रमर तुझ्याजवळ येत नाही कारण तुझ्याजवळ मध नाही. समाजात रंग, रूप व वैभव असणारी माणसे भेटतात पण ती समाजाशी फटकून वागतात, त्यांच्यात माणुसकीचा मध नसतो, स्वतःच्याच विश्वात गुरफटलेले असतात.

बाळासाहेबांना प्रसन्न व्यक्तिमत्त्व आहे. रंग आहे, रूप आहे, लक्ष्मीचं वैभव आहे, सरस्वतीचे वरदान आहे. अनेक पुस्तके त्यांनी लिहिली, शेकडो भाषणे दिली, इंग्रजीतून दिली, मराठीतून दिली, मानाच्या सर्व जागा भूषविल्या आहेत. शिक्षण प्रसारक मंडळी, डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी या संस्थांमधून जबाबदारीची कामे केली. करवून घेतली. हे सार करताना त्यांनी कधी माणुसकी सोडली नाही. मतभिन्नता असणाऱ्याला चारी मुंड्या चीत करीन अशा अहंकाराने ते कधीच लढलेच नाहीत. अनेक जणांची असंख्य कामे त्यांनी सेवाभावाने व निरपेक्ष भावनेने केली, त्यांचा हा मदतीचा हात सर्वांना कायमच पुढे असे. बाळासाहेबांचे संस्थापक जीवन हे त्यामुळेच समृद्ध झाले.

आपल्या आयुष्याच्या जडणघडणीमध्ये प्रामुख्याने त्यांना अनेकांनी साथ दिली अगदी शेवटपर्यंत दिली अशी काही मोलाची माणसे त्यांना ते कधीच विसरत नसत. म्हणूनच त्यांची नावे खाली नमूद करावीशी वाटतात.

बाळासाहेब सर्वांना अगदी आत्मीयतेने सांगत. माझ्यावर पुत्रवत् प्रेम करणारे प्रा. देवधर, मला मोलाचा आर्थिक सल्ला देणारे व एका शब्दावर माझ्या मुलांना किलोस्कर पंपाची अधिकृत डिलरशिप देणारे शंतनुराव किलोस्कर, १९७१ साली इंग्लंडला जाण्यापूर्वी सकाळ दैनिकासाठी काय लिहायचं याचे मार्गदर्शन करणारे नानासाहेब परुळेकर आणि मुणगेकर, मला धाकटा भाऊ मानणारे जयंतराव टिळक, सतत माझ्या पाठीशी उभे राहणारे बॅरिस्टर अप्पासाहेब पंत, कॉमेंट्रीच्या कामात मा. विजय मर्चंट नेहमी प्रोत्साहन देणारे प्रि. नगरवाला आणि क्रिकेटचा खेळ कसा खेळावा हे शिकवणारे माझे आद्य गुरुजी रामभाऊ लेले या सर्वांचा मी ऋणी आहे. तसेच आप्पासाहेब मोहनी मनोळकर, मोहनराव गवडी, डॉ. प्रभाकर करमकर, चंदू बोर्डे, बाळ दाणी यांचे ही खूप मोलाचे मार्गदर्शन व मदत झाली. शिक्षण क्षेत्रात काम करताना सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती श्री. गजेंद्रगडकर व यशवंतराव चंद्रचूड यांचा जवळून परिचय झाला तसेच प्रि. मंगळवेढेकर, प्रि. बाळ गाडगीळ यांच्याशी पण शिक्षणक्षेत्रामुळे जवळीक झाली. ज्ञानेश्वरमहाराज देवस्थानचे विश्वस्त म्हणून काम करताना बाळासाहेब नाईक, श्री.एम. आर. थार्दा, एस. के. नेऊरगावकर, डॉ. वाय. व्ही. फाटक, सर्जेराव जाधव, श्री. किसनमहाराज साखरे, डॉ. प्र. ल. गावडे, श्री. रामचंद्र गोहाड, उत्कर्ष प्रकाशनाचे - सुधाकर जोशी, गो. नी. दांडेकर, शिवरामपंत कुलकर्णी, संगमनेरकर, ज्ञानेश्वर आगाशे यांच्या बरोबर काम करण्याची संधी प्राप्त झाली.

क्रिकेट क्षेत्रामध्ये रामभाऊ लेले यांनी घडविले. बी. जे. ऊर्फ आप्पासाहेब मोहनी आणि कमल भांडारकरांचे ही मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. हेमू अधिकारी यांच्यासारखा जिवलग मराठी मित्र मिळाला. कॉमेंट्री चांगली होण्यासाठी अनेकांनी सूचना दिल्या. त्यात प्रामुख्याने

ना. सी फडके, भालबा केळकर आणि मधू लोखंडे यांचा उल्लेख करायला पाहिजे. तसेच सकाळचे त्यावेळचे संपादक मो. स. साठे, ल. ना. गोखले, अनंत अंतरकर, दीनानाथ दलाल आणि मुकुंदराव किलोस्कर यांचे ही उत्तेजन मिळाले. बाळासाहेबांचे पहिले पुस्तक छापले ते सांगलीच्या माधव गाडगीळांनी, त्यानंतर उत्कर्ष प्रकाशनचे सुधाकर जोशी, कुमारसाहेब मेहता, मॅजिस्ट्रीकचे कोठावले बंधू क्रिकेटच्या निवड समितीचे काम फार नाजूक व जबाबदारीचे असते, ते करताना मधू रेगे, कमल भांडारकर, चंदू बोर्डे यांच्याबरोबर काम करण्याची संधी मिळाली. तसेच पॉली उम्रीगर, अजित वाडेकर, बापू नाडकर्णी, नरेन ताम्हाणे तसेच सदानंद मोहोळ, निकी सालढाणा, हेमंत कानिटकर, राजू भालेकर, माधव रानडे इ. यांच्याबरोबर काम करताना जो आनंद मिळाला, तो केवळ अवर्णनीय होता. तसेच M.C.A. चे महाराष्ट्र क्रिकेट असोसिएशनचे कामात बापूसाहेब जोशी, ज्ञानेश्वर आगाशे, तुळपुळे, अजय शिकें यांची मोलाची मदत झाली.

शाळा-कॉलेजमध्ये शिकत असताना जसे नामवंत शिक्षक व प्राध्यापक लाभले, जसे काही उत्कृष्ट सहाध्यायी पण लाभले; त्यात प्रामुख्याने डॉ. अशोक केळकर, डॉ. पी. आर. दुभाषी, शिरीष पै, डॉ. सत्यशील नाईक यांचा उल्लेख करताना अभिमान वाटतो. याखेरीज प्रा. दत्ता दाणी, प्रो. शरद वाघ, मनोहर देशपांडे, माधव नावडीकर, किशाभाऊ पराड, माधव रानडे, राजू भालेकर, गंगाधर महांबरे, उपेंद्र दीक्षित, मनोहर जोशी, चंद्रकांत शेवाळे, रामभाऊ अभ्यंकर, प्रभाकर गायकैवारी, जयंत धर्माधिकारी, बाबूराव कुलकर्णी, चंद्रकांत लोढे, बाळासाहेब दाते, सुनील राडकर, श्री. वसंत देसाई यांच्यासारखे बंधुतुल्य मित्र लाभले. अहलुवालिया, विलासराव देशमुख यांसारखे मान्यवरही त्यांना भेटावयास घरी येत असत. तसेच वेळोवेळी मानसिक आधार देणारी माझी आई, माझी बहीण, सौ. दमयंती (ठमी), माझा भाऊ, माझी पत्नी सौ. मालती, माझे मेव्हणे श्री. अनंतराव, माझे जावई श्री. धनंजय लिमये, श्री. प्रमोद शिरोळकर, डॉ. श्रीपाद लिमये, श्री. दादा लिमये, प्रो. पी. डी. ऋषी (अहमदनगर), आप्पासाहेब देशपांडे, राजू व विजय देशपांडे, माझी मुले सौ. अंजू, सौ. तनू (सुवर्णा), आप्पा, बंडू, श्रीराम, जयदीप, तसेच नातवंडे यांचाही प्रामुख्याने माझ्या आयुष्याच्या चढत्या कमानीमध्ये फार मोठा वाटा आहे अशी त्यांची धारणा होती.

बाळासाहेबांचे खाजगी जीवन सुखी समाधानी होते. १९४३ साली पंडित कुटुंब १६५३ सदाशिव पेठ, श्री. भाऊ महाराज निकेतन मध्ये राहावयास आले. बाळासाहेबांना या घरी त्यांच्या घरण्याला शोभेल असे धार्मिक वातावरण आहे. सणवार, कुळधर्म कुळाचार पाळले जातात. घरच्या राम मंदिरात प्रतिवर्षी रामजन्म साजरा होतो. प्रतिवर्षी वैशाख शुद्ध षष्ठीला पंडित घरण्याचे मूळ पुरुष सिद्धेश्वर महाराजांची पुण्यतिथी भक्तिभावाने साजरी होते.

१९५५ मध्ये नागपूरच्या नगर नाईक काळे याच्या सुकन्येशी सौ. मालतीशी बाळासाहेबांचा शुभविवाह झाला. प्रत्येक पुरुषाच्या यशाच्या मागे एक स्त्री असते हे असे साध्य केवळ सौ. मालतीची साथ उत्तम प्रकारे मिळाल्यामुळेच बाळासाहेब आजवरची प्रगती, प्रसिद्धी, यश, कीर्ती व असाधारण कर्तृत्व मिळवू शकले. बाळासाहेब-मालती यांच्या अमृतमय संसारवेलीवर सौ. अंजली (कन्या), अवधूत (अप्पा), सौ. सुवर्णा (कन्या) आणि सिद्धराज (बंडू) ही फुले फुलली असून जावई, सुना नातवंडे अशा छान भरल्या संसारात त्यांनी भरपूर आनंद घेतला आहे, तसेच सर्वांनी मिळून मिसळून, अडीअडचणीस एकमेकांस मदत करण्याची शिकवण दिली आहे. श्री भाऊ महाराज निकेतनमध्ये आल्यागेल्यांचं स्वागत खानदानाला शोभेल अशा पद्धतीने होते. तेथे कोणताही व कोणाचीही कुचराई होत नाही. जीवनाच्या मांगल्यावर आणि त्याचबरोबर प्रगतीवर दृढ श्रद्धा, निष्ठा ठेवून आजवरची वाटचाल त्यांनी प्रामाणिकपणे, कर्तव्यदक्ष राहून केली. लोकमान्य टिळकांचे एक वाक्य बाळासाहेबांनी सतत लक्षात ठेवले. लोकमान्य म्हणतात, "You must have truthfulness, straight forwardness, boldness and manliness". त्यातूनच असे बाळासाहेब यांनी स्वतःला घडविण्याचा सफल प्रयत्न केला.

शेवटी बाळासाहेबांचा दृष्टिकोन ज्यात सामावला अशी एक कविता खालीलप्रमाणे आहे.

घर असावे घरासारखे । नकोत नुसत्या भिर्ती ॥
तिथे असावा प्रेम जिहाळा । नकोत नुसती नाती ॥
त्या शब्दांना अर्थ असावा । नको त नुसती वाणी ॥
सूर जुळावे परस्परांचे । नकोत नुसती गाणी ॥
त्या अर्थाला अर्थ असावा । नकोच नुसती नाणी ॥
अश्रुतूनही प्रीत झुगवी । नकोच नुसते पाणी ॥
या घरट्याहूनही पिलू उडावे । दिव्य घेऊन शक्ती ॥
आकांक्षाचे पंख असावे । उंबरठ्यावर भक्ती ॥

या जगाच्या घरट्यातून हे पिलू, दिव्य शक्ती घेऊन १७ सप्टेंबर २०१५ रोजी गणरायाच्या आगमनाच्या शुभ दिवशी त्यांच्या स्वागताकरता देवाच्या दारात निघून गेले. ते स्वतःचे नाव बाळ ज. पंडित हे मागे ठेवून अगदी सामान्य माणसाच्या मनात हे नाव नक्कीच कोरले गेले आहे ह्यात तिळमात्र शंका नाही.

जगावे अगदी बाळासाहेबांसारखं, इहलोक सोडला तरी त्यांची कीर्ती नाव हे महाराष्ट्रभर चिरकाल टिकणारच.

□□□

शिक्षण प्रसारक मंडळीच्या नियामक मंडळाचे माजी अध्यक्ष श्री. रघुनाथराव ऊर्फ भाऊसाहेब भास्कर चितळे यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली !

यशस्वी मराठी उद्योजक म्हणून ख्यातनाम व सुपरिचित असे 'चितळे बंधू मिठाईवाले' चे संस्थापक श्री. रघुनाथराव भास्कर चितळे दि. २० मार्च २०१६ रोजी कालवश झाले. शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या नियामक मंडळाचे अध्यक्षपद श्री. चितळे यांनी १९९६ ते २००६ या कालावधीत भूषविले. याबरोबरच मंडळीच्या स्थानिक कार्यकारी समितीवरही ते कार्यरत होते. शिक्षण प्रसारक मंडळीचा विस्तार होण्यात भाऊसाहेबांचे मोलाचे योगदान होते. मुंबई, बेगळुरु येथील वेलिंगकर इन्स्टिट्यूट, मुंबईतील थेरोप्रेटिक लॅबोरेटरीची उभारणी भाऊसाहेबांमुळेच होऊ शकली. या मोठ्या योजनांसाठी सढळ हाताने दान त्यांनी केले.

साताऱ्यातील लिंगेगावात जन्मलेल्या भाऊसाहेबांनी वयाच्या १८व्या वर्षीच भिलबडीतील वडिलांच्या दुग्धव्यवसायात पदार्पण केले. १९४० साली त्यांनी पुण्यात दुधाची विक्री करण्यास सुरुवात केली. तर १९५० साली पुण्यात मिठाईचा व्यवसाय सुरु करून नावारूपाला आणला. चव व दर्जाविषयी त्यांनी कधीही तडजोड केली नाही. यामुळेच दूध, मिठाई, श्रीखंड व बाकरवडी ही व यासारखी अनेक दर्जेदार उत्पादने जगभरात प्रसिद्ध झाली व 'चितळे' हा जगप्रसिद्ध ब्रँड बनू शकला.

आपला व्यवसाय अद्ययावत व्हावा यासाठी नवे तंत्रज्ञान नवे बदलही भाऊसाहेबांनी आत्मसात केले. या त्यांच्या कालानुरूप चालण्याच्या धोरणामुळेच १९९५ या वर्षी राष्ट्रपतींच्या हस्ते 'राष्ट्रीय उत्पादकता पुरस्कार' त्यांना प्रदान करण्यात आला. या निमित्ताने शिक्षण प्रसारक मंडळीचे पदाधिकारी व संलग्न संस्थातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्यातफे भाऊसाहेबांचा भावपूर्ण सत्कार ३१-१२-१९९५ रोजी करण्यात आला होता. या प्रसंगी महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी भाऊसाहेबांची मुलाखतही घेतली होती.

शिक्षण प्रसारक मंडळीबरोबरच जोशी हॉस्पिटल, चित्तपावन संघ, पुणे हार्ट ब्रिगेड, मिठाई फरसाण व दुग्ध व्यवसाय संघ, कर्वे स्त्री शिक्षण संस्था, जनता सहकारी बँक, ग्राहक पंचायत या संस्थांवर त्यांनी आपल्या शिस्तीचा, योगदानाचा ठसा उमटवला.

अशा या वयाच्या ९६व्या वर्षापर्यंत सचोटीने निरलसपणे व वक्तशीरपणे कार्यरत असणाऱ्या, भावी पिढीपुढे आदर्श ठरलेल्या माननीय भाऊसाहेब चितळे यांना स.प.महाविद्यालयातफे भावपूर्ण श्रद्धांजली !

हार्दिक अभिनंदन !

डॉ. वैजयंती बेलसरे
भारतरत्न मौलाना आझाद सोशल एज्युकेशन
फाऊंडेशन 'आदर्श शिक्षक' पुरस्कार

डॉ. सरोज हिरेमठ
महिलादिनानिमित्त स्टेट बँक ऑफ इंडिया
तर्फे पुरस्कार

डॉ. विद्या अवसरे
उत्तर भारतीय संघ, पुणे तर्फे
'आदर्श शिक्षक' पुरस्कार

'आविष्कार' - पारितोषिक
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरु वासुदेव गाडे
यांच्या हस्ते स्वीकारताना प्रा. अभिजित चव्हाण

उत्कृष्ट विद्यार्थी कल्याण अधिकारी पुरस्कार
कुलगुरु डॉ. गाडे यांच्या हस्ते स्वीकारताना
प्रा. रामदास कोळेकर

प्रा. विलास करपे
विद्यार्थी साहाय्यक मंडळ
आदर्श शिक्षक पुरस्कार

उत्कृष्ट कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विलास उगले कुलगुरुंच्या हस्ते सत्कार

शिवछत्रपती क्रीडा पुरस्कार स्वीकारताना
कु. मधुरा तांबे

आलोक साठे
International Linguistics Olympiad
Bronze Medal

भक्ती दलाल
Scholarship for attending a
Youth Camp in Germany

स्वराली कोकिल
Bronze Medal in 14-15 in
Breast Stroke Swimming (Kolkata)

तनया राहुकर
PASH Scholarship for
Youth Camp in Germany

संस्कृत, मराठी व हिंदी विभाग

संस्कृत दिन : प्रमुख अतिथी डॉ. मंजूषा गोखले यांचे स्वागत करताना प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट

मराठी भाषा दिन - प्रमुख अतिथी तुकाराम रोंगटे, यांचा सत्कार करताना उपप्राचार्य डॉ. अशोक चासकर

संस्कृत विभाग राज्यस्तरीय चर्चासत्र पूर्वतयारी कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना डॉ. परिणीता देशपांडे

हिंदी दिवस समारोह हिंदी-भूगोल विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने

संस्कृत विभागाला २०१५-१६ या वर्षात मिळालेली पारितोषिके घेऊन प्राचार्य व अध्यापकांसमवेत विद्यार्थी

हिंदी दिवस समारोह व्याख्यान देताना श्री. ओमप्रकाश शर्मा

इंग्रजी, जर्मन व समाजशास्त्र विभाग

On completion of a five day Writing Skills Workshop

Distribution of the certificates to the winning team of the Quiz Competition.

जर्मन डे
Poster Making Competition

German Volkdance

राज्यस्तरीय चर्चासत्रांतर्गत परिसंवाद

राज्यस्तरीय चर्चासत्र समारोप समारंभ प्रमुख अतिथी अनिल अक्वट

इतिहास, मानसशास्त्र व शिक्षणशास्त्र विभाग

इतिहास अभ्यास मंडळ उद्घाटन समारंभ - डॉ. छाया आबनावे, प्रा. प्र. के. घाणेकर, डॉ. शेंडे, डॉ. माधव पेंडसे व प्रा. अक्षय नेवे

मानसशास्त्र विभाग आयोजित Anger Management विषयावरील कार्यशाळेत सहभागी सहकारी

डिस्कन कॉलेज येथील अभ्यास सहली दरम्यान विद्यार्थ्यांना मागदर्शन करताना प्रा. गिरीश मांडके

मानसशास्त्र विभाग आयोजित Anger Management विषयावरील कार्यशाळा

शिक्षकांसोबत मोडी लिपी प्रशिक्षणार्थी

शिक्षणशास्त्र व राज्यशास्त्र विभाग आयोजित कार्यक्रमात व्याख्यान देताना डॉ. विजय खरे

तत्त्वज्ञान, राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र विभाग

तत्त्वज्ञान विभाग आयोजित ICPR पुरस्कृत स्त्रीवादावरील व्याख्यानमालेत व्याख्यान देताना डॉ. स्वाती देहाडराय

तत्त्वज्ञान विभाग आयोजित राज्यस्तरीय विद्यार्थी चर्चासत्र प्रमुख अतिथी प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर

राज्यशास्त्र विभाग : नीतिकुशल जानेवारी २०१६

राज्यशास्त्र विभागातील पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थी पदाधिकार्यांसमवेत

Kapil Chandrayan on regional imbalance
22 Aug. 2015

Pradeep Apte - 'Remembering Nash' Conference
15 Feb. 2016

दांडेकर अध्यासन, आंबेडकर अध्यासन व स्पर्धा परीक्षा केंद्र

वै. सोनोपंत दांडेकर अध्यासन आयोजित कै. डॉ. रामचंद्र गोडबोले स्मृतिव्याख्यानात व्याख्यान देताना डॉ. श्रीकांत बहुलकर

कै. श्री. रा. शं. नगरकर यांच्या पुस्तकाचे प्रकाशन करताना डॉ. कल्याण काळे व डॉ. मुकुंद जोशी

डॉ. आंबेडकर जयंतीनिमित्त व्याख्यान देताना डॉ. सोपान शेंडे

डॉ. आंबेडकर जयंतीनिमित्त उपस्थित पदाधिकारी

Inauguration Programme - Sangram Gaikwad (IRS) Joint Commissioner Incom Tax Dr. Abjjeet Shewade (IAS)

Dr. Ashok Chaskar felicitating Retd. Principal Nathan Aston at the workshop on Communication Skills

वनस्पतिशास्त्र, उद्यान व संख्याशास्त्र विभाग

PMC Garden Incharge - Mr. Prakash Dhare

Teaching and non-teaching faculty participated in Tree Plantation

Mother of Hon'ble Principal Dr. D. N. Sheth participated in Tree Plantation

100 Indigenous Trees provided by NGO

Ketaki Datar from Department of Statistics
(First Rank in SPPU B.Sc. 2014-15)
Felicitated by Dr. Dharmadhikari (TATA MOTORS)

State Level Workshop (Department of Statistics)

भूगोल, इलेक्ट्रॉनिक्स व गणित विभाग

Geographize - The winner participants with Principal Dr. D. N. Sheth

Geographize winners of the TERR Quiz : Vijay Bajaj and Harshal Sonawane

Department of Electronics - Science Exhibition

Department of Electronics - Poster Presentation

Department of Mathematics
Prof. S. P. Deshpande Memorial Prize to Prof. S. A. Katre

Department of Mathematics
Exhibition

शताब्दी महाविद्यालयीन नियतकालिकाची

कालखंड १९१६ ते १९४६

महाविद्यालयाच्या स्थापनावर्षापासूनच महाविद्यालयाचे नियतकालिक प्रकाशित केले जाऊ लागले. प्रारंभीच्या काळात ते त्रैमासिक स्वरूपात प्रकाशित होत होते तर कधीकधी तीन किंवा दोन अंकही वर्षाच्या कालावधीत प्रकाशित केले जात होते. हे अंक वाचनासाठी केवळ महाविद्यालयातील विद्यार्थी आणि प्राध्यापक इ. पुरतेच मर्यादित न ठेवता ते सर्वांना उपलब्ध केले जात होते, त्यांची विक्री केली जात होती. या अंकांमध्ये आपल्याला जाहिरातीही प्रसिद्ध केलेल्या आढळून येतात.

१९१६ ते १९५५ या काळापर्यंत हे अंक इंग्रजीतून प्रकाशित होत असत. १९५६ पासून पुढे ते मराठीतून प्रकाशित होऊ लागले. १९१६ ते १९२७ या कालखंडात नियतकालिकाचे नाव, 'New Poona College Magazine' असे होते. १९२८ ते जुलै १९३० पर्यंत 'Sir Parashurambhau College Magazine' या नावाने ते प्रसिद्ध होऊ लागले. ऑगस्ट १९३० ते १९५६ पर्यंत त्याचे नाव 'The Parshuramian' असे होते तर १९५५ पासून पुढे ते 'परशुरामीय' या नावाने प्रकाशित होऊ लागले. १९१६ ते १९५५ पर्यंत, म्हणजेच जोपर्यंत हे नियतकालिक इंग्रजी भाषेतून प्रकाशित व्हायचे तोपर्यंत संपादकीयाच्या पानावर आधी नियतकालिकाचे त्या काळातील नाव छापले जाई आणि त्याच्या खाली शेक्सपिअर या जगप्रसिद्ध साहित्यिकाचे पुढील वचन उद्धृत केले जाई.

Let all the ends thou aim'st at be thy country's
The God's and truth's

अंक मराठीत छापला जाऊ लागल्यावर प्रारंभीच्या ५ ते ६ वर्षे अंकांमध्ये संत ज्ञानेश्वरांचे पुढील वचन उद्धृत केलेले आढळून येते.

हे सारस्वताचे गोड । तुम्हीचि लाविले जी झाड ।

तरी आता अवधानामृते वाड । सिंपोनि की जे ॥

नंतरच्या काळात मात्र असे वचन उद्धृत करण्याची परंपरा खंडित झालेली दिसते.

महाविद्यालयातर्फे प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकाच्या शताब्दीच्या निमित्ताने या अंकांचे स्वरूप आणि नियतकालिकातील संपादकीयाचे स्वरूप कसे होते? बदलत्या काळ आणि परिस्थितीनुसार त्यात काही बदल होत गेला का याचा आढावा घ्यावा असा निर्णय

संपादकीय मंडळातर्फे घेण्यात आला. त्यानुसार १९१६-१७ पासूनचे जवळ जवळ ९०% अंक आम्हांला उपलब्ध झाले. अंकांचा, संपादकीयांचा धांडोळा घेताना असे जाणवले की, प्रारंभीच्या जवळजवळ १९५५-५६ सालापर्यंतची संपादकीये ही आकाराने विस्तृत असून त्यांच्यामधे महाविद्यालयातील सर्व प्रकारच्या घडामोडींचे चित्रण केले जात होते. महाविद्यालयातील घटनांबरोबरच प्रमुख सामाजिक, राजकीय अशा राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरांवरील महत्त्वपूर्ण घडामोडींची दखलही या संपादकीयांमध्ये घेतली जात असे आणि त्यासंदर्भात काही भाष्यही केले जात होते. ऐतिहासिक घटनाक्रम लक्षात घेऊन या अंकांची विभागणी आम्ही चार कालखंडांमध्ये केली- १९१६ ते १९४६, १९४६ ते १९७०, १९७० ते १९९०, १९९० ते २०१५. या चार कालखंडातील अंकांच्या संपादकीयाचे स्वरूप कशा प्रकारचे होते, त्यांच्या मांडणीची रीती कशी होती, कुठल्या प्रकारच्या प्रश्नांची, बाबींची, घटनांची नोंद त्यात घेतली जात असे. अशा प्रकारे या संपादकीयांचे स्वरूप सर्वासमोर आणावे असे ठरले. वाचत असताना सर्व सदस्यांना असे जाणवत होते की, एकाप्रकारे महाविद्यालयाचे शैक्षणिक आणि सांस्कृतिक संचित यांत अंतर्भूत झालेले आहे आणि या संपादकीयांना म्हणूनच ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक महत्त्व आहे, प्रस्तुतता आहे. या अंकातील लेखांमध्ये आम्ही या संपादकीयांतील वैचारिक आशयघनतेची फक्त झलक आपल्यासमोर सादर केली आहे. संपादकीयांचे आम्ही केलेले विवरण हे केवळ हिमनगाच्या प्रकट स्वरूपाप्रमाणे आहे. यांत उपस्थित केलेले, चर्चिलेले मुद्दे, प्रश्न आजही आपल्यासमोर आहेत म्हणूनच या ज्येष्ठ संपादकांनी त्याविषयी केलेला विचार हा आपल्यासाठी नक्कीच मार्गदर्शक ठरू शकतो.

१९१६ ते १९४६

या कालखंडात शैक्षणिक वर्षात प्रारंभीच्या काळात नियतकालिक त्रैमासिक या स्वरूपात प्रसिद्ध होत होते. त्या काळात महाविद्यालय हे नू.म.वि.च्या प्रांगणात असल्यामुळे विद्यालय आणि महाविद्यालय या दोन्ही संस्थांतील घडामोडींचे प्रतिबिंब आपल्याला संपादकीयांत दिसते. या काळात केवळ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचे आणि प्राध्यापकांचे लेखनच अंकात छापले जात नसे तर नू.म.वि.च्या माजी विद्यार्थ्यांचे तसेच इतर मान्यवरांचे लेखनही छापले जात असे. तेव्हाचे फर्ग्युसन महाविद्यालयातील तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक रा. द. रानडे (गुरुदेव रानडे) यांचा लेखही प्रारंभीच्या अंकात प्रसिद्ध झालेला आहे.

संपादकीयामध्ये तत्कालीन प्राध्यापकांच्या शैक्षणिक अर्हतेचीही तपशीलवार माहिती दिली जात असे आणि त्यांच्या विशेष योगदानाबद्दल गौरवोद्गार काढले जात. निवृत्त होणारे प्राध्यापक, नव्याने रुजू होणारे प्राध्यापक याचीही नोंद घेतली जात असे. शि.प्र. मंडळीचे आजीव सदस्य बनणाऱ्या प्राध्यापकांची देखिल घेतली जात असे. ही संपादकीये वाचताना एका अर्थाने नू.म.वि., न्यू पूना कॉलेज आणि शिक्षण प्रसारक मंडळी एकात्मतेने शिक्षण प्रसाराचे, सामाजिक उद्बोधनाचे आपले ध्येय पार पाडण्याचा प्रयत्न करत होते असे आढळून येते.

या प्रारंभीच्या काळात महाविद्यालयाचे कार्य शैक्षणिकरीत्या समाधानकारक स्वरूपाचे आहे का नाही याचे परीक्षण करण्यासाठी शासकीय समित्यांनी दिलेल्या भेटींचे उल्लेख आहेत आणि अल्पावधीतच महाविद्यालयाने प्राप्त केलेल्या यशाबद्दल या समितीने केलेली प्रशंसा आहे याचे उल्लेख मिळतात. अशा प्रकारे महाविद्यालयाच्या विस्ताराला, विकासाला अनुमती प्राप्त होत महाविद्यालय हळूहळू कसे विकसित होत गेले, कलाशाखा आणि शास्त्र शाखेत हळूहळू विविध विषयांचे अध्यापन करण्यास प्रारंभ होऊन शैक्षणिकदृष्ट्या महाविद्यालय कसे समृद्ध होत गेले याचे चित्रण आपल्याला आढळते. शैक्षणिक कार्यक्रमांबरोबरच क्रीडा, वादसभा, साहित्य/लेखन अशा विविध उपक्रमांमधील विद्यार्थ्यांच्या यशाचा आलेखही आपल्याला मिळतो. त्या काळात शैक्षणिक अभ्यासक्रमांइतकेच महत्त्व या उपक्रमांना मिळत होते असे दिसून येते, पण त्याचबरोबर संपादकीयामध्ये क्रीडा विषयक स्पर्धांचा परिणाम नियमित शैक्षणिक अभ्यासक्रमांवर होऊ नये अशी काळजी व्यक्त करून अध्यापन आणि क्रीडास्पर्धा यांचे नियोजन आणि नियमन करण्याची आवश्यकता व्यक्त केली आहे.

सुरुवातीच्या संपादकीयामध्ये महाविद्यालयात सर्व स्तरांवर घडणाऱ्या घटनांची नोंद असे. एकप्रकारे महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक, शैक्षणिकेतर घटनांचा, उपक्रमांचा अहवालच संपादकीयामध्ये उपलब्ध आहे.

परीक्षांचे निकाल, त्यांचे विश्लेषण, ग्रंथालयातील पुस्तकांची संख्या, ग्रंथालयात विद्यार्थ्यांची असणारी उपस्थिती याच्या जोडीने महाविद्यालयाच्या प्रांगणात नवीन वर्ग, इमारत यांच्या बांधकामाच्याही नोंदी आहेत.

त्या काळात वर्षारंभी विद्यार्थ्यांसाठी असणारे अभिभाषण हे शैक्षणिक क्षेत्रातील मान्यवर व्यक्ती अथवा संस्थेशी निगडित ज्येष्ठ तज्ज्ञ यांचे असे. १९१६-१७ या वर्षीचे अभिभाषणासाठी सर नारायण चंदावरकर यांना आमंत्रित केले होते आणि त्या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान तत्कालीन शि.प्र. मंडळीच्या नियामक मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. रा. ना. भांडारकर यांनी भूषविले होते. या संपादकीयामध्ये महाविद्यालयीन वार्तेबरोबरच, त्या अनुषंगाने काही महत्त्वपूर्ण शिक्षण संदर्भातल्या काही प्रश्नांची चर्चा केलेली दिसते तर काही मुद्दे चर्चेसाठी उपस्थित केलेले आढळून येतात. उदा.- पदव्युत्तर वर्गाचे अध्यापन एकाच महाविद्यालयात उपलब्ध नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांची

होणारी गैरसोय, अकरावी (मॅट्रिक)च्या परीक्षेला दिले जाणारे अवास्तव महत्त्व, त्याचा विद्यार्थ्यांच्या मानसिकतेवर होणारा परिणाम, परीक्षा प्रक्रियेत अभ्यासक्रम आणि प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप यांच्यातील समायोजनाची आवश्यकता, शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपामुळे महाविद्यालये केवळ पदवीधर निर्माण करणारे कारखाने तर बनत नाहीत ना? विद्यार्थी आणि प्राध्यापक यांच्यातील आत्मीय नात्याची आवश्यकता इ. संपादकीयामध्ये प्राध्यापकांशी निगडित प्रश्नांचीही चर्चा आपल्याला दिसते, तसेच व्यापक सामाजिक, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय घटनांची/प्रश्नांची कधी नोंद तर कधी त्या प्रश्नांचा/बाबींचा परामर्श घेतलेला आपल्याला आढळून येतो. उदा. नवे विद्यापीठ स्थापन करण्याच्या प्रस्तावाबाबत चर्चा, संपूर्ण राष्ट्रभर एकाच प्रकारचा शैक्षणिक दर्जा कसा राखता येईल, नागरी समाजाच्या विकासामध्ये परस्पर संवाद आणि सौहार्द यांची असणारी आवश्यकता, राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्त्व आणि त्यासाठी आपल्याहून वेगळे असणारे विचार/मते ऐकून घेण्याची सहिष्णु वृत्ती अंगी बाणवण्याची गरज.

१९३९ सालातील 'द परशुरामीयन' या अंकाच्या संपादकीयाची सुरुवातच 'महायुद्ध' या विषयाने झालेली आढळते. दुसऱ्या महायुद्धाकडे वाटचाल करणाऱ्या युरोपातील वातावरणाचे पडसाद भारतावरही कसे उमटत होते याचे चित्रण, हे वातावरण शांत करण्याच्या संदर्भात ब्रिटिश पंतप्रधान चेंबरलेन यांनी म्युनिक कराराच्या अनुषंगाने केलेले प्रयत्न याची चर्चा करत असतानाच सर्वांनी लष्करी शिक्षण घेण्याची आवश्यकता प्रतिपादिली आहे. स्वसंरक्षणाचे प्रशिक्षण कसे महत्त्वाचे आहे हे स्पष्ट करतानाच या युद्धजन्य परिस्थितीमुळे शास्त्रांकांचे कारखाने, विनाशकारी साहित्यावर होणारा हजारो पौडांचा खर्च यांविषयी चिंता व्यक्त करून शेवटी मनुष्यप्राणी अशा गोष्टींच्या मागे लागला तर तो काय साध्य करू शकणार आहे? यातून शांतता प्रस्थापित करणे शक्य होईल का अशा स्वरूपाचे मूलभूत चिंतनही केलेले आढळून येते.

१९४६ च्या अंकात महाविद्यालयीन वार्तेबरोबरच प्राचार्य शं. वा. दांडेकर यांनी दोन प्रमुख उद्दिष्टे समोर ठेवून कॉमन रूम कलोकवियम हा उपक्रम सुरू केला अशी नोंद आहे. ही उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे- १) प्राध्यापकांनी आपल्याला विषयात मूलभूत संशोधन करून ते निबंधरूपात आपल्या सहकारी प्राध्यापकांसमोर सादर करण्यासाठी. २) अध्ययन, व्यवस्थापन या संदर्भात प्राध्यापकांना जाणवणाऱ्या प्रश्नांवर चर्चा करण्यासाठी

याच अंकात महाविद्यालयाच्या मैदानात काँग्रेसच्या जाहीर सभेसाठी पंडित जवाहरलाल नेहरू आले होते आणि त्यांचे स्वागत महाविद्यालयाचे प्राचार्य शं. वा. दांडेकर यांनी पुष्पहार घालून केले असा उल्लेख आहे. तसेच या कार्यक्रमास मौलाना अबुल कलाम आझाद उपस्थित होते अशीही नोंद आहे.

आपण आत्तापर्यंत अगदी संक्षिप्त स्वरूपात या संपादकीयांच्या मांडणीचा आढावा घेतला. या संक्षिप्त मांडणीतूनही या संपादकीयांतील

प्रश्न, विचार हे आजही कसे प्रस्तुत आहेत याचे दिग्दर्शन आपल्याला होते. महाविद्यालयासाठी ही प्रमुख दस्तऐवज आहेत याचा प्रत्यय येतो आणि ही संपादकीय एकदा निवांतपणे वाचावी अशी प्रेरणा मनात निर्माण होते.

—वैजयंती बेलसरे, अनुराधा मोहिते

कालखंड १९४७ ते १९७०

१९४७-४८ या वर्षीच्या 'द परशुरामियन' चे संपादक प्रा. एस. जी. हुल्याळकर होते. दुसरे महायुद्ध संपले असले तरी त्याचे परिणाम अजूनही जाणवत होते. आपल्या संपादकीयामध्ये या सर्व जागतिक परिस्थितीचा आढावा प्रा. एस. जी. हुल्याळकर यांनी घेतला आहे. संपूर्ण जगात पारतंत्र्यात असणाऱ्या राष्ट्रांमध्ये स्वातंत्र्याचे वारे वाहू लागले होते. स्वातंत्र्यप्राप्तीसाठी कुठलीही किंमत मोजण्यास सामान्य लोक तयार झाले होते. भारत ही याला अपवाद नव्हता. नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांनी स्थापन केलेल्या आझाद हिंद सेनेच्या अनेक अधिकाऱ्यांची सुटका झाली याचे संपूर्ण भारतभर कसे जल्लोषाने स्वागत करण्यात आले याचाही उल्लेख संपादकीयमध्ये करण्यात आला आहे. याच वर्षी क्रिकेट महर्षी प्रा. दि. ब. देवधर महाविद्यालयाच्या सेवेतून निवृत्त झाले. प्राचार्य शं. वा. दांडेकर यांच्या उपस्थितीत व प्रिन्स दुलिपसिंग यांच्या अध्यक्षतेखाली प्रा. देवधर यांना निरोप देण्यासाठीचा भव्य कार्यक्रम साजरा झाला. याप्रसंगी महाविद्यालयाच्या जिमखाना पॅव्हीलीयनला प्रा. दि. ब. देवधर यांचे नाव देण्यात आल्याची घोषणा प्रिन्स दुलिपसिंग यांनी केली.

१९४८ ते १९५२ या काळात परशुरामीयचे संपादक म्हणून प्रा. डी. बी. रानडे यांनी काम पाहिले. महात्मा गांधींच्या निधनाची दुःखद झालर १९४८ मध्ये प्रकाशित झालेल्या परशुरामीयन च्या संपादकीय लेखकाला होती. प्रा. डी. बी. रानडे यांनी महात्मा गांधी यांच्या योगदानाचा विस्तृत आलेख आपल्या संपादकीय लेखनात मांडला. १५ ऑगस्ट १९४७ रोजी भारताला स्वातंत्र्य मिळाले. याप्रसंगी महाविद्यालयाच्या मुख्य इमारतीला रोषणाई करण्यात आली. जिमखान्यावर झालेल्या कार्यक्रमात प्राचार्य शं. वा. दांडेकर यांनी ध्वजारोहण केले. स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतर युवकांचा शिक्षणाकडे कसा ओढा वाढला व महाविद्यालयात प्रवेश घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी यावर्षी कशी मोठी गर्दी केली, याचा उल्लेखही आपल्या संपादकीयामध्ये प्रा. रानडे यांनी केला आहे.

१९५१ या वर्षी प्रकाशित झालेल्या अंकात महाविद्यालयाचे माजी विद्यार्थी साने गुरुजी यांच्या निधनानंतर त्यांना मानवंदना देण्यात आली. १९२३ साली M.A. ची पदवी घेवून महाविद्यालयातून बाहेर पडलेल्या साने गुरुजी यांच्या जीवनपटाचा विस्तृत आढावा संपादकीय मध्ये घेण्यात आला. याच अंकात सरदार वल्लभभाई

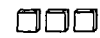
पटेल, थोर नाटककार जार्ज बर्नाड शॉ यांनाही मानवंदना देत त्यांच्या कार्याची विस्तृत दखल घेण्यात आली.

१९५६ साली प्रकाशित झालेल्या 'परशुरामीय' चा अंक पहिल्यांदाच मराठीमध्ये छापला गेला. अंकाचे नावही 'The Parashuramian' ऐवजी 'परशुरामीय' असे सर परशुरामभाऊ यांचे स्मरणार्थ त्यांच्या नावाशी निगडित करण्यात आले. लोकमान्य टिळक यांच्या आपुलकीच्या मध्यस्थीने श्री. जगन्नाथ महाराज पंडित यांचेकडून महाविद्यालयासाठीची जागा कशी मिळाली याचा उल्लेखही या अंकाच्या संपादकीयमध्ये करण्यात आला आहे.

१९६२ ते १९६३ या काळात प्रा. रा. म. गोखले यांनी 'परशुरामीय' चे संपादक म्हणून काम पाहिले. मार्च १९६३ साली प्रकाशित आलेल्या 'परशुरामीय' च्या अंकात पंचशील तत्वांचा भंग करून चीनने भारतावर आक्रमण केले, त्यावेळी महाविद्यालयाने राष्ट्रीय-संरक्षण कार्यात कसा महत्त्वपूर्ण सहभाग घेतला, याचे वर्णन करण्यात आले आहे. पुण्यातील नागरिकांनी राष्ट्रीय समिती स्थापन केली. या समितीच्या मंडळावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य हुल्याळकर यांची नेमणूक करण्यात आली. संरक्षण कार्याला पूरक असे कार्य करण्यासाठी ५ उपसमित्या नेमण्यात आल्या. त्या अशा- १) माहिती २) नोंदणी ३) संरक्षण-निधी ४) नागरी संरक्षण ५) जवानांना मदत. महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी दरमहा एक दिवसाचा पगार मदत म्हणून पाठवण्यास सुरुवात केली. महाविद्यालयाचे स्नेहसंमेलन रद्द करून ती सर्व रक्कम संरक्षण निधीत जमा करण्यात आली. याच वेळी प्राध्यापकांना नेमबाजी आणि बंदुकीचे शिक्षण देण्याच्या दृष्टीने व्यवस्था करण्यात आली.

१९६३ ते १९६६ या काळात डॉ. श्री. र. कावळे यांनी 'परशुरामीय' चे संपादक म्हणून काम पाहिले, त्यांनी अंकाच्या साहित्य विभागात मराठी, संस्कृत, हिंदी, इंग्रजी या चार भाषांखेरीज 'विज्ञान' व 'सामाजिक शास्त्र' हे नवीन दोन विभाग सुरू केले. १९६५ पासून त्यांनी सुरू केलेला नवीन उपक्रम म्हणजे 'संपादकीय' छोटे व सुटसुटीत करून महाविद्यालयीन माहितीसाठी 'महाविद्यालयीन-वार्ता' असा निराळा विभाग करण्यात आला. त्यामध्ये महाविद्यालयातील विविध क्षेत्रातील घडामोडींचे समालोचन केले आहे.

- दीपक कर्वे, राहुल मेश्राम

कालखंड १९७१ ते १९९०

या लेखात प्रातिनिधिक रूपाने १९७२, १९७७, १९७९, १९८१, १९८२, १९८३ या वर्षांच्या संपादकीयांचा आढावा घेतला आहे. १९७२ च्या अंकात महाराष्ट्र व देशातील परिस्थितीची गांधीयाने दखल घेतली आहे. दुष्काळाच्या भीषण छायेच्या सावटापासून 'परशुरामीय' ही मुक्त नाही. अशा दुष्काळप्रसंगी साहित्यिक विश्वात

मशगुल होणे वगैरे गोष्टी ऐषारामासारख्या वाटतात असे सांगून
वादळी रणात
करावे कोटून
नाजूक भावाचे
लालनपालन?

या नेमक्या शब्दात परिस्थितीची दखल घेतली आहे. या परिस्थितीत ही 'तरुण मनाची उभारीच अशी विलक्षण' असते की या विषण्णतेपासून देखील ते कृतीसाठी प्रेरणा मिळवू लागते' असा आशावाद प्रकट केला आहे. दुष्काळ निवारण करण्यासाठी महाविद्यालयाने कोणते प्रयत्न केले याचा आढावा संपादकीयात घेतला आहे. यातून महाविद्यालयीन प्राध्यापक, विद्यार्थ्यांची दुष्काळग्रस्ताविषयीची सहसंवेदना व मानवतावादाची भूमिका स्पष्ट होत आहे. स्नेहसंमेलनासारखे कार्यक्रम अनावश्यक चैन टाळून साधेपणाने केल्याचाही उल्लेख आहे. याशिवाय क्रीडाविभागाचे यश, शिक्षणक्रम निवडतानाचे समुपदेशन, कॉसिप (कॉलेज सायन्स इंप्रूव्हमेंट प्रोग्रॅम) योजनेची माहिती, महाविद्यालयांस कुलगुरुंची भेट, राष्ट्रीय सेवा योजनेतील विद्यार्थ्यांना दुष्काळग्रस्तांना सुट्टीत मदत करण्याविषयी केलेले आवाहन या बारीक सारीक गोष्टी १९७२ च्या संपादकीयात आढळतात.

१९७५ चे संपादकीय हे शैक्षणिक परिवर्तनाची तपशीलवार नोंद घेणारे म्हटले पाहिजे. 'नवीन विद्यापीठ कायदा' या शीर्षकाखाली नवीन कायदाप्रमाणे विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ सिनेटवर व इतर मंडळीवर प्रतिनिधित्व प्राप्त झाले आहे. याचा उल्लेख आहे.

१०+२+३ असा शैक्षणिक आकृतिबंध महाराष्ट्रशासनात १९७२ च्या सुमारास स्वीकारला व त्याचा दुसरा टप्पा जून १९७५ साली सुरू होणार होता. हा राबवण्यामागची धोरणे, शासनाची भूमिका याविषयी साक्षेपी विचार या संपादकीयात पहावयास मिळतात. कॉसिप बरोबरच 'कोहसिप' या साहित्य व सामाजिक शास्त्रांसाठी असलेल्या अनुदानाविषयी विवेचन आहे. तसेच स.प.च्या शैक्षणिक विकासाच्या कल्पनांना मूर्तस्वरूप यावे म्हणून निर्माण झालेल्या 'परशुरामीय' प्रतिष्ठाना विषयी माहिती या संपादकीयात आहे. प्रत्येक माजी विद्यार्थ्यांनी आपले अर्ध्या दिवसाचे उत्पन्न या प्रतिष्ठानास द्यावे या कल्पनेचा पुरस्कार या संपादकीयात केला आहे. माजी विद्यार्थ्यांनी दिलेली अर्थरूप व पुस्तकरूप देणगी याचाही उल्लेख आहे.

शिवप्रभूंचा राज्यारोह त्रिशताब्दी महोत्सव, शि.प्र च्या कार्याशी ८० वर्षे एकरूप झालेल्या महामहोपाध्याय दत्तो वामन पोतदार यांच्या गौरवाचा समारंभ, सेवानिवृत्ती, विद्यार्थ्यांचे यश विविध उपक्रम याचे सविस्तर वर्णन यात आहे. याखेरीज 'चिंता व चिंतन' या शीर्षकाखाली संप, मोर्चे, बंद, घेराव, बहिष्कार, हिंसाचार सर्वत्र वाढत आहेत. जुनी जीवनमूल्ये उद्ध्वस्त होत आहेत. सत्ता व संपत्ती यांना प्रतिष्ठा मिळत आहे. विद्योपासकांची उपेक्षा होत

आहे. अशावेळी विचारवंतानी या बेछूट प्रयत्नांना विधायक वळण लावण्याची गरज आहे. असे आवाहन केले आहे.

१९७६-७७ हे वर्ष महाविद्यालयाचे हीरक महोत्सव संवत्सर म्हणून साजरे करण्यात आले. या संवत्सरात आयोजित केलेल्या कार्यक्रमाविषयी तसेच स्मारकग्रंथ व स्मरणिका 'हीरकस्मृती' व 'हीरकमुद्रा' या नावाने प्रसिद्ध केल्याविषयी माहिती आढळते. १९४१ साली रौप्यमहोत्सव व १९६७ साली सुवर्णमहोत्सव झाला. या दोन्ही समारंभांच्या वेळी प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या स्मारक ग्रंथाविषयी उल्लेख तसेच १९६६ ते १९७६-७७ या संपूर्ण दशकातील महाविद्यालयाने केलेल्या वाटचालीचे दर्शन 'हीरकस्मृतीत' आहे. 'हीरकस्मृती' चे प्रकाशन दि. २७ डिसेंबर १९७७ रोजी भारताचे पंतप्रधान मोरारजी देसाई यांच्या हस्ते झाल्याची ऐतिहासिक नोंद ही या अंकाच्या प्रस्तावनेत आहे. अध्यक्ष म्हणून महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री श्री. वसंतदादा पाटील उपस्थित होते. 'हीरकमुद्रा' हा अंक महाविद्यालयांचे नामवंत माजी विद्यार्थी केंद्रीय वाणिज्य मंत्री श्री. मोहन धारिया यांच्या हस्ते प्रकाशित करण्यात आला. याचाही उल्लेख आहे. यापुढील संपादकीयात विद्यापीठांच्या नेतृत्वाखाली महाविद्यालय विकास मंडळ (कॉलेज डेव्हलपमेंट कौन्सिल) निर्माण झाले याविषयी मतप्रदर्शन आहे. संशोधन व समाजपरिवर्तन यासाठी या योजनांची आवश्यकता तसेच संशोधन किंवा समाजपरिवर्तन यापैकी काहीच ज्यांना करावयाचे नाही तेच साऱ्याचा बाऊ जास्त करतात, एरवी दोहोंविषयी आस्था असेल तर, रस्ता सापडणे मुळीच अशक्य नाही असे प्रांजळ मत व्यक्त केले आहे.

महाविद्यालयाच्या विशाल प्रांगणात नव्यानेच प्रवेश करणाऱ्या व म्हणून काहीशा बावरलेल्या विद्यार्थ्यांना लेखनाचे स्वतंत्र व्यासपीठ प्राप्त व्हावे. 'हे आपले स्वतंत्र व्यासपीठ' या जाणिवेने त्यांना अधिक आत्मीयता वाटावी म्हणून सुरुवातीची काही वर्षे कनिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यांचा 'परशुरामीय' हा वार्षिकांक स्वतंत्र निघत असल्याचा उल्लेखही संपादकीयात आढळतो. विद्यार्थ्यांचे प्रज्ञाशोध परीक्षांमधील यश विविध स्पर्धा, योजना यांची माहिती या संपादकीयात आहे.

१९७९ या वर्षाचे संपादकीय विस्तृत असून त्यात नवनियुक्त कुलगुरु डॉ. ताकवले यांना शुभेच्छा, सत्रपद्धतीचा पुनर्विचार, प्रशासकीय बदल, प्राचार्यांची सेवानिवृत्ती, नवीन प्राचार्यांची नियुक्ती निवृत्त प्राध्यापकांना शुभेच्छा, प्राध्यापकांचे उल्लेखनीय कार्य, माजी विद्यार्थी प्राध्यापकांचे अभिनंदन. षष्ट्यब्दीच्या निमित्ताने महाराष्ट्राचे लाडके व्यक्तिमत्त्व श्री. पु.ल. देशपांडे यांचे प्राचार्यांनी पत्राद्वारा केलेले अभिनंदन, विशेष उल्लेखनीय कार्यक्रम, प्रलयग्रस्तांच्या पुनर्वसनासाठी साहाय्य, श्रद्धांजली इत्यादीविषयी समग्र आढावा संपादकीयात घेतला आहे.

१९८०-८१ च्या संपादकीयांतही काही महत्त्वाच्या विशेष कार्यक्रम उल्लेखनीय घटना इत्यादी विस्तृत दिले आहेत.

महाविद्यालयातील त्या त्या वर्षातील घटना नेमक्या शब्दात व एका दृष्टिक्षेपात जाणून घेण्यासाठी १९७१ ते १९८१ या परशुरामीय अंकाची संपादकीय ऐतिहासिक दृष्टीने अत्यंत महत्त्वपूर्ण आहेत.

१९८०-८१ यावर्षी संपादक मंडळाचा आकार वाढविण्यात आला. या अंकांमध्ये महाविद्यालयात पार पडलेल्या काही विशेष कार्यक्रमांचा उल्लेख आहे. त्यामध्ये महाराष्ट्र स्तरावरील आंतरमहाविद्यालयीन काव्यस्पर्धा, सौंदर्यानुभव, भारतीय लोकशाही व सामाजिक बदल आणि ऊर्जा समस्या या विषयांवर तीन चर्चासत्रे तसेच श्री दत्तमहाराज कवीश्वर व पंडित श्रीनिवासशास्त्री यांच्या अनुक्रमे श्री. ज्ञानदेव व दत्तसंप्रदाय आणि ब्रह्मवल्लीतत्त्वप्रकाश या विषयांवर दोन व्याख्यानमाला संपन्न झाल्या याची नोंद आहे. याच वर्षी भूगोल विभागाने मावळ तालुक्यातील कृषीनियोजनाविषयीचा संशोधन प्रकल्प पूर्ण केला. यावर्षीची आणखी एक महत्त्वाची बाब म्हणजे प्राचार्य डॉ. केरुर पुणे विद्यापीठाच्या सामाजिक शास्त्रशाखेच्या अधिष्ठाता (डीन) या पदावर बहुमताने निवडून गेले. यावर्षीची एक विशेष उल्लेखनीय गोष्ट म्हणजे मार्च, १९८१ च्या अकरावीच्या परीक्षांचे निकाल गणकयंत्रांच्या सहाय्याने तयार केले. अशाप्रकारे गणकयंत्राच्या सहाय्याने निकाल तयार करणारे हे पहिलेच महाविद्यालय होते. यावर्षी नूतन मराठी विद्यालय या महाविद्यालयाच्या भगिनी संस्थेने शंभराव्या वर्षात पदार्पण केले. या शताब्दी महोत्सवाचा प्रारंभ शि. प्र. मंडळीचे अध्यक्ष व भारताचे सरन्यायाधीश श्री. चंद्रचूड यांच्या हस्ते झाला हा उल्लेख आहे.

१९८२ यावर्षी वैकुंठवासी मामासाहेब दांडेकर यांचे निकटचे आप्त यांच्या इच्छेप्रमाणे प्राचार्य दांडेकर यांची एक संगमरवरी शिल्प प्रतिमा महाविद्यालयात असावी असा संकल्प करण्यात आला. हे वर्ष अनेक महान व्यक्तिमत्त्वांच्या शताब्दीचे वर्ष होते. मालाकार विष्णुशास्त्री चिपळूणकर यांच्या निर्वाणाचे शताब्दी वर्ष, कम्युनिस्टवादाचा जनक कार्ल मार्क्स यांच्या मृत्युशताब्दीचे वर्ष, वासुदेव बळवंत फडके यांच्या शंभराव्या पुण्यतिथीचे वर्ष व स्वातंत्र्यवीर सावरकरांचे जन्मशताब्दी वर्ष होते. तेव्हा हे औचित्य साधून या सर्व महामानवांच्या कार्यांचा आढावा घेऊन त्यांना विनम्र अभिवादन या अंकात केले गेले. तसेच यावर्षी भूदान चळवळीचे प्रणेते व ज्येष्ठ गांधीवादी विचारवंत विनोबा भावे यांचे निधन झाले. तेव्हा महाराष्ट्राचा साँक्रेटिस गेला या शीर्षकाने त्यांच्या कार्यांचा आढावा घेऊन त्यांना श्रद्धांजली वाहिली गेली. तसेच आय. सी. एस मध्ये ब्रिटिश स्पर्धकांना हरवून प्रथम क्रमांक मिळवणारे व भारतीय रिझर्व बँकेचे पहिले भारतीय गवर्नर, केंद्रीय अर्थमंत्री, विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे अध्यक्ष अशी पदे भूषवणारे श्रेष्ठ विचारवंत चिंतामणराव देशमुख यांचेही यावर्षी निधन झाले. त्यांच्याही कार्यांचा आढावा चिंतामणी देशाचा 'कंठमणि' झाला या शीर्षकाने घेण्यात आला.

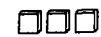
याशिवाय इतर अनेक घटनांनाही या अंकात स्थान दिले गेले. यामध्ये शि. प्र. मंडळीच्या नियामक मंडळाचे अध्यक्ष मा. मोहनराव

गवंडी यांची षष्ट्यब्दीपूर्ती सोहळा, लीना जोशी या विद्यार्थिनीला दिल्ली एशियाडमध्ये काम करण्याची मिळालेली संधी, महाविद्यालयाची माजी विद्यार्थिनी शुभदा वांजपे यांना उस्मानिया विद्यापीठात एम. ए. हिंदी मध्ये मिळालेली प्रथम श्रेणीसह पाच सुवर्ण पदके, माजी विद्यार्थी श्री यशवंत कुलकर्णी यांनी अमेरिकेत सुरू केलेली कुलकर्णी इंजिनिअरिंग कंपनी व तिला मिळालेली प्रतिष्ठा, महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्रीपदी वसंतदादा पाटील यांची फेरनिवड, त्यांच्या मंत्रिमंडळात स्थान मिळालेले महाविद्यालयाचे माजी विद्यार्थी अनंतराव थोपटे यांचे अभिनंदन अशा अनेक घटनांना या अंकात स्थान मिळाले होते.

१९८३ या वर्षीच्या दुसऱ्या अंकात विद्यार्थ्यांसाठी राबविलेल्या काही विशेष कार्यक्रमांची माहिती दिली आहे. यामध्ये एक भाग होता सहली व स्नेहसंमेलने याविषयी विद्यार्थ्यांना काय वाटते याचा एक प्रश्नावली तयार करून प्रत्येक विभागातील प्रत्येक वर्गातील विद्यार्थ्यांकडून ती भरून घेऊन आढावा घेतला आहे. त्याचप्रमाणे हिंदी चित्रपटांचा विद्यार्थ्यांवर वाढता प्रभाव पाहता कला म्हणून त्यांना चित्रपटाची काही जाण आहे का? समाज, कला, संस्कृती, तंत्र यापैकी कोणत्या तरी प्रश्नांच्या दृष्टिकोनातून चित्रपटांचा काही गंभीर विचार हे तरुण करतात की केवळ प्रवाहपतित पानासारखे ते भरकटतात व तसे असेल तर त्यांना त्याची जाणीव करून देण्याच्या उद्देशाने हिंदी चित्रपटांकडे पाहण्याचा आमचा दृष्टिकोन या विषयावर विद्यार्थ्यांकडून निबंध मागवले होते. पण त्यास अपेक्षित प्रतिसाद मिळाला नाही. माजी प्राचार्य मालेगावकर यांचे १६ जाने. १९८१ ला निधन झाले. याचीही दखल या अंकात घेण्यात आली.

इतर संपादकीयांमध्ये नेहमीप्रमाणे वर्षभरातील प्रमुख घडामोडी, महाविद्यालयात राबविण्यात आलेले विशेष कार्यक्रम, शैक्षणिक, कला व क्रीडा क्षेत्रात विद्यार्थ्यांचे यश, माजी विद्यार्थ्यांचे यश, संशोधनाच्या क्षेत्रात प्राध्यापकांचे भरीव कार्य इत्यादी गोष्टींचा आढावा घेण्यात आला आहे. १९८४ ते १९९० या काळातील परशुरामीयच्या अंकांमध्ये संपादकीय अगदी आठ-दहा ओळींमध्ये घेतले गेले आहे व शैक्षणिक वार्तांचा समावेश महाविद्यालयीन वार्तांमध्ये करण्यात आला आहे.

- डॉ. गोरख थोरात, डॉ. भारती बालटे

कालखंड १९९१ ते २०१५

नव्वदीचे शतक भारतासाठी एक पूर्ण वेगळे वळण देणारे ठरले. १९९१ मध्ये नवीन आर्थिक सुधारणा अवलंबल्या गेल्यानंतर गेल्या २५ वर्षांत भारतात केवळ आर्थिकच नव्हे तर राजकीय, सामाजिक व सांस्कृतिक बदल खूप मोठ्या प्रमाणावर घडून आले.

हे बदल अर्थातच आपल्या महाविद्यालयात येणाऱ्या विद्यार्थ्यांत व प्राध्यापकांतही दिसून येतात. परशुरामीयही या बदलांना अपवाद नाही. १९९१ पासूनची परशुरामीयतील संपादकीय बघताना हे निश्चितच जाणवते व सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे आजूबाजूला घडणारे हे बदल परशुरामीयमध्ये समाविष्ट झाले आहेत आणि या बदलाची लेख, कविता, चित्रे इत्यादी माध्यमांतून संपादकांनी जाणीवपूर्वक दखल घेतली आहे.

वरील २५ वर्षांच्या परशुरामीय मधून हे नक्कीच जाणवते की, वेगवेगळ्या उपक्रमांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या कल्पनाशक्तीला व सर्जनशीलतेला वाव मिळवून दिला आहे त्याचे नेटके प्रतिबिंब वेगवेगळ्या अंकांमध्ये दिसून येते. याचे अजून एक प्रतिबिंब परशुरामीयच्या मुखपृष्ठात व मलपृष्ठात दिसून येते. संपादकांनी अंक तयार करताना त्या त्या वेळच्या महाविद्यालयातील व आजूबाजूच्या परिस्थितीचा विचार करून फोटो अथवा चित्रांच्या माध्यमातून हे बदल अचूक टिपले आहेत व त्यामागचे त्यांचे विचारही सांगितले आहेत.

१९९५-९६ चा अंक वैशिष्ट्यपूर्ण झाला आहे. प्राचार्य व तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक सोनोपंत दांडेकर व वास्तुपुरुष जगन्नाथ महाराज पंडित यांच्या जन्मशताब्दीनिमित्त या दोन महापुरुषांवरील लेखांचा परशुरामीयमधील अंतर्भाव केला गेला आहे. हा त्यांच्या कार्याचा गौरव करण्याचा एक छोटासा प्रयत्न होय. तसेच त्या निमित्ताने घेण्यात आलेल्या निबंध स्पर्धांचे विषय हे त्या काळातील घडणाऱ्या बदलांचे आढावा घेणारे व तरुण मुलांना श्रद्धा, अश्रद्धा व ईश्वर या कल्पनांबद्दल मुळापासून विचार करायला लावणारे होते.

महाविद्यालयाचे व परशुरामीयचे १९९६-९७ हे सहस्रचंद्रदर्शन वर्ष. या वर्षातील 'ध्येयपूर्तीची वाटचाल' हा विशेषांक व भारताच्या स्वातंत्र्याची ५० वर्षे साजरा करणारा दुसरा अंक हे दोन अंक नव्वदीच्या दशकांतले बदल योग्य पद्धतीने दाखवितात. या दोन्ही अंकातील संपादकीयांतून भारतात जाणवणाऱ्या समस्या, होऊन गेलेल्या थोर लोकांच्या कर्तृत्वाच्या जुन्या परंपरा, साहित्याचा व नवीन बदलांचा विज्ञानाचा समर्पक अंतर्भाव केलेला जाणवतो. पुणे विद्यापीठाचे सुवर्णमहोत्सवी वर्ष, भारतीय स्वातंत्र्याची ५० वर्षे व महाविद्यालयाची ८० वर्षे हा योग १९९६-९७ मध्ये जुळून आला. त्याच वर्षात महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी अत्यंत भरीव अशी शैक्षणिक कामगिरी केली व त्याचबरोबर कला, क्रीडा व इतर क्षेत्रांतही मोलाचा ठसा उमटविला.

या २५ वर्षातील बदलांमध्ये दोन अजून बदल संपादकीयांमध्ये विशेषत्वाने जाणवतात. ते म्हणजे उच्च शिक्षण, त्यातील समस्या, अडथळे व पुढील वाटचाल हा विषय अतिशय गांभीर्याने घेतला गेला आहे. याला अनुसरून विद्यार्थ्यांचे लेख, प्राध्यापकांचे विचार यांचा अंतर्भाव बहुतांश संपादकीयांमध्ये केलेला दिसतो. जागतिकीकरणानंतर अर्थव्यवस्थेत जे बदल घडून आले. त्याला

उच्च शिक्षणही अपवाद नव्हते. जागतिकीकरणामुळे घडून आलेल्या सामाजिक, राजकीय व आर्थिक बदलांचा उच्च शिक्षणावर व त्याकडे बघण्याच्या दृष्टिकोनातही बदल झाला. याच जागतिकीकरण व उदारीकरणामुळे मुलींचा शिक्षणातील व महिलांचा अर्थव्यवस्थेतील सहभाग लक्षणीयरीत्या वाढला. नवीन सहस्रकात प्रवेश करताना म्हणूनच परशुरामीयमध्ये उच्च शिक्षणाबरोबरच महिला सबलीकरण हा विषयही गांभीर्याने घेतला गेला. महिलांचा अर्थव्यवस्थेतील, राजकारणातील सहभाग, त्यांचे सामाजिक स्थान व या सर्वांतील त्यांची भरीव कामगिरी यांची अत्यंत योग्य व समर्पक दखल परशुरामीयमध्ये घेतलेली दिसते.

नवीन सहस्रकातील नॅक मूल्यांकन व त्याचे महत्त्व लक्षात घेता परशुरामीयचे महत्त्व व योगदान अजून उल्लेखनीय ठरते. हे मासिक गेल्या २५ वर्षांच्या घडामोडींचे दस्तऐवज तर आहेच, पण त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांच्या दृष्टिकोनात, विचारांत झालेल्या बदलांचे साक्षीदारही आहेच. २००४ नंतरच्या सर्व परशुरामीयमध्ये त्याचे यथार्थ दर्शन घडते. म्हणूनच या दशकात तीन वेळा परशुरामीयला विद्यापीठ स्तरावरील उत्कृष्ट नियतकालिकाचे पारितोषिक प्राप्त झाले.

२०१० चा 'सुवर्णमहोत्सवी महाराष्ट्र विशेषांक'सुद्धा महाराष्ट्रातील झालेल्या व घडणाऱ्या बदलांचे प्रतीक म्हणून बघता येईल. विद्यार्थ्यांच्या विचारांना, सामाजिक जाणिवेला हाक देऊन महाराष्ट्राची सद्य परिस्थिती अतिशय उत्तमरीत्या संपादकांनी मांडलेली दिसते.

परशुरामीयसाठीचा विषय निवडताना सद्य स्थितीतील बदल व घडामोडींना प्राधान्य विशेषत्वाने दिलेले दिसते. जागतिकीकरण उच्च शिक्षण, तंत्रज्ञान, विद्यार्थी समस्या याचबरोबर पर्यावरण ह्या एका महत्वाच्या व सर्वांच्या जिवाळ्याच्या विषयाला परशुरामीय मध्ये स्थान मिळाले आहे. ते मांडताना नियतकालिकाच्या मलपृष्ठावर महाविद्यालयातील जैवविविधतेचे फोटो छापण्यात आले हे अतिशय वाखाणण्यासारखे आहे.

एकंदरीत गेल्या २५ वर्षांतील संपादकीये बघताना काही गोष्टी निश्चित जाणवतात. सार्थ विषय निवड, विद्यार्थी केंद्रित प्रश्न व विषयांना प्राधान्य व काळाला अनुसरून केलेली विषय निवड हे परशुरामीयचे प्रमुख बलस्थान. मुखपृष्ठ व मलपृष्ठांतील बदल हे या सर्वांला अनुसरूनच आहेत.

सर्व विषयांमध्ये तुलनेने सामाजिक विषय व साहित्याला प्राधान्य दिलेले दिसते.

- अरुंधती आगटे, डॉ. मनोजकुमार देवणे

शताब्दी विभागांची

संस्कृत

माजी विभागप्रमुखांचे योगदान

महाविद्यालयाच्या शताब्दीपूर्तीबरोबरच काही विभागही शताब्दीपूर्ती करत आहेत. यातीलच एक विभाग म्हणजे 'संस्कृत विभाग.'

प्राचीन ज्ञानवैभवाचे भांडार असलेल्या संस्कृतचे महत्त्व जाणूनच महाविद्यालयाच्या स्थापनेबरोबरच संस्कृत भाषेचेही अध्ययन अध्यापन सुरू झाले. कोणतीही इमारत भक्कम उभी राहाण्यासाठी तिचा पाया मजबूत असणे अत्यंत मोलाचे असते. विभागाच्या संदर्भात ह्या भक्कम पायाभरणीचे श्रेय प्राचार्य रघुनाथ दामोदर करमरकर यांना जाते. यातील काही प्राध्यापकांच्या कार्याचा आढावा सुवर्णमहोत्सवी व सहस्रचंद्रदर्शनाच्या अंकात आलाच आहे पण नव्या पिढीपुढे समग्रपणे या सर्वांचे योगदान यावे यासाठी पुनरुक्तीचा दोष पत्करून काही महत्त्वाचा भाग पुन्हा देत आहे. विभागाच्या शताब्दी महोत्सवात विभागातील माजी विभागप्रमुखांच्या योगदानाचा, कर्तृत्वाचा संक्षिप्त आढावा घेणे समयोचित ठरेल.

विभागप्रमुख

- १) प्राचार्य रघुनाथ दामोदर करमरकर (१९१६-१९४८)
- २) प्रा. अरविंद गंगाधर मंगरुळकर (१९४८-१९७०)
- ३) प्रा. रामकृष्ण नारायण गद्रे (१९७०-१९७३)
- ४) प्रा. लीला कृष्ण अर्जुनवाडकर (१९७३-१९९२)
- ५) प्रा. डॉ. कांचन वसंत मांडे (१९९२-२००६)

विभागप्रमुखांचे विशेष कर्तृत्व

१) प्राचार्य रघुनाथ दामोदर करमरकर - संस्कृत

जवळजवळ ३२ वर्षे प्राचार्य करमरकर यांनी संस्कृत विभागाची धुरा सांभाळली. विभागाबरोबरच प्राचार्यपदही १९३३ ते १९४८ या कालावधीत करमरकर यांनी भूषविले. प्राचार्य करमरकर यांचे अनुवादकार्यातील योगदान महत्त्वपूर्ण आहे. ऋतुसंहार वगळून कालिदासाच्या सर्व कलाकृतींचा इंग्रजी अनुवाद, भवभूतीचे मालतीमाधव, उत्तररामचरित तसेच विशाखदत्ताचे मुद्राराक्षस, शूद्रकाचे मृच्छकटिक, श्रीहर्षाचे नागानंद अशा विविध नाटकांचा तसेच

बाणभट्टाच्या कादंबरीतील निवडक अंशांचा इंग्रजी अनुवाद करमरकरांनी केला आहे. 'विद्यार्थिहित' हे ध्येय असणाऱ्या प्रा. करमरकरांनी साहित्य, नाट्यादींबरोबर अन्नभटाचा तर्कसंग्रह, केशवमिश्राचा तर्कभाषा, लौगाक्षिभास्कराचा अर्थसंग्रह या ग्रंथांचाही अनुवाद प्रा. गजेंद्रगडकर यांच्या समवेत केला. श्रीरामानुजार्यांच्या श्रीभाष्याचाही इंग्रजी अनुवाद केला. साहित्य, नाट्य, न्याय, मीमांसा या सर्व विषयातील ग्रंथानुवाद आजही संस्कृताध्यापक व विद्यार्थी यांस प्रेरणादायी आहे. यातील काही अनुवाद स.प. महाविद्यालयातर्फे प्रकाशित करण्यात आले आहेत ही महाविद्यालयाच्या दृष्टीने अभिमानास्पद बाब होय. प्रशासकीय कामकाज सांभाळत, शैक्षणिक कारकीर्दीत दर्शविलेले मोलाचे योगदान हे निश्चितच विशेष प्रेरणादायी व मार्गदर्शक आहे.

प्राध्यापक अरविंद गंगाधर मंगरुळकर -

प्रा. करमरकरांनंतर विभागाची धुरा सांभाळणारे प्रा. अरविंद मंगरुळकर होते. त्यांचा व्यासंग बहुआयामी होत. संस्कृत, प्राकृत, मराठी, इंग्रजी यातील उत्तम वाङ्मयाचे जाणकार व रसास्वादक असल्याने विपुल ललित लेखन प्रा. मंगरुळकरांनी केले. मराठी व्याकरण, संस्कृत शालेय पाठ्यपुस्तके, ज्ञानदेवीचे चोखंदळ विवेचन तसेच मेघदूत, स्वप्नवासवदत्त व रत्नावली या ग्रंथांचा इंग्रजी अनुवाद. नीतिशतक या भर्तृहरिविरचित सुभाषितसंग्रहाचा प्रा. दिगंबर हातवळणे यांच्या समवेत केलेला अनुवाद, मालविकाग्निमित्र नाटकाचा मराठी अनुवाद, काव्यशास्त्रातील मम्मट विरचित 'काव्यप्रकाश' या महत्त्वाच्या ग्रंथातील निवडक उल्लासांचा प्रा. कृष्ण अर्जुनवाडकर यांच्या समवेत केलेला अनुवाद हे सर्व आजही विद्यार्थी व प्राध्यापकांना मार्गदर्शक आहे. वीणा, वाणी व लेखणी या तिन्ही मार्गांनी स.प. महाविद्यालय व महाराष्ट्र सारस्वत यांचे जीवन प्रा. मंगरुळकरांनी समृद्ध केले. १९४२ साली प्राचार्य करमरकर यांच्या कारकीर्दीत 'संस्कृत असोसिएशन' वा 'संस्कृत संघटन' स्थापन झाले. यातर्फे विविध भाषणे, परिसंवाद, निबंधवाचन इत्यादी उपक्रम राबवले गेले. नंतर पुढे हे उपक्रम 'संस्कृत मंडल' या नावाने सुरू राहिले. याचे कार्यही प्रा. मंगरुळकरांनी पुढे नेले. संस्कृत संघटनेच्या कार्यक्रमाचा प्रारंभ संस्कृतदिन कार्यक्रमाने होतो व यात गतवर्षीच्या संस्कृत विषयाच्या परीक्षेत यश प्राप्त करणाऱ्यांचा सन्मान केला जातो. विविध कार्यक्रम संस्कृतमध्येच सादर होतात. ही परंपरा आजही विभागातर्फे सुरू आहे.

प्रा. रामकृष्ण नारायण गद्रे -

प्रा. मंगरूळकरांनंतर तीन वर्षे प्रा. गद्रे यांनी विभागप्रमुखपद सांभाळले. पण १९७३ साली त्यांनी मुदतपूर्व सेवानिवृत्ती घेतली. प्रा. गद्रे यांचा खास विषय 'मीमांसा' होता तसेच ग्रंथरूपाने काव्ये, नाटके, साहित्यशास्त्र यातील त्यांचे योगदान उल्लेखनीय आहे. 'रत्नावली' नाटकेचा इंग्रजी व मराठी अनुवाद, भर्तृहरिरचित नीतिशतकाचा अनुवाद, वेणीसंहार या भट्टनारायणविरचित नाटकाचा प्रा. हातवळणे यांच्या समवेत केलेला मराठी अनुवाद, स्वप्नवासवदत्त, मुद्राराक्षस या नाटकांचा अनुवाद तसेच काव्यप्रकाशासारखाच साहित्यशास्त्रात अत्यंत महत्त्वाचा मानला जाणाऱ्या 'साहित्यदर्पण' या ग्रंथातील निवडक परिच्छेदांचा अनुवाद हे प्रा. गद्रे यांचे कार्य विलक्षण आहे. 'संस्कृत साहित्यशास्त्राची प्रस्तावना' हा ग्रंथही साहित्यशास्त्रज्ञासूना उपयुक्त आहे.

प्रा. लीला कृष्ण अर्जुनवाडकर -

प्रा. गद्रे यांच्या निवृत्तीनंतर विभागप्रमुखपद भूषविणाऱ्या प्रा. लीला अर्जुनवाडकर या महाविद्यालयाच्याच माजी विद्यार्थिनी होत. १९५४ साली पुणे विद्यापीठात प्रथम आलेल्या प्रा. अर्जुनवाडकर यांनी १९५६ पासून विभागात अध्यापनकार्य सुरू केले. विभागातील सर्व प्राध्यापकांमध्ये सर्वाधिक कार्यकाल म्हणजे ३६ वर्षे म्हणजे जवळजवळ तीन तप इतका काळ अध्यापनकार्याचे भाग्य लाभलेल्या प्रा. अर्जुनवाडकर या एकमेव प्राध्यापिका आहेत. संस्कृतबरोबरच पाली भाषेचा त्यांचा अभ्यासही वाखाणण्याजोगा आहे. नाट्य, संगीत या ललितकलांची समीक्षा, ललितलेखन, रंगभूमी समीक्षा, गायन व प्रत्यक्ष अभिनय ही त्यांची आवडीची क्षेत्रे. सुजाण कलाकार व समीक्षक असणाऱ्या प्रा. लीला अर्जुनवाडकर यांनी संस्कृत संघटनेचे नियोजनबद्ध कार्यक्रम राबवले व अनेक विद्यार्थी घडवले. या प्रा. अर्जुनवाडकरांच्या तपाचे फलित म्हणूनच त्यांच्या वयाच्या अमृतमहोत्सवाचे औचित्य साधून त्यांच्या विद्यार्थिनींनी व आप्त सुहृदांनी 'लीलाकमलपत्राणि' हा त्यांच्याच निवडक लेखांचा संग्रह प्रकाशित केला. विभागातील स्निग्ध, अनौपचारिक वातावरणाचे प्रतिबिंब या लेखसंग्रहप्रकाशनातून पहावयास मिळते.

प्रा. डॉ. कांचन वसंत मांडे

प्रा. लीला अर्जुनवाडकर यांच्या निवृत्तीनंतर विभागप्रमुखपदाची धुरा प्रा. डॉ. कांचन वसंत मांडे यांनी स्वीकारली. अद्वैतवेदान्त व काश्मीर शैवदर्शन हे त्यांच्या विशेष अध्यापन व संशोधनाचे विषय. महाविद्यालयीन कारकीर्दीत विभागाचे कार्य सांभाळत असताना 'उपनिषद् शांकरभाष्याची पदसूची' तयार करण्याचा प्रकल्प हे त्यांच्या संशोधनातील महत्त्वाचे योगदान म्हणता येईल.

१९८४ मध्ये त्यांनी या विषयावरील Mayavada of Shankaracarya : A Critical and Comparative Study या विषयावरील प्रबंधासाठी 'विद्यावाचस्पति' (Ph.D.) ही उपाधी प्राप्त केली. Maya in Shankar and Maya in Kashmir saivism हा त्यांच्या Post. Doctoral प्रबंधाचा विषय होय. हा प्रबंध १९९१ साली संस्कृत प्रगताध्ययन केंद्रात सादर केला. वैयक्तिक संशोधनाबरोबरच विद्यार्थ्यांना विद्यार्थिदशेतच संशोधनाची शिस्त लागावी यासाठी डॉ. मांडे यांनी १९९६-९७ साली सुरू केलेल्या. विद्यार्थ्यांसाठीच्या चर्चासत्राचा उपक्रम विशेष उल्लेखनीय आहे. आजही विद्यार्थी संशोधक घडवण्यासाठी हा उपक्रम उपयुक्त ठरत आहे. प्रथम स्थानिक पातळीवर सुरू केलेल्या या उपक्रमाला डॉ. मांडे यांच्या कारकीर्दीतच २००४ साली राज्यस्तरीय स्वरूप प्राप्त झाले. API सारखे कोणतेही मापदंड नसताना सुरू केलेला हा उपक्रम आज दोन दशके पूर्ण झाली तरी सुरू आहे. यातून डॉ. मांडे यांच्या दूरदृष्टीचा व योगदानाचा प्रत्यय येतो.

१९९९ पासून विद्यार्थी हस्तलिखित या उपक्रमाची सुरुवात संस्कृतदिनाचे औचित्य साधून डॉ. मांडे यांच्या कारकीर्दीत नियमितपणे झाली. जी आजतागायत सुरू आहे. डॉ. रा.ना. दांडेकर संस्कृत नाट्य स्पर्धा, टि. म. वि. वक्तृत्व स्पर्धा, संस्कृत संभाषणवर्गासारखे उपक्रम यासाठी डॉ. मांडे यांनी विद्यार्थ्यांना नेहमीच प्रोत्साहन दिले. विविध राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय परिषदांमध्ये सहभाग, आकाशवाणी पूर्णे केंद्रावरून शंकराचार्यांचे स्तोत्रवाङ्मय, उपनिषद्परिचय, काश्मीरमधील आचार्य परंपरा अशा विविध विषयावरील लेखमालांचे प्रसारण तसेच वृत्तपत्रातून शब्दसंस्कार व इतरही संस्कृतविषयक लेखन यातही डॉ. मांडे यांचे महत्त्वाचे योगदान आहे. २००६ या वर्षी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या संस्कृत प्राकृत भाषा विभागात प्राध्यापक व विभागप्रमुख या सन्माननीय पदावर डॉ. मांडे यांची नियुक्ती झाली. भारतीय विद्यार्थ्यांबरोबरच 'अमेरिकन इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडियन स्टडीज' या संस्थेतील परदेशी विद्यार्थ्यांनाही डॉ. मांडे यांनी संस्कृताध्यापन केले. डॉ. जेनीफर कोहर या ऑस्ट्रेलियातील संस्कृताभ्यासकाबरोबर 'बोधसार' या ग्रंथाचे अध्यापन डॉ. मांडे यांनी केले. यातूनच अद्वैत वेदान्तावरील 'बोधसार' या ग्रंथाचा सटीप इंग्रजी अनुवाद २०१० साली युनायटेड स्टेट ऑफ अमेरिकेतून प्रसिद्ध झाला. 'अपरोक्षानुभूतिः' या शंकराचार्यांच्या प्रकरण ग्रंथावरील जयराम कृष्णदासाच्या टीकेच्या अनुवादाचा लघुसंशोधनात्मक प्रकल्प तसेच आंतर विद्याप्रणाली केंद्राच्या साहाय्याने प्राकृत कथांचा संस्कृतानुवाद हा आंतरशाखीय प्रकल्प हेही डॉ. मांडे यांचे उल्लेखनीय प्रकल्प. महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थिनी व माजी विभागप्रमुख म्हणून महाविद्यालयप्रत असणाऱ्या स्नेहामुळेच डॉ. मांडे या शताब्दी महोत्सवाचे औचित्य साधून संस्कृत, तत्त्वज्ञान व वै. प्राचार्य

सोनोपंत दांडेकर अध्यासनाच्या वतीने सुरू केलेल्या उपनिषद् तत्त्वज्ञान परिचय प्रमाणपत्र वर्गात उपनिषदांचे अध्यापन करत आहेत. ही विभागीय परंपरेला अनुरूप व अभिमानास्पद गोष्ट आहे. अशी ही समृद्ध परंपरा लाभलेला संस्कृत विभाग 'निर्वाहः प्रतिपन्नवस्तुषु' या महाविद्यालयाच्या ध्येयवाक्याला अनुसरूनच वाटचाल करी. विभागप्रमुखांच्या व त्यांच्या सहकारी प्राध्यापकांच्या अतुलनीय श्रमांना सार्थक ठरेल अशीच कृती विभागातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांकडून घडत राहो व संस्कृतरक्षण व संवर्धनाचे अनवरत कार्य यापुढेही अव्याहत चालू रहावे हीच सदिच्छा.

- भारती बालडे

English

S.P College was formerly known as Poona College which was established in 1916. The department of English was started with the commencement of the college. The first head of the department of English was Mr. H.V. Tulpule who had capably performed his academic and administrative duties as the HOD till 1944. In 1918, Mr. B. A. Lagu, one of the active faculty members, had started specialization in English at the undergraduate level. The eminent scholars who taught at the department during the first 30 years of the college were Prof. Naralkar (from Philosophy department), Mr. K.V. Iyer, Mr. D.B. Ranade, Rev. Father Lash of Christa Prem Seva Sangh, Ms. Margaret Moore, Ms. Leela Wagle, F.M. Fernandes, Mr. Y.D. Bhawe (Alumni), Mr. N.G. Damle, G.K. Gokhale, P.K. Padhye and Mr. Vinayakrao Apte (Principal and Librarian) who had contributed a lot for the academic development of the Department.

Prof. Sattagiri became the second HOD in 1944 and had continued his position till 1959. He had also carried out his duty as librarian of the college. After Mr. Sattagiri, Mr. R.R. Malegaonkar had joined the department in 1943 and became the next HOD in 1959. He had effectively shouldered the responsibility of the Dean of Arts Faculty, Principal, HOD and the librarian of the college. During his term as the Principal he had started the Student Contact Scheme and also revived English Literary Association.

Mr. M.R. Limaye joined the department as a faculty in 1957. The other faculty were D.V. Kulkarni (alumni), V. G. Nadagowda, D. V.

Athawale (alumni), A.A. Baghwat, Ms. Shashikala Dixit (1957), L.P. Date (1964), S.S. Sawadi (alumni), Mohana Wadiyar (1965 alumni), and H.V. Shintare.

The department was always blessed with eminent teachers, who were not only excellent in teaching, but also good at administration. It is noteworthy that K. P. Mangalwedekar and Prof. Malegaonkar were an amalgamation of concern of students as a strict disciplinarian. He brought in harmony between the students and the teachers. The shouldering of the responsibilities of Principal, HOD and librarian, never affected the teaching of these personalities.

Prof. Mangalwedekar was an expert in the field of drama, especially Shakespearean dramas. His classes used to filled with not only English students, but also the students of other subject as well as from other college. Prof. B. N. Kulkarni was well-versed with criticism and modern literature. He was stalwart of English criticism and literature. Prof. Arun Bhagwat had a great command on Shakespere and Modern poetry. The teachers of S. P. College, not only contributed towards the academic prosperity of the college, but also towards the expansion of knowledge in Pune University and at various levels. Prof. B. N. Kulkarni, Prof. Shobha Pawar, Prof. Arun Bhagwat, were the visiting faculty of the PG department of Pune University.

The junior college was started in 1975 with alumni Ms. Shobha Pawar, Tara Thorat, and A.K. Belsare as its faculty. In 1978, Mr. B.N.Kulkarni became the next HOD of English. During his career he also served as Principal, Vice-Principal and Librarian. After Mr. Kulkarni, Prof C.R. Argade had taken the responsibility as the HOD, librarian and also as the head of the Audio-Visual center. He was also the Vice-Principal in 1994. During his term he had developed a proper link between Principal and other staff. Prof Argade had received an Ideal Teacher Award from the Rotary Club, Pune. Faculty members of the department during his term were Shobha Pawar, Dr. S.D. Khandagle and Swati Weling.

Prof. Shobha Pawar presented papers in national, international seminars. She also contributed in the framing of syllabus. She delivered lectures to PG and M.Phil. students in different colleges and Pune University. On 5th September 2008 she received 'Best Teacher Award' from Shivpratap Pratisthan. She translated Smt.

Sadhana Amte's Autobiography 'Samidha' into English. As the head of department she organized several activities in the department like remedial English courses, lectures on career opportunities, Reading Club, Link Pins, Wallpaper, One day seminar on Remembering Chekhov.

The list of Alumni of the department is exhaustive. Some of the names are mentioned below:

V.S. Tilak, Mrs. Tilak, R.N. Kamat, Paradkar, R.N. Gole, Y.D. Bhave, Y.N. Chandrachud (justice Supreme Court), Jagannath Joshi, Eknath Thakur (businessman), Aniruddha Kulkarni (Publisher), Prasanna Kumar Kakade (Justice), Vidya Ketkar (lecturer), Dr. Shirish Chindade (lecturer), Dr. Rohit Kawale (lecturer), Dr. Vijaya Madge (lecturer) Mohana Wadiyar, Shobha Pawar, and many more.

The eminent visitors to the department are: S. Nagrajan, Motilal Raina, Dr. Pande, Dr. Sinha, Dr. Gokhale, Dr. Raj Rao, A. K. Bhagwat, Isaac Sikera, Rajiv Pathak, Ashok Kelkar, Chitra Naik, Mulk Raj Anand, Arvind Deshpande, Chitra Lagu, and many more.

- Dr. Ashok Chaskar
Department of English

तत्त्वज्ञान

महाविद्यालयाच्या प्रारंभापासून तर्कशास्त्र आणि तत्त्वज्ञान या विषयांचे अध्ययन आणि अध्यापन महाविद्यालयात चालू आहे. या विषयांद्वारा पारंपरिक भारतीय दर्शन परंपरा आणि पाश्चात्य तत्त्वज्ञानाची परंपरा विद्यार्थ्यांना अभ्यासासाठी उपलब्ध झाली होती. या विभागाच्या विकासात तत्त्वज्ञान विषयाच्या प्राध्यापकांचे योगदान अतिशय मौलिक स्वरूपाचे होते. तत्त्वज्ञान विभागाला प्राध्यापकांची गौरवशाली परंपरा लाभली आहे. तत्त्वज्ञानाच्या अनेक प्राध्यापकांचे योगदान केवळ विषयाच्या विकासापुरते सीमित नव्हते, अनेक प्रशासकीय जबाबदाऱ्या सांभाळून त्यांनी महाविद्यालयाच्या आणि पालक संस्थेच्या स्तरावरही महत्त्वपूर्ण कार्य केलेले आहे. महाविद्यालयाची ध्येय धोरणे, दिशा आखण्यात त्यांचा अर्थपूर्ण सहभाग होता.

प्रसिद्ध साहित्यिक प्रा. ना.सी. फडके (पटवर्धन स्कॉलर आणि तेलंग मेडलिस्ट) यांची १९१६ साली तर्कशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून तेव्हाच्या न्यू पूना कॉलेजमध्ये नियुक्ती झाली. तर्कशास्त्रासारखा अमूर्त विषय रोजच्या जीवनातील उदाहरणे देत त्यांनी विद्यार्थ्यांसाठी

सुबोध स्वरूपाचा केला. तर्कशास्त्रावर सुगम भाषेत पुस्तकेही त्यांनी लिहिली. याच वर्षी, प्रा. ना.ग. नारळकर आणि प्रा. शं.वा. दांडेकर यांची तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक म्हणून नेमणूक झाली. विद्वत्ता, व्यासंग, अध्यापन कौशल्य यांच्या जोडीने असणारी ध्येयवादी आणि सेवाभावी वृत्ती यांमुळे या दोन्ही प्राध्यापकांचा आदरयुक्त दबदबा विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण झाला. या दोघांचीही कार्यक्षमता केवळ तत्त्वज्ञान विभागापुरती मर्यादित नव्हती. महाविद्यालय आणि पालक संस्थेच्या स्तरावरही दोघांनी मौलिक कार्य केले आहे. प्रा. नारळकर यांनी नूतन मराठी विद्यालयाचे मुख्याध्यापक म्हणून अतिशय निष्ठेने, पद्धतीपूर्ण आणि विद्यार्थ्यांचे कल्याण केंद्रस्थानी ठेवून कार्य केले. त्यांच्या सहभागामुळे विद्यालयाला पुण्यातील एक अग्रगण्य शाळा असा नावलौकिक प्राप्त झाला.

प्रा. शं.वा. दांडेकर यांनी तत्त्वज्ञान हा विषय विद्यार्थ्यांभिमुख केला. विद्यार्थ्यांसाठी त्यांनी निबंध स्पर्धा सुरू केली. विद्यार्थी व प्राध्यापक यांनी एकत्र येऊन वैचारिक आदानप्रदान करावे, विविध विषयांचा चिकित्सापूर्ण अभ्यास करावा तसेच या विषयातील तज्ज्ञांचे विचार विद्यार्थ्यांना व्याख्यान रूपात ऐकायला मिळावेत यासाठी त्यांनी तत्त्वज्ञान मंडळाची स्थापना केली. डॉ. राधाकृष्णन यांसारख्या व्यक्तिमत्त्वांचे विचार तत्त्वज्ञान मंडळाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या परिचयाचे झाले. सुगम मराठीत तत्त्वज्ञानावर ग्रंथ लिहिले. ईश्वरवाद, अध्यात्मशास्त्राची मूलतत्त्वे, ज्ञानदेव आणि प्लेटो यांसारख्या पुस्तकांतून त्यांनी पाश्चात्य आणि भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या तुलनात्मक अभ्यासाच्या मांडणीचा वस्तुपाठच अभ्यासकांना उपलब्ध करून दिला. भारतीय तात्त्विक विचारधनाचे मर्म उलगडून दाखविणारी पुस्तके (विशेषतः संतविचारावरील) आणि व्याख्याने यातून त्यांनी विद्यार्थ्यांचे तसेच समाजाचे उद्बोधन केले.

प्रा. दांडेकरांनी विद्यापीठीय स्तरावर अनेक पदे भूषविली. मुंबई विद्यापीठातील सिनेटचे ते सभासद होते, अभ्यासमंडळाचेही ते सभासद होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य म्हणूनही त्यांनी या काळात काम केले. प्राचार्य पदाच्या काळातही त्यांचा दृष्टिकोन विद्यार्थीकेंद्री राहिला. अनेक गरजू, होतकरू विद्यार्थ्यांना त्यांनी विविध रूपात, सर्वतोपरी साहाय्य केले. प्रा. दांडेकर हे वारकरी चळवळ आणि वारकरी शिक्षण संस्था यांच्याशीही निगडित होते. कीर्तन, प्रवचन, वारी यांच्या माध्यमांतून त्यांनी संत विचार आणि त्यांतील आध्यात्मिक आणि नैतिक जीवनवृत्तीचे महत्त्व जनमानसापर्यंत पोचविले. (समाजात ते 'मामा' या नावाने सुपरिचित होते. त्यांच्या विचारकार्यामुळे स.प. महाविद्यालयाचे नाव महाराष्ट्रभर पसरले आणि समाज या महाविद्यालयाला मामांचे कॉलेज म्हणून ओळखू लागला.)

लंडन येथील विद्यापीठातून पदव्युत्तर पदवी संपादन करून आलेल्या प्रा. श्री. गो. हुल्याळकर यांची नेमणूक १९३९ साली

तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक म्हणून झाली. या काळात मानसशास्त्र या विषयाचे अध्यापनही तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक करित होते. प्रा. हुल्याळकर यांनी सोशल सायकॉलॉजी, आऊटलाइन्स ऑफ सोशल सायकॉलॉजी, तर्कशास्त्र प्रवेश, तर्कशास्त्र आणि वैज्ञानिक पद्धती ही मानसशास्त्र व तर्कशास्त्र या विषयांशी संबंधित पाठ्यपुस्तके लिहिली. मुंबई विद्यापीठाच्या सिनेटचे सभासद, पुणे विद्यापीठ तत्त्वज्ञान विभागाचे प्रमुख, पुणे विद्यापीठाच्या एक्झिक्युटिव्ह कौन्सिलचे सभासद अशी विविध पदे भूषवून विद्यापीठाच्या स्तरावर एक अभ्यासविषय म्हणून तत्त्वज्ञान आणि तर्कशास्त्राचे स्वरूप अधिक व्यापक आणि आधुनिक विचारांचे स्वागत करणारे बनविण्यास मौलिक योगदान दिले. या काळात महाविद्यालयाचे प्राचार्य म्हणून कार्य करित असताना त्यांनी महाविद्यालयाची गुणवत्ता वृद्धिंगत करणारा आणि विद्यार्थिभिमुख असा दृष्टिकोन स्वीकारला. १९६० ते १९६५ या कालखंडात प्रा. कृ.ना. पिले यांनी विभागप्रमुख म्हणून काम पाहिले. प्रा. पिले यांच्या कार्यकाळात तर्कशास्त्र आणि वैज्ञानिक पद्धती या विषयातील अधिक अभ्यासासाठी तर्कशास्त्र अभ्यास मंडळ सुरू करण्यात आले. तत्त्वज्ञान विभागाच्या विकासाबरोबरच १९६० ते ६५ या कालखंडात त्यांनी शि.प्र. मंडळींच्या चिटणीस पदाचीही धुरा वाहिली.

१९६५-६६ पासून डॉ. श्री. र. कावळे यांनी तत्त्वज्ञान विभाग प्रमुख म्हणून अतिशय मोलाचे कार्य केले. एम्.ए. ला पहिल्या वर्गात उत्तीर्ण होऊन त्यांना सुधाताई ढवळे सुवर्णपदक प्राप्त झाले होते. १९६१-६२ यावर्षी त्यांची अमेरिकेतील कोलगेट विद्यापीठामध्ये डॉन्फोर्थ फेलो म्हणून नेमणूक झाली होती. डॉ. कावळे संस्थेचे आजीव सदस्य होते आणि महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य म्हणूनही त्यांनी काही काळ कार्य केले होते. १९७० पासून तत्त्वज्ञान विषयासाठी पदव्युत्तर वर्गही सुरू झाला. तर्कशास्त्रावर तसेच तर्कशास्त्र आणि डॉ. कावळे आणि डॉ. लीला गोळे यांनी संयुक्तरित्या 'सुगम आकारिक तर्कशास्त्र' हे पुस्तक लिहिले. डॉ. हुल्याळकर, डॉ. कावळे आणि डॉ. गोळे यांनी एकत्रित सुगम सामाजिक मानसशास्त्र हे पुस्तक लिहिले. डॉ. कावळे यांच्या कार्यकाळात यू.जी.सी.च्या कोहसिप योजनेअंतर्गत अनेक उपक्रम राबविण्यात आले. उदा. विद्यार्थ्यांनी मूळ ग्रंथाचा अभ्यास करावा म्हणून त्यांच्याकडून काही आधुनिक विचारवंतांच्या निवडक ग्रंथांचा अभ्यास करवून घेण्यात आला. तत्त्वज्ञान विषयातील निवडक समस्यांवर शोध निबंध लिहून घेण्यात आले. भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या अभ्यासासाठी मूळ संस्कृत ग्रंथाचे अध्ययन विद्यार्थ्यांकडून करवून घेण्यात आले. विद्यार्थी आणि प्राध्यापक यांच्यात अनौपचारिक संवाद व्हावा म्हणून डॉ. कावळे यांनी विभागात तिळगूळ समारंभ आयोजित करण्याची प्रथा सुरू केली. 'पूना फिलॉसॉफी युनियन' या पुण्यातील तत्त्वज्ञानाचे प्राध्यापक आणि अभ्यासक संघटनेचे कार्यक्रमही डॉ. कावळे यांच्या

पुढाकाराने महाविद्यालयातच आयोजित करण्यात येत असत. यांत प्राध्यापक, अभ्यासक यांचे निबंध वाचन आणि चर्चा अशा स्वरूपाचा कार्यक्रम असे. या उपक्रमामुळे पुणे शहरातील महाविद्यालयातील आणि पुणे विद्यापीठातील प्राध्यापक आणि अभ्यासक यांच्यात उत्तम प्रकारचे वैचारिक आदानप्रदानाचे काम होत राहिले. ९ जुलै १९६९ पासून वै. प्राचार्य शं.वा. दांडेकर यांचा स्मृतिदिन व्याख्यान रूपात अभिव्यक्त करण्यास सुरुवात झाली.

प्रा. डॉ. कावळे यांच्या बरोबर सहकारी प्राध्यापिका असलेल्या डॉ. लीला गोळे यांनी पुणे विद्यापीठातील तत्त्वज्ञान विषयातील पहिली पीएच्.डी. मिळविली होती. १९६४-६५ या कालखंडात त्यांनी अमेरिकेतील स्मिथ कॉलेजमध्ये अभ्यागत अध्यापिका म्हणून योगदान दिले. तर्कशास्त्रावरील पुस्तकाबरोबरच अस्तित्वादावरही डॉ. गोळे यांनी लेख लिहिले होते. या लेखांचा संग्रह असलेला विशेषांक 'विचार शलाका' या लातूर येथून प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकाने प्रकाशित केला आहे.

१९९० पासून तत्त्वज्ञान विभागप्रमुख म्हणून प्रा. विजय कारेकर यांनी कार्य केले. तत्त्वज्ञानासारखा अवघड, अमूर्त विषय सुबोध पद्धतीने विद्यार्थ्यांपर्यंत पोचविणारे शिक्षक अशी त्यांची ख्याती होती. वादसभाप्रमुख म्हणून त्यांनी अनेक वर्षे महत्त्वपूर्ण कार्य केले. १९९५ साली त्यांनी महाविद्यालयात महाराष्ट्र तत्त्वज्ञान परिषदेचे अधिवेशनही घेतले. १९९५-९६ हे वर्ष वै. प्राचार्य शं. वा. दांडेकर यांचे जन्मशताब्दीचे. कै. प्राचार्य डॉ. हे. श्री. साने यांच्या कल्पनेतून वै. प्राचार्य सोनोपंत दांडेकर अध्यासनाची स्थापना झाली. अध्यासनाचे पहिले समन्वयक म्हणून प्रा. कारेकर यांनी काम पाहिले. अध्यासनाच्या विविध उपक्रमांचे स्वरूप ठरवून त्यांचे आयोजन करण्यात प्रा. कारेकर यांचा महत्त्वपूर्ण सहभाग होता. अध्यासनामार्फत नागरिकांसाठी तत्त्वज्ञान परिचय वर्ग, चर्चासत्र, व्याख्यानमाला इ. विविध उपक्रम राबविण्यात येतात. हे काम आजही त्याच धर्तीवर चालू आहे.

२००० सालापासून प्रा. गौरी भागवत यांनी विभागप्रमुख म्हणून कार्य केले. तत्त्वज्ञान विषयक नियतकालिकांमध्ये त्यांचे शोधनिबंध आणि अनुवाद प्रसिद्ध झालेले आहेत. अध्यासनाच्या समन्वयक म्हणूनही त्यांनी काम पाहिले. त्यांच्या काळात पाश्चात्य तत्त्वचिंतक, भारतीय दर्शने आणि संतविचार या विषयसूत्रांवर आधारित विद्यार्थी चर्चासत्रांचे आयोजन करण्यास प्रारंभ झाला. ही चर्चासत्रे अजूनही नियमितपणे आयोजित केली जातात. विद्यार्थ्यांनी अभ्यासक्रमाच्या चौकटी बाहेर जाऊन सखोल अभ्यास करावा या हेतूने ही चर्चासत्रे भरविण्यास सुरुवात झाली. या मागे विद्यार्थ्यांना स्वतंत्र विचार करून आपले मत सयुक्तिकपणे सादर करण्याचे कौशल्य आत्मसात व्हावे हाही उद्देश होता. काही महत्त्वपूर्ण

राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय आंतरविद्याशाखीय चर्चासत्रांचे आयोजन करण्यात त्यांचा पुढाकार होता. कलामंडळ प्रमुख म्हणूनही त्यांनी अनेक वर्षे काम करून महत्त्वपूर्ण योगदान दिले.

तत्त्वज्ञानाच्या विभागप्रमुखांप्रमाणे इतरही अनेक सहकारी प्राध्यापकांचे महत्त्वपूर्ण योगदान आणि सहभाग तत्त्वज्ञान विभागाच्या वाटचालीत आहे. विभागाने कायमच विद्यार्थ्यांवर ज्ञानाधिष्ठित आणि मूल्याधिष्ठित जीवन जगण्याचा संस्कार करण्याला महत्त्व दिले.

- डॉ. वैजयंती बेलसरे

इतिहास विभागाची सांवत्सरिक वाटचाल ...

आधुनिक भारताच्या जडणघडणीत पाश्चिमात्यांचे योगदान महत्त्वाचे होते. ब्रिटिश ईस्टइंडिया कंपनीच्या कारकीर्दीत भारतातील मुंबई, मद्रास व कलकत्ता या तीन प्रमुख शहरांमध्ये लंडन विद्यापीठाच्या धर्तीवर विद्यापीठे स्थापन करण्यात आली. त्यापैकी मुंबई इलाख्यात मुंबई विद्यापीठाच्या अंतर्गत उच्चशिक्षणास प्रारंभ झाला. प्रारंभीच्या काळात मुंबई विद्यापीठात इतिहास, अर्थशास्त्र व राज्यशास्त्र यांचा मिळून एकच विभाग होता. त्यामुळे १९१६ साली स्थापन झालेल्या 'न्यू पुना कॉलेज' मध्ये पुणे विद्यापीठाची स्थापना होईपर्यंत (१९४९) इतिहास, अर्थशास्त्र व राज्यशास्त्र हे तीनही विषय एकाच विभागाच्या अंतर्गत शिकविले जात असत. या काळात 'इंडियन हिस्ट्री' व 'इंडियन अॅडमिनिस्ट्रेशन' हे विषय शिकविले जात असत. त्यामुळे याकाळात इतिहास विषय शिकविणारे अध्यापक हे बहुतांशी इतिहास व अर्थशास्त्र, संस्कृत व इतिहास, मराठी व इतिहास, गणित व इतिहास असे इतिहासाबरोबर इतरही विषयांचे अध्यापन करीत होते. त्यामध्ये प्रा. गो. पु. पटवर्धन, प्रा. पाध्ये, प्रा. रा. प. सबनीस, प्रा. दत्तो वामन पोतदार, प्रा. के. एस्. वेंकटरामन, प्रा. व्ही. वाय. कोल्हटकर, डॉ. भास्कर आनंद सालेटोर, प्रा. एम्. ए. मावळणकर, प्रा. रा. वि. ओतूरकर, प्रा. के. गोपालाचारी, प्रा. एस्.बी. महाबळ, प्रा. श्री.रा. फडके, प्रा. रं.ना. गायधनी, प्रा. कविता नरवणे, डॉ. रवींद्र लोणकर इत्यादींनी इतिहास विषयाच्या अध्यापनात व विभागाच्या भरभराटीत मोलाचे योगदान दिले.

इ.स. १९१६ ते १९१८ याकाळात गो. पु. पटवर्धन यांनी भारतीय इतिहास आणि प्रशासन या विषयाचे अध्यापन केले. प्रा. रा.प. सबनीस, प्रा. पाध्ये व पटवर्धन यांनी इतिहास व अर्थशास्त्र या विषयाचे अध्यापन केले. प्रा. पटवर्धनांच्यानंतर प्रा. द. वा.

पोतदार यांनी भारतीय इतिहास व भारतीय प्रशासन या विषयांबरोबरच युरोपच्या इतिहासाचेही अध्यापन केले. १९३४ मध्ये प्रा. पोतदार व प्रा. सबनीस निवृत्त झाले. त्यानंतर डॉ. सालेटोर यांनी अध्यापन केले. १९३५ साली प्रा. कोल्हटकर पुढील शिक्षणासाठी लंडनला गेले त्याकाळात प्रा. एन्. ए. मावळणकर यांनी अध्यापन केले. शिक्षण प्रसारक मंडळीने मुंबईमध्ये आर. आर. कॉलेज सुरू केले. त्याच्या प्राचार्यपदाची जबाबदारी प्रा. मावळणकर यांचेवर सोपविली. त्यामुळे त्यांच्या जागेवर प्रा. ओतूरकर यांची नेमणूक इतिहास अध्यापनासाठी करण्यात आली. तर १९३९ साली डॉ. सालेटोर यांनी राजीनामा दिल्यानंतर डॉ. के. गोपालाचारी यांची नेमणूक करण्यात आली. पुढील काळात शि.प्र. मंडळीने मुंबईमध्ये वाणिज्य महाविद्यालय सुरू केले. त्याच्या प्राचार्यपदावर व्ही. वाय. कोल्हटकर यांची नेमणूक करण्यात आली आणि त्यांच्या जागेवर डॉ. वेकटरामन यांची नियुक्ती करण्यात आली. अशारीतीने शिक्षण प्रसारक मंडळीच्या पुणे व मुंबई येथील महाविद्यालयांनी स्वातंत्र्यपूर्व काळात उच्चशिक्षणाच्या क्षेत्रात मोलाचे योगदान दिले.

विविध कालखंडात इतिहास विभागात अध्यापनाचे कार्य करणाऱ्या अध्यापकांनी आपल्या संशोधनाच्या, चिंतनाच्या, इतिहासलेखन, अध्यापन व शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदानाने इतिहास विभाग व महाविद्यालय यांना लौकिक मिळवून दिला. त्यामध्ये तत्कालीन कुलाबा जिल्ह्यातील बीरवाडी गावात ५ ऑगस्ट १८९० साली जन्मलेले **दत्तात्रय वामन सरपोतदार** पुढील काळात दत्तो वामन पोतदार या नावने प्रसिद्धीस आले. त्यांचा नू.म.वि., शि.प्र.मंडळी व स.प. महाविद्यालय यांच्याशी विद्यार्थी, शिक्षक, मुख्याध्यापक, संस्थाचालक या नात्याने संबंध आला. नू.म.वि.चे मुख्याध्यापक, शि.प्र. मंडळीचे चिटणीस म्हणूनही त्यांनी मोलाचे योगदान दिले. इतिहास, मराठी, संस्कृत, व पर्शियनभाषा हे त्यांच्या अभ्यास, संशोधन व चिंतनाचे विषय होते. पोतदार यांनी 'आपले पुणे', 'मराठी इतिहास व मराठी संशोधन', 'थोरले माधवराव', 'महाराष्ट्र साहित्य परिषदेचा इतिहास', 'लोकमान्य टिळकांचे सांगाती', 'नू.म.वि. स्मारकग्रंथ', 'इंग्लिश ईस्टइंडिया कंपनीचा पेशवे दरबाराशी फार्शी पत्रव्यवहार' इत्यादी ग्रंथांचे लेखन केले. १९८५ साली महाराष्ट्र शासनाने त्यांची शिवचरित्र लेखनासाठी नियुक्ती केली होती. दत्तो वामन पोतदार हे इतिहासाचार्य वि. का. राजवाडे यांचे शिष्य होते. तर इतिहासाच्या क्षेत्रात नावलौकिक मिळविणारे सेतूमाधवराव पगडी, रा. चिं. ढेरे हे पोतदारांचे इतिहासलेखनातील शिष्य होते. इतिहास संशोधनाच्या क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या अनेक नामांकित संशोधन संस्थांशी द. वा. पोतदार यांचा संबंध होता. त्यामध्ये पुण्यातील 'भारत इतिहास संशोधक मंडळ', 'भांडारकर प्राच्यविद्या संस्था', 'श्री. छत्रपती संभाजी स्मारक मंडळ', 'संयुक्त महाराष्ट्र परिषद'

इत्यादींचा समावेश होता. १९६१ ते १९६४ याकाळात त्यांनी पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू म्हणून जबाबदारी सांभाळली. दत्तो वामन पोतदार यांच्या इतिहास, साहित्य, शिक्षण व सांस्कृतिक क्षेत्रातील बहुमोल कार्याची दखल घेऊन त्यांना अनेक पदव्या व किताबांनी सन्मानित करण्यात आले होते. त्यामध्ये १९४६ साली देण्यात आलेला 'महामहोपाध्याय' व १९६७ साली दिलेला 'पद्मभूषण' या विशेष सन्मानांचा उल्लेख करता येतो.

इतिहास विभागाच्या वाटचालीत ज्यांच्या नावाचा उल्लेख गौरवाने केला जातो, असे संशोधक व विद्यार्थीप्रिय प्राध्यापक म्हणजे डॉ. भास्कर आनंद सालेटोर हे होत. यांचा जन्म १९०२ साली कर्नाटकातील मंगलूर येथे झाला. त्यांचे शिक्षण मंगलूर, मद्रास, सेंटझेवियर कॉलेज, मुंबई, लंडन, स्विट्झर्लंड, जर्मनी अशा देशविदेशातील नामांकित संस्थांमधून झाले. त्यांचे विविध देशी विदेशी भाषांचे ज्ञान त्यांच्या अभ्यासाला पुरक ठरले. १९३२-३३ ते १९३८-३९ या कालावधित डॉ. सालेटोर यांनी इतिहास विभागात अध्यापनाचे कार्य केले. त्यांचे इतिहास व राज्यशास्त्र या विषयातील सखोल ज्ञान, संशोधकवृत्ती व विद्यार्थ्यांकडून काम करून घेण्याची हातोटी यांमुळे त्यांची विशेष छाप पडली. एक इतिहास संशोधक म्हणून डॉ. सालेटोर यांनी इतिहासातील मूलभूत संशोधन केले. त्यांनी लिहिलेल्या ग्रंथांमध्ये, सोशल अँड पोलिटिकल लाईफ इन् दि विजयनगर' हा दोन खंडात्मक ग्रंथ, 'एन्शान्ट इंडियन पोलिटिकल थॉट', 'एन्शान्ट कर्नाटका हिस्ट्री ऑफ तुल्व', 'मिडिव्हल जैनिझम विथ स्पेशल रेफरन्स टू दि विजयनगर इम्पायर' इत्यादींसारख्या महत्वपूर्ण ग्रंथांचा समावेश करता येतो. भारतीय इतिहासलेखन परंपरेत इतिहासलेखनासाठी पुराभिलेखीय साधनांचा उपयोग करणारा एक इतिहासकार म्हणून त्यांच्या नावाचा गौरवाने उल्लेख केला जातो. इतिहाससंशोधन व शिक्षणाच्या क्षेत्रातील त्यांच्या योगदानामुळे त्यांना स.प महाविद्यालयाबरोबरच विविधक्षेत्रात योगदान देण्याची संधी मिळाली. त्यामध्ये, मुंबई शैक्षणिक विभाग, अहमदाबादमध्ये इतिहास व राज्यशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून, राष्ट्रीय पुराभिलेखागाराचे संचालक, धारवाड येथील कन्नड संशोधन संस्थेत इतिहास विभागप्रमुख इत्यादींचा समावेश करता येतो. १९४४ साली प्रा. गोपालाचारी महाविद्यालय सोडून गेल्यानंतर इतिहास विभाग प्रमुखपदाची जबाबदारी प्रा. ओतूरकर यांनी प्रभावीपणे सांभाळली. रा. वि. ओतूरकर यांनी १९३७ ते १९५३ याकाळात इतिहास विभागात अध्यापनाचे काम केले. तसेच पुणे विद्यापीठात इतिहास अभ्यासमंडळावर त्यांनी प्रभावीपणे काम केले. त्यामुळे इतिहासविषयाच्या जडणघडणीत त्यांचे योगदान महत्वाचे ठरले. इतिहास अध्यापनशैली, संशोधनाची आवड यामुळे रा.वि. ओतूरकर यांच्या काळात महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात इतिहास विषयाचे उत्तमोत्तम ग्रंथ येऊन इतिहास विभाग

समृद्ध झाला. संशोधकाचा पिंड असलेल्या ओतूरकरांनी अनेक महत्वाच्या ग्रंथांचे लेखन केले. त्यामध्ये, 'पेशवेकालीन सामाजिक व आर्थिक पत्रव्यवहार,' इतिहासाची सुवर्ण पाने : माझ्या संग्रहातील', 'रिसर्च मेथडॉलॉजी', 'सेनापती दाभाडे घराणे', 'शिवचित्र निबंधावली', 'जगाचा संक्षिप्त इतिहास', 'मराठा साम्राज्य' इत्यादी ग्रंथांचा समावेश करता येतो.

१९४९ साली पुणे विद्यापीठाची स्थापना झाल्यानंतर विद्यापीठाचे इतिहास प्रथमवर्षासाठी 'प्राचीन भारतीय इतिहास व संस्कृती' हा विषय सुरू केला. तो विषय शिकविण्यासाठी प्रा. रं.ना. गायधनी यांची नेमणूक करण्यात आली होती. गायधनी यांनी कुलपतीचे सुवर्णपदक मिळवून प्रथम श्रेणीत एम्. ए. इतिहासाची पदवी संपादन केलेली होती. रा.वि. ओतूरकर व गायधनी यांनी इतिहास विभागाला लौकिक मिळवून दिला. १९५३ मध्ये प्रा. ओतूरकर निवृत्त झाल्यानंतर विभाग प्रमुखाची धुरा प्रा. गायधनी यांनी सांभाळली. प्रा. श्री. रा. फडके यांची विभागात नियुक्ती करण्यात आली. प्रा. गायधनी यांनी 'प्राचीन भारताचा सांस्कृतिक इतिहास' हा ग्रंथ लिहिला तसेच शालेय जीवनापासूनच विद्यार्थ्यांना इतिहासाची गोडी लागावी या उद्देशाने इयत्ता आठवीसाठी 'प्राचीन भारत' तर अकरावीसाठी 'मानवाची मुक्तिगाथा' यांसारखी पुस्तके लिहिली. त्याचा परिणाम म्हणून १९७५ साली इतिहास विषय घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या पन्नासवर गेली होती. इतिहासाशिवाय प्राध्यापक गायधनी हे एन्.सी.सी. चे प्रमुख, विद्यार्थी वसतीगृहाचे प्रमुख, म्हणून ही कार्यरत होते. काही काळ त्यांनी शिक्षण प्रसारक मंडळीच्या चिटणीस पदाची जबाबदारीही सांभाळली होती. प्रा. फडके यांनी १९५३ - ५८ या काळात विभागात अध्यापनाचे काम केले.

श्री.रा. फडके यांच्या निवृत्तीनंतर प्रा. कविता नरवणे यांची विभागात नेमणूक करण्यात आली. त्यांच्या काळातच १९७१ पासून महाविद्यालयात इतिहास हा विषय विशेष स्तरावर शिक्कविला जाऊ लागला. त्यामुळे इतिहास अध्यापनाचे स्वरूप बदलत गेले. विद्यार्थ्यांच्या उन्नतीसाठी व इतिहासाची गोडी वाढवावी यासाठी विविध प्रकारचे उपक्रम राबविले गेले. त्यात प्रा. नरवणे यांचे योगदान मोलाचे ठरले. १९२७ ते १९४९ या काळात महाविद्यालयात इतिहास व अर्थशास्त्र मंडळ कार्यरत होते. ते काही काळाने बंद पडले. १९६३ साली प्रा. नरवणे यांनी 'इतिहास चर्चांमंडळ' या नावाने त्याचे पुनरुज्जीवन केले. या काळात प्रा. जी.बी. जोशी, प्रा. रेखा रानडे व प्रा. रवींद्र लोणकर यांनी निरनिराळ्या काळात अध्यापनाचे कार्य केले. प्रा. कविता नरवणे यांच्या विभागप्रमुख पदाच्या कार्यकालात इतिहास विभागात विविध उपक्रम हाती घेतले. १० ऑगस्ट १९७१ रोजी म.म.दत्तो वामन पोतदार यांच्या हस्ते इतिहास चर्चांमंडळाचे उद्घाटन झाले. या उपक्रमांतर्गत ऐतिहासिक

अर्थशास्त्र

स्थळांना भेटी, विद्वानांची व्याख्याने व विद्यार्थ्यांचे निबंधवाचन यांसारखे कार्यक्रम आयोजित केले जाऊ लागले. १९७४ साली श्री शिवछत्रपती राज्यरोहण त्रिशत सांवत्सरिक महोत्सानिमित्त विविध उपक्रम आयोजित केले गेले. १९७५ ते १९७८ या कालावधीत विद्यापीठ अनुदान आयोग नवी दिल्ली यांच्या अनुदानातून 'कोहसिप' योजना राबविली गेली. या योजनेअंतर्गत इतिहास विभागाने व्याख्याने, प्रदर्शने, ऐतिहासिक स्थळांना भेटी यांसारखे उपक्रम हाती घेतले. डॉ. आंबेडकरांच्या ऐतिहासिक कार्यांचे समालोचन, मराठ्यांच्या इतिहासावर निबंध लेखन, जंजिरा किल्ल्याचा अभ्यास दौरा इ. उपक्रम कोहसिपच्या माध्यमातून आयोजित केले गेले. प्रा. कविता नरवणे या १९६९ मध्ये हैद्राबाद येथे झालेल्या 'अमेरिकन इतिहास' या विषयाच्या द्वैमासिक शिबिरास उपस्थित होत्या. त्यांनी 'नेपोलियन' हे ऐतिहासिक नाटक लिहिले. नरवणे व कुंलकर्णी यांनी 'आधुनिक जग' हे पुस्तक लिहिले. जुलै १९८९ मध्ये प्रा. कविता नरवणे यांनी स्वेच्छानिवृत्ती स्वीकारली आणि प्रा. रवींद्र लोणकर यांनी विभागप्रमुखपद ग्रहण केले. जानेवारी १९९० पासून इतिहास विभागात प्रा. सोपान रामलाल शेंडे यांची नियुक्ती करण्यात आली. विभाग प्रमुख प्रा. लोणकर यांचा विद्याव्यासंग, इतिहासाचे चिंतन, संशोधकवृत्ती व उदारमतवादी धोरण या सर्व बाबी इतिहास विभागाच्या विकासास पूरक ठरल्या. प्रा. लोणकर यांनी काही काळ महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाचे प्रोफेसर इन्चार्ज या पदावर प्रभावीपणे काम केले. त्यांच्या काळात विभागात विविध उपक्रमांचे आयोजन केले गेले. त्यांमध्ये म.रा. कंटक, सदाशिव आठवले, द.दि. पुंडे, डॉ.अरविंद देशपांडे, निनाद बेडेकर, डॉ. म. के. ढवळीकर, गौरी लाड, वि. स. वाळिंबे, गो. पु. देशपांडे, डॉ. राजा दीक्षित, आनंद हर्डीकर, इत्यादी मान्यवरांची व्याख्याने आयोजित केली गेली.

२००३-०४ या वर्षी 'कलाशाखादिन' या अभिनव उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. त्याचे समन्वयक म्हणून प्रा. लोणकर यांनी अतिशय समर्थपणे जबाबदारी सांभाळली. प्रा. लोणकर आणि प्रा. सोपान शेंडे यांना विद्यापीठ अनुदान आयोगातर्फे पीएच.डी. साठी शिष्यवृत्ती मिळाली व दोघांनाही नंतर पीएच.डी. पदवी प्राप्त झाली. प्रा. लोणकर यांच्या प्रबंधास पुणे विद्यापीठाच्या इतिहास विभागाचा वा. सी. बेंद्रे पुरस्कार प्राप्त झाला. डॉ. लोणकर यांनी निनाद बेडेकर व गं. भा. मेहेंदळे यांच्या समवेत 'आदिलशाहीची फर्माने' हा प्रकल्प भारत इतिहास संशोधन मंडळाच्या वतीने पूर्ण केला.

डॉ. सोपान शेंडे
इतिहास विभाग प्रमुख

१९०४ च्या विद्यापीठ कायदानुसार स्थापन झालेले सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय हे पहिले महाविद्यालय. पदवी परीक्षेचे वर्ग सुरू झाले, त्यावेळी इतिहास, राज्यशास्त्र आणि अर्थशास्त्र विषयांचे अध्यापन अर्थशास्त्र विभागाद्वारे होत असे.

अर्थशास्त्र व इतिहास मंडळाची १९२७ मध्ये स्थापना झाली. प्रारंभी ३० वर्षे ही मंडळे एकत्रच काम करित होती. १९५८-५९ चे सुमारास इतिहास आणि अर्थशास्त्र विभाग स्वतंत्र झाल्यावर दोन्ही विभागाची मंडळे स्वतंत्र करण्यात आली. देशात नियोजनाला प्रारंभ झाल्यानंतर या संदर्भात निर्माण होणाऱ्या प्रश्नांची अभ्यासपूर्ण चर्चा व्हावी या उद्देशाने १९५० मध्ये नियोजन चर्चा मंडळाची स्थापना करण्यात आली.

ह्या मंडळाचे कार्य स्पृहणीय आहे. महाविद्यालयातील अर्थशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांकडून प्रचलित आर्थिक घडामोडींवर अभ्यासपूर्ण निबंध तयार केले जातात व त्या विषयातील मान्यवर तज्ज्ञांच्या अध्यक्षतेखाली चर्चा घडवून आणली जाते. परिसंवाद व चर्चाबरोबरच नियोजनातील महत्त्वाच्या प्रकल्पांना भेट देणे, सर्वेक्षण करणे यासारखे उपक्रम मंडळाकडून राबविले जातात.

प्रारंभी अर्थशास्त्र विभागाचे संचालन प्राचार्य सबनीस, प्रा. पाध्ये व प्रा. पटवर्धन यांनी केले. प्रा. वेंकटरामन, प्रा. वा.य. कोल्हटकर यांनी विभागात अध्यापनाचे कार्य केले. त्यानंतर डॉ. बी. ए. सॅलेटॉर, डॉ. गोपालाचारी यांनी विभागप्रमुखांची जबाबदारी सांभाळली.

१९४९ मध्ये पुणे विद्यापीठाची स्थापना झाली आणि अर्थशास्त्र, इतिहास व राज्यशास्त्र या विषयांचे स्वतंत्र विभाग निर्माण करण्यात आले. प्रा. आर. एम. गोखले हे अर्थशास्त्र विभागाचे प्रमुख झाले.

१९४९-१९६० या कालावधीत प्रा. गोखले, प्रा. डॉ. दि. ब. केरूर, प्रा. सौ. पोरे, प्रा. हसीजा अर्थशास्त्र विषयांचे अध्यापन करित होते. पुणे विद्यापीठाने सुरुवातीपासून मराठी माध्यमाचा पुरस्कार केला आहे. आपल्या महाविद्यालयानेही या धोरणाला पोषक अशी पावले टाकली. अर्थशास्त्र अध्यापनासाठी मराठी माध्यम स्वीकारले.

प्रा. डॉ. दि. ब. केरूर हे मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्रीज या संस्थेचे उपचिटणीस होते. तसेच त्यांनी अर्थशास्त्राची मराठीमध्ये अत्यंत सुबोध अशी पाठ्यपुस्तके लिहिली. १९६४ मध्ये डॉ. वि. रा. शिरगुरकर अर्थशास्त्र विभागात रुजू झाले.

१९७५-७६ या शैक्षणिक वर्षापासून कोहसिप योजनेखाली महात्मा गांधी, कार्ल मार्क्स, डॉ. आंबेडकर व आचार्य विनोबा भावे

या विचारवंतांच्या योगदानाचा अभ्यास करण्यासाठी आंतरविभागीय परिसंवादांचे आयोजन करण्यात आले. तसेच प्रमुख अर्थशास्त्रज्ञांच्या विचारांचा अभ्यास करण्यासाठी जे.एम. कीन्स या विचारवंताची निवड करण्यात आली. या विषयाच्या कीन्सचे चरित्र, कीन्सचे अर्थशास्त्र, कीन्स आणि अग्रगत देश असे निबंध सादर करण्यात आले. विभागातर्फे 'वीस कलमी कार्यक्रम' या विषयावर चर्चासत्र घेण्यात आले. त्यामध्ये जमीन सुधारणा, नागरी मालमत्तेवरील मर्यादा, वेठ-बिगार, ग्रामीण कर्जमुक्ती व पर्यायी कर्जपुरवठा, रोजगार हमी योजना या विषयांवर प्राध्यापकांनी अभ्यासपूर्ण निबंध सादर केले.

नियोजन चर्चा मंडळाच्या व्यासपीठावरून अनेक महत्त्वाच्या विषयावर अनेक मान्यवर तज्ज्ञ व्यक्तींनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले आहे. त्यामध्ये विविध क्षेत्रातील पुढील मान्यवरांचा सहभाग होता- कै. म.स. तथा बाबूरावजी पारखे, श्री. चिंतामणराव बोद्रे, प्राचार्य चोक्सी, श्री. आर. डी. पुसाळकर, कै. डॉ. वि. म. दांडेकर, कै. डॉ. एस. बी. महाबळ, कै. श्री. आ. रा. भट, प्रा. अ. रा. कामत, श्री. वा. म. भिडे, श्री. वसंतराव तुळपुळे, श्री. रावसाहेब खोले, प्रा. कान्ता रणदिवे, प्रा. प्रभात पटनाईक, प्राचार्य व्ही. वाय. कोल्हटकर, प्रा. रा.म. बापट, श्री. श्री. ग. मुणगेकर, प्रा. आनंद नाडकर्णी, डॉ. रथ, डॉ. नी. वि. सोवनी, डॉ. एन. एस. देशपांडे, श्री. रानडे, श्री. व्ही. जी. पेंढारकर, डॉ. बानू, कोयाजी, श्री. अविनाश धर्माधिकारी, प्रा. पी. वेंकटरामय्या, श्री. अरविंद गोखले, ब्रिगे, एन. बी. ग्रान्ट, कै. डॉ. एच. के. फिरोदिया, डॉ. पु.स. पाळंदे.

पदवीपूर्व, पदवी आणि पदव्युत्तर या तीनही स्तरावर अर्थशास्त्र विभाग विकसित होत गेला. १९६९ मध्ये गणित-अर्थशास्त्र या विशेष विषयाचे अध्यापन महाविद्यालयात सुरू करण्यात आले. अर्थशास्त्र विभागाच्या दृष्टीने उल्लेखनीय गोष्ट म्हणजे १९७१ मध्ये या विभागास पदव्युत्तर अध्यापनाचा प्रारंभ करण्यास विद्यापीठाने अनुज्ञा दिली.

१९७८ ते १९८४ या काळात त्यांनी अर्थशास्त्र विभागाप्रमुख म्हणून काम केले. त्यानंतर ते गोवा येथील धेम्पे महाविद्यालय पणजी येथे प्राचार्य म्हणून रुजू झाले. त्यांनी नॅक समितीवर अनेक वर्षे काम केले. शिक्षण प्रसारक मंडळीचे ते आजीव सभासद आहेत.

१९८५ पासून विभागाप्रमुख म्हणून डॉ. श. शं. जोशी काम पाहत होते. अर्थशास्त्रावरील पाठ्यपुस्तकाखेरीज त्यांनी इंग्रजी व मराठी नियतकालिकात चालू घडामोडींवर विश्लेषणात्मक स्वरूपाचे अनेक लेख लिहिले आहेत.

१९६७ ते १९७३ या काळापासून प्रा. आ. गो. मोडक,

प्रा. सौ. विद्या साठे, प्रा. सौ. विद्या कुलकर्णी, प्रा. अ. शां. जानवे व प्रा. सौ. आपटे हे प्राध्यापक या विभागात अध्यापनाचे काम करीत होते. त्यापैकी प्रा. मोडक यांनी १९८३ पासून उपप्राचार्य म्हणून काम पाहिले. तसेच ते व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे विभागप्रमुखही होते. प्रा. विद्या कुलकर्णी, प्रा. रेखा आपटे व प्रा. विद्या साठे यांनी पदव्युत्तर अभ्यासक्रम पुनर्रचना समितीत सदस्य म्हणून सहभाग घेतला होता. तसेच विविध चर्चासत्रांमध्ये भाग घेतला होता. प्रा. अ. शां. जानवे यांनी सुमारे १५ वर्षे रा. छा. सेनेचे अधिकारी म्हणून काम पाहिले.

१९७९ ते १९८५ या काळात डॉ. गं. का. शिरूडे, डॉ. सौ. मालती रॉय व प्रा. अनिल वर्तक हे अर्थशास्त्र विभागात अध्यापन करू लागले. डॉ. मालती राय यांची २००४ साली विभागप्रमुख म्हणून नियुक्ती झाली. प्रसिद्ध अर्थशास्त्रज्ञ डॉ. वि. म. दांडेकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली डॉ. रॉय यांनी संशोधन केले आहे. सार्वजनिक आय-व्यय औद्योगिक अर्थशास्त्र व इतर अन्य विषय डॉ. रॉय यांनी पदवीपूर्व व पदव्युत्तर स्तरावर महाविद्यालयात शिकविले. डॉ. मालती रॉय यांनी ७ शोधनिबंध चर्चासत्रांमध्ये सादर केले. गणित व संख्याशास्त्र या विषयाची सामाजिक शास्त्रातील वाढती गरज लक्षात घेऊन Quantitative Economics for Social science studnets हा कोर्स प्रा. सौ. विद्या कुलकर्णी यांनी सुरू केला. या कोर्सला यूजीसीची मान्यता होती. डॉ. रॉय यांनी कोर्सचे व्यवस्थापन केले होते. डॉ. गं. का. शिरूडे यांनी व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे विभाग प्रमुख म्हणून काम पाहिले. त्यानंतर ते नारळकर इन्स्टिट्यूटमध्ये संचालक पदावर कार्यरत आहेत.

जाने. २००९ मध्ये डॉ. मालती रॉय निवृत्त झाल्या.

- रामदास गादगे, अनिल वर्तक

□□□

Mathematics

On the Shoulders of Giants

I feel honoured in sketching a profile of a renowned department in Sir Parashurambhau College, Pune which has been with the college from Day One! The department of Mathematics was established in June 1916 and soon became a centre for excellence in training mathematics students at the undergraduate level. Professor T. B. Hardikar, a renowned scholar was the first Head of the department who laid the solid foundation of the department. He worked in the department till 1934.

Professor Hardikar was deeply interested in ancient Indian mathematics. After his retirement, he devoted himself to the study of the methods of ancient Indian mathematicians like Aryabhata, Brmhagupta, VarahMihiretc. and undertook a project of writing a book on the subject. He completed the work when he was around 85 years old. The department took initiative in publishing this work and brought out the treatise, 'Indeterminate Analysis'. More than thousand copies of this book have been sold out! The book contains Sanskrit verses describing mathematical methods with English commentary. In the early days of the department, Professor Hardikar was ably supported by Professors Gharpure and Sabnis. Another prominent name in the galaxy of distinguished teachers is Wrangler N. M. Shah. Within a very short but highly impressive span of teaching at S. P. College, he was sent to Cambridge for higher studies. After acquiring the prestigious title of Wrangler, he joined the college and was Principal of the college from 1922 to 1930. Wrangler Shah's arrival boosted the academic activities of the department, especially college launched an honours degree in Mathematics and received great response. Wrangler Shah was also instrumental in strengthening the mathematics section in the library and starting new foreign journals in the library. He also co-authored a scholarly book 'College Algebra'. Soon after the departure of Wrangler Shah, two other distinguished mathematicians joined the department: Professor Chafekar and Professor Pophale, latter after returning from Cambridge. Another notable addition in 1933 was Wrangler D. W. Kerkar who became Head of the Department in 1934. Prof. Kerkar got a first class in Mathematical Tripos at Cambridge University. He had a long and illustrious career in the department before retiring in 1960. The department gained tremendous reputation under the leadership of Wrangler Kerkar. He was known as an excellent teacher, outstanding researcher and avid problem solver. Wrangler Kerkar's books, College Geometry and College Trigonometry are well known. Students had a very high regard for Wrangler Kerkar and many old students fondly remember him as their guide, philosopher and mentor. Wrangler Kerkar was also the Principal of the college from 1951 to 1954. During the headship of Wrangler Kerkar, in 1942, a distinguished mathematician Dr. Madhumalti Apte joined the department after completing her Ph. D. in France. She worked in

the department till 1961. Several eminent scholars such as Prof. A. B. Shaha, Prof. Bhagwan Joshi, Prof. Mudholkar, Prof. Huparikar, Prof. S. G. Lagu, Prof. P. S. Chirputkar, Prof. A. G. Vaze served on the faculty for short durations.

The post 1960 period in the life of the department is mainly marked by the vision, dedication and commitment of Professor M. R. Railkar who headed the department for 29 long years from 1960 to 1989. Professor Railkar is more of an institute than an individual! At the age of 87, he is still very active and creatively writes scholarly articles on variety of subjects ranging from Ancient India to School Education. He is a renowned scholar in the subject and a great teacher. Along with Marathi, Hindi and English, he knows Sanskrit, Gujarati, German, French and Russian. In mid-sixties, a group of French mathematicians wrote a series of advanced mathematics books (with a modern treatment) in French under the name 'Bourbaki'. Professor Railkar not only ordered all these books for the Library but went through the French versions much before English translations came in! He has also written several books in Marathi. The most notable among these books are: (1) GanitiVishleshanachiMultattve – a Marathi translation of a great (and terse) book 'Principles of Mathematical Analysis' by Walter Rudinand (2) GanitiTarkashastra, a Marathi translation of yet another great book 'Mathematical Logic' by Bertrand Russel (3) Gyanbache Calculus-a Calculus book for a layman. Professor Railkar was also instrumental in modernizing the undergraduate mathematics curriculum by introducing new areas such as Computer programming and Linear programming. Professor Railkar has been a staunch supporter of education in mother tongue and has written extensively on this area. He has immensely contributed in School mathematics education by way of working on Balbharati book writing committee, writing books and articles (in Marathi) for school students and by creating audio-visual material to understand difficult concepts in school curriculum. He was also an outstanding administrator. He shouldered the responsibilities such as Vice Principal, Gents' Hostel Rector, Ladies Hostel Rector and Mahamatra for NMV Boys School. All in all, the Railkar era took the department to a different height and because of his untiring visionary services, the SP Math department emerged as one of the Best Mathematics Training centres in India.

During the headship of Professor Railkar many distinguished teachers and researchers joined the department and made a substantial contribution. Professors P. N. Kulkarni, A.G. Jumde, S. G. Udpikar, M. R. Modak worked for a long time and gave a very high academic tone to the functioning of the department. All of them were very sincere and dedicated teachers. Professor P. N. Kulkarni was well known for teaching Solid Geometry and Mechanics. Professor A. G. Jumde worked as the In-charge of Junior college in the early years and created the necessary administrative set up for smooth functioning of the Junior college. Professors Udpikar and Modak also carried out a very high quality research under the guidance of the acclaimed mathematician Professor Shriram Abhyankar. Professor S. A. Katre also offered his meritorious service for about ten years. In this period the activity of solving the problems from American Mathematical Monthly blossomed and Professors Railkar, Udpikar, Modak and Katre solved many problems from the prestigious journal. A booklet containing the solutions of these problems was later brought out by the department. Another innovative activity that featured in this period was math exhibition. All these teachers especially Professor Katre, took special interest in creating innovative models and charts. The models of Cycloid, Conic Sections, Pseudo Sphere, Kline Bottle, etc. are attractions in the exhibition that takes place every year for more than 50 years. Professors Udpikar, Modak and Katre completed their M. Phil. and Ph. D. work at the Advanced centre for Mathematics at Chandigarh. After the retirement of Professor Railkar, Professor Udpikar ably led the department. Professor Udpikar was well known for teaching Algebra courses and left his mark by way of his own unbeatable style of presentation. Professor Udpikar also worked as the In-Charge of the Junior college for a couple of years. In the year 2000, Professor M. R. Modak took charge as the head of the department. Professor Modak, a wonderful teacher, avid reader and a great problem solver has been an inspiration for more than two generations of students and teachers, not only from SP but also for the mathematical circle in the city. He was equally fluent in teaching applied mathematics and Pure Mathematics, especially courses in Analysis. Professor Modak also contributed substantially in the math Olympiad movement by teaching Olympiad students, editing Olympiad book 'An Excursion in Mathematics' and by working as the

Regional Coordinator for Maharashtra and Goa Regions. He co-authored several excellent text books for the students of Junior as well as Senior College.

Professor Modak retired in the year 2004 and Professor Sheth, the present Principal, took over as the head of the department. In the tenure of Professor Sheth, two very important additions took place: (1) the department started Postgraduate Course M. Sc./M. A. (Mathematics), (2) Department was shifted to the present location- a spacious bungalow converted into academic department. Principal Sheth is known for his calm, quiet, composed and spiritually oriented personality. As a teacher, he is known for his neat presentation on the board and systematic approach. Principal Sheth also shouldered administrative responsibilities such as Gymkhana Chairman and Gents' Hostel Rector. In the year 2009, he took over as the Principal of the college and Professor Sholapurkar took over as the head of the department. In the tenure of Professor Sholapurkar, (i) the department developed a departmental library by availing funds from NBHM (National Board for Higher Mathematics) and (ii) started a National Level competition for undergraduate students- Madhava Mathematics Competition supported by NBHM.

The long and glorious history of the department cannot be uncovered in such a short article. On the verge of the centenary, standing on the shoulders of giants, we, in our modest way, commit ourselves to offer our best services for the benefit of students of this fabulous department and historic college!

- V. M. Sholapurkar

वास्तवशास्त्र

शास्त्रशाखेची सुरुवात वास्तवशास्त्र विषयाने झाली. हा विषय सुरुवातीस अनिवार्य विषय म्हणून १९१६ साली प्रथम वर्ष कला या वर्गात शिकवला गेला. १९२० सालापर्यंत प्रयोगशाळा नू. म. वि. प्रशालेमध्ये होती.

१९१६ ते १९३१ या काळात प्रा. द. रा. धारपुरे विभागप्रमुख होते. या कालावधीत इन्टरसायन्स, ज्युनियर व सिनीयर बी. एस्सी. चे वर्ग सुरू झाले. १९२७ ते १९५९ पर्यंत विभागाचे काम

महाविद्यालयाच्या मुख्य इमारतीमध्ये होते. त्यानंतर विभागासाठी स्वतंत्र इमारत बांधून पूर्ण झाली. यासाठी महाराष्ट्र राज्यसरकारकडून १५,००० रु. व विद्यापीठ अनुदान मंडळाकडून ७५,००० रु. मिळाले. सुरुवातीस वास्तवशास्त्र इमारतीत पदवीपूर्व, पदवी प्रथमवर्ष, द्वितीयवर्ष व तृतीय वर्ष अशा एकूण चार प्रयोगशाळांचा समावेश होता.

१९२७-२८ च्या सुरुवातीस इंटर सायन्स, १९२८-२९ ला ज्युनि. बी. एस्सी व १९२०-३० ला सिनियर बी. एस्सी वर्ग सुरू झाले. १९८४ मध्ये इमारतीचा विस्तार करण्यात आला. तीन नवीन व्याख्यानगृहे बांधण्यात आली. त्यापैकी एकास "सौ. सुधा विठ्ठल भिडे स्मरणार्थ" असे नाव दिले, श्री. भिडे यांनी त्याकरिता एक लाख रुपये देणगी दिली. कै. बी. जी. लागू ह्यांच्या स्मरणार्थ त्यांच्या पत्नी श्रीमती लागू यांनी तृ. व. प्रयोगशाळेत एक लाख रुपयांची देणगी दिली. तृतीय वर्षाच्या प्रयोगशाळेस कै. बी. जी. लागू हे नाव देण्यात आले.

वास्तवशास्त्र विभागाला संशोधन क्षेत्रात महत्त्वपूर्ण काम करणाऱ्या प्राध्यापकांची परंपरा लाभलेली आहे. १९२७ साली श्री. श्रीपाद भावे यांची प्राध्यापक म्हणून नेमणूक झाली. १९३१ ते १९५९ या कालांत ते विभागप्रमुख होते. १९५१ ते १९५९ उत्तम प्राध्यापक व कुशल प्रशासक अशी त्यांची ख्याती होती.

प्रा. माधव कृष्ण परांजपे [एम. एस्सी (भौतिक व गणित) व पी. एच. डी. (मुंबई विद्यापीठ)] यांनी पदार्थविज्ञान प्रमुख, महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य इत्यादी अनेक अधिकारांच्या जागी भरीव कामगिरी केली. त्यांचे प्रभावी व्यक्तिमत्त्व व अध्यापन कौशल्य या गुणांमुळे विद्यार्थीवर्ग व प्राध्यापक वर्ग प्रभावित झाले. १९६० पासून १९६६ पर्यंत ते विभाग प्रमुख होते. १९५१ पासून पुणे विद्यापीठाच्या बोर्ड ऑफ फिजिक्सचे सभासद होते.

डॉ. एस. व्ही. (चंद्रशेखर) सी. अय्या यांनी अध्यापनाबरोबरच Continuous spectrum in Raman Scattering. Radio in Upper Air Inverstigation, Heavy Electron, Deviation of Schrodinger Equation इत्यादी विषयात संशोधन केले.

डॉ. मो. वा. चिपळूणकर या प्राध्यापकांचे आंतरराष्ट्रीय नियतकालिकांमधून १०० च्या वर शोधनिबंध प्रसिद्ध झाले होते. नंतर त्यांनी पुणे विद्यापीठ वास्तवशास्त्र विभाग प्रमुख म्हणून काम पाहिले. डॉ. मा. कृ. परांजपे यांनी Ultrasonic विषयात प्रबंध लिहिला. डॉ. वि. य. राजोपाध्ये या प्राध्यापकांनी ब्रिस्टल (इंग्लंड) विद्यापीठातून Cosmic Radiation and Nuclear Physics चा विषयास प्रबंध लिहिला. पुढे IIT (खरगपूर) येथे अध्यापन केले.

डॉ. अ. चि. रिसबूड यांनी Raman Spectroscopy या विषयात प्रबंध Doctorate Fellow म्हणून १ वर्षे कॅनडात संशोधन. श्री. शाम मनोहर आफळे १९९०-२००० पर्यंत विभागप्रमुख म्हणून काम केले. त्यांनी मराठीमध्ये अनेक कथा व कादंबऱ्यांचे लेखन केले असून महाराष्ट्र शासनाच्या साहित्य अकादमी सहित अन्य अनेक नामवंत पुरस्कारांनी त्यांना सन्मानित करण्यात आले आहे. डॉ. एस. आर. गोगावले २००० ते २००३ पर्यंत विभाग प्रमुख होते. त्यांचे सहा शोधनिबंध आंतरराष्ट्रीय नियतकालिकांमध्ये प्रसिद्ध झाले होते. एन.सी.सी. चे ऑफिसर म्हणून त्यांनी १९७५ ते १९९१ या कालावधीत काम केले, तसेच प्राध्यापक संघटनेच्या कार्यातही त्यांचे सक्रिय योगदान होते.

डॉ. सु. ना. सदाकळे २००३ ते २०१५ पर्यंत विभागप्रमुख होते. त्यांच्या विभागप्रमुख पदाच्या कार्य काळात विभागामध्ये एम. एस्सी. फिजिक्स २०१२ मध्ये सुरु करण्यात आले. पुणे विद्यापीठाच्या भौतिकशास्त्र अभ्यासमंडळाचे सदस्य म्हणून त्यांची निवड झाली होती.

□□□

वादसभा

शतकपूर्ती वाग्यज्ञाची

२०१५-१६ हे वर्ष सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयाचे शताब्दी महोत्सवी वर्ष साजरे होत आहे. महाविद्यालयाच्या स्थापनेच्या पहिल्याच वर्षी वादसभेची स्थापना व्हावी, हे विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी वक्तृत्व व वादकौशल्ये किती महत्त्वाची भूमिका पार पाडतात हे अधोरेखित करते. राज्यभरात होणाऱ्या कितीतरी वक्तृत्व व वादविवाद स्पर्धांचे विजेतेपद असो, कै. डॉ. पु. ग. सहस्त्रबुद्धे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन असो, लो. टिळक पुण्यतिथी कार्यक्रमाचे आयोजन असो, आज अतिशय प्रभावीपणे वादसभेचे कामकाज चालू आहे. हे सर्व शक्य होत आहे ते गेली शंभर वर्षे वादसभेचे विद्यार्थी, वादसभाप्रमुख यांच्या अथक परिश्रमांमुळे. आजच्या यशाची पाळेमुळे रोवली गेली ती वादसभेच्या गौरवशाली परंपरेतच. महाविद्यालयाबरोबरच वादसभेलाही शंभर वर्षे पूर्ण होतांना या सर्व प्रवासाचा मागोवा घेण्याची सुवर्णसंधी या निमित्ताने मला प्राप्त झाली, याचा विशेष आनंद होत आहे.

१९१६ या महाविद्यालयाच्या स्थापनेच्या पहिल्याच शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयात वादसभेची स्थापना झाली. ती प्रा. एन.एम. गोडबोले, दयालसिंग महाविद्यालय, लाहोर यांच्या व्याख्यानाने स्वतंत्र भारतासाठीचा लढा जोमाने सुरू असण्याचा हा काळ.

राष्ट्रनिर्मितीच्या दृष्टीने अतिशय महत्वाच्या असणाऱ्या या काळात महाविद्यालयीन युवकांना स्वतःचे असे सुसंस्कृत व स्वतंत्र मत तयार करण्यासाठीचा व ते निर्भिडपणे व प्रभावीपणे मांडण्यासाठीचा एक स्वतःचा हक्काचा मंच वादसभेने पुरविला व स्वातंत्र्यलढ्यात आपलाही खारीचा वाटा उचलत महत्त्वपूर्ण भूमिका पार पाडली. स्वदेशी, बहिष्कृत भारत, कलकत्याची काँग्रेस, असहकारितेची आवश्यकता, संतकवींची साहित्य सेवा, स्वातंत्र्यलढा व युवक अशा विविध विषयांवरील व्याख्याने वादसभेने आयोजित केली. १९२३ साली आपल्या कामकाजासाठीची नियमावली तयार करून स्वयंशिस्त व नैतिकतेचे अधिष्ठान वादसभेने तयार केले.

१९२० साली लाला लजपतराय यांचे व्याख्यान, ११ जुलै १९४१ साली नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांचे "The Role of students in the Present Day Politics" या विषयावरील व्याख्यान, जुलै १९४१ मध्येच स्वातंत्र्यवीर वि.दा. सावरकर यांचे 'Fundamentals of Hindutva' या विषयावरील भाषण, त्याच वर्षी काँ. युसूफ मेहेरअल्ली यांचे व्याख्यान आयोजित करून वादसभेने भारताचा स्वातंत्र्यलढाच महाविद्यालयाच्या प्रांगणात आणण्याची महत्वाची अशी भूमिका पार पाडली.

लो. टिळक यांच्या निधनानंतर लोकमान्यांशी असलेले महाविद्यालयाचे ऋणानुबंध जपण्याचे काम वादसभेने दरवर्षी लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी कार्यक्रमाचे व्याख्यान स्वरूपात आयोजन करत निरंतर केले आहे. वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, उत्स्फूर्त भाषण स्पर्धा, कथाकथन स्पर्धा अशा स्पर्धाबरोबरच 'अभिरूप संसद' किंवा 'अभिरूप न्यायालय' याचेही आयोजन वादसभेतर्फे केले जात असे.

सुरुवातीपासूनच वादसभा हे विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाचे माध्यम मानून त्यांच्यात नेतृत्व गुण विकसित व्हावे यासाठी वादसभेच्या कामकाजाची जबाबदारी विद्यार्थ्यांवरच सोपवण्यात आली. दरवर्षी विद्यार्थी चिटणीसाची निवड करून वादसभा प्रमुखांच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थ्यांकडूनच हा उपक्रम चालवला जाऊ लागला. नेतृत्वसंपन्न, विचारसंपन्न अशी युवकांची पिढी वादसभेच्या माध्यमातून समाजाला मिळत गेली.

वादसभेच्या या गौरवशाली परंपरेत श्रीनिवास पाटील, अरुणा ढेरे, बीना ढवळीकर, सतीश कामत, उज्वला बर्वे, संगीता श्रोत्री, नीतिन आपटे, राहूल सोलापूरकर, ज्योत्सना आठवले (खरे), स्वाती सरदेसाई, श्रुती तांबे, राजेश्वरी देशपांडे, सागर गोखले, वैशाली पतंगे, सविता प्रभुणे, शीतल उगले, सिद्धनाथ गानू, जिंजूमोन प्रसन्न अशा अनेक विद्यार्थ्यांनी वादसभेची पताका सतत फडकवत ठेवली.

वादसभेच्या जडणघडणीत वादसभाप्रमुख म्हणून काम केलेल्या प्राध्यापकांचे मोठे योगदान राहिले आहे. प्रा. डी. बी. केरूर (१९५७-५८), प्रा. द. वि. कुलकर्णी (१९६५ ते १९७३), प्रा. लीना गोळे (१९६९-७०), प्रा. उल्हास बापट (१९७९-१९८२), प्रा. विजय कारेकर (१९८३-२०००), डॉ. वैजयंती बेलसरे (२००१ ते २००८), अशा विविध प्राध्यापकांनी वादसभेच्या प्रमुखपदाची धुरा सांभाळली. विशेष म्हणजे या विविध कालखंडांमध्ये वादसभेच्या कामकाजाची एक विशेष चौकट तशीच अबाधित ठेवून बदलत्या काळानुसार विविध बदल वादसभेच्या कामकाजाच्या शैलीत होत गेले.

प्रा. उल्हास बापट यांच्या काळात आठवड्यातून एकदा विद्यार्थी एकत्र येत. स्पर्धेव्यतिरिक्त इतर विषयांवर चर्चा करत. अटीतटीला जात रंगणाऱ्या त्या चर्चाची आजही अनेक माजी विद्यार्थी आठवण काढतात.

प्रा. विजय कारेकरांनी महाराष्ट्रातील विविध ठिकाणी होणाऱ्या स्पर्धांमध्ये भाग घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन दिले. या काळात वादसभेतर्फे सादर होणारे 'अभिरूप न्यायालय' आणि 'अभिरूप लोकसभा' हे कार्यक्रम सांस्कृतिक कार्यक्रमांतील महत्वाचे कार्यक्रम गणले जात. महत्त्वपूर्ण आणि प्रस्तुत विषयसूत्रांची यासाठी निवड केली जात असे.

डॉ. वैजयंती बेलसरे यांनी महाविद्यालयाचे माजी प्राध्यापक व महाराष्ट्रातील थोर विचारवंत कै. डॉ. पु. ग. सहस्रबुद्धे यांच्या जन्मतशताब्दीनिमित्त त्यांच्या नावाने कै. डॉ. पु. ग. सहस्रबुद्धे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा सुरू केली. विद्यार्थ्यांच्या उत्स्फूर्ततेचा कस लावणारी असंबद्ध वक्तृत्वाची फेरी राज्यस्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या औत्सुक्याचा विषय बनली.

या सर्व वाटचालीत अनेक सुवर्णक्षण वादसभेला अनुभवावयास मिळाले. ८ जानेवारी, २०१२ मध्ये कवी ग्रेस हे वादसभेच्या माध्यमातून महाविद्यालयात आले. कवी ग्रेस यांनी श्रोत्यांशी साधलेला संवाद हा उपस्थित असलेल्या प्रत्येकासाठी अमृतानुभव ठरला. २०१३ साली कै. डॉ. पु. ग. सहस्रबुद्धे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेच्या दशकपूर्ती वर्षाच्या निमित्ताने एक स्मरणिका प्रकाशित करण्यात आली.

संवादाची विपुल साधने असतानाही खरा संवाद कमी होत चाललेल्या आजच्या आधुनिक काळात युवा पिढीला विचार करायला भाग पाडून आपले विचार योग्य पद्धतीने मांडायला लावण्याची मोठी जबाबदारी वादसभेवर आहे. ती जबाबदारी वादसभेकडून सक्षमपणे पार पाडली जाईल ही आशा बाळगता.

- प्रा. दीपक कर्वे

वादसभा प्रमुख

Dr. B. R. Ambedkar on Democracy

Ishwari Pendse (TYBA)

“Democracy is not merely a form of Government. It is primarily a mode of associated living, of conjoint communicated experience. It is essentially an attitude of respect and reverence towards our fellow men.”

-B. R. Ambedkar

This year we will be celebrating Bharatratna Dr. Bhimrao Raoji Ambedkar's 125th birth anniversary. He was not only the architect of our Constitution but also a pioneer of Social Movements and also Modern Buddhist Movement. We are all well acquainted with his critique of Hindu religion and caste discrimination. He was the champion of the rights of the minorities and the untouchables. If it wasn't for him, the social dynamics of our country would have been totally different. While his social philosophy and the critique of religion is given utmost importance, seldom do we analyze his political thought. Today India is caught in the turmoil of populism, populist nationalism and creation of pan-ideology. We try to question many aspects but the answers given by the 'authorities' are either insufficient or falsified. The plurality of thought is getting drowned by the noise of fictitious reality. And still we are made to perceive that Democracy is at its best since this new era of political change. When we go through Ambedkar's views on Democracy, we not only find the warnings he led down but also an enriched perspective of democracy.

The popular understanding of democracy is 'Government of the people, by the people and for the people. This neo-maxim has always been accepted by many western thinkers. However, Ambedkar showed us the various loopholes in this notion. He stated that there is always a governing class in every country whose interests are against democracy and self-determinism. The governing class might be so well entrenched in that the servile class will need other safeguards besides adult suffrage to achieve the same end. This critique provided by Ambedkar surely throws light on the plight of the servile class. Even today many people in democracy are kept away from the mainstream. Ambedkar's social philosophy is also well manifested in his political philosophy. His thoughts may not be realist but are surely not

utopian. His perspective surely bridges the gap between western notion of Democracy and Indian notion.

Ambedkar did not romanticize the concept of democracy when he says, "Democracy is a way of life". In India the caste structure was very rigid (or it is even today). Democracy ushered from above or through political methods was not the only solution for achieving inclusive democratic state. According to me his line about democracy; "Democracy is a way of life", itself challenges the religion. It is always believed or said that 'religion is a way of life'. In India, Hinduism had its influence on the minds of many. In the modern times Hinduism had become rigid or was made rigid by a few to exert their influence. There was no scope for democracy in such a situation. By stating that Democracy is the way of life, Ambedkar is criticizing religion as well as giving us a new moral standard to judge the reality and future of democracy. His secularism in democracy can be read as a belief in the this worldly concepts and objects. Religion dwells into spiritual and other worldly objects. By stating that democracy is a way of life Ambedkar emphasizes the inculcation of democratic attitude into our life. Ambedkar summarized a few conditions for the functioning of democracy such as equality, existence of an opposition, equality in law and administration, observance of constitutional morality, moral order of society, no tyranny of the majority and public conscience. Unfortunately, public conscience is now replaced by media conscience. This has proved to be detrimental for the development of democracy because people's thinking is fashioned by the media (who owns the media is another obstacle for democracy)

When Ambedkar spoke about democracy he also threw light on the contradictions in the society. "On the 26th of January 1950, we are going to enter into a life of contradictions. In politics we will have equality and in social and economic life we will have inequality. In politics we will be recognizing the principle of one man one vote and one vote one value. In our social and economic life, we shall, by reason of our social and economic structure, continue to deny the principle of one man one value. How long shall we continue to live this life of contradictions?"

How long shall we continue to deny equality in our social and economic life? If we continue to deny it for long, we will do so only by putting our political democracy in peril. We must remove this contradiction at the earliest possible moment or else those who suffer from inequality will blow up the structure of political democracy which this Assembly has so laboriously built up." These words show us that Ambedkar never focused on mere political democracy but his idea was about establishing a social democracy.

According to him social democracy is a prerequisite for political democracy. Ambedkar's political thought was the conditioning of his religious, social and moral philosophy. In Buddhism we come across four noble truths: There is suffering; there is a cause for suffering; there is end of suffering and there is a path leading to the end of suffering. Ambedkar's social democracy explains the same. To end this suffering in the society, we need the ideals of liberty, equality and fraternity. These are bestowed in Buddhism as well as democracy. This type of democracy will enrich life. And this can be achieved by the establishment of social democracy. Introducing political democracy without social democracy will not lead us to the correct path of development. In contrast with today's concept of development, Ambedkar focused on all-encompassing concept of development. Development today is equated with the 'monetizing of the happiness' which is practised by democratic as well as many non-democratic states. Ambedkar equally threw light on the need of economic democracy. The Directive Principles of State Policy speaks about economic policy as an ideal before the state for crafting new laws.

It has always been said that democracies in Asia are more community centric than individual centric. But Ambedkar finds an exact midway between aspirations of the society and an individual. We find that his perspective laid major emphasis on an individual. He remarked, "A democratic society must assure a life of leisure and culture to each one of its citizen". He gave prime importance to the principles of life, liberty and pursuit of happiness as essentials in human life. The current political scenario emphasizes more on citizen's duty than rights. Ambedkar's novelty of thought dwells in this arena. Without any glorification, Ambedkar gave importance to the individual as he is the one who forms the society. He said that an individual is an end in himself. The individual has certain inalienable rights which must be guaranteed to him by the

constitution. The state should not delegate powers to private persons to govern others. Along with individualism Ambedkar also emphasized on freedom. He gave utmost importance to the freedom of formation of associations. These associations promote freedom and plurality of thought. But the current scenario draws a pessimistic picture of the formation of associations. The associations supported by majority can also be a threat for democracy. This populism is endangering the development of democracy.

Ambedkar supports or propounds freedom of mind. Usually freedom of mind in Indian context of spiritual connotations. But Ambedkar's views about it give us a teaching for life. He said, "What is the proof to judge that the flame of mental freedom is not extinguished in the mind of person? To whom can we say that his mind is free? I call him free who with his conscience awake realises his rights, responsibilities and duties. He who is not a slave of circumstances and is always ready and striving to change them in his favour, I call him free. One who is not a slave of usage, customs, of meaningless rituals and ceremonies, of superstitions and traditions; whose flame of reason has not been extinguished, I call him a free man. He who has not surrendered his free will and abdicated his intelligence and independent thinking, who does not blindly act on the teachings of others, who does not blindly accept anything without critically analysing and examining its veracity and usefulness, who is always prepared to protect his rights, who is not afraid of ridicule and unjust public criticism, who has a sound conscience and self-respect so as not become a tool in the hands of others, I call him a free man. He who does not lead his life under the direction of others, who sets his own goal of life according to his own reasoning and decides for himself as to how and in what way life should be lead, is a free man. In short, who is a master of his own free will, him alone I call a free man." This thought is even applicable in our lives today.

Along with this, Ambedkar strongly criticized violent methods to overthrow the ruling class or even movements like Satyagraha, non-cooperation movement and civil disobedience. These non-violent protests were largely accepted by people for the attainment of freedom. These were the techniques of protest propounded by Gandhi. Instead of looking at this phenomenon as a conflict between two men, we should rather analyze the ideas behind the criticism. Ambedkar coined Satyagraha or non-cooperation movement as 'grammar of anarchy'. If

we further analyze it from Ambedkar's perspective we can find a reason behind his statements. Ambedkar always believed in democracy where there is observance of constitutional morality. He always believed that all the problems should be addressed through constitutional methods. He also warned people to deny hero-worship or bhakti in politics as it can lead to degradation or even dictatorship. He also conveyed the message that political democracy should be converted to social democracy.

While analyzing Ambedkar's political thought we find that Ambedkar's social, political and religious thought is interlinked with each other. All our doubts about his political philosophy are cleared when we read his words. He said, "Positively, my social philosophy may be said to be enshrined in three words: liberty, equality and fraternity. Let no one however say that I have borrowed my philosophy from the French Revolution. I have not. My philosophy has its roots in religion and not in political science. I have derived them from the teachings of my master, the Buddha." With change in times we see that the values like equality, liberty, justice which are prioritised by Ambedkar in his concept of democracy are under threat and

unfortunately this has become a worldwide phenomenon. Today the reasoning of an individual is conditioned by populism which Ambedkar declared as a major threat to democracy. Individual is looked as a means to achieve something for the 'welfare of the community' or the nation. It is disheartening to see that the man who spoke against hero-worship is turning to be a biggest victim of it. But I am not totally pessimistic with the current scenario. The thought given by Ambedkar will surely guide in our endeavours on the path of development of democracy. The concept of freedom of mind and self-determinism will show us light in the dark times. The constitution framed by Ambedkar and other imminent personalities will always give us insight to find a remedy for our problems. India got political democracy but now the time has come to reinstate social democracy. Political democracy will answer problems in the public domain but social democracy will provide an answer to every problem that is encountered in life. Ambedkar always believed in democracy, but he also warned that if democracy failed in this land, "the result will be rebellion, anarchy and communism."

According to Ambedkar...

Castes in India: Their Mechanism, Genesis and Development:

Rules are practical ; they are habitual ways of doing things according to prescription. But principles are intellectual ; they are useful methods of judging things.
(DBAWAS Vol. 1, P. 75)

Stability is wanted but not at the cost of change when change is imperative.
(DBAWAS Vol. 1, P. 92)

The intellectual class is the class which can foresee, it is the class which can advise and give lead. In no country does the mass of the people live the life of intelligent thought and action. It is largely imitative and follows the intellectual class. There is no exaggeration in saying that the entire destiny of a country depends upon its intellectual class. If the intellectual class is honest, independent and disinterested it can be trusted to take the initiative and give a proper lead when a crisis arises.
(DBAWAS Vol. 1, P. 71)

Education everyone must have. Means of defence everyone must have. These are the paramount requirements of every man for his self-preservation.
(DBAWAS Vol. 1, P. 62)

As an economic organization Caste is therefore a harmful institution, in as much as, it involves the subordination of man's natural powers and inclinations to the exigencies of social rules.
(DBAWAS Vol. 1, P. 48)

Make In India

Will the Strategy be successful in reviving Indian Economy

Mrudula Joshi (M. Com. - Part 2)

Make in India campaign was launched on 25th of September in 2014 in the New Delhi at Vigyan Bhawan. This campaign is to lead India towards an effective destination as well as grow the Indian economy ahead. It provides a successful track of employment to the youths of country which will surely help in reducing the poverty level and other social issues in India. Make in India is a call to the top investors all across the world by the Indian Prime Minister, Narendra Modi, that come to India and grow your business by manufacturing products here. The PM of India said to investors that no matter in whatever country you sell your products, however, you should manufacture in India. Youths of the India have enough talent, skill, discipline, and determination to get the goal. Make in India campaign provides all the top investors a favorable opportunity to come in India and invest in businesses from electrical to electronics, from automobiles to agro value addition, from satellite to submarine, etc. At the Vigyan Bhawan in New Delhi, PM made an announcement regarding make in India plan to boost economy in the presence of top businessmen such as Mukesh Ambani, Kumar Mangalam Birla, Cyrus Mistry, Azim Premji, etc.

In order to make this campaign a successful one, the PM of India met to the top 40 CEOs of several Fortune 500 companies. This plan was launched in the presence of top CEOs from India Inc, ambassadors, international industry leaders, ministers, government officials, etc. This campaign has targeted to make a call to top companies of well identified countries. Some selected domestic companies who are leading in the field of innovation and new technologies have also been invited. There is a special unit in the Commerce Ministry named "Invest India" which helps in guiding all the top foreign investors in terms of regulatory and policy issues as well as assists in obtaining the regulatory clearances. The government of India is making a huge effort in order to reduce any type of burden on the investors. There is an arrangement of a dedicated team ready to answer all the queries from business entities through the web portal (makeinindia.com). There is a back-end support team also in order to response specific queries within 72 hours of duration.

Almost 25 key sectors (such as aviation, chemicals, IT, automobiles, textiles, ports, pharmaceuticals, leather, hospitality, tourism, wellness, railways, etc) have been identified by the government to work for the investors and become a world leader. A giant walking lion with many wheels indicates the courage, strength, tenacity and wisdom. The page of Make In India on the Facebook has crossed more than 120K likes and its twitter followers are more than 13K within few months of launching date. The successful implementation of this plan will help in the 100 smart cities project and affordable housing in India. This welcome emphasis in our foreign investment policy on efficient and competitive domestic manufacturing will serve multiple objectives. First and foremost, it will enhance job opportunities within the country; second, it will minimise the imports of such products into the country, thereby mitigating the pressure on our trade deficit; third, in the long run, if not in the near-term, it will help augment and diversify our exports from the manufacturing sector; fourth, it will help in bringing latest technologies into the country; lastly, such domestic manufacturing will help minimize some of the trade frictions we have with other countries. In August 2014, the Cabinet of India allowed 49% foreign direct investment (FDI) in the defence sector and 100% in railways infrastructure. The defence sector previously allowed 26% FDI and FDI was not allowed in railways. Between September 2014 and November 2015, the government received 1.20 lakh crore (US\$18 billion) worth of proposals from companies interested in manufacturing electronics in India. 24.8% of smartphones shipped in the country in the April-June quarter of 2015 were made in India, up from 19.9% the previous quarter.

A "Make in India Week" event was held at the MMRDA Grounds at the Bandra-Kurla Complex in Mumbai from 13 February 2016. The week long multi-sectoral industrial was attended by 2500 international and 8000 domestic, foreign government delegations from 68 countries and business teams from 72 countries. 17 Indian states, mostly BJP-ruled, also held expos. At the close of the event, DIPP Secretary Amitabh Kant stated that

it had received over 15.2 lakh crore (US\$220 billion) worth of investment commitments and investment inquiries worth 1.5 lakh crore (US\$22 billion). Maharashtra led all other states receiving 1.8 lakh crore (US\$120 billion) of investments. Make In India's success relies a lot on the fate of the newer companies and status. India must become a manufacturing powerhouse in order to gainfully employ its demographic dividend; there is no choice here. Fortunately, we have many natural advantages including a big labour pool and a large domestic market. In addition, with China's competitive advantage in manufacturing eroding, India has the opportunity to take some share of global manufacturing away from China. All we have to do to improve the ease of doing business in India are these—stop tax terrorism, improve infrastructure, reform labour laws, invest in skills development, make it easier to acquire land, implement Goods and Services Tax (GST) and fast track approvals. Voila, we will take our rightful place as the world's factory alongside China. Developed countries are also realising how crucial local manufacturing is to jobs and to having stable, prosperous societies and so there is an attempt to reverse outsourcing and revive local manufacturing by embracing new technologies and innovations such as 3-D printing and the "Internet of things". The Prime Minister acknowledged that India being ranked low on the 'ease of doing business' ranking by World Bank and added that he has started to sensitize the Government officials in this regard. On his recent meeting with World Bank President Jim Yong Kim, Modi said "World Bank President was also expressing this worry. Probably we were 135th in the world at that time. If we have to come to 50 from 135 then Government alone can do this. If Government brings transparency in its decisions and rules, pushes works with simplicity we can occupy number 50 from 135 in ease of doing business,".

Economists have noted that with the globalization becoming a reality, Indian manufacturers will have to compete with the best and cheapest the rest of the world has to offer even in the domestic market. PM said about "Zero Defect and Zero Effect" that, if each one of our millions of youngsters resolves to manufacture at least one such item, India can become a net exporter of goods. I, therefore, urge upon the youth, in particular our small entrepreneurs that they would never compromise, at least on two counts. First, zero defect and, second again zero effect. We should manufacture goods in such a way that they carry zero defect, that our exported goods are never returned to us. We should manufacture goods with zero effect that they should not have a negative impact on the environment. 'Make in India initiative' talks about nothing different, but this initiative involves better branding and marketing to gain investor confidence. The need to give stress to manufacturing and industries is made clear. An entrepreneurial culture is encouraged, with relaxation in policies. Make in India is surely a visionary move considering the low performance of our industries in last 3-4 years. The prime minister said for him the term FDI for the domestic industry did not expand to "foreign direct investment" but "first develop India".

To conclude this essay in a lighter vein, in one of the famous cartoons of Dennis the Menace, the irrepressible boy tells his father with a logic beyond his years: "Dad, if everything is made in China, then God must be living in China". When the Prime Minister's vision of "Come, Make in India" is realised, and India becomes an enviable manufacturing hub of the world, Dennis may perhaps find God shifting his residence to India! So here I can say that make in India, will the strategy be successful in reviving India and every Indian's dream will come in true with the title of "MADE IN INDIA".

According to Ambedkar...

History shows that where ethics and economics come in conflict, victory is always with economics. Vested interests have never been known to have willingly divested themselves unless there was sufficient force to compel them.

Poverty gives rise to sorrow. But removal of poverty does not necessarily give rise to happiness. Not high standard of living but a standard of culture is what gives happiness.

I measure the progress of a community by the degree of progress which women have achieved.

Net Neutrality

Sayali Jadav (T.Y.B.Com.)

What is Net Neutrality?

Firstly we need to understand what exactly net neutrality is. Net neutrality means internet that allows everyone to communicate freely. It means that a service provider should allow access to all content and applications regardless of the source and no websites or pages should be blocked, as long as they aren't illegal. It's like a fixed telephone line, which is equal to all and no one gets to decide who you call or what you speak. Another aspect of net neutrality is level playing field on the internet. This means, all websites can co-exist without hampering others. All websites are accessible at the same speed and no particular website or application is favoured. For instance like electricity is common for all. Net neutrality also means all websites and content creators are treated equal and you don't have to pay extra for faster internet speed to a particular site/service. Net neutrality also means you have complete power to you in deciding what you Browse.

Why Should I Bother Or What Will Happen If There Is No Net Neutrality?

To put it out straight, if there is no net neutrality, the internet won't function as we have known it too. It will mean internet service providers (ISP) will be able to charge. Companies like Youtube or Netflix as they consume more bandwidth, and eventually the load of the extra sum will be pushed to the consumers. Similarly, ISPs can then create slow as well as fast internet lanes, which will mean all websites cannot be accessed at the same speed and one can do so only on paying an additional sum. For instance, currently, you have a standard data package and access all the content at the same speed irrespective of whether its an international website or desi. Similarly, ISPs can also charge extra for the free calls you make using services like whatsapp, skype and others, and eventually the load of additional payable sum by the OTT players will be pushed onto consumers.

Net neutrality is extremely important for small business owners, start-ups and entrepreneurs, who can simply launch their business online, advertise the products and sell them openly, without any discrimination. It is essential for innovation and creating job opportunities. Big companies like Google, Twitter, Facebook and several others are born out of

net neutrality. With increasing internet preparation in India and given that we are becoming breeding ground for startups and entrepreneurs, the lack of net neutrality should worry us greatly. Besides, it is very important for freedom of speech, so that one can voice his / her opinion without the fear of being blocked or banned.

Advantages of Net Neutrality :

1) Net neutrality supports competitive market place and provides chance to every firm, from big companies to small start-ups to take part in it.

2) If net was not neutral, Google, Facebook or other websites wouldn't have been able to reach where they are today. Curbing netizens right to a neutral net will be a big blow for the budding entrepreneurs.

Disadvantages of Net Neutrality :

1) Times have changed. Today Youtube and netflix clog the pipes with huge amounts of data. The users download insane amount of software, music and movies illegally. The changes will put a restriction.

2) Bandwidth is definitely a limited commodity and regulation will help restrict illegal use of the platform.

Conclusion

Ultimately, disagreement over this issue stems from a deeper moral disagreement regarding the nature of freedom. On the one hand, there is the freedom to essentially do whatever one wants as an economic actor; but on the other hand, there is the freedom to access important resources in an equitable way as a social actor. Depending on which kind of freedom one prioritizes, one will reach very different conclusions regarding the issue of Net Neutrality.

According to Ambedkar...

We must begin by acknowledging that there is a complete absence of two things in Indian Society. One of these is equality. On the social plane we have an India based on the principles of graded inequality, which means elevation for some and degradation for others. On the economic plane we have a society in which there are some who have immense wealth as against many who live in abject poverty.

E-Commerce

Shriya Gadnis (TYBA)

"Bigger the screen, bigger the glasses", was a funny little quote I read in a quaint little cafe some time back. This got me thinking about the pros and cons of this new Age 'junta'. Its all about the smartest phone or gadget you own the status it lets you have. It's no wonder people consider online shopping, ordering, delivering and almost everything more convenient than to go out.

Consumer research and a thorough study of the online market gives you the answer. Well, in nutshell, more attractive and cheap the product is advertised, more number of consumers are stuck to it like honeybees. Yes, loyalty towards a particular brand, increase in spending power, etc. do play an important role. But the 'new and improved' consumer is now more aware about his money and his prestige. It is of little significance now if you own an Android instead of a Blackberry or local power shoes instead of the newest Nikes. When you get access to world-technology club, it all comes down, not to brands prices, but your intelligence in owning and using a gadget with aplomb. The principle of 'caveat emptor' (let the buyer beware) is acquiring a new face in the 21st century especially in the

young generation.

E-commerce is not all about online shopping though. It's just one factor from many. E-commerce involves the functioning of an entirely different virtual world, which is differentiated from the real one. Websites are the new addresses. Companies are the new countries and countries are the new companies. With just one click or a tap (touchscreen gadgets ahoy!) the inner face of an organisation, or an institution, its vision and mission, the products offered or services rendered, its faculty, its awards, name it and it's available.

This truly reduces the efforts of the people in a big way, but is proving to be a bit of a bane for the 'desi' shopkeeper and to cause him to sigh repeatedly. Shooing off the non-human elements (files!) out of his shop. Smartphones have grabbed his business! Well, initiatives like 'Make in India' are surely proving to be a boon, where shopkeepers and online retailers are entering the 'maidaan' together.

Let's hope there's something good coming out of E-commerce. Now that the bubble has burst, the consumer can only choose. But, I guess, he is spoilt for choice!

According to Ambedkar...

Walter Bagehot defined democracy as 'Government by discussion'. Abraham Lincoln defined democracy as 'A Government of the people, by the people and for the people'. My definition of democracy is - A form and a method of Government whereby revolutionary changes in the social life are brought about without bloodshed. That is the real test. It is perhaps the severest test. But when you are judging the quality of the material you must put it to the severest test.

Equality may be a fiction but nonetheless one must accept it as a governing principle.

Constitution is not a mere lawyers' document, it is a vehicle of Life, and its spirit is always the spirit of Age.

Digital India

Amar Madhukar Rathod (F.Y.BSc.)

“Status now is what whether you are awake or asleep, it is whether you are online or offline.”

Above mentioned lines, itself describe the new era of developing India. Digital India is a revolution towards developing India. It is an initiative by the Government of India to ensure that government services are made available to citizens electronically by improving online infrastructure and by increasing internet connectivity. It was launched on 1st July 2015 by Honorable Prime Minister Narendra Modi. The initiative includes plans to connect rural area with High speed internet networks.

Digital India could improve the lifestyle and could make it easy, quick and quite faster. As being beneficiary, the whole country contributes its kind support for this revolution. It has many advantages, which are preferably most useful and beneficial for today's time. May be it would be the need of every hour. It's a kind of platform where the consumers and service providers, both will be beneficiary.

Due to this “Digital India” project, near about in 2 lakh villages the broadband network has reached. Every single person has been connected to each other across India and world. Today, it's playing the most important role. Within fraction of a second, at a click we get every information, every work done with ease and comfort. Most of all online services reduce and save our time and physical stress too. Apart from rest of all the factors, it is most beneficial and useful for the education system. It helps in inspiring young minds and adding a bit to their knowledge. Under this project near about every single school, college, university and public sector too have got connected with Wi-Fi connectivity. Even the Government official works are getting done online within early span of time through e-government and e-services. This project has created jobs for IT, Telecom and electronics companies.

This initiative has many facilities and advantages which will be provided through digital lockers, e-education, e-health, e-sign and Scholarship portal. Most important services of digital lockers facility will help citizen to digitally store their important documents like, PAN Card, Passports, Marksheets etc. It provides security and secure access to government issued documents. It is aimed at eliminating the use of physical documents and

enables sharing of verified electric documents across government services.

This project is one among the top priority projects of the Modi Administration. It is monitored and administrated by Digital India Advisory group which will be chaired by the Ministry of Communication and IT.

Many of top CEO's from India and abroad have committed to invest money around Rs. 4.5 lakh crore towards this initiative. The investment will be utilized towards making smart phones and internet devices at an affordable price in India, which would help to generate jobs in India.

Digital India is one of most intended initiatives for the betterment of the country. It will definitely enhance the quality of lifestyle. It teaches us to live the digital life. It makes us aware about every new invention and every new technology. Digital India plays a vital role in today's time. This phenomenon is the need of every hour.

SP What's up status

- ❖ BBA dept. - छोटं कुटुंब, सुखी कुटुंब.
- ❖ NSS - मातीची ओढ रक्तातच असावी लागते.
- ❖ NCC दोन दिवसांची संगत, दोन दिवसांची नाती.
- ❖ कलामंडळ - आम्ही हवा करत नाही, झाली तर माहीत नाही.
- ❖ Hostel Parasite - पराधीन आहे जगती.
- ❖ Girls' Hostel - केव्हा तरी पहाटे; उलटून रात्र गेली.
- ❖ Comp. Sci. dept. - हे भलते अवघड असते.
- ❖ Backlog वाली मुलं - वद जाऊ कुणाला शरण?
- ❖ Examination Section - तुला शिकवीन चांगलाच घडा.
- ❖ Boys Hostel - शूर आम्ही सरदार आम्हाला, काय कुणाची भीती?
- ❖ Account Section - असेल तर दिवाळी नाहीतर शिमगा.
- ❖ College Security - अघळपघळ अनू घाल गंधळ.
- ❖ Commerce Dept. आधीच तारे त्यात शिरले वारे.
- ❖ Library - आधीच उल्हास, त्यात फाल्गुन मास.
- ❖ जिमखाना - खेळ मांडला.

- अश्विनी मच्छिंद्र लबडे पदव्युत्तर द्वितीय वर्ष राज्यशास्त्र

धर्माचा बदलता चेहरा

श्रीकांत काळे, तृतीय वर्ष कला

“धर्मात् धारयते प्रजा”

जो प्रजेचे धारण करतो तो धर्म. परंपरा, चालत आलेले विचार, भावना समाजाच्या रक्तात असल्याने एकात्मतेचा भाव निर्माण होतो आणि धर्मसंस्थेचा जन्म होतो. प्रारंभीच्या काळी मानव हा भटकंती करत असे. कालपरत्वे सुरक्षिततेच्या कारणासाठी तो गट करून राहू लागला व तेथून पुढे हळूहळू जीवनविकास करण्यासाठी, तसेच उत्कृष्ट आयुष्य जगण्यासाठी मानवाला काही नीतिमूल्ये आपल्याजवळ असावी याची जाणीव होऊ लागली. त्यातूनच अशी नीतिमूल्ये एका विशिष्ट चौकटीत बांधून त्याप्रमाणे आचारप्रणालीचा उगम होत चालला. त्यातूनच धर्माचा उगम होत गेला.

प्रगल्भ स्थितीला पोहोचलेल्या भूत आणि वर्तमानकाळातील समाजात व राष्ट्रांत धर्मविरहित असे राष्ट्र किंवा समाज आढळणार नाही. वरील परिस्थितीसापेक्ष जरी धर्माची स्थापना झाली असली तरी खरे पाहता मनुष्याचे अंतःकरण हेच धर्माचे उगमस्थान.

धर्म हा मनुष्याने व्यक्तिशः आणि समुदायशः घडविला आहे. तो सामुदायिक विचारांच्या तत्त्वावर मुख्यतः आधारित आहे. धर्म, श्रद्धा यांचा मूळ हेतू हा मानवी जीवनविकास हाच असतो. त्याअर्थी जीवनविकासाचं एक साधन म्हणून धर्माकडे पाहता येईल.

बहुतेक धर्मांचे मूळ तत्त्वज्ञान हे परोपकार, प्रेम, सदाचार, अहिंसा यांवर आधारित आहे. कोणताही धर्म जरी तत्त्वज्ञानाच्या भूमिकेवर उच्च व्यापक होताना दिसत असला तरी जोपर्यंत तो आचाराच्या आणि व्यवहाराच्या क्षेत्रात ते तत्त्वज्ञान उतरवत नाही तोपर्यंत ते अनुपयोगीच आहे. विज्ञानपूर्व काळामध्ये धर्माचे आचरण श्रद्धेने केले जात असे. कारण प्रमाणांच्या साहाय्याने धर्माधर्म बिनचूक ठरविण्याला बुद्धीचे जितके कुशलत्व आणि सूक्ष्मत्व लागते तितके ते सर्वांच्याच ठिकाणी असत नाही. म्हणून अशा लोकांना आयते धर्मज्ञान दुसऱ्याकडून मिळविणे आवश्यक असते. विज्ञानपूर्व काळात धर्माचा प्रभाव हा जीवनाच्या सर्व क्षेत्रांवर होता. त्या काळात एका पिढीकडून चालत आलेले नीतिनियम, विचार पुढील पिढ्यांत रुजवले जात. व्यक्तिगत जीवनात धर्माचा विचारांवर, जडणघडणीवर, स्वभाववैशिष्ट्यांवर प्रभाव पडत असतो. तर सामाजिक स्तरांवर एकात्मतेचा भाव, सामाजिक रूढी-परंपरा यांचे पालन यांवर धर्माचा प्रभाव पडत असतो.

Science without religion is blind and religion without science is lame - अल्बर्ट आईनस्टाईन

आईनस्टाईनसारख्या महामानवाने विज्ञानोत्तर काळात धर्माची सांगड विज्ञानाशी घातली. त्यांच्या मते धर्मावाचून विज्ञान हे आंधळे आहे आणि विज्ञानावाचून धर्म हा पंगू आहे. जसजसे बुद्धिप्रामाण्यवादाला महत्त्व येत गेले तसतसे धर्माची चिकित्सक बुद्धिवादी समीक्षा केली जाऊ लागली. प्रारंभी धर्मसंस्था व विज्ञान यांत द्वंद्व निर्माण झाले आणि अंतिमतः धर्मसंस्थेचे आकुंचन होऊन विज्ञानसंस्थेचा उदय झाला.

विज्ञानोत्तर काळात समाजामध्ये काही प्रमाणात मूलतत्त्ववाद निर्माण होत गेला. त्यातूनच आधुनिक मूल्य नाकारणे, धर्माधर्मावरून एकमेकांत भेद करणे. काही क्षुल्लक कारणांवरून तेढ निर्माण होऊन त्याचं रूपांतर दंगली, आतंकवाद, दहशतवाद यात होणं. त्याचबरोबर स्वतःच्या धर्माचा अभिमान आणि दुसऱ्याच्या धर्माबद्दल दुरभिमान बाळगणे यांत झाले. या सर्व गोष्टी आधुनिक समाजव्यवस्थेचं एक मोठं अपयश आहे. खरेतर धर्माची स्थापनाच वरील आधारांवर कधीच झाली नाही, तर धर्माची स्थापना ही समाज सुसंस्कृत व्हावा, माणसांमध्ये सामाजिक मूल्यांची जोपासना व्हावी यासाठीच झाली. वरील अर्थी धर्म ही एक आचारप्रणाली, एक विचारसरणी आणि जीवनप्रणाली आहे. कोणतेही काम सातत्याने आणि निष्ठेने करणे हेच उत्तम धार्मिक काम असू शकते. ना की “येईल बुवा आणि देईल दुवा” यावर अवलंबून असते.

विज्ञानामुळे मानव धर्माकडे चिकित्सक दृष्टिकोनातून पाहू लागला. त्यातच मुद्रणकलेचा शोध लागल्याने विविध धर्मग्रंथांचा प्रसार होण्यास मदत होऊ लागली आणि धर्माचे विचार दूरवर पसरले. औद्योगिकीकरणानंतर वसाहतीकरण, त्यानंतर साम्राज्यवाद यांच्या माध्यमातून श्रीमंत राष्ट्रे गरीब राष्ट्रांवर आपली सांस्कृतिकता, आपले धर्मविचार लादू लागले. त्यातून वसाहतींमध्ये काही प्रमाणात असंतोष निर्माण झाला.

आजच्या आधुनिक जगात विविध धर्माधर्मावादी तसेच मूलतत्त्ववादी धर्माच्या नावाखाली समाजप्रदूषण करत आहेत. माझाच धर्म खरा व इतरांचा खोटा असा त्यांचा दावा असतो. ते हे विसरतात की एका धर्माचा खरेपणा इतर धर्माच्या खरेपणावर अवलंबून असतो. बेरोजगार, साक्षर, तसेच निरक्षर तरुणांना भडकवण्याचं काम हे मूलतत्त्ववादी करतात. त्यासाठी ते त्यांना फलाच्या लोभाने किंवा शक्तीने समाजास घातक कृत्ये करण्यास प्रवृत्त करतात. त्यात भरीस भर म्हणजे “आजचा तरुण हा जीन्स

घालतो पण तो जगदीशाला विसरला आहे, Rayban चा गॉगल घालतो, पण त्याच्या जीवनात विधायक दृष्टिकोन नाही. Hair-style बरोबर head style (way of thinking) जीवनात असावी” याचा विसर आज तरुणाला पडला आहे.

जातिव्यवस्था, वर्णव्यवस्थेमुळे मानवाला मानव म्हणून जगण्याचे हक्क हिरावून घेतले जात आहेत. इसिस, तालिबानसारख्या, बोको हरम यांसारख्या हिंस्र संघटना अमानुषपणे कतली घडवून आणत आहेत. तरुणांच्या बुद्धीवर प्रहार करून त्याला आपल्या जाळ्यात ओढत आहे. जिहादच्या नावाखाली त्यांना आपले धर्मपुरस्कृत राज्य स्थापन करावयाचे आहे. त्यासाठी त्यांना तेथील मूठभर स्थानिकांचा देखील पाठिंबा आहे. ते सर्व आधुनिक मूल्ये नाकारून धर्मग्रंथातील शब्दप्रामाण्याला महत्त्व देतात. एकेकाळी तर भारतात देखील स्त्रियांच्या बाबतीत सती जाणे, पुनर्विवाहाला बंदी, केशवपन, जरठविवाह यांसारख्या धर्मपुरस्कृत चालीरीतींनी स्तोम माजवले होते.

“इन्कलाब की तलवार बंदुको और तोफो से नहीं बल्की विचारो के सान पर तेज होती है।” - भगतसिंग

भगतसिंग देखील सांगतात, कोणतीही कृती करताना आधी योग्य विचार करा. पण आज मूलतत्त्ववादी अगदी विरुद्ध मार्ग अवलंबतात. वैयक्तिक स्वार्थासाठी तसेच राजकीय हव्यासासाठी धर्माचा अयोग्य वापर करतात. वैदिक धर्म सांगतो, कर्मकांडापेक्षा नैतिक वर्तन श्रेष्ठ असून तोच मुक्तीचा मार्ग आहे, तसेच बौद्ध धर्मातील अष्टांग मार्ग, जैन धर्मातील अहिंसा, उपनिषदातील सत्यं वद, मुस्लिम धर्मातील समानता, अहिंसा या सर्वांचा विचार करण्याची गरज आज निर्माण झाली आहे.

आज समाजात 'Standard of Living' ला महत्त्व आहे, पण मग 'Standard of life' चं काय? career ला महत्त्व आहे, पण मग character चं काय? money ला महत्त्व आहे, पण मग morals चं काय? या सर्वांचा विचार आज कुठेतरी व्हायला हवा.

धर्माची दारे ओलांडून 'वसुधैव कुटुम्बकम्' म्हणजेच हे विश्वची माझे घर आहे. या भावनेतून एकत्र यायला हवं. त्याचप्रमाणे ऋग्वेदातील एक ऋचा देखील सांगते, 'आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतः' म्हणजेच या विश्वातून सर्व शुभ विचार आमच्याकडे येवोत. या उदात्त विचारांतूनच माणूस हा हृदयाच्या माध्यमातून जवळ येऊ शकतो.

'Other is not other but he is my devine brother' म्हणजेच दुसरा हा कोणी दुसरा नसून तो माझा दैवी भाऊच आहे. ही भावना माणसांमध्ये जागृत होणे आवश्यक आहे. धर्माधता आणि विश्वशांतीच्या सर्व समस्यांना हेच सणसणीत उत्तर आहे.

विविध धर्मातील व्यक्तीव्यक्तीमध्ये आत्मसन्मान, आत्मगौरव, स्वाभिमान निर्माण होण्यासाठी धर्माच्या सीमा धूसर होणे आवश्यक आहे. त्यासाठी धर्माचा मिळून 'मानवता' हा एकच धर्म आहे.

झाड...

ते झाड जेव्हापासून
माझ्या काळजात मूळ रोवून
कवितेत माझ्या पसरू लागलं आहे...॥
माफ कर धोकेबाज प्रिये,
तेव्हापासून मन माझं तुला विसरू लागलं आहे...॥
वाटतं तुझ्यासेवजी मी
त्या झाडावर प्रेम केलं असतं।
उशिरा का होईना त्यानं फळ तर दिलं असतं।
त्यानं पानाच्या आड थोडातरी बहर
माझ्यासाठी लपवून ठेवला असता।
तुझ्यासारखं स्वतः आपणहून तुफान होऊन
बहरलेला बहर हिरावून तर नेला नसता...॥
ते पाणी, माझ्याकडं पोटभर नाही, घोटभर मागतं...।
बदल्यात आभाळभर पसरून मायेची सावली
आयुष्यभर देतं।
प्रिये, तुझ्यावरती मी माझी जिंदगी स्वछंदी लुटली...।
बदल्यात, जिथं माझ्या स्वप्नांचा झुला होता,
तुझ्या बघेहम वागणीनं ती फांदीच तुटली...।
अगं! वेडे तू होशील ही माझी
अन् शेवटाला माझ्यासाठी तुझ्या डोळ्यांतून
फक्त दोन अश्रूही गळतील...॥
मात्र जेव्हा मला जाळतील तेव्हा...
निश्चितच तुझी पाऊले माघारी वळतील गं वळतील...॥
अगं पण ती झाडं...
आयुष्यभर माझ्या सावलीसाठी उन्हाभरीं
अन् आयुष्याशेवटी माझ्यासाठी सरणामधी
जळतील गं जळतील...॥
अन् जळता-जळता सुद्धा एक सांगून जातील
ज्यांचं आकाशात असून विश्व, मूळ मातीशी असतं नातं...
त्यांचं खोड कधी उगमगत नाही...॥
अन् जे दुसऱ्यांसाठी जळतात ते कोणत्याच आगीत
दागदागत नाही...॥

- सुमित गुणवंत

विश्वसञ्चारिणः आततायिनः ।

कु. प्रणाली उदय गोगटे (तृतीय वर्ष कला)

आततायी नाम कः? आततायिनी वृत्तिः यस्य अस्ति स आततायी । इयं पृथिवी त्रिभिः गुणैः युक्ता । प्रत्येकं वस्तु सत्त्वरजतमोभिः गुणैः निर्मितमस्ति । तेषु तमोगुणः अज्ञानजः तथा सर्वदेहिनाम् कृते मोहकरः । यदि सत्त्वगुणात् तमोगुणः वर्धेत तर्हि मनुष्यः आततायी भवति । तस्य सदसद्विवेकिनी बुद्धिः कर्तव्यं कर्तुम् अकुशलिनी भवति । अप्रकाशः अप्रवृत्तिः प्रमादः मोहः एव च तमसः कारणात् विवर्धन्ते । तमसः कर्मणः फलम् अज्ञानकारकमस्ति । अतः सर्वे तमोगुणिनः आततायिनः इत्यहं मन्ये । अविचारेण ते किमपि कर्तुं सिद्धाः भवन्ति । तेषां बुद्धिभेदं कृत्वा आततायिनः तान् अपकार्यं कर्तुं प्रोत्साहयन्ति । एवमेव तमोयुताः अधः गच्छति । ते निर्बुद्ध्या किमपि अयोग्यं कार्यं कर्तुं प्रभवन्ति । ते आततायिनः नित्यं नव-नवमनुष्यान् व्यूहं रचयित्वा स्ववशं गृह्णन्ति । तथा आत्मसमर्पणं कर्तुं प्रभवन्ति । विद्यालयेषु महाविद्यालयेषु गच्छन्तः छात्राः अपि तेषां व्यूहे वशाः भवन्ति । अर्थार्जनाय माता पिता च गृहात् बहिः गच्छतः । तस्मात् अपत्यानां कृते भृशं प्रेङ्गागृहाणि सन्ति । (नाम मराठी भाषायां 'पाळणाघर' इति ।) तत्र धात्र्यः पितृभ्यां समं पालनं कर्तुं शक्नुवन्ति वा न वा । अर्थात् सर्वाः धात्र्यः एतादृशाः न । किन्तु तासाम् अव्यवहारी वृत्तिः कदा कदा बालकान् वाममार्गं नयति । तदनन्तरं पौगण्डावस्थायामपि बालाः वाममार्गेण गच्छन्ति । अतः तान्प्रति अतीव सावधानतया आचरणम् अपेक्षितमस्ति । पालकैः प्रेम्णा अपत्यान्प्रति वर्तितव्यमाचरणम् । तेन अस्माकम् अपत्यानां मित्राणि के के सन्ति । ते कदा, कुत्र, केन सह गच्छन्ति इत्यस्य सर्वं वृत्तान्तं पितरौ जानीयाताम् । अधुना तु तेषां 'फेसबुक-मित्राणि' तथा 'Whats app मित्राणि' च के के इत्यादीनां ज्ञानमपि पालकांना कृते आवश्यकमेव । यतः-

“निर्वाणदीपे किमुतैलदानं चोरे गते वा किमु सावधानम् ॥”

तदेव काले गते कः उपायः अतः समये एव सावधानेन भवितव्यम् । पुरा कालेषु वर्तमानानां आततायिनाम् उदाहरणम् अग्रिमे श्लोके अस्ति ।

“अत्यन्तबलवन्तोऽपि पौरजानपदा जनाः ।

दुर्बलैरपि बाध्यन्ते पुरुषैः पार्थिवाश्रितैः ॥”

तथा च केनापि प्रकारेण भ्रष्टाचारं कुर्वन्तः हठं कुर्वन्तः,

धनाश्रिताः एते सर्वे आततायिनः सन्ति । अतः वदितुमिच्छामि

यत्

“कर्तव्यमेव कर्तव्यं प्राणैः कण्ठगतैरपि ।

अकर्तव्यं न कर्तव्यं प्राणैः कण्ठगतैरपि ॥”

इदं तत्त्वं पालनीयं नित्यम् । तदा एव अस्माकं क्षेमलाभः भवेत् ।

मनुस्मृतौ मनुना उक्तं सत्यमेव-

“गुरुं वा बालवृद्धौ वा ब्राह्मणं वा बहुश्रुतम् ।

आततायिनमायान्तं हन्यादेवाविचारयन् ॥”

गुरुं, बालं, वृद्धं वा, विद्वांसं ब्राह्मणं कमपि आततायिनं क्षणादेव अविचारयन् हन्यात् ।

पृष्ठस्थं तथा पुरस्थं विचारं न कृत्वा हन्यात् ।

“नाततायिविधे दोषो हन्तुर्भवति कश्चन ।

प्रकाशं वाऽप्रकाशं वा मन्युस्तं मन्युमृच्छति ॥”

आततायिनः पक्षं गृह्यमानः तथा वञ्चमानः, मानवतावादः यत्र नास्ति ।

‘शठं प्रति शाठ्यम्’ इदृशो मायाचारो, मायया बाधितव्यः इदमेव धर्मशास्त्रमस्ति ।

‘भारतवीरप्रशस्तौ’ खरवण्डीकरमहोदयेन भारतीय वीराय कृतः उपदेशः साधु प्रतिभाति ।

खरवण्डीकरमहोदयेन भारविकवेर्वचनं परिवर्त्य उक्तम्-

“मायाविनो जगति मायिषु ये न सन्ति

ते निश्चितं जडधियोऽभिभवन् प्रयान्ति”

तथा च

“शाठ्येन ये व्यवहरन्ति शठेन साकं

ते भाजनं हि यशसां भुवने भवन्ति ।

एतादृशं समवलम्ब्य रणस्य तन्नं

जेतासि वीर परिपन्थिबलानि तूर्णम् ॥”

वस्तुतः भारतीया जाता मृदुप्रकृतयः ते न्यायात् प्रथः न प्रविचलन्ति ।

दुर्बलतायामाच्छादानं क्रियमाणा दम्भयुतां सहिष्णुता यत्र नास्ति ।

महाभारते श्रीकृष्णः अर्जुनाय युद्ध समये कथितवान् -

“यदा अर्जुनः उभयोः सेनयोः मध्ये रथे स्थित्वा आप्तस्वकीयान् दृष्ट्वा गलितगात्रः अभवत् ।

तदा श्रीकृष्णः तमवदत् यत् -

न मां दृष्कृतिनो मूढाः प्रपद्यन्ते नराधमाः ।
माययापहतज्ञाना आसुरं भावमाश्रिताः ॥”

अतः त्वं तव क्षत्रियधर्मानुसारं अनुसर ।

“श्रेयान्स्वधर्मो विगुणः परधर्मो भयावहः ॥”

सद्या परिस्थितिः एतादृशी अस्ति ।

य स्वधर्मकर्मोपदेशः भगवता कृता स एव अस्माभिः अनुसरणीयः ।

‘इसिस’, ‘मुस्लिम-आतंकवादी’ इत्यादयः दुराग्रहिणः
धर्मनिष्ठावन्तः बलात्कारेण युवकान् वाममार्गं नयन्ति ।

इदं न युक्तम् । पंजाबप्रान्ते ‘पठाणकोट’ तथा ‘फ्रान्स’ देशेषु
‘पॅरिस’ नामानि ‘राजधानी’-प्रदेशे भूतम् आक्रमणम् आततायिनः

अत्यन्तमनुचितं कार्यमस्ति

एतादृशाणाम् आततायिनां हननमेव युक्तम् । न खलु बाह्या
शत्रुरूपाः आततायिनः किन्तु अन्तस्थाः कामक्रोधादयः अपि आततायिनः
एव ।

नेहमीच नाही पण

नेहमीच नाही पण कधी असेही घडते
करकरीत वास्तवा जरीकिनार जडते.

कधी उघडती दारे कधी सहज मिटती
रुक्ष वाळवंटालाही इंद्रधनुष्य फुटती

कधी सारा अवकाश येतो इवला होऊन
दवथेंबामध्ये जातो सुखेनैव समावून

कधी देहकोषातून प्राण होतसे मोकळा,
भोगी निसर्गासंगती नाना ऋतु, नाना कळा

कधी ओथंबून येते अवघेत भोवताल
सान्या स्पंदनात मला माझा गवसतो ताल

नेहमीच नाही पण कधीतरी असे होते
माती पदरी भरता रत्न हातामध्ये येते.

- शांता शेळके (अनोळख काव्यसंग्रह)

कामक्रोधादयः षड्रिपुरूपाः आततायिनः मानवशरीरे विश्वतः
सञ्चरन्ति । एते अस्माकं शरीरस्थाः विश्वसञ्चारिणः आततायिनः
एतान् हन्तुं यदि प्रत्येकं मानवः यतेत तर्हि स्वपरमपुरुषार्थं मोक्षं प्रति
गन्तुं प्रभवेत् ।

एवं व्यक्तिविकासाय शरीरस्थान् आततायिनः हन्तुं प्रयत्नामहे ।
एतान् आततायिनः हत्वा वदामः च

“सर्वेऽपि सुखिनः सन्तु

सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु

मा कश्चित् दुःखभागभवेत् ॥”

चाहूल ये कुणाची ?

चाहूल ये कुणाची माझ्याच की मनाची ?
येते कुटुन कानी ही धून श्रावणाची ?

सांडे उन्हात सोने आले तृणास पाचु
फैलावुनी पिसारे सजलेत मोर नाचु
आी निळ्या तळ्याला कांती निळ्या घनाची
येते कुटुन कानी ही धून श्रावणाची ?

माझ्याच भावनांचे लेवून रंग सात
हे रम्य इंद्रचाप झाले उभे नभात
सान्या मुक्या कळ्यांना ये जाग यौवनाची
येते कुटुन कानी ही धून श्रावणाची ?

स्पर्शामुळे कुणाच्या आल्या जुळून तारा ?
पानांतुनी सतारी छेडीत जाय वारा
झाली सुरेल गीते ओल्यावल्या क्षरांची
येते कुटुन कानी ही धून श्रावणाची ?

- शांता शेळके
(कळ्यांचे दिवस फुलांच्या राती)

पर्यावरणे विषमता ।

हिमानी श्रीकांत ढालकर (प्रथम वर्ष कला)

ईशावास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत् ।

तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यस्विद् धनम् ॥

भारतीयसंस्कृत्या पुराकालेऽपि पर्यावरणस्य माहात्म्यं विज्ञातमासीत् । पर्यावरणविचारः वैदिककालात् दृश्यते । वृक्षेषु, पशुपक्षिषु च देवत्वरोपणं भारतीयसंस्कृतेर्विशेषः ।

तुलसीवटाश्रवत्यादिवृक्षाः घनुवृषभादयश्च प्राणिनोऽस्माकं पूजनीयाः । वैदिकऋषयः पर्यावरणविषये जाग्रतः आसन् । नैसर्गिकदेवतां प्रति, सूर्याग्निपर्जन्यादीन् प्रति यः आदरः स्वप्रतिभया ऋषिभिः प्रकटितः । सः एतस्य पर्यावरणदक्षतायाः एव परिणामः । वैदिककाले पर्यावरणविज्ञानम् इत्येष न अभ्यासक्रमविषयः आसीत् अपि तु अनुभवनीयः जीवनविषयः एव ।

मानवः निसर्गस्य एव घटकः इति मन्यमाना एषा संस्कृतिः आसीत् । एष पर्यावरणविचारः रामायणमहाभारतेषु ऋतुवर्णनेऽपि दृश्यते । महाकविः कालिदासः तु 'निसर्गकविः' इत्यनेन नाम्ना एव ख्यातः । एवं कालिदाससाहित्येऽपि पर्यावरणविचारः आदृतः । श्रीतुकाराम महाराजेन मराठीभाषायाम् उक्तं-

“वृक्षवल्ली आम्हा सोयरी वनचरे...” अर्थात्

“अस्माकं खलु बान्धवा वनचराः सर्वे लतापादपाः ।”

सृष्टिचक्रस्य अङ्गभूताः इत्येव मनसि निधाय मानवेन व्यवहर्तव्यम् । “सृष्टिरेव रक्षिता, मानवं हि रक्षिता” इत्येतत् स्मरणीयम् । चराचरसृष्टेः मानवस्य च संबन्धः अनादिकालात् प्रभृति प्रवर्तते । भौगोलिकी रचना, वातावरणं, वनस्पतयः, प्राणिजीवनं च इत्येतेषाम् अन्योन्यसंबन्धात् या परिस्थितिः मानवेनानुभूयते तदेव पर्यावरणम् । मानवः खलु सृष्टिचक्रस्य अन्यतमो घटकः । सृष्टिचक्रस्य यान्यङ्गानि, तेषामविरोधेन विकासः साधनीयः ।

यदा मानवः सृष्टेः चक्रनेमिक्रमे विक्षेपं करोति तदा प्रदूषणं भवति । प्रदूषणं नाम मलिनीकरणम् । पञ्चमहाभूतात्मिका इयं सृष्टिः । यावत्तेषां संतुलनम् अबाधितं तावन्न कश्चिदोषः । परं विद्यन्ते बहवः प्रदूषका ये पर्यावरणस्य बाधकाः । प्राधान्यतो वायुप्रदूषणं, जलप्रदूषणं, ध्वनिप्रदूषणं, अन्नप्रदूषणं चेति चतुर्विधं प्रदूषणम् ।

औद्योगिकीकरणं, यान्त्रिकीकरणं, जनानां प्रतिक्षणं वर्धमाना तथा च तेषां वाहनानां प्रत्यहं समेधमाना संख्या इत्यादिभिः कारणैः समस्तैः व्यस्तैश्च वायुमण्डलं दूषितं भवति । वाहनानां धूमो, यन्त्रेभ्यो

निर्गतो धूमो, विविधा विषायुता वायवो वा वातावरणम् आविलयन्ति तेन पर्याप्तमात्रया प्राणवायुर्न लभ्यते । व्याधीनां च प्रादुर्भावो जायते ।

जनसंख्या प्रवर्धते तथा निवासार्थं मानवेनैव वनानां विनाशी विहितः । स्वसुखाय विविधकारणार्थं काष्ठानि प्रयुञ्जानेन तेन वृक्षाणां निर्धूणं विच्छेदः कृतः अयम् आत्मघात इत्यत्र न संशयः । समारम्भसमये, उत्सवसमये ध्वनिवर्धकाः उच्चैर्निर्घोषः भवति । प्लॉस्टिकनिर्मितानि वस्तूनि, पर्यावरणबाधनाम् महतेऽनर्थाय कल्पते । कीटकनाशार्थं प्रयुज्यमानानां रासायनिकद्रव्याणां प्रयोगः, तथा च रासायनिकपरिष्कारणाम् अतिमात्रया प्रयोगः अन्नप्रदूषणं कुरुते ।

पर्यावरण-रक्षणार्थं जनजागरणमित्येव महानुपायः । शासनेनापि विविधोपायद्वारा पर्यावरणविषये जागृतिः कार्या । अध्ययनक्रमे अस्य विषयस्य समावेशः आवश्यकः अस्ति सः कृतः अपि किन्तु जागरणम् आवश्यकम् । प्रवर्तते च एतादृशं कार्यं शनैः भारतवर्षसहितेषु सर्वेषु । वराहपुराणे एवं प्रोक्तम्-

यावद् भूमण्डलं धत्ते सशैलवनकाननम् ।

तावत्तिष्ठति मेदिन्यां संततिः पुत्रपौत्रिकी ॥

आधुनिके कालेऽपि पर्यावरणदक्षता युवकानां मनःसु वर्तते । एकस्मिन् भाषणे एकेन युवा-छात्रेण अब्दुलकलाममहोदयाय नदीसन्धानविषये प्रश्नः पृष्ठः इत्येतत् अस्य उत्तमम् उदाहरणम् । राष्ट्रीयसेवायोजनायां समाविष्टाः शालामहाविद्यालयस्थाः छात्राः पर्यावरणजागृत्यर्थम् एव यतन्ते । वृक्षरक्षणार्थं वृत्तं चिपकोआन्दोलनसदृशानि आन्दोलनानि पर्यावरणदक्षताम् एव प्रतिपादयन्ति ।

परम् एतत् पर्यावरणक्षणजागरणम् अधिकम् आवश्यकम् । पर्यावरणस्य परिणामः मनुष्यमनःसु भवति । यदि परितः वर्तमानं वातावरणम् आह्लादकरं, प्रसन्नं, निसर्गसम्पन्नतया पूर्णं तर्हि मनुष्यः विस्रब्धतया कार्यं कर्तुं प्रभवति । परस्परसौहार्दं च वर्धते । एवं यदि कार्यस्य योग्यः परिणामः अपेक्ष्यते तर्हि पर्यावरणरक्षणम् आद्यकर्तव्यम् ।

पुरा सज्जनाः साधनां कर्तुं पर्यावरणसम्पन्नानि स्थलानि एव अन्विष्यन्ति स्म । एवं व्यक्तिगतसाधनायै अपि पर्यावरणरक्षणम् आवश्यकम् । वयं सर्वे सृष्ट्यङ्गभूता इति मन्यमाना वैदिकऋषयः एवं वदन्ति । “यन्तु नद्यो, वर्षन्तु पर्जन्याः । सुपिप्पला औषधयो भवन्तु” इति । पर्यावरणरक्षणाय अस्माभिरपि बद्धपरिकरैः भाव्यम् ।

संगणकशास्त्र व प्राणिशास्त्र विभाग

Inauguration of Explorica 2015

Inauguration of State Level Workshop on 'Animal Tissue Culture' 20-22 Aug 2015

Group Discussion - Explorica Quiz Round

Workshop on "Recent Advances in Cell Biology and Molecular Biology" 5th and 6th February 2016.

Department of Computer Science
Science projects exhibition - 30th Jan. 2016

Department of Computer Science
Science projects exhibition - 30th Jan. 2016

रसायनशास्त्र, वास्तवशास्त्र व ICT कार्यशाळा

Principal Dr. D. N. Sheth at the inaugural function of Dr. T. R. Ingle Lecture and Poster Competition

The students at the Dr. T. R. Ingle Lecture and Poster Competition

Guest Lecture by Mr. Abhijeet Nimbalkar on Career Guidance Physics

Department of Physics
Late Prof. B. G. Lagoo Memorial lecture

Inauguration by Vice Chancellor
Dr. Deobagkar FINLAND

Participants learning ICT techniques FINLAND

वाणिज्यशाखा व व्यवस्थापनशास्त्र विभाग

Hon'ble Minister Anant Gite during MAVEN - 2016

Guest lecture by Mr. Ajay Rai

Hon'ble D.S. Kulkarni (DSK) MAVEN - 2016

BBA Department - Cotton King Industrial Visit

Organizing Team MAVEN 2016 with Principal

1st Prize Winning Team Inter-collegiate Street Play Competition at Kaveri College

राष्ट्रीय सेवा योजना व राष्ट्रीय छात्र सेना

NCC - Naval, Armed, Army
Republic Day, 2016

विद्यापीठ शिविरा अंतर्गत बंधारा बांधताना स्वयंसेवक

Independence Day, 2016

डिजिटल इंडिया अंतर्गत महाविद्यालयातील स्वयंसेवकांचा
पुणे विद्यापीठात सत्कार प्रसंगी केंद्रशासनाचे प्रतिनिधी व इतर मान्यवर

Start-Up-India 16 January, 2016

रस्ता सुरक्षा अभियानांतर्गत २०१४-१५ चा प्रथम क्रमांकाचा
'राष्ट्रीय पुरस्कार' स्वीकारताना मा. प्राचार्य, कार्यक्रम अधिकारी व स्वयंसेवक

वादसभा, संवादिनी विद्यार्थिनी मंच, पर्यावरणशास्त्र व अॅडव्हेंचर क्लब

वादसभा : लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी कार्यक्रम - १ ऑगस्ट २०१५
प्रमुख वक्ते - : डॉ. सुहास पळशीकर

संवादिनी विद्यार्थिनी मंच

वादसभा : कै. डॉ. पु. ग. सहस्रबुद्धे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विजेत्या विद्यार्थ्यांसमवेत श्री. सचिन खेडेकर, प्रा. डॉ. दिलीप शेट

पर्यावरणशास्त्र : राज्यस्तरीय चर्चासत्रांतर्गत उद्घाटन समारंभ प्रसंगी वृक्षारोपण करताना डॉ. हेमा साने

वादसभा : पारितोषिक विजेत्या विद्यार्थ्यांसमवेत प्रा. डॉ. दिलीप शेट, वादसभा प्रमुख प्रा. दीपक कर्वे, प्रा. अनुजा राजमायीकर

परशुरामीय अॅडव्हेंचर क्लब आयोजित गिर्यारोहण सांघनदरी ते रतनगड किल्ला, ९ जानेवारी २०१६.

कला मंडळ व वाङ्मय मंडळ

सरपोतदार करंडक प्रथम पारितोषिक विजेता संघ प्राचार्य डॉ. शेठ थ कलामंडळप्रमुख प्रा. दाबके यांच्या समवेत

अक्षरोत्सव : अच्युत गोडबोले यांची मुलाखत

पुरुषोत्तम करंडक उत्तेजनार्थ पारितोषिक विजेता संघ प्राचार्य डॉ. शेठ थ कलामंडळप्रमुख प्रा. दाबके यांच्या समवेत

अक्षरोत्सव : नितीन चंद्रकांत देसाई यांचे स्वागत करताना उपप्राचार्य डॉ. सोलापूरकर

वार्षिक पारितोषिकांसह कलामंडळातील विद्यार्थी व पदाधिकारी

श्रीनिवास ठाणेदारांसमवेत वाङ्मयमंडळातील विद्यार्थी व शिक्षक

विद्यार्थिनी वसतिगृह व जिमखाना

वसतिगृहातील विद्यार्थिनींची थंडीतील शेकोटी

जिमखाना पारितोषिक वितरण समारंभ
उद्घाटन करताना आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटपटू केदार जाधव

निरोप समारंभ - आर.जे. श्रुती समवेत डॉ. मंजिरी कारेकर

केदार जाधव यांचा सत्कार करताना डॉ. राघव अष्टेकर

आंतरमहाविद्यालयीन शिक्षकेतर सहकारी क्रिकेट स्पर्धा
पारितोषिक वितरण समारंभ

निरोप समारंभ - आर.जे. श्रुती समवेत विद्यार्थिनी

विद्यार्थी कल्याण मंडळ व विविध दिन

विद्यार्थी कल्याण मंडळ आयोजित कार्यक्रमात दिलखुलास संवाद साधताना डॉ. प्रकाश व मंदाताई आमटे

आंतरराष्ट्रीय योगदिनादिवशी व्याख्यान देताना श्री. मिलिंद लिमये

विद्यार्थी कल्याण मंडळ कार्यक्रम श्री. नागराज मंजुळे यांची मुलाखत

मतदार दिनानिमित्त व्याख्यान देताना डॉ. संज्योत आपटे

युवकमहोत्सवाकरिता उपस्थित मान्यवर डॉ. शुभांगी बहुलीकर व डॉ. संजय दळवी, पदाधिकार्यांसमवेत

प्लॅस्टिकमुक्ती अभियानात प्रतिज्ञा घेताना प्राध्यापकवृंद

अनुभवनीयः कुम्भालींगियारोहणपथः ।

अमेय सुनील खरे (द्वितीय वर्ष कला)

किञ्चित् चिन्तयतु, भवतः पुणे नगरतः कोकणप्रदेशम् आगमनं भवति । वर्षाकालः अस्ति, कोयनाग्रामे शीतवायुः अनुभूय भवान् अग्रे आगच्छति, अनन्तरम् एकां दीर्घां वक्रगतिं परावर्त्य अधुना कुम्भालींगियारोहणपथः प्रारभते ।

यावत् भवान् अग्रे आगच्छति तावत् भवतः उपरि अखण्डजलवृष्ट्याः जलधाराणां पतनं प्रारभते । पुण्यनगरे सच्छिद्र-कूपनलिकास्थाने क्लिदतां जनानां स्वागतम् एव एतद् कुम्भालींगियारोहणपथः स्नापयित्वा करोति । एतद्स्नानानन्तरम् उत्कण्ठं वर्धितवान् पुण्यपत्तनस्थः वदति, 'भोः, एषा पर्जन्यवृष्टिः कथ्यते, पुण्यनगरे सिञ्चनमेव ।

पवित्रस्नानान्तरम् प्रारभ्यते कोकणप्रदेशे स्वागतस्य मङ्गलसमारोहः । अयं कुम्भालींगियारोहणपथः 'खर्चे में कोई कसर नहीं छोडी' इति उक्त्वा तस्य सौन्दर्यस्य एकैकं कोशम् अस्माकं पुरतः उद्घाटयति ।

अस्मिन् स्वागतसमारम्भे गिर्यारोहणपथे अन्तरिक्षस्थाः अप्सरसः इव लज्जिताः, धवाबा इति नादं कुर्वत्यः तोयधाराः जलरूपपुष्पाणामेव वर्षा भवताम् उपरि कुर्वन्ति । ताभिः सह प्रातः किञ्चित् कालं व्यतीत्य भवतः मनः कणिशम् आस्वादयितुम् उद्युक्तं भवति । पुरतः प्रतिवक्रगतिस्थाने कुत्र कुत्र स्नानं करणीयम् कुत्र च न करणीयं इति सन्देहः पर्यटकमनसि उद्भवति ।

केचित् गतिप्रियाः यानारूढाः युवकाः अत्र आदिनं रमन्ते । पुरतः आगत्य भवान् चिन्तयति यद् अत्र श्यामसुन्दरः कृष्णः मरकतैः सह होलिक्रीडाम् अक्रीडत् किम्? एतादृशः हरितः पर्वतः सदा सर्वदा प्रदूषणं, धूमं पश्यता पुण्यपत्तनस्थानां कृते सुखावहः भासते।

यदि भवान् किञ्चित् सुदैवयुतः तर्हि हनुमतां गणाः भवत्समीपे कणिशं खादितुम् आगच्छन्ति । नूतनैः पल्लवैः आशिषम् दत्त्वा भगवती सरस्वती अपि, 'भवान् नवनिर्मितिः कुरु' इत्येतं संदेशः ददाती भासते । क्वचित् शिवशङ्करस्य कण्ठे स्थितः नागराजः अपि दर्शनम् ददाति । 'निसर्गस्य इयं लक्ष्मी नेत्रे सञ्जाय्य एकैकां वक्रगतिम् अवतरन् पर्यटकः एकमेव वाक्यं मनसि चिन्तयितुं शक्नोति । यदि कुम्भालींगियारोहणपथस्य वर्णनम् एकैनैव वाक्येन करणीयं तर्हि एतदेव वाक्यं यथार्थं भवति, 'स्वर्गस्य अतिरम्यं महाद्वारम् ।'

हरितप्रदेशम् आगच्छन्तं रक्तवर्णीयलोकपानं दृष्ट्वा अस्माकम् एकाग्रता भग्ना भवति । अनपेक्षित एष वर्णानां विरोधाभासः अपि अस्मान् रञ्जयति ।

हसनं, क्रीडनं कुर्वतः यक्षिणीनां गतिः अधुना विरमति तदनन्तरम् वयं ये एतं मार्गं संशोधयति तेषां 'धनगरमहोदयानां' मन्दिरं प्रविश्य तं नमस्कृत्य चिपळूणनगरं प्रविशामः ।

तथापि मनःपटले 'ये हंसी वादियाँ ये खुला आँसमा' इदं गीतं गुञ्जति । अयं गिर्यारोहणपथः एकवारं यः अनुभवति सः अग्रिमे वर्षेऽपि वर्षाकाले एतत् 'स्वर्गस्य महाद्वारं द्रष्टुं पुनरागच्छति ।

भवान् कदा आगन्तुम् इच्छति? त्वरां करोतु कुम्भालींगियारोहणपथः स्वागतार्थं सिद्धः एव ।

S.P. What's up Status

- ❖ Store - We want change.
- ❖ कलामंडळ - Counting stars...
- ❖ Staff room - Can't talk, what's up only!
- ❖ Library Staff - I am fine!
- ❖ Student Welfare Association - Somewhere I belong.
- ❖ स्पर्धा परीक्षा अभ्यास केंद्र - Hey! I am also there!
- ❖ Mess - Don't mess with me.
- ❖ Comp. Sci. dept. - Miles to go before I sleep.
- ❖ BBA dept. - Race is not over because I have not won yet!
- ❖ Hostel bedbugs - Stay the night.
- ❖ NSS dept. - Down to Earth.
- ❖ Principal Office - In a meeting.
- ❖ NCC dept. - (Battery) about to die.
- ❖ Urmee team - At the movie.
- ❖ Student Section - (not) available.
- ❖ Account Section - Urgent calls only.
- ❖ Cleaning dept. - sleeping.
- ❖ जिमखाना - At work.

- अश्विनी मच्छिंद्र लबडे
पदव्युत्तर द्वितीय वर्ष राज्यशास्त्र

किमर्थम् असहिष्णुता ?

संघमित्रा मिलिंद ठाकूर (तृतीय वर्ष कला)

अद्यतनीये काले इतस्ततः पश्यामः चेत् असहिष्णुता, असहिष्णुता एष शब्दः कर्णपथे आयाति । का नाम एषा असहिष्णुता? तथा च अपि सत्यमेव वर्तते अस्माकं देशे असहिष्णुता? न । अस्माकं देशे काचिदपि असहिष्णुता न । अस्माकं देशस्य परम्परा कियती विशाला वर्तते । अस्माकं देशे जातिः, धर्मः, लिङ्गविचारः न कदापि महत्त्वपूर्णः आसीत् । व्यक्तेः महत्त्वं जाति-धर्म-लिङ्गबाधितं नासीत् । वेदकालात् नैकानि उदाहरणानि द्रष्टुं शक्नुमः । 'समानमस्तु वो मनः' इत्येषा प्रार्थना प्राचीनैः ऋषिभिः प्रकटीकृता । गुणकर्मविभागशः चातुर्वर्ण्यव्यवस्था साक्षात्भगवता निर्मिता इत्येतत् गीतायामपि निर्दिष्टम् -

चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं गुणकर्मविभागशः ।

'गुणकर्मविभागः' इत्येषः शब्दः अत्र महत्त्वपूर्णः ।

न कोऽपि जन्मतः कर्तृत्वशीलः अपि तु

संस्कारेण अभ्यासेन च कर्तृत्वयुतः भवति ।

संस्काराः एव मानवजीवने महत्त्वपूर्णः । उपनिषदि विद्यमानः

सत्यकामः जाबालाभिधायः वाराङ्गनायाः पुत्रः आसीत् । स्वकुलं, पितुः नामापि स न जानाति स्म । एष एव जाबालपुत्रः सत्यकामः उपनिषद्द्रष्टा अभवत् । एवं कुलापेक्षया वणपिक्षया च कर्तृत्वं महत्त्वपूर्णम् इत्येतत् एव अत्र ज्ञायते । महर्षिः वाल्मीकिः, नारदः, राजनीतिज्ञः विदुरः, दानशीलः बलीराजा एते सर्वे दासीपुत्राः । किन्तु न ते तत्कालीनसमाजेन अवज्ञप्ताः अपि तु तेषां कार्यस्य ऐतिहासिक-सन्दर्भः समाजेन सुरक्षितः । स्वकर्तृत्वेन एव ते ख्यातकीर्ताः ।

आचार्यद्रोणः, कृपः इत्येतेषां माता न ब्राह्मणवर्णीया । 'न ते ब्राह्मणी माता' इत्येतादृशाः उल्लेखाः महाभारते दृश्यते । एतेषां पराक्रमाः सर्वश्रुताः । द्रोणाचार्यः तु पाण्डवकौरवाणां गुरवः । अर्जुनदुर्योधनादयः योद्धारः द्रोणाचार्यप्रशिक्षणेन एव पारङ्गताः । भक्तप्रह्लादकथां तु सर्वे जानन्ति । हिरण्यकशिपोः पुत्रः एषः नाम असुरपुत्रः । श्रीविष्णुभक्तिना भक्तगणेषु ध्रुवं पदं प्रह्लादेन प्राप्तम् । भक्त्या एव असुरकुलोद्भूतेन प्रह्लादेन देवत्वं प्राप्तम् । एवम् एतादृशानि नैकानि उदाहरणानि दातुं शक्यानि । गोरकुम्भार-महोदयः, जनाबाई महोदया, एतेषां साहाय्यं साक्षात् भगवता कृतम् । कुलं, वर्णं, न महत्त्वपूर्णम् अपि तु परमेश्वरे या दृढा निष्ठा सा महत्त्वपूर्णा । शिवाजीमहाराजेन स्वराज्यस्थापनाय सैन्यम् एकत्रीकृतम् । एतस्मिन् सैन्ये सर्वधर्मीयाः समाविष्टाः । शिवाजीमहाराजः सर्वेषु समानं स्निह्यति स्म ।

एतानि उदाहरणानि दृष्ट्वा निश्चयेन वक्तुं शक्यते यद् न भारतः कदापि असहिष्णुः आसीत् । किन्तु अद्यतनीये काले लघुघटनानां कारणाद् अपि देशः असहिष्णुः कथं भवति? दहनं, जनसम्मर्दः,

वधः एतत् सर्वं किमर्थं भवति? सम्यक् चिन्तयमाने ज्ञायते यत् अद्य या असहिष्णुता दृश्यते सा केवलं मानवविचारस्थितेन भेदेनैव दृश्यते । अद्यापि केचन जनाः धर्मजातिवर्णभेदे विश्वसन्ति । अद्यतनीयाः युवकाः तु एतत् भेदं न मन्यन्ते । एतेन देशे सर्वत्र असहिष्णुता इति कथयितुं न शक्यते । कुत्र विश्वासः रक्षणीयः कुत्र न, इति तु प्रत्येकं व्यक्तिगतं मतम् ।

अधुना प्रश्नः अवशिष्यते यत् कथम् एषा असहिष्णुता उद्भवति? किञ्चन वस्तु नास्ति चेदपि तद् अस्ति एव इति पुनः पुनः उच्चार्यते मनसि आरोप्यते तर्हि तदेव सत्यम् इति मन्यामहे । एतदेव असहिष्णुतायाः अपि वर्तते । प्रसारमाध्यमानि यत् किमपि दर्शयन्ति तस्मिन् जनाः शीघ्रं विश्वसन्ति । तानि यदि असहिष्णुतां दर्शयेयुः तर्हि जनाः अपि तादृशं एवं चिन्तयेयुः । प्रसिद्धव्यक्तीनां कलाकाराणां महान् प्रभावः जनमानसे दृश्यते ।

घटं भिन्द्यात् पटं छिन्द्यात् कुर्यात् रासभरोहणम् ।

येन केन प्रकारेण प्रसिद्धो पुरुषो भवेत् ॥

इत्येषा रीतिः दृश्यते ।

अद्यतनीये काले वृथा वितण्डं कृत्वा समाजे अशान्तता निर्मायते । एतस्य कारणं नाम अद्यापि धर्मभेदं वर्णभेदं मन्यमानाः जनाः अवशिष्टाः । असंभवां घटनां निर्माय तत्र विश्वासाय प्रयतितव्यम् इत्येषा प्रसारमाध्यमरीतिः । तस्माद् असहिष्णुता जायते । इतिहासस्य अवलोकनेन ज्ञायते यत् भारतः असहिष्णुः कदापि नासीत् । अद्यतनीया असहिष्णुता आभासयुता । वस्तुतः तु सा कदापि नासीत् न भविष्यति अपि ।

अत्र जनानां सावधानता आवश्यकी । प्रसिद्धव्यक्तिषु प्रसारमाध्यमेषु कियान् विश्वासः रक्षणीयः एतत् तु सदसद्विवेकेन निश्चितव्यम् ।

'उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम्' इत्येतत् पाठयन्ती अस्माकं संस्कृतिः स्मरणीया । एतेन यद् दूषितं वातावरणम् परितः जातम् तत् पूर्ववत् कर्तुं शक्यम् ।

विश्वे वर्तमानाः सज्जनाः नाम सहिष्णुतायाः आदर्शः खलु ।

यथा निसर्गस्थाः घटकाः नदीवृक्षादयः किमपि भेदं न कृत्वा साहाय्यं कुर्वन्ति तथा सज्जनाः अपि निरपेक्षं साहाय्यं कुर्वन्ति ।

एते सज्जनाः घनसदृशाः । जगन्नाथेन साधु खलु उक्तम्

- नापेक्षा न च दाक्षिण्यं, न प्रीतिर्न च संगतिः ।

तथापि हरते तापं लोकानामुन्नतौ घनः ॥

एवं 'सज्जनसदृशः सहिष्णुः भवेयम्' इति यदि प्रत्येकं निश्चिनुयात् तस्य जीवने न असहिष्णुतायाः लवलेशोऽपि भवेत् ।

अत एव वदामि- 'किमर्थं असहिष्णुता? साध्वी खलु सहिष्णुता।'

'अॅन्ड आय वॉन्ट समथिंग इटर्नल'

कु. श्रुती आवटे (प्रथम वर्ष कला)

(पूर्वप्रकाशित - दिव्य मराठी 'श्रुतीच्या खिडकीतून'...)

या अशा अनामिक दुःखाच्या क्षणी निव्वळ शांत राहावं. काहीच घडू नये मनाच्या आत. कसलेच तरंग उमटू नयेत. बस्स, एकटक बघत राहावं नजर पोहोचेल तिथवर नि परत त्या नजरेला मागे आणूच नये मुळी मूळ ठिकाणी. तिनं भरकटत जावं सभोवार. अक्षरशः काहीही बोलू नये कुणाशी, काही व्यक्त करू नये, काही लिहू नये पण डोळ्यांतलं पाणी ढळू नये आपल्या... संथ गतीने डोळ्यातलं पाणी येत राहावं बाहेर. बाहेर जणू काही कित्येक वर्षे त्याला बंदिस्त केलं असावं कोठडीत कुठल्याशा. नि क्षण क्षण डोळ्यातून पाणी येताना मी तुला क्षणोक्षणी अनुभवावं. या निरव शांततेला तुझं नाव बहाल करावं. या माझ्या डोळ्यातल्या पाण्याला तुझं हासू लगडावं. कारण कारण माझा विश्वास आहे तुझ्यावर. तुझ्या म्हणण्यावर. मला माहित्येय माझ्या डोळ्यातल्या अश्रूशिवाय तुझ्या हसण्याचं मोल नाही. या खोलीतल्या अस्वस्थेशिवाय आनंदाच्या दाराचं अस्तित्व नाही. झुरत पडलेल्या अंधाराशिवाय दिवसाला थारा नाही. नि माझ्या आतल्या - खोल खोल आतल्या जखमेशिवाय तुझं लख्ख हसणं नाही.

म्हणूनच या अशा निराकार दुःखाच्या वेळी तुझी आठवण येते बुद्धा. कारण तूच तर हा आनंदाचा पासवर्ड दिलायस मला. पण तुला एक सांगू, दुःखात एक अनामिक मजाय... दुःखात एक भीती आहे... दुःखात असुरक्षितता आहे... आणि म्हणूनच दुःखात एक रंगीबेरंगी आशा आहे. काय वाटतंय माहित्येय आता मला? असं वाटतंय की कित्येक जन्माजन्मांचं-पिढीजात आलेल्या - परंपरेनं आलेल्या दुःखांचा एक सांगडा आहे मी. खरोखर तसं आहे का रे मी आकर्षिली जातेय दुःखाकडे? माहित नाही. बट इट इझ समथिंग हन्टींग... बुद्धा, तूच म्हणतोस ना रे सगळं जग दुःखमय आहे. आणि हे दुःख नाहीसं करण्यासाठीच तू काही पायऱ्या सांगतोस नि त्या चढल्या की निर्वाणाचा रस्ता प्राप्त होणार असतो. निर्वाण... जिथे एक प्रचंड इन्टेन्सिटीची शांतता असेल, कसलेच भावबंध नसतील. अपेक्षा नसतील, पझेसिक्नेस नसेल, रुसवे-फुगवे नसतील, चूक-बरोबर, योग्य-अयोग्य नसेल नि मग मी त्या एका दूरच्या टोकावर जाऊन पहात राहीन घडणाऱ्या घटनांकडे. आणि तू माझ्या शेजारी बसून मला सांगशील, हे जे सगळं घडतंय ना श्रुती त्या घटना नाहीत. त्याला काही असा आकार नाही. हा फक्त एकसारखा प्रवाह आहे क्षणांचा. ती त्या समोरच्या झोपडीतली ज्योत पहातेयस? ती ज्योत नाही. प्रवाह आहे तो एक एका

ठिणग्यांचा. ती रेषा पहातेयस त्या सहावीतल्या पोराच्या गणिताच्या वहीतली? ती रेषा नाही, तो प्रवाह एका बिंदूचा. बुद्धा, मी भांबावून जाईन अरे. मी अस्वस्थ होईन पुन्हा एकदा. हे क्षणाक्षणाचं कॉम्बिनेशन होऊन माझ्या मनात मी निर्मिलेल्या संकल्पनांची गळचेपी होईल मग. माझ्या डोळ्यात पाणी येईल आणि तू खळखळून हसशील माझ्याकडे पाहून. मी प्रश्नचिन्हांकित असेन नि तू मला पुन्हा एकदा माझ्या इनिशिअल पॉइन्टची आठवण करून देशील, जिथून मी तुझा म्हणजे निर्वाणाकडे जाण्याचा रस्ता पकडला होता. तोच तो - दुःखाचा पॉइन्ट!

आपण एक टप्पा जिंकलोय असं वाटत असताना तू मला पुन्हा माझ्या इनिशिअल पॉइन्टला जायला लावणं, हे पुन्हा एकदा प्रचंड वेदनादायक असेल माझ्यासाठी. नि ही माझ्या मनाच्या आत खोलवर रुजलेली वेदनाच असेल माझ्या 'अपयशा'चा पुरावा! त्या निर्वाणाच्या टोकाला गेल्यावर मला वेदना होणं, दुःख होणं मना आहे, हे मला उमजणार नाही बुद्धा... खरंच! उमजलं तरी जगण्यात येणं मुश्कील आहे. तू प्लीज सांगू नकोस अंगुलीमालाला झाडाचं पान तोडून पुन्हा जोडायला, तू सांगू नकोस मला हे कसं सारं क्षणिक आहे म्हणून. तू सांगू नकोस रे अष्टांग मार्ग निर्वाणाच्या टोकाला पोहोचण्यासाठीचा, तू सांगू नकोस सारं काही अनित्य आहे म्हणून, तू प्लीज असा तिथे बसून हासू नकोस माझ्याकडे पाहून. आकर्षिली जाते मी तुझ्या हसण्याकडे पाहून... तुझे अष्टांग मार्ग मोहात पाडतात मला... तू सांगितलेल्या आर्यसत्यांनी अस्वस्थ होते मी नि तुझ्या जगण्याविषयींची थिअरी आपलीशी करावीशी वाटते मला. माझा विश्वास नाहीये स्वतः वर तू दिलेल्या रस्त्यावरून चालण्याकरिता! मी खेचली जाते तुझ्याकडे पण पण... पण तरीही मी तुझ्यापर्यंत पोहोचू शकत नाही. हा 'पण' का येतो रे वाक्या-वाक्यात!

मला तुला एक विचारायचं आहे बुद्धा, तू ज्या एका सुंदर आनंदाच्या-शांतीच्या अनुभूतीची फेज सांगतोस, जिथे सगळे दुःखं धूळ माखीत पडतात, ती तरी नित्य आहे का रे? ती तरी परमनन्त आहोत का? सांग ना... की तो ही एक क्षणासारखाच... फुलपाखरू बनून खांद्यावर बसणारा नि झटक्यात उडून जाणारा...? की त्या क्षणाचं अस्तित्व लाँग टर्म आहे? की तो क्षण आयुष्यभरासाठी नसला तरी तो एक छोटा क्षण काही प्रचंड काहीतरी मौल्यवान देऊन जाणार आहे मला? नक्की काय होणार आहे? मी मेल्यानंतरही माझे जे गुणधर्म पुन्हा रिस्टोअर होणार आहेत ते कुठले आहेत?

म्हणजे मी नित्य आहे का? मी अमर आहे का बुद्धा? मला ना सगळी दुःखं विरून गेलीयेत आणि आपण एक नीरव शांततेतला आनंद अनुभवतोस असा क्षण असणं हे एकदम हायपोथेटिकल वाटतंय बुद्धा... हासू नकोस. उत्तरं हवीयेत मला... मला उत्तरं हवीयेत. तुझ्याकडे ती आहेत पण तू ती देणार नाहीस डायरेक्ट. दिशा देत रहाशील. स्पून फिडींग करणं तुझ्या स्वभावात नाही.

आणि मलाही अनुभूती मिळवण्यात कमालीचा रस आहे. तू ऐकतोयस? स्मितहास्य करू नकोस. एका प्रचंड चेहऱ्यानं, मला माहित्येय तू पहातोयस माझा प्रवास. आणि मी तुझ्यापर्यंत पोहोचणार, हे पक्कं! कारण मला माहित्येय, बाकी काहीही नित्य नसलं तरी तू नित्य आहेस... & I want something eternal!

सिद्धार्थ असलेल्या बुद्धाला

कु. श्रुती आवटे (प्रथम वर्ष कला)

प्रिय सिद्धार्थ...

कुठे आहेस तू? कुठे गेलास आहेस? पहाट व्हायला आलीये. दिवस आणि रात्रीच्या मध्यात असलेल्या या क्षणाने मला भांबावून सोडलंय. संदिग्ध बनवलंय... मी आपल्या घराच्या गच्चीवर आलीय धावत धावत. असं वाटत होतं इथेच असशील तू कुठेतरी. सगळा महाल धुंडाळला मी. पण तू कुठे आहेस? गवसलाच नाहीस तू मला सिद्धार्था! आपल्या लग्नाला सात-आठ वर्षे लोटली आहेत; नि आपल्या वेलीवर एक सुंदर फूल उमललंय. किती निरागस हासू आहे आपल्या फुलाचं, पाहिलंस? आणि तरीही तू मला गवसत नाहीस! असा कुठे गेलास तू! कुठल्या सीमा पार केल्या आहेत तू की मला तू सापडूच शकणार नाहीस. म्हणजे, आपल्या नात्याला कशाच्या तरी सीमा होत्या तर? हा कसला खेळ आहे सिद्धार्था... बोल ना... मला बोलायचंय तुझ्याशी.

तुला तो दिवस आठवतो, ज्या दिवशी माझ्यासमोर असंख्य राजकुमारांची रांग असताना, मी तुला निवडलं होतं. तुझ्या गळ्यात हार घातला होता. तेव्हा सारी जनता अवाक झाली होती. माझे आई-वडील हरखून गेले होते. तेव्हा त्यांना कदाचित याच दिवसाची भीती वाटली असावी. पण हा दिवस कुठे! ही धड रात्रही नाही ना दिवस. हा असा एक पॅच आहे जिथे नेमकं काहीही व्यक्तता येत नाही. सारं काही अनाकलनीय. संदिग्ध. निःशब्द असा हा पॅच जिथे असंख्य गुंते आहेत. संथ पण कितीतरी वादळं उठवणारा हा पॅच! सिद्धार्थ, काय हवंय तुला या काळाच्या तुकड्यापासून! असं काय शोधायला निघाला आहेस तू की जिथे तुला माझी सोबत नकोशी वाटते? असं काय मोहात पाडतंय तुला, जे माझ्या आकलनाच्या पल्याडचं आहे. अशा कुठल्या टोकाला पोहोचायला निघाला आहे, ज्याला अजून कुणीही स्पर्श केलेला नाही!

मला माहीत होतंच हे सारं असंच घडणार आहे. जणू काही या क्षणाची स्क्रीप्ट माझ्याकडे आधीपासून होतीच. मी तुला माझा 'नवरा' म्हणून निवडण्याचं कारणदेखील हेच होतं ना सिद्धार्था. तू किती चिंतनशील आहेस, हे माहीत होतं मला. तुझ्यातला समजसपणा

ठाऊक होता मला. पण हे काय? जर माझ्याकडे या क्षणाची स्क्रिप्ट रेडी होती तर मला हे असं आत्ता इतकं उदास वाटणं काय आहे? मी इतकी अस्वस्थ का? माझ्या डोळ्यात पाणी का? अरे, हे मला पडणारे सगळे प्रश्न म्हणजेच तुझ्या जाण्याचं कारण नाही का? तुला दुःखाचं मूळ शोधायचं आहे. हीच ती दुःखं ज्यांनी माझ्या डोळ्यात पाणी आलंय... मी अस्वस्थ झालेय. मी वेंधळीच आहे बहुधा. कसं कळत नाही मला, कोण जाणे! ह्या सीनची कारणं तर मला ठाऊक आहेत. पण तरीही... पण तरीही तुला एकदा मागे वळून पहावंसं नाही वाटलं सिद्धार्था... तू इथून निघून जाताना माझ्या नि आपल्या पाखराच्या बंद डोळ्यांवर एकदा नजर टाकली असतीस तर... तू कदाचित समजू शकला असतास की, आमच्या डोळ्यांतल्या दुःखाचं कारण तुझं इथून निघून जाणं, हे आहे. असा कसा दगा दिलास तू माझ्या डोळ्यांना, सिद्धार्था? असं कसं दुर्लक्षित केलंस तू माझ्या डोळ्यांचं दुःख? राजमहालात, ऐशोआरामात, सोन्याचा चमचा तोंडात घेऊनच जन्मलेल्या तुझ्यासारख्या माणसाला काय कळणार आहे रे दुःख म्हणजे काय? ते? एकदा माझ्याकडे पहा... आणि वेदनेची अनुभूती मिळव... एकदा बघ माझ्याकडे... फक्त बघ माझ्याकडे!

नाही नाही, तुला कळूच शकणार नाहीये, दुःख ही काय चीज आहे ते! कारण ते शोधण्यासाठी तर तू सगळे धागेच संपवून टाकायला निघालायस. हे असे सगळे धागे तोडून कुठला एक असा स्ट्रॉंग धागा बांधायला निघालायस तू स्वतःशीच! लौकिकातलं जग सोडून पारलौकिकाला जवळ करून असं कुठलं दुःखाचं मूळ सांगू पहातोयस तू? अं... हं... सिद्धार्था, तू विसरतोयस, पारलौकिक हे व्यक्ती व्यक्तीनुसार बदलत जातं. नि मला माहीत होतं, लौकिकाशी सगळे बंध तोडून तू दुसऱ्या एका अनामिक जगाविषयी नाही तर तू याच लौकिक जगाविषयी बोलणार आहेस. तू ऐहिक गोष्टीच मानायला लावणार आहेस. मग हे लौकिक नाकारण्याचं धारिष्ट्य का केलंस सिद्धार्था? का एकटं केलंस मला? आणि माझ्या फुलाला?

आणि आज तू माझ्या दारात भिक्षेची झोळी घेऊन उभा आहेस. पण मला सांग ना, मी कसं सुख मानू माझा नवरा परत आल्याचं? तो मला दिसल्याचं? कारण तो सिद्धार्थ तू नाहीसच ना आता. तो सिद्धार्थ जो प्रचंड आवेगात कवेत घ्यायचा... माझ्या केसांवरून हात फिरवायचास, माझं चुंबन घ्यायचा. तो सिद्धार्थ कधीच गायब झालाय? त्या सिद्धार्थाचं आता बुद्धात रूपांतर झालंय. आता या बुद्धातला सिद्धार्थ केवळ माझा नाही राहिलाय... आता तो साऱ्या जगाचा आहे. माझ्या प्रेमाचं अवकाश किती समृद्ध करतोयस तू सिद्धार्था! क्षणिक प्रेमाकडून शाश्वत प्रेमाकडे जाणाऱ्या वाटेकडे

नेणाऱ्या या सिद्धार्थाच्या झोळीत मी काय भिक्षा घालू! आपल्या आठवणींशिवाय मी तुला काय देऊ शकणार आहे, सिद्धार्था! हीच आहे ती गोपा जिने तुझ्यावर जीव ओवाळून टाकला होता. हीच आहे ती यशोधरा जिने सहन केलं सिद्धार्थाबरोबरचं अनित्य असणारं नातं. नि हीच आहे ती भाद्रा कात्यायानी जी गोपा आणि यशोधरेला समर्पित करत आहे तुझ्या या झोळीत... नि मी येतेय तुझ्या मागे, शाश्वत प्रेमाचा रस्ता शोचायला...

तुझीच
यशोधरा

‘ती’ आणि ‘तो’

ती... एक रहस्यमयी परी
प्रत्येकाच्या जीवाला आस लावणारी
ती... अगदी सहजपणे येणारी
अन् नकळत निघूनही जाणारी
ती... ना क्रीणासाठी थांबणारी
अन् परत कधीही न येणारी
तरीही सर्वांना हवीहवीशी वाटणारी
ती... आहे वेळ
तिच्या पावलासोबत पाऊल टाकत
चालून पाह ना कधीतरी...

तो... आपल्या अवतीभोवतीच असणारा
शोधला तर सहज कोठेही सापडणारा
तो... आहे एक अथांग किनारा
संथ निघांत वाहत राहणारा
तो... आहे जीवनाला अर्थ देणारा
प्रत्येकाचे आयुष्य बहरवणारा
तो... आहे आनंद
त्याचा हात हातात घेऊन
चालून पाह ना कधीतरी...

सोबतीने त्यांच्या आयुष्यात
अंतरे हेतील कमी कितीतरी...
स्वच्छंदी जीवन जगण्याचा रस
चारवून पाह ना कधीतरी...
वेळ आणि आनंदाचा घालून मेळ
खेळ आयुष्याचा जिंकून पाह ना कधीतरी...

- स्वाती बचाराम कांबळे (तृतीय वर्ष कला)

शेतकरी

शेतकरी आहे

उभ्या जगाचा पोशिंदा
दुष्कर सहन करून
करतोय कामधंदा
कशी सांगावी मैतरा
दुष्कराची ही कहानी
कसं इसकट लागावं
टिळ नभ्याची करणी
श्वास थांबला पानांचा
साही आटली हिरवळ
चहू बाजूंनी पेटलेलं
उभं दुष्कराचं जाळं
नुसतं नावाला कनीस
नाही भरलेलं दानं
अशा कशा नि नभाणी
तोंडी भरलेली येईल
चोच भरं चाऱ्यासाठी
देशोधडीला पाखरं
वाट बघतो उंबर
येतो अंगणा गहिवर
तिथं भरण्या पोटाचं
कुठे भरायचं माप
उभ्या जगाचा पोशिंदा
शेतकरी आहे बाप
पाणी मिळना शेताला
अन्न मिळना पोटाला
कसं टाबावं शेतात

जगणं कठीन झालं त्याचं

- सुनील वाघ (द्वितीय वर्ष कला)

या वळणावर

रेणुका केणेकर (प्रथम वर्ष कला)

संध्याकाळची फेरी मी सहसा कधी चुकवत नाही. ही संध्याकाळ रोज नव्याने अनुभवणं सवयीचं झालयं आता... अशीच एका संध्याकाळी मी माणसांच्या गर्दीत एकटीच चालत होते. अशावेळी स्वतःशी संवाद साधणं आवश्यक होऊन जातं माझ्यासाठी... कानात मोबाईलच्या कॉर्ड घालायच्या आणि कॉर्डचा गुंता सोडवत घरापासून दूर चालू पडायचं... आपल्या हक्काच्या जागेपासून दूर... काही हरवलेलं गवसतं का बघायला... काही हरवलं नसेल तर सारं पुन्हा निर्माण करायला हे असं शून्यातून, काही नसण्यातून निर्माण होणं किती मनोहर असतं नाही? माहीत असतं हा रस्ता सरळ नसेल ते...जिकडून पुढचं दिसत नाही अशी अनेक वळणं लागतील ते... पण ती सारी पार करावीत! वळणांची भीती असावी पण ती पूर्ण करू शकू इतका स्वतःवर विश्वास असावा ! हे वळण आपल्या आयुष्यात कधी येणार? कधी प्रकट करणार आपण स्वतःला? जीवनाच्या अशा वळणाचा विचार करत असताना अचानक एका वळणावर मागून एक गाडी शेजारी येऊन थांबली. गाडीवरचा माणूस हेल्मेटची काच वर करत काहीतरी पुटपुटला कानात कॉर्ड्स होत्या. त्या काढताना आपण माणसांचा आवाज ऐकण्यास असमर्थ ठरलो याची खंत मनाला स्पर्शून गेली.

“सॉरी?” मी औपचारिक क्षमा मागितली खरंतर काहीच तथ्य नव्हतं त्या दोन अक्षरात... हां, म्हटलं तर खूप मदत करतात ही दोन अक्षर आजकाल... फक्त उद्गारण्याचा अवकाश असतो.

“मी रस्ता चुकलोय बहुतेक, मला मदत कराल?” ते केविलवाणी आर्जव करत होते.

“हो नक्कीच” दोन वर्षापूर्वी मी रस्ता चुकत असताना स्वतःला मदत करू शकले नाही याची अजून एक खंत बाळगत मी त्यांना म्हणाले

“मी कोणत्या भागात आलोय? इकडून कोठेव्याला जायचा सोपा मार्ग सांगू शकाल?”

“दादा, तुम्ही कोथरूडला आला आहात. कोठेव्याला जायचा मार्ग... काही कल्पना नाही हो.” नकळत मी त्यांच्याशी आपुलकीचं नातं जोडलं होतं. आपण नेमकं कुठे आलोय, खरंच चुकलोय का आणि आता इकडून बाहेर कसं पडायचं आणि कुठं जायचं याबाबत त्यांच्यासारखीच मीही कात्रीत अडकले होते. ते त्याचं

घर, त्यांच्या हक्काची जागा शोधत होते आणि मी, माझ्यातली मला अनोळखी असलेली मी शोधत होते.

“मग इकडून डेक्कनला जायचा रस्ता सांगाल?” त्यांनी मला मदत करण्यासाठी आणखी एक संधी दिला.

“या पुढच्या वळणावरून उजवीकडे गेलात ना की मग एकदम सरळ रस्ता आहे.” मला एकदम माझं चोडं उलगडल्याचा भास झाला. ‘अच्छा म्हणजे मला माझं फक्त उजवं वळण बघायचं आहे. म्हणजे एकदम सरळ रस्ता. मी स्वतःशीच म्हणाले.

“थॅक्यू सो मच. बहुतेक ना चांदणी चौकात वळण घ्यायला चुकलो मी. डावीकडचं वळण घ्यायचं होतं. मी अलीकडेच वळलो. लक्षात आले तेव्हा खूप पुढे आलो होतो. तेव्हाच मागे फिरायला पाहिजे होतं.” बाईकला किक मारत आपल्या चुकीचा कबुलीजबाब देत होता. मी नुसतीच हसले. हेल्मेटची काच खाली करत तो वाऱ्याच्या वेगात कधी निघून गेला कळलंच नाही..

वळण म्हटलं की जीवनाबद्दलचा स्वीकार हवा ! दिशा ठरवून नेमकं कुठे वळायचं याचं भान हवं. त्यातच वळताना समोरून येणाऱ्या माणसांचा अंदाज बांधता यायला हवा आणि मुख्य म्हणजे चुकीचं वळलो तर वेळीच परत येण्याची जाण हवी आणि त्याबरोबर येणारी स्वतःशी तडजोड करण्याची तयारी हवी. स्वतःच्या नाना छटांचं दर्शन हे वळण करून देत होतं. आता मला थांबून चालणार नव्हतं.

नको तूं झळकूं सौंदामिनी !

*भिजाभिजती ही पणती माझी तीच करीं घेऊनी
मार्ग हा जाइन मी चालुनी*

मी सौंदर्यातुष्ट भुललों तुज पाहुनी

उरिं कवळाया धांवलो बाहु पसरुनी

ककटु सत्य पटी हें अन्तीं ये उमगुनी

करी भूवरचा मी, आणिक तू गगनस्था कामिनी !

- शांता शेळके (वर्षा काव्यसंग्रह)

वेगळेपणाची वेगळी गोष्ट

निकिता संजय वाघ (पदव्युत्तर शास्त्र प्रथम वर्ष)

आई-वडिलांच्या पंखाखाली जगताना आपल्याला बाहेरच्या जगाची कल्पना नसते. त्यांच्यासोबतच्या त्या छोट्याशा जगातून बाहेरच्या जगात पाऊल ठेवताना या बाहेरच्या जगाच्या वेगळेपणाची कल्पना नसते. हे जग खूप वेगळं असतं आणि या वेगळ्या जगात खूप वेगवेगळ्या गोष्टी पाहायला मिळतात आणि शिकायला मिळतात. खरंच या बाहेरच्या जगात प्रत्येक गोष्टीत वेगळेपण जाणवायला लागतं. या वेगळेपणात काय असतं आणि काय नसतं ते विचारा. या वेगळेपणामुळेच माणूस आणि त्याच्या सभोवतालचा निसर्ग वेगळा होत आहे. सर्वात महत्वाचं म्हणजे माणसापासून माणुसकी वेगळी होत आहे. सध्याच्या या धावत्या स्पर्धेच्या युगात प्रत्येकालाच काहीतरी वेगळं काहीतरी 'हटके' करायचं आहे. सर्वांमध्ये युनिक (Unique) व्हायचं आहे पण सगळ्यांच्या हे लक्षात येत नाही की वेगळं असणं आणि वेगळेपण दाखवणं यामध्ये खूप फरक आहे. वेगळं असण्यावरून आपलं अस्तित्व असतं तर वेगळेपण दाखवणं किंवा वेगळं वागणं यामुळे इतरांमधील आपलं अस्तित्व हरवू शकतं. पण माणूस हे लक्षातच घेत नाही. माणसाचा मूळ स्वभावच आहे. इतरांपेक्षा वेगळे जगण्याचा. वैतागलात का हे वेगळं वेगळं ऐकून?

तर या नवीन शहरात आल्यावर खूप नवीन पाहायला मिळालं. खूप लोक भेटले, पण प्रत्येकामध्ये वेगळेपण खूप अनुभव मिळाले. प्रत्येक अनुभव वेगळा. या वेगळ्या दुनियेतल्या या वेगळ्या गोष्टीचं वेगळेपण हळूहळू लक्षात यायला लागलं पण वेगळेपणाचे हे नवल हरवायला लागलं. अरेच्चा! हे तर वेगळं नाहीच. खऱ्या वेगळेपणात आणि खोट्या वेगळेपणातला फरक कळू लागला. या वेगळेपणाने वेगळेच अनुभव दिले. काही दुःखद तर काही सुखद.

तर या वेगळेपणाची सुरुवात लहानपणापासून होते. तो दुसऱ्या वर्गामधला, हा दुसऱ्या शाळेचा. तुम्ही आर्ट्सचे, आम्ही सायन्सचे. ह्याची स्ट्रीम वेगळी तर कधी त्याचा ट्रेड वेगळा. ही वेगळेपणाची सुरुवात छोट्या गोष्टींपासून होते आणि मोठ्या गोष्टींवर संपते. तुझा धर्म वेगळा, तुझी जात वेगळी तर कधी तुझा वंश वेगळा. जर स्पर्धा आणि तुलना सकारात्मक असेल तर इतरांचे वेगळेपण सहज स्वीकारता येते. पण जर स्पर्धा आणि तुलना स्वतःचे श्रेष्ठत्व दाखवण्यासाठी किंवा दुसऱ्याला कमी लेखण्यासाठी असेल तर या वेगळेपणातून वाद निर्माण होतात. वादातून भांडणे होतात. आपण दुसऱ्याचे वेगळेपण स्वीकारले तर कुठली सहिष्णुता आणि असहिष्णुता. विविधतेमध्ये एकता जपता आली पाहिजे. वेगळेपणाच्या या गर्दात आपले वेगळेपण जपले पाहिजे.

घरा अंगणी
सांज वेळी
सडा जाईचा
भुरला मनी..

शांत ध्यानी
शांत मनी
कोकिळे तुझे
सूर करनी..

अभंग ओवी
संतांच्या मुखी
मनी विदुल
आत्मशांती..

नवी पालवी
वृक्ष वेळी
झर झर
वाघा लहरती..

सांज
वेळी...

सारा शीण
झटकून अंगी
चित्त थारा
गाभारी..

गोड चासरी
सूत सावळी
राधे सखा
बाल मुरली..

फस्त लोणी
चित्त गवळणी
तरी लीला त्याच्या
आनंदी..

या सांज वेळी
शांत ध्यानी
चित्त थारा
गाभारी..

- हर्षल माळवदकर (१२ वी शास्त्र)

प्रिय अतिरेक्यांनो...

पांडुरंग विठ्ठल कसबे, महेंद्र विठ्ठल कसबे (तृतीय वर्ष कला)

अरे कोण आहात तुम्ही? तुम्हांला म्हणावं तरी काय? अतिरेकी, दहशतवादी की आणखी कोणी. कधी-कधी प्रश्न पडतो. तुम्ही नक्की माणसंच आहात का आणखी कोणी. आमच्यापैकीच एक आहात ना रे तुम्ही? मग का आणि कशासाठी करताय हे सगळं? काय साध्य करायचं तुम्हांला यातून?

तुम्ही ठिकठिकाणो साखळी बॉम्बस्फोट घडवून आणला. त्या स्त्रीचा आणि तिच्यासोबतच्या सहा वर्षांच्या निरागस मुलीचा यात काय दोष होता? लुळे हातपाय घेऊन, गाड्यावर फिरून पोटाची भूक भागविणाऱ्या त्या इसमाची काय चूक होती? रस्त्यावर उभे राहून छोट्या-मोठ्या वस्तू विकणाऱ्या त्या मुलांचा काय दोष? निर्दयी हत्या करून तुम्ही मोकळे झालात. एवढे अमानुष आणि निर्दयी तुम्ही झालातच कसे?

अरे, कोण सांगतं तुम्हांला हे करायला. कशासाठी करता तुम्ही हे सगळं. असे अजून किती दिवस चालणार आहे? किती व्यक्ती, परिवार आणि देश तुम्ही संपवणार आहात?

कोणी तेरा-चौदा वर्षांची मुलगी (मलाला युसुफजाई) स्त्रियांमध्ये शिक्षणाचा प्रसार व्हावा यासाठी प्रयत्नांची पराकाष्ठा करते. तिच्या मस्तकामध्ये तुम्ही बेछूटपणे गोळ्या घालता. काय मिळवलंत तुम्ही हे सगळं करून आणि शिक्षणाशी कसलं रे आलंय तुमचं वैर? जात, धर्म, पंथ, वर्ग याही पलीकडे जाऊन मानवतेचा कधी विचार करणार आहात की नाही?

तुम्ही हातामध्ये बंदुका घेता, बेछूटपणे गोळीबार करून कित्येकांचे प्राण घेता. सार्वजनिक ठिकाणी साखळी बॉम्बस्फोट घडवून आणता. पण लक्षात ठेवा, धमकावून, मारून काहीच होणार नाही. अरे, मारायचं असेल तर स्वतःमधल्या विकृतीला मारा.

लोकशाहीमध्ये जगतो ना रे आपण. मग ही सगळी उठाठेव कशासाठी? जर तुम्हांला तुमच्या मागण्या पूर्ण करायच्या असतील, धर्मरक्षण करायचं असेल तर लोकशाही पद्धतीने करा. तुम्ही तुमच्या स्वार्थासाठी सामान्य लोकांचा बळी घेताय. त्यांना वेठीस धरताय. हे सगळं तुम्ही तुमची स्वप्नं पूर्ण करण्यासाठी करताय. मग सामान्य माणसांच्या स्वप्नांचं काय?

पण लक्षात ठेवा तुम्ही हे दुष्कर्म करून यातून मुळीच वाचू शकणार नाही आणि आजपर्यंत कोणी वाचलाही नाही. का सांगतोय मी हे सगळं? आठवतंय ना, १९९३ मधला अफजल गुरु. वाचला काय रे तो, वेळ लागला असेल; पण गेलाच ना फासावर. २६/११ मधल्या अजमल कसाबचंही तेच झालं. पण तुमचं

काय? आजही सार्वजनिक व गर्दीच्या ठिकाणी मोकळेपणाने फिरता येत नाही. दहशतीची टांगती तलवार गळ्यात लटकवून फिरावं लागतं. हे सगळं करून काय मिळवता? तुम्हाला जर हे तुमचं यश वाटत असेल तर तो तुमचा अस्सल गैरसमज आहे. कारण या देशातल्या भक्कम यंत्रणेपासून कुणी सुटूच शकत नाही, हा इतिहास आहे.

आज सर्वसामान्य माणसेही सावध होत आहेत, दोन हात पुढे करून दहशतवादाशी लढा देण्याची हिम्मत त्यांच्यातही आहे. प्रिय अतिरेक्यांनो, खरोखरच तुमच्यात थोडीही विचार करण्याची कुवत असेल तर तुम्ही या सगळ्या घटनांपासून एक धडा घ्याच. मारून आणि मरून कुठलाच हेतू पूर्ण होऊ शकत नाही. तुम्हांला जर काही साध्य करायचं असेल तर, ते शांतता, एकात्मता आणि विधायक मार्गानं होऊ शकतं हे विसरू नका. शेवटी सूर्यकांत डोळसेची कविता मला येथे नमूद करावीशी वाटते.

“प्रिय अतिरेक्यांनो मारून-मारून माराल किती सव्वाशे कोटींचा हा देश आहे तावून सुलाखून निघालो आम्ही एकात्मता अजूनही शेष आहे जिंकल्याची नशा चढेल तो क्षणिक भास आहे दीडशे वर्षे लढण्याचा पाठीशी आमचा इतिहास आहे भगवे निळे ध्वज तुमची धार्मिक ढाल असते वाहिले जाते इथे जे रक्त ते फक्त लाल असते तुम्ही हा गैरसमज काढा की तुम्ही आम्हाला गुलाम कराल अरे भारत माता की जय म्हणत तुम्हीच तिरंग्याला सलाम कराल”

शब्द

आपण विश्वासाने ओळखीचे हसू हसावे

आणि वर्षानुवर्षांच्या परिचिताने

ओळख न देता

क्वेच्या चेहऱ्याने पुढून निघून जावे

तसे हे शब्द, पाठ फिरवणारे...

ते बदलेले की मी बदलेले ?

- शांता शोळके (अनोळख काव्यसंग्रह)

तारीख आठवत नाही पण...

सुमित्रा बळीराम पवार (प्रथम वर्ष शास्त्र)

तारीख आठवत नाही पण वार रविवार होता. आईने मला माझी खोली आवरायला सांगितली होती म्हणून मी बळेबळेच खोली आवरत होते. मला अचानक कशाचा तरी आवाज आला. मला वाटलं, असाच असेल कशाचा तरी. म्हणून मी त्याच्याकडे दुर्लक्ष केले व परत आवरण्यास लागले. नंतर मला परत आवाज आला. मागे वळून पाहते तर काय साक्षात तीन व्यक्ती माझ्यासमोर उभ्या होत्या. त्यातील एक खूप वृद्ध, दुसरी मध्यम वयाची आणि तिसरी व्यक्ती किशोरवयीन होती. त्यांनी काळा, निळा व पांढरा अशा रंगांचे पोषाख घातलेले होते. त्यांना पाहून मी जराशी दचकलेच. माझा भयभीत चेहरा पाहून वृद्ध व्यक्ती मला म्हणाली, 'बाळा घाबरू नको. आम्ही काळाची तीन रूपे आहोत. खूप दिवसांपासून आमचा आतला आवाज आम्हांला खुणावत होता. तो आवाज कुणाशी तरी मनमोकळेपणाने बोलण्यास चालना देत होता. त्यामुळे आम्ही तुझ्यासमोर उपस्थित झालो.'

त्यातील काळा ड्रेस घातलेली व्यक्ती माझ्यासमोर येऊन म्हणाली, 'बाळा मी 'भूतकाळ' मी तुमच्या इतिहासातील खुणांचा साक्षीदार; मी तुमचे आणि या अखंड भारत देशाचे अनेक जय पराजय, चढउतार पाहिलेत. खूपदा तुमच्या यशाची, आनंदाची आणि दुःखांची साक्ष दिली आहे. खूप जणांना मी नकोसा वाटतो. परंतु बाळा तो भूतकाळच असतो जो तुम्हांला झालेल्या चुकांतून शिकून त्या दुरुस्त करून आयुष्यात पुढे जायची संधी देतो. 'बीत गई वो बात गई' ते काही अंशी खरंही आहे, पण ती गेलेली गोष्ट तुम्हांला नक्की काहीतरी शिकवून जाते आणि 'तो गेलेला क्षण ती वेळ या विश्वाच्या अंतापर्यंत कधीही परत येणारी नसते' ह्याचेही भान तुम्ही राखले पाहिजे.

त्यानंतर निळा ड्रेस घातलेली व्यक्ती समोर येऊन म्हणाली, 'मुली, मी तुमचा वर्तमानकाळ तुम्ही आता जगत असलेल्या क्षणाक्षणाचा साक्षीदार. तुम्ही पुष्कळदा म्हणता, आपण वर्तमानकाळात जगले पाहिजे. पण खरोखर तुम्हांला वर्तमानाच्या अस्तित्वाची जाणीव असते का? तुम्ही वर्तमानात जगतानासुद्धा तुम्हांला खूप साऱ्या बंधनांनी जखडून ठेवले आहे. तुमच्यासारखी पिढी तर त्यांचा वर्तमानकाळ पुष्कळशा व्यसनांमध्ये घालवत आहे हे कितीसं योग्य आहे? मला फक्त एवढं म्हणायचंय,

'वक्त हर लम्हा,

हमसे यह कहता हुवा गुजरा

साथ चलना है तो चल,

वरना मैं तो गुजर जाऊंगा

म्हणून, म्हणतो मुली तुम्ही तुमच्या वर्तमानाचे महत्त्व ओळखा आणि सिद्ध व्हा.

नंतर तो पांढरा ड्रेस घातलेली किशोरवयीन असलेली व्यक्ती पुढे आली आणि म्हणाली, सखे, मी भविष्यकाळ तुम्हा कित्येकांच्या जिवाला घोर असणारी व्यक्ती. पुष्कळ लोकांनी रचलेल्या स्वप्नांचा साक्षीदार. प्रत्येकाला ज्याची चिंता असते तो. पण सखे खरं सांगू, तुमचं भविष्य हे असं समीकरण असतं जे तुमच्या भूतकाळातल्या अनुभवांची बेरीज आणि वर्तमानकाळातल्या प्रयत्नांचा गुणाकार असून भूत व वर्तमानकाळ यांमधील झालेल्या चुकीची वजाबाकी असते. भविष्य म्हणजे काय जादू नसते. भविष्य तुमच्या भूत आणि वर्तमानकाळातूनच अस्तित्वाला येते. हे तुम्ही भूतकाळातील झालेल्या चुका कमी करून त्यातील वर्तमानकाळात किती कठोर परिश्रम ओतले हे सर्व असतं म्हणून सखे माझे एवढंच सांगणं आहे की, 'एक एक क्षण महत्त्वाचा आहे, काही क्षणातच रंकाचा राजा आणि राजाचा रंक होताना आम्ही पाहिलं आहे. त्यामुळे तुम्ही जरा जपून वेळेचा वापर करा. भूत, भविष्य आणि वर्तमान यांना विचारपूर्वक जगा. लाडके शेवटी एवढंच सांगेन की, 'जो काल विसरून जगत नाही, आजचं गांभीर्य टाळत नाही आणि उद्याविषयीची आशा सोडत नाही तोच यशस्वी होतो. म्हणून, नेहमी लक्षात ठेवा-

"Yesterday is a cancelled cheque, Tomorrow is a Promissory note and Today is the only cash you have, so spend it wisely."

त्या तिघांचे हे शब्द खोलवर माझ्या मनात रुतत होते. तोच माझ्या पाठीवर थाप पडली आणि मी खडबडून जागो झाले. पाहते तर काय? माझी आई माझ्यासमोर होती आणि तिने सर्व खोली आवरून स्वच्छही केली होती.

म्हणजे; म्हणजे मी काय स्वप्न पाहत होते? हो नक्कीच! मी स्वप्नच पाहत होते; परंतु ते वास्तववादी स्वप्न मला बरंच काही शिकवून गेले. आशा आहे तुम्हांला पण खूप शिकवलं असेल! मग ऐकताय ना भूत, भविष्य आणि वर्तमान यांचं. करता ना क्षणाक्षणाचा आणि वेळेचा विचार?

प्रकाश आमटे यांना लिहिलेलं हे पत्र

सोमनाथ धोंडे (तृतीय वर्ष कला)

आदरणीय डॉ. प्रकाशजी आमटे सर, नमस्कार
मी या समाजातील एक विचारशून्य घटक बोलतोय. तुम्हांला पत्र लिहिण्याचं कारण एवढंच की आजपर्यंतच्या तुमच्या आयुष्यात तुम्ही जे खडतर जीवन जगलात तसेच जो कष्टाचा हिमालय पेललात त्याबद्दल आम्हांला अप्रूप तर वाटतंच; परंतु याबरोबरच तुम्हांला काही प्रश्न विचारायचं धाडसही करावंसं वाटतं.

मान्य आहे तुम्ही M.B.B.S. झालात. फार मोठी पदवी घेतलीत. आम्हीदेखील आज उच्चशिक्षित होऊन मोठमोठ्या पदव्या घेतो आणि परदेशात जाऊन लाखोंची कमाई करतो. मग तुम्हीदेखील कुठेतरी नोकरी करून लाखो रुपये कमवले असतेच ना. परंतु तरीदेखील हे सगळं सोडून कवडीचीही अपेक्षा न करता ज्यांना आयुष्याचा नोटसा अर्थ माहीत नाही त्यांचं आयुष्य सार्थक करण्यासाठी निष्काम कर्मयोग्याचं व्रत का म्हणून तुम्ही स्वीकारलंत? आजच्या जगात हृदय हरवलेली माणसं सापडतात, पण तुम्ही मात्र हृदयस्थ नारायण झालात.

अहो, वडिलांनी जे केलं तेच वारसाहक्काने लेकरानं करावं असा विधिलिखित नियम तर नाही ना, मग तरीदेखील तुम्ही समाजसेवा आणि माणुसकी हाच धर्म मानून का हो त्या आदिवासींची सेवा करता? म्हणजे एखादा अनवाणी असताना आणि भर उन्हात कडक चटके बसत सावलीचा शोध घेऊन त्या उन्हाच्या कटाला उद्ध्वस्त करतो. पण तुम्ही मात्र सावलीतच होतात ना. मग उन्हात पिळवटून निघालेल्या दुःखी, गरीब, दीन, रंजले-गांजलेले यांना सावलीत आणताना तुम्हांला कसे त्या दाहक उन्हाचे चटके बसले नाहीत? आणि जरी ते चटके जाणवलेच असले तर ते तुम्ही इतरांना कसे सांगितले नाही?

खरं तर आम्ही आज अनेक चमकदार, लखलखीत वाटा निवडून जगाच्या कळसावर जाण्याची वायफळ धडपड करत आहोत. तुम्हीदेखील त्या वेळेस असं काहीतरी करू शकला असतात. परंतु तुम्ही त्यावेळेस त्या कळसाकडे पाठ फिरवून समाजातील तळागाळात जाऊन फक्त आणि फक्त 'मानवसेवा हीच ईश्वरसेवा' असं का मानलंत? अशी उलटी वाट तुम्ही का निवडली? तुम्हांलाही वाढत जाणाऱ्या इन्फ्लेमंटचं आणि आजच्या ७ व्या वेतन आयोगाचं स्वप्न नव्हतं का पडलं? अहो, मान्य आहे. तुम्ही प्राण्यांवर मनापासून प्रेम करता. आम्ही अनेक प्राणिमित्रही पाहिलेत, ऐकलेत आणि वाचलेतही. पण लेकराच्या मायेनं प्राण्यांना

आंजारणारे, गोंजारणारे आणि कुटुंबातील सदस्य मानून प्रसंगी त्यांच्यासाठी अश्रू ढाळणारे 'प्राण्यांचा पालक' म्हणून आज तुम्हांलाच प्रथमतः पाहतोय. मला आज या पत्राद्वारे आदरणीय 'मुरलीधर देविदास आमटे ऊर्फ बाबा आमटे' यांनाही इयं विचारावसं वाटतं की, तुम्हालाही आजकालच्या आमच्या पालकांप्रमाणे तुमचा मुलगाही गलेलड्ड पगाराच्या नोकरीला असावा असं का नाही वाटलं? तसेच डॉ. प्रकाश आमटे सर तुम्हीदेखील आपला स्वतःचा मोठा दवाखाना टाकून पैसे कमावायचे सोडून फक्त त्या लोकबिरादरीचा अट्टाहास का धरलात?

आम्हांला तुमचं मनस्वी कौतुक आहे. तुम्ही १९८४ ला आदिवासी सेवक पुरस्काराचे मानकरी झालात. २००२ ला तुम्हांला पद्मश्री पुरस्कार मिळाला. आशिया खंडातला नोबेल समजला जाणारा 'रॅमन मॅगसेसे' पुरस्कारही तुम्हांला मिळाला. २०१४ ला मदर तेरेसा पुरस्कारही मिळाला. इतके सारे पुरस्कार मिळवूनही तुमची नम्रता टीचभरदेखील ढळलेली नाही. आणि आता एवढं सगळं मिळवूनही आजही तुमचं समाजसेवेचं कार्य अविरोधपणे चालूच आहे. कशासाठी हो हे सगळं?

तुमचं सगळं ठीक आहे पण दुसऱ्या एका व्यक्तीलादेखील हे कसं कळलं नाही की तुम्ही जी वाट निवडली आहे ती काटेरी वाट असून तिथे क्षणाक्षणाला हृदयाला एक-एक काटा टोचून आयुष्य रक्तबंबाळ होणार आहे. परंतु ती व्यक्तीदेखील तुम्ही दाखवलेल्या प्रकाशवाटेवर मनमुरादपणे सर्व सहन करत चालतच राहिली आणि त्या म्हणजे डॉ. मंदाकिनीताई प्रकाश आमटे. आजकाल बायका नवऱ्याला ऐनबेळी साथ न देता स्वतःचं ऐशआरामाचं जीवन जगतात, पण तुम्ही मात्र हा अग्रिपथ स्वीकारून, पावलापावलावर आपल्या पतीबरोबर राहिलात. तुम्हीदेखील कुठेतरी नोकरी करून बळकळ पैसा कमवला असता, पण तरीदेखील ही खडतर प्रकाशवाट निवडून तुम्ही वेळेला 'लंकेची पार्वती' झालात. ती पार्वती मात्र रामापासून दूर होती, पण तुम्ही मात्र तुमच्या श्रीरामाजवळ राहून या रामाला प्रोत्साहित करत राहिलात.

या पत्राच्या सुरुवातीला मी म्हटलंय की, मी एक विचारशून्य घटक आहे. परंतु एवढं घडल्यावर मी विचार करताना मला शून्यात गेल्याशिवाय रहावत नाही. प्रत्येक व्यक्तीच्या आयुष्यात दोन क्षण फार महत्त्वाचे असतात. एक म्हणजे व्यक्ती जन्माला

येतो तो क्षण आणि दुसरा म्हणजे व्यक्तीला जन्माला येण्याचं प्रयोजन कळतं तो क्षण. परंतु आपणाला मात्र या जन्माचं प्रयोजन सापडलं आणि आपण ते सार्थकी लावलंत. निर्भर्त्सना, नकार, थड्या आणि उपेक्षांच्या नाटाळ जगाला झुगारून देऊन आपण जगातील चांगुलपणावर विश्वास ठेवून मानवतेची एक व्याख्याच समाजात रुजवलीत. उत्पत्ती, स्थिती आणि विनाश या निसर्गनियमात आपल्या आयुष्याची वाट जो आपल्या कार्याने प्रकाशमान करतो तोच खरा अवलिया असतो.

पत्राच्या शेवटी एवढंच सांगावसं वाटतं की तुमच्या कार्याचा, तुमच्या विचारांचा प्रकाश आमच्याही आयुष्यात पडावा. आणि तुमच्यासारखी प्रकाशवाट आम्हांलाही मिळावी यासाठी तुमच्या आशीर्वादाची देणगी मिळावी हीच अपेक्षा.

कळावे!

आपल्या आशीर्वादाचा इच्छुक,
सोमनाथ धोंडे

(विद्यार्थी कल्याण मंडळ योजनेअंतर्गत 'युवा मंथन-२०१६' या कार्यक्रमाचे आम्ही आयोजन केले आहे. दुसऱ्या दिवसाचे प्रमुख पाहुणे 'डॉ. प्रकाश आमटे आणि डॉ. मंदाकिनी आमटे' हे होते. त्यांच्यासाठी मी हे पत्र लिहून कार्यक्रमात याचे वाचन केले आणि त्यांच्या तोडून आलेले शब्द काळजात घर करून गेले. ते म्हटले की, "बाळा तुझ्या पत्राने आज गहिवरून आले." आणि मंदाकिनीताईही भावनिक झाल्या. खरं तर माझ्या आयुष्यातील ही एक आठवणीची शिदोरीचा होती. त्या शिदोरीत या क्षणाचा फार मोलाचा वाटा आहे.)

मोकळा श्वास

उंच इमारतीच्या खिडकीतून डोकवताना
मनाची कवाडं उघडली जातात अन्
आठवणींचे सुंदर कवडसे मनात हळूच डोकवून जातात

आठवणी... गावाकडच्या
आठवणी... त्या घराच्या
त्या अंगणाच्या... त्या तुळशीच्या
अन् नकळत मन वाहू लागतं
पाटातल्या पाण्यासारखं
माळावरच्या झुळझुळ वाऱ्यासारखं

अन् क्षणात वास्तवाची चाहूल लागते
वाहनांच्या कर्करश आवाजाने
कॉक्रीटच्या जंगलातील माणसांच्या गर्दीने

कधीतरी मनाच्या कोपऱ्यात
सक विचार येऊन जातो
कुठे चाललो होतो आणि
कुठे पोहोचलो आहोत आपण
खूप दूर खऱ्या जगापासून
जन्मदात्या निसर्गापासून

प्रगतीच्या नावाखाली
वाढली आहे दरी माणसा-माणसांमधली
यांत्रिकीकरण झाले आहे आयुष्याचे जणू
बंध मानवतेचे तुटू लागले आहेत जणू
शहरांच्या दाटीवाटीत माणूसपण कुठेतरी
हरवत आहे जणू...

पैसा आणि सत्तेच्या मोहक मृगजळातून
कधी बरे सुटका होईल मानवाची?
कधी होईल सुटका शहरांमध्ये
गुदमरणाऱ्या जीवांची?
कधी येईल घरपण घरांना?
अन् माणुसकी माणसांना?

कधी सापडेल खऱ्या जगाची पायवाट
कधी घेता येईल सक मोकळा श्वास...

- स्वाती बचाराम कांबळे
तृतीय वर्ष कला

माझा स. प. तील प्रवास

बाबासाहेब यशवंत निकाळजे (तृतीय वर्ष कला)

माझ्या शिक्षणाचा प्रवास तसा माझ्या जीवनाला कलाटणी देणारा ठरला. यामध्ये प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण गावातच पूर्ण केलं. दहावीनंतर शिक्षणाचा खरा प्रवास सुरू झाला तो संघर्षानुसार... दहावीनंतर आय.टी.आय.चा एक वर्षाचा कोर्स पूर्ण केला. तो मोठ्या भावाची इच्छा पूर्ण करण्यासाठी पण. त्यानंतर स्वतःची इच्छा पूर्ण व्हावी यासाठी पॉलिटेक्निक द्वितीय वर्षाला प्रवेश मिळाला. पण परिस्थितीमुळे मला फक्त पाच दिवस पॉलिटेक्निकचे अनुभवता आले. ते सोडलं आणि अकरावी विज्ञान माजलगाव महाविद्यालय येथे पूर्ण केले. त्यानंतर भावाची परिस्थिती पाहून- बारावीला कला शाखेला प्रवेश घेतला. बारावीत अभ्यास केला तो पण ----- तो असा. गावातून तालुक्याच्या म्हणजेच माजलगाव महाविद्यालयाला सकाळी सात वाजताची बस असायची. या बसने मला तीन वेळचा डबा येत असे. तो मी न्याहारी आणि दोन वेळाचे जेवण म्हणून घेत असे. बारावी पूर्ण केली. तालुक्यातून दुसरा आलो. भावाच्या आनंदाला पारावारच उरला नाही. त्याची छाती चार इंच फुगत होती.

पण मी पाहिलेले बालपणाचे स्वप्न आता पूर्णत्वास येणार होते. अधिकारी व्हायचे आहे यासाठी पुण्याला शिकायचे आणि स्वतःला लवकरात लवकर समाज सेवेला वाहून घ्यायचे होते. पण नियतीला माझ्याबद्दल कदाचित हे मान्य नव्हते. भावाने लगेच डी.एड.ला प्रवेश घेण्यास भाग पाडले. इच्छा नसतानादेखील डी.एड.चं शिक्षण पूर्ण केलं. तिथे पण दुसरे येण्याची मजल मारली. याच काळात इतरांना अशक्य असणारी परीक्षा मी फक्त चार दिवस अभ्यास करून पास झालो. IBPS बँकिंग आणि CTET केंद्रीय शिक्षक पात्रता परीक्षा... पण तिथे अपयश आलं.

आता मनाशी खूपगाठ बांधली. नियतीवर मात करायची होती. अधिकारी होण्यासाठी पुण्याचा प्रवास केला. पदवीचे शिक्षण पूर्ण करण्यासाठी फक्त महाविद्यालय म्हणून महाविद्यालयाची निवड केली. कला शाखेला प्रवेश घेतला. परत तोच प्रश्न निर्माण झाला. आता कसे शिकायचे...

पहिले वर्ष तसं चांगलं गेलं. कारण राहणे आणि खाणे हे सर्व माझे चुलत भाऊ करत होते. शैक्षणिक खर्च माझा पूर्ण 'कमवा-शिका'तून होत असे. तो एक रुपयाच्या निरमाच्या पुडीपासून बसच्या पासपर्यंत. 'कमवा-शिका' योजनेमुळे माझा आर्थिक प्रश्न

सुटला. याच कमवा-शिका योजनेतून माझ्या स्वतःच्या व्यक्तिमत्त्वाला घडवणाऱ्या व्यक्ती लाभल्या. प्रथम वर्षाला कमवा-शिकामध्ये ग्रंथालयात काम मिळाले. म्हणजे ज्ञानमंदिरातच. त्या ज्ञानमंदिरातील सर्वच व्यक्ती शिपाईकाकांपासून वरिष्ठांपर्यंत मी सर्वांचा 'बाबासाहेब' झालो. इतर मुलांपेक्षा मी सर्व कर्मचाऱ्यांचा खास झालो. मनाला बरं वाटायचं. अभ्यास हा ठरल्याप्रमाणे चालू होता. स्पर्धा परीक्षेच्या संदर्भात फक्त प्रश्नपत्रिकांचा अभ्यास केला. मन समाधानी होतं. पण काही कारणास्तव दुसऱ्या वर्षाला चुलत भावापासून वेगळे होणार होतो.

दुसऱ्या वर्षापासून माझ्या खऱ्या कसोटीचा प्रवास सुरू झाला. दुसऱ्या वर्षाला प्रवेश घ्यायचा आहे, राहण्याची नवीन व्यवस्था करायची आहे असे प्रश्न उभे राहिले. आता पैसा कसा जमा करायचा. अशावेळी तेव्हा पहिल्या वर्षाच्या द्वितीय सत्रातील परीक्षा संपल्या की माझ्या अंगातील सेटिंगचा बिगारी जागा केला. सलग दोन महिने बिगारी काम करून भावाच्या संसाराला हातभार लावत पुढील शिक्षणाची पुंजी जमा केली. दुसऱ्या वर्षाचा प्रवेश नक्की करून घेतला. त्याचबरोबर शुक्रवार पेठेतील 'मराठा वसतिगृह'त प्रवेश मिळाला. राहण्याचा प्रश्नदेखील सुटला. पण एक प्रश्न सुटणारा नव्हता; तो म्हणजे पोट्याचा. अशातच कमवा-शिकाच्या मानधनामध्ये वाढ झाली.

आता पगार हा २००० रुपये मिळू लागला. यामध्ये स्वतःचा खर्च अगदी तंतोतंत बसवला.

१) मेस - १००० (एका वेळेचे)

२) पुस्तके - ३००

३) इतर - ७०० (चहा, नाष्टा, जनरल खर्च)

एकूण २०००/-

मनाशी एक गाठ बांधली की आपली अन्नाची भूक नसून ती ज्ञानाची आहे. दिवसामागून दिवस जात होते. पैशाची नेहमी चणचण असे. श्रीमंत मुलांच्या भाषेत ज्याला पॉकेटमनी तो दहा हजारात न येता पाचशे-सहाशे रुपयात यायचा तर कधी येत नसायचा. या काळात मनाला खूप अवघड वाटायचं. पण जगात मला जाणून घेणारे, शिक्षणाबद्दल आस्था असणारे काहीजण भेटले. त्यामध्ये स.प. महाविद्यालयात मी पाहिलेला पहिला जो

काळजात घर करून आहे तो आपल्याच महाविद्यालयाचा जालिंदर वामगन. माझा मित्र ज्याने मला प्रथम वर्षाच्या प्रवेशाला तीस रुपये देऊन त्याच्या अन् माझ्या दुनियादारीला सुरुवात केली आणि आजपर्यंत चालूच आहे. धन्यवाद जालिंदर.

समस्या निर्माण होत होत्या व त्यावर मात करण्याची ताकद देखील मिळत गेली. हीच ताकद मला माझ्या पोट्यातल्या तुटणाऱ्या आतड्यातून मिळत होती. ज्यावेळी एखादी समस्या निर्माण होत होती ती सुटत नसायची, त्यावेळी स.प. महाविद्यालयाच्या मैदानात जाऊन बसायचो. रात्री काळोखात स्वतःशीच बोलायचो... "जन्म घेतल्यापासून आजपर्यंत माझी जी दुरवस्था, फरफट झाली आणि तरी पण मी सर्वांपेक्षा श्रेष्ठ असायचो." नक्कीच माझ्यात काहीतरी खास आहे. ते मला जिवंत ठेवतंय. काही वेळेला तर फी भरण्याइतपत पैसे नसत, पण माणुसकी जपणाऱ्या व्यक्ती पुढे येत. यामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी नेरकर यांनी मदत करून माझे परीक्षा मूल्य भरले. धन्यवाद नेरकर सर. मी आपला ऋणी आहे. जसे जसे पदवीचे शिक्षण पूर्ण होत होते, तसा तसा प्रवास खडतर चालत होता. अभ्यासाचा वेगदेखील वाढला होता. मन समाधानी होतं. पण पोट्यातलं आतडं नव्हतं.

द्वितीय वर्षाला प्रवेश घेतला. पण अधिकारी होण्यासाठी जे लागतं तेच मिळवायचे होते. आता दर्जेदार पुस्तके हवी होती आणि पद्धतशीर अभ्यासासाठी निवांत जागा (अभ्यासिका). तिसऱ्या वर्षाला कमवा-शिकाला प्रवेश घेतला. यातून जे मानधन मिळणार होते याचे ऑडिट जरा वेगळ्या पद्धतीने करायचे ठरवले.

द्वितीय वर्ष तृतीय वर्ष

- १) मेस (एका वेळेचे) १०००/- १) मेस - बंद
- २) पुस्तके - ३००/- २) अभ्यासिका खासगी - ५००/-
- ३) इतर खर्च (चहा, नाष्टा, इतर) - ७००/- पुस्तके (स्पर्धा परीक्षा) - ८००/-
- ४) इतर (चहा, नाष्टा, इतर) - ७००/-

आता ठरलंच होतं अन्नाची व्याख्या बदलायची. ती ज्ञान म्हणून पाहू लागलो. कधी-कधी वाटायचं, आपला प्रवास किती मस्त आहे ना. आपण जिकणार. कारण इतरांना जे अशक्य वाटतं, ते आपण रोजच करतोय. अशातच वर्गामध्ये शिकताना मी ज्यांना माझ्या थोरला भाऊ मानतो असे भूगोलाचे प्राध्यापक गणेश ढवळे सर हे मला सतत प्रेरणा मिळेल अशी उदाहरणे देत. त्यांच्या उदाहरण - दाखल्यातून डोळ्यांतून अश्रूच्या धारा वाहत असतं. धन्यवाद ढवळे सर आपणाबद्दल लिहू तेवढे फारच कमी.

माझ्या स.प. महाविद्यालयातील जडणघडणीची दोन चाके राष्ट्रीय सेवा योजना ज्यामुळे मला माझ्यातील उणिवा समजल्या आणि त्या दूर करणारे रथावरील सारथी तसेच होते. प्राध्यापक कमलेश नेरकर सर. माझ्या स.प.तील जडणघडणीच्या रथाचे दुसरे चाक म्हणजे विद्यार्थी कल्याण मंडळार्ची कमवा-शिका योजना- ज्यामुळे माझा आर्थिक प्रश्न सुटला होता. या योजनेचे जे मला मार्गदर्शक म्हणून लाभले ते समन्वयक प्रा. रामदास कोळेकर सर, धन्यवाद. मी आपला ऋणी आहे.

स.प. महाविद्यालयातील प्रवास हा अविस्मरणीय आहे. कारण या प्रवासात मला घडवणारे प्राध्यापक, कर्मचारी वर्ग ते साधे शिपाई काका यांचे मार्गदर्शन वेळोवेळी मला मिळाले. या प्रवासात मी कधीच नकारात्मक गोष्टीला थारा दिला नाही. कारण समस्या निर्माण होतात. ती आपली परीक्षा पाहण्यासाठीच. फक्त त्यांना सामोरे कसे जायचे हे मी शिकलो. काही वेळा पहाडासारखा मी रडलो. स्वतःला दोष दिला. अशा वेळी माझ्या मनातलं वाक्य मला आठवतंय.

हा क्षणदेखील निघून जाईल.

This movement will go.

अजूनही

अजूनही असते तिच्यापाशी

नख्खर करजळ

माझ्या जळजळत्या डोळ्यांसाठी,

आणि चिमूटभर अंगारा

माझी असली-नसली इडापिडा टाळ्यासाठी.

मऊसूत गोधडीची हवीहवीशी ऊब

मला वेढून असते तिच्या आसपास,

आणि चाळीभ जागी करतो

तिच्या हातचा सखादा घास

तिच्यापाशी जाताना

सकेक वर्ष सालीसारखे गळत जाते अंगावरून

कोवळे आनंदवय

हसत हसत साबोरे येते दुरज

माझे तान्हेपण सुखरूप

तिच्या संरक्षक ओटीत,

प्रत्येक नव्या भेटीत, मनाच्या मिठीत

- शांता शेळके (अनोळख काव्यसंग्रह)

॥ भावपूर्ण श्रद्धांजली ॥

(हिंदी-जीवनी)

निदा फाज़ली

अमर मधुकर राठोड (एफ.वाय.बीएससी.)

**“अब खुशी है, ना कोई दर्द रुलाने वाला,
हमने अपना लिया हर रंग जमाने वाला ॥”**

कुछ इसी तरह की शायरी आज भी लोगों के दिलों में जिंदा है। कहते हैं, कागज-कलम से बड़ा कोई हथियार नहीं। इसमें वो ताकत है, जो हर रुख बदल सकती है।

अफसोस, कुछ दिन पहले अखबार में खबर पढ़ी- “उर्दू के मशहूर शायर निदा फाज़ली का ७८ साल की उम्र में हार्ट-अटैक से निधन।” दिन था ८ फरवरी २०१६, पढ़कर दुःख हुआ।

निदा फाज़ली हिंदी-उर्दू साहित्य जगत के प्रख्यात कवि, संवाद लेखक, शायर और गज़लकार हैं। आपका यह दोहा आज भी उतना ही महशूर है।

“दुनिया जिसे कहते हैं, जादू का खिलौना है।

मिल जाए तो मिट्टी है, खो जाए तो सोना है ॥”

इसी तरह आपकी लिखी हुई अनगिनत कविताएँ, गज़ल व अन्य साहित्य, आज भी साहित्य जगत में विराजमान है। आपका नाम हमेशा साहित्य जगत में गर्व के साथ लिया जाएगा।

आपका पूरा नाम मुक्तदा हसन निदा फाज़ली है। आपका जन्म १२ अक्टूबर १९३८ को दिल्ली के एक काश्मिरी परिवार में हुआ। आपका बचपन और युवावस्था ग्वालियर में गुजरी, जहाँ आपने अपनी पढ़ाई पूरी की। सन १९५७ में आप ग्वालियर से ग्रेजुएट हुए। आपने अंग्रेजी साहित्य का अध्ययन भी किया। आपके पिताजी भी प्रसिद्ध उर्दू कवि थे।

एक बार आप एक मंदिर से होकर गुजर रहे थे, तब आपने कुछ भजन गायकों को सूरदास का एक राग गाते हुए सुना। उस भजन में राधा, कृष्ण से अपने विरह का दुःख अपनी सहलियों को बता रही थी। भजन की इस काव्यात्मक सुंदरता से आप बहुत प्रभावित हुए और इसी वजह से आपने कविताएँ करनी शुरू कीं। आपने मीर और मिर्ज़ा ग़ालिब की कविता और शायरी का भी अध्ययन किया और अपनी भावनाओं को शब्दों द्वारा कविताओं में उतारा।

सन १९६४ में आप नौकरी की तलाश में मुंबई आए। यहाँ की भागदौड़ में आपको संभलने में जरा वक्त लगा। आपकी काव्यात्मक रचना और लिखने का अंदाज लोगों में बहुत प्रिय होने लगा। इसी कारण कुछ फिल्म निर्माता आपके साहित्य और

कविताओं की तरफ आकर्षित हुए। आपके साहित्य में हिंदी और उर्दू का अंदाज़ उन्हे बहुत पसंद आया। आपके इस हुनर को फिल्म जगत में विशेष प्रशंसा मिली। आपके लिखे हुए शब्दों को धुन मिली और वे गानों की शकल लेने लगे। आपके द्वारा लिये हुए कुछ गाने-

आ भी जा... (सूर), तू इस तरह से मेरी जिंदगी... (आप तो ऐसे ना थे), होशवालों को खबर क्या (सरफरोश), आज तक लोगों के दिलों में हैं। इन गानों की वजह से आपको विशेष ख्याति मिली। आपकी कविता, गज़लें, नज्में, दोहे लोगो में बहुत प्रिय होने लगे। आपको कमल अमरोही (फिल्म निर्माता) ने अपनी फिल्म में गाना लिखने का अवसर दिया और इन्हीं गानों से आपकी सफलता की शुरुआत हुई। आपने विभिन्न दूरदर्शन सीरियल के लिए शीर्षक गीत भी लिखे, जिनमें- “सैलाब”, “नीम का पेड़”, “जाने क्या बात हुई” और “ज्योति” आदि प्रमुख थे।

सन १९६९ में आपका पहला उर्दू कविता संग्रह प्रकाशित हुआ। आपने उर्दू, हिंदी और गुजराती में कुल २४ किताबें लिखी हैं। मध्य प्रदेश सरकार की ओर से “दीवारों के बीच” इस आत्मचरित्रात्मक उपन्यास के लिए आपको मीर तकी मीर पुरस्कार से भूषित किया गया। सन १९९८ में आपको “खोया हुआ सा कुछ” काव्यसंग्रह के लिए उर्दू का साहित्य अकादमी पुरस्कार भी मिला। २००३ में आपको “सूर” इस हिंदी सिनेमा के लिए उत्कृष्ट गीत लेखक का “स्टार स्क्रीन अवार्ड” भी मिला। “सूर” इस हिंदी फिल्म का गीत... आ भी जा... के लिए आपको “बॉलीवुड मूवी अवार्ड” भी मिला। इन सब में अहम... आपको २०१३ में भारत सरकार की ओर से “पद्मश्री” पुरस्कार से भी नवाजा गया।

आपकी कविता, आपके साहित्य में जिंदादिली थी। आपकी नज्में और गज़लें लोगों में सर्वाधिक प्रिय रहीं। आपके साहित्य को साहित्य जगत तथा फिल्म जगत में हर वक्त सराहा गया। “वो ज़हर देकर मारता तो सबकी नज़र में आ जाता ऐ दोस्त... अंदाज-ए-कत्ल तो देखो, मुहब्बत करके छोड़ दिया ॥” आपकी इसी तरह की शायरी साहित्य जगत में अजर-अमर है।

भारत माता

तेरे लिस मैंने सीने पर गोली खाई ।
पर सक कदम भी फौज-स-दुश्मन न आगे बढ़ पाई ॥
जीत सरपर मेरी चढ़ाओ माँ ।
अब तो अपनी गोद में मुझे सुलाओ माँ ॥१॥
हिमालय की धवल गिरी पर मैंने
तिरंगा लहराया माँ ।
दस-दस को मेरी बंदूक ने लुढ़काया माँ ॥
हौसला और भी मेरा बढ़ाओ माँ ।
अब तो अपनी गोद में मुझे सुलाओ माँ ॥१॥
देखा था मैंने जब उनकी सेना आई थी ।
हजार टैंक और मिसाइल भी साथ लाई थी ॥
फिर अब भी वो वापस क्यों लौट आई माँ ।
काश्गिल में तो मैंने उनको धूल चटाई माँ ॥
मानवता का सक पाठ तो उनको पढ़ाओ माँ ॥२॥
याद है माँ, अंग्रजों की नींद उस वक्त उड़ी थी ।
जब झाँसी मेरी हाथ में तलवार लिस खड़ी थी ॥
याद मंगल की मुझे सक छार दिलाओ माँ ।
अब तो अपनी गोद में मुझे सुलाओ माँ ॥३॥
माटी अपनी सोने से सुंदर ।
वीरों का खून है अनाज के दाने-दाने के अंदर ॥
उन दानों की रोटी मुझे खिलाओ माँ ।
अब तो अपनी गोद में मुझे सुलाओ माँ ॥४॥
अरे हमें भी तो सक दिन जाना है ।
पर, हमें तो भारत माँ के लिस मरना है ॥
मेरे कफन पर तिरंगा फैलाओ माँ ।
और मत तडपाओ, अब तो अपनी गोद में सुलाओ माँ ॥५॥

कवी - लहु राठोड (एस. वाय. बी. ए)

हौसला

हौसला जो तुझमें है, उसको ना बरबाद कर ।
हैं लक़िरें हथेलियों पर उनको तू आबाद कर ।
इस कदर तू हो खड़ा, पर्वत सा गुमान कर ।
रोक सके ना तुझे कोई तूफ़ान बनके वाद कर ।
जो चाहता है वो पासगा, कोशिशें फिर हारा कर ।
पग पग चलता जा, बढ़ता जा, मजिल को तू पार कर ।
सूरज की भाँति किरणों से, इस जहाँ को रोशन कर ।
हौसला जो तुझमें है, उसको ना बरबाद कर ॥

- अमर मधुकर राठोड (एफ.वाय.बीएससी.)

जालियाँवाला बाग हत्याकांड

वह वक्त था पराधीनता का
अंग्रेजों के पड़वंत्रों का
हमारे ही देश में हम हो गए थे परास
न जाने कितने जुल्म तुमने हम पर थे बरस
गुलामी की आग में हम जलते जा रहे थे
दर्द के आसुँओं में बहते जा रहे थे
लेकिन बस हमने ठान जरूर ली थी
चाहे प्राण चले जाए हमने कसम खा ली थी
सर कटा लेंगे, लेकिन नहीं झुकसँगे
इस आज़ादी की लड़ाई में हम कभयाब बनके रहेंगे
१३ अप्रैल १९१९ को बुलाई हमने सभा
जालियाँवाला बाग में हजारों लोग हुए जमा
आदमी ही नहीं बल्कि बीवी-बच्चे भी इसमें शामिल हुए
सब लोग देश की खातिर इसमें हज़िर हुए
खून के आँसू रोना इसे ही कहते हैं दोस्तो
देश के लिस बलिदान इसे ही कहते हैं दोस्तो
भारत माता है वो हमारी
इसके लिस जान दी हमें कोई गम नहीं
अरे बलिदान देने वालों की
हमारे देश में कोई कमी नहीं
चाहे कितने भी हथियार लेके आओ
हमारा सीना हमेशा झेलने के लिस तैयार रहेगा
खून की होली खेलने के लिस
झुंड का झुंड मर भिटेगा

- राजलक्ष्मी प्रभाकर शिंदे
(एफ.वाय.बीएससी.)

पैगाम.....

स मेरे दोस्त...मेरा यह पैगाम उन लोगों तक पहुँचा देना।
'गर मिले मेरी माँ, तो जलता दिया बुझा देना ।
कहना-अब इंतज़ार ना करे, गर्व से आसुँओं को सीने में दफन
कर देना ॥
'गर मिले मेरे पिताजी, तो लाठी उनकी गिरा देना ।
कहना- अब बुढ़ापे का सहारा नहीं, किसी भी उम्मीद में मत
जीना ॥
'गर मिले मेरी मुहब्बत तो थोड़ी हमदर्दी उसे भी जता देना ।

कहना- माये से अब सिंदुर हटा दे, मुमकीन नहीं लौटकर आना ॥

'गर मिले मेरा भाई, तो कसके उसे सीने से लगा लेना ।

कहना- यही तक सफर था मेरा, अब आगे उसे है करती पार करना ॥

'गर मिले मेरी बहन, तो मुझाया फूल उसे दिखा देना ।

मायूस हो वो जब छात्री के दिन, तुम कलाई अपनी आगे बढ़ा देना ॥

'गर मिल सकरे मेरी नन्ही जानों से.....तो गोद में उन्हें उठा लेना ।

खिलौनों को छुपाकर कहीं, उन्हें बेखोफ जीने का सबक देना ॥

'गर मिल सकरे उन अजीब दोस्तों से.....तो आँखों से आँसू गिरा देना ।

पूछे मेरा पता वो, तो आसमान की तरफ इशारा कर देना ॥

कहना- मैंने एक सहसा न मँगा है.....बस मेरे परिवार का खयाल रखना ॥

स मेरे दोस्त.....मेरा यह पैगाम उन लोगों तक पहुँचा देना ॥

- अमर मधुकर राठोड (एफ.वाय.बीएससी.)

सुलगती सच्चाई....

सरहद पे कोई है खड़ा, ताने सीना है लड़ रहा ।

देकर कुर्बानी जान की देशभक्ति है निभा रहा ।

उस मौत को शहीद कहा जिसने गोलियों का वार सहा ।

क्यों हम उन्हें अक्सर याद करते नहीं,

जब तक किसी धमाके की धुन कानों में पड़ती नहीं ।

कुछ कर्ज हमारा भी है,

देशभक्ति को सिर्फ उनपर सौंपा नहीं जाता ।

पर अफसोस,

१५ अगस्त और २६ जनवरी के अलावा उन्हें याद भी किया नहीं जाता।

क्यों नष्ट कर रहे हैं हम आज उसी को?

जिसकी बदौलत इस संसार में आस ।

उस इंसानी मूरत में,

न जाने कितने रूप हैं समास ।

माँ, बहन, पत्नी और बेटी

जिसका नोल कोई न कर पास ।

फिर क्यों??

अहम हो गया चिराग वंश का.....और

बेटी घुट-घुट के अंदर ही मर जास ॥

अगर सच में हम इंसान हैं.....

तो क्यों होती है अनहोनी बलात्कार की?

सुरक्षित नहीं औरत-जात जहाँ, फिर वो इंसानियत कैसी?

देश के इस पेड़ पे धर्मों के फूल अनेक हैं ।

पता है सब बिखर रहे हैं, पर जड़ें सबकी एक हैं ।

कहते हैं हम अक्सर कि हम सब भाई हैं ।

छिड़ जाती है जंग कभी, दुश्मनी की परछाई है ।

अनेकता में एकता का पाठ है पढ़ाया जाता

फिर क्यों धर्मों की जंग में भाईचारा है खो जाता ।

कोई सुरक्षित नहीं यहाँ, कोई देश छोड़ना चाहता है ।

अगर सच में देश सहिष्णु है, तो फिर क्यों ये मकाम आता है ॥

है गोद में जिनके बचपन बीता, जिनकी परवरिश ने सँवारी जानी ।

आज भटक रहे हैं वो दरबंद, उतरती उग्र की ये कहानी ।

माँ-बाप कोई चीज नहीं, जिसका इस्तेमाल या ज़रूरत हो ।

वो रूप है भगवान का, जिसकी सिर्फ इबादत हो ।

दिन रात मेहनत कर, हमें पढ-लिखाकर है बड़ा बनाया।

और उनके जीवन के अंत को हमने वृद्धाश्रम में है सजाया।

न उन्हें दौलत चाहिये, बस थोड़ी खुशी और प्यार का नज़ारा ।

पर इंसान का बदलता स्वभाव न बन पाया तिनके-सा सहारा ॥

- अमर मधुकर राठोड

(एफ.वाय.बीएससी.)

आखरी पुकार.....

माँ, मेरी जिंदगी में बड़ी आस थी ।

कुछ कर दिखाने की इच्छा खास थी ।

लेकिन कभी कभी वक्त ऐसा भी आता है ।

पूरी जिंदगी को जैसे बहाता चला जाता है ।

गुलाब के कली-सी खिल रही थी मैं ।

आपकी गोद में झूल रही थी मैं ।

स्त्री होने का फकर था मुझे ।

लेकिन आज क्यों हैं सब कलियाँ मुड़झीं ।
 माफ करना मुझे आपकी गोद सूनी करके जा रही हूँ ।
 इस जिंदगी को अलविदा कहने जा रही हूँ ।
 न जाने ऐसा क्यों होता है ।
 धब्बा लड़करी पर ही क्यों लगता है ।
 आखिर क्या गुनाह किया था मैंने ।
 बस इस धरती की खुशियों को चाह था मैंने ।
 भैया की कलाई अब सूनी रह जासगी
 तिलक माये पर करने को रुह मेरी भी तरस जासगी
 पापा की तो बड़ी शान थी मैं ।
 उनके ताज का तो मान थी मैं ।
 उनके ताज को धक्का देते हुए नहीं मैं देख सकती
 'माँ' आपकी आँखों का पानी नहीं मैं रोक सकती
 माँ ये सारे लोग आप पर चिल्लाएँगे
 मुझे आजादी देने का इल्जाम आप पर लगाएँगे ।
 माँ सब सह लेना, लेकिन ये मत कहना ।
 अगले जन्म मोहे छिटिया न देना ।

- राजलक्ष्मी प्रभाकर शिंदे
 (एफ.वाय.बीएससी.)

शेरो-शायरी

कितना भी जी लें खुशी से सामने आपके
 हररोज कहीं न कहीं घुट-घुट कर हम मरते हैं
 हजाएँ बाए क्यों न करो इन्कार हमें
 पर हम आपसे ही मोहब्बत करते हैं ।
 हम तो ठहरे आम इन्सान
 आपके सहसास ने पागल बना दिया
 उठाई थी कलम इक कवि की हैसियत से हमने
 आपके खयालों ने शायर हमें बना दिया ।
 हर पल हर घड़ी इक तगहाई-सी लगती है
 आपसे की गई हर वो बात अब कहानी-सी लगती है
 जाने क्यों सहा नहीं जाता आपसे फासला कुछ पलों का
 अब तो इक दिन की भी दूरी सालों जैसी लगती है ।
 आपकी हर अदा के मोहताज हम हो गए
 आपके खातिर कभी सरताज तो कभी गुलाम हम हो गए

जिसे फकीर ही बनाकर लायी थी किस्मत इस दुनिया
 में
 आपके मिलने से हम नवाब हो गए ।
 कलम भी हमारी थम-सी गई है
 सोच हमारी रुक-सी गई है
 सच में हमारा शायरी से मन ही उठ रहा है
 जब से आपने हमें नजर आना बंद कर दिया है ।

- सागर जगताप (तृतीय वर्ष कला)

ऐ इन्सान

जा जा उड़ जा रे तू
 अपनी धुंधली चाहों में
 तोड़ दे सारी जंजीरें
 इन्सान की मुश्किलों की ॥१॥
 खो जा कहीं तू
 अपनी मजिलों के सपनों में,
 पाए कर ले हर मुकाम तू
 जान भर के अपनी चाहों में ॥२॥
 तेरी इन चाहों पर
 सारी दुनिया आ चले
 अपनी चाह बनाने में
 पत्थरों की चाहें भूलें ॥३॥
 इन पत्थरीली चाहों पर,
 तू फूल बिछा देना
 दुनिया को लगे ऐसा
 हर पत्थर ही फूल होना ॥४॥
 इन्सान की इन्सानियत को
 तू सक पहचान देना,
 दुनिया तरसे तेरी इन
 इन्सानियत को पा लेना ॥५॥
 ये इन्सान तुझ में है हिम्मत
 तू बस जा सेसी मूरत में,
 दुनिया देखें तुम्हें
 अपनी खोई हुई सूरत में ॥६॥

- स्वामी नुरंदया संगया (तृतीय वर्ष कला)

Astrosat – An Indian Observation In Space

Harsha Kulkarni T.Y.B.Sc. (Physics)

ASTROSAT is India's first dedicated multi-wavelength astronomy mission, aimed at studying distant celestial objects. It was launched on a PSLV- C30 on 28th September 2015 from Satish Dhawan Space Centre, Shriharikota. The expected operating life time of the satellite will be more than 5 years. One of the unique features of ASTROSAT mission is that it enables the simultaneous multi-wave length observations covering spectral bands from Radio, IR, UV, optical and X-ray wavebands at the same time. This mission is the 1st one to be operated as a space observatory by ISRO. Along with ISRO, Inter University centre for Astronomy and Astrophysics (IUCAA), Tata Institute of Fundamental Research (TIFR), Indian Institute of Astronomy (IIA), Raman Research Institute (RRI) have also contributed to this mission.

On board, ASTROSAT have 6 astronomy payloads for simultaneous multi-wavelength astronomy. They are-

- 1) Large Area X-ray Proportional Counter (LAXPC)
- 2) Scanning Sky Monitor (SSM)
- 3) UV Imaging Telescope (UVIT)
- 4) Soft X-ray Telescope (SXT)
- 5) Cadmium Zinc Telluride Imager (CZTI)
- 6) Charged Particle Imager (CPM)

The scientific objectives of ASTROSAT mission are-

- 1) To understand high energy in binary star system containing neutron stars and black holes.
- 2) Estimate magnetic fields of neutron stars.
- 3) Study star birth regions and high energy process in star systems lying beyond our galaxy.
- 4) Detect new bright x-ray sources in the sky.
- 5) Perform a limited deep field survey of the universe in the UV region.

The scientific science data gathered by these payloads of ASTROSAT are telemeter to the ground station at mox. The data is then processed, achieved and distributed by Indian Space Science Data Centre (ISSDC) located at Byalalu near Bangalore.

The study of the celestial phenomenon can be done as well. Several observatories across the globe have powerful telescopes that can 'see' what is happening deep inside the universe. India too have four observations. Still there are merits in having

a space observatory. The atmosphere around the earth interferes with the signals from space and changes their characteristics. A space observatory on the other hand receives pure signal. Till date only The United States, European Space Agency, Japan and Russia have such observatories in space. Now we can proudly say that we are among the few countries in the world that have their own space observatory.

ASTROSAT has placed India among the countries that have space borne observatory. ASTROSAT has opened a new chapter in Indian space astronomy. We no longer have to be dependent on other countries data for research. It is more exciting to think that with ASTROSAT, ISRO is just getting started, not finished.

Illusion called life

Some joy, they said,
in her peaceful smile as she waved,
Like a nymph in the first guess,
Or was she a heartbroken mistress?

Some sweetness, they pray,
in his voice of friendly indulgence,
reminding of a summer in May,
or was it a masqueraded abstinence?

Some glory, they bravely cheered,
for his sacrifice in the war they feared,
An unfathomable chivalry,
Or was it a choice out of misery?

Some silence, they assert,
of the tulip on the grave in the dirt,
A sad passing over,
or was it an assassinated clamour?

Some noise they say
Of the river rushing to meet the sea,
gurgling laughter of reunion,
or was it a cry of reluctant submission?

Vulnerability best if veiled,
Leaping emotions safest when caged,
Hiding, flaking and altering you live,
in an illusion you make yourself believe in.

- Sanika Khairnar (FYBA)

Joliet (Story)

Sharwaree Joshi (FYBA)

She climbed on top of the man, sitting on his belly and flopped up and down. Giggling at the motion she put the sticky red knife to the side and held up her small hands into the air.

"Twinkle twinkle litter star..." she began, closing her hands and opening them as she sang. She felt something wet fall on her face and paused to see what it was. She wiped a hand across her cheek and held it in front of her, examining the wet, liquid substance. It was blood. "OOPS," she giggled again as she continued singing and bouncing on the now dead man, "... how I wonder what you are."

She jumped off of the man, picking up the knife turning around to look at his face. She felt satisfied at the emotions she saw there- fear and a hint for horror. "Up above the world so high..."

"... like a diamond in the sky." She pulled the diamond ring from the man's finger and slipped it onto her own finger examining it.

"Looks pretty", she said with a giggle and walked out of the shop still singing.

"Twinkle, twinkle little..."

The sound of the door shutting close was a clear indicator that she was gone. There were bloody footsteps. Just one set. They seemed to be going out of the shop, not coming in, which was weird since the killer had to have entered the shop at some point or the other. But that wasn't the weirdest or the most concerning thing about the case, it was the fact that those footsteps seemed to be too small to be an adult's or even a teenager's.

A baby would've been his first guess if someone had asked him to identify the killer by his/her footsteps or a toddler. But neither of them could've even walked out of the shop let alone have committed a murder in cold blood. So who could have footsteps as tiny as these and be capable of such a brutal killing?

"Shaw, you better come check this out," a voice called out to him.

The detective looked up, the urgent tone of the voice grabbing his attention. "What is it, crew?" He asked as he walked over and crouched down next to the forensic expert, who had been sweeping the whole place for clues. She had allowed the

detective to take a look at the body and draw his own conclusions after she had gathered all the information that she possibly could have from it. So now she had been busy scanning through columns of old, antique valuables while the detective had been trying to gather his own clues from the body.

Crew just wordlessly pointed her finger in a particular direction and Shaw looked over at what she was trying to show him. It was an old, rectangular, wooden box which seemed to have writing engroved on it. Fortunately, the writing was in English and not a foreign language so it was easy enough to read.

The box had fallen from its place on the shelf and was now sprawled onto the ground, completely empty of its contents. The box was with the writing side up so they didn't have to turn it over or even touch it to see what it said which was good because Shaw did not really want to get his hands dirty.

He read the words out loud and clear, "Joliet - the doll with a haunting curse."

Unbreakably Breakable

*The flair of mortal gaiety, and endless battle.
Like a deer majestically exalting his head high
against the vast expanse, of myriad oranges hues
looming upright*

*Alike I say, "I am unbreakable".
Albeit, breaks into pieces of glass.
The rags of bruised cloth of life, So pale.
The tears of flame wells up to its brim.
The volcano of unquenchable blazing,
victory pours
out as a deer panting towards waters
Melts me into a new epitome of molten charm.*

*Stumbling upon the thorns of this treacherous
world,
like a deer still I fall to rise to battle the lucifer.
Waiting to drift towards the pinnacle of
quintessence.*

- Sneha Thomas Varghese (S.Y.B.A.)

Follow Your Dream

Shreya P. Dive (FYBA)

The woods are lovely, dark and deep,
But I have promises to keep,
And miles to go before I sleep,
And miles to go before I sleep,
- Robert Frost

Passing the HSC opens a wide door to our success and also to our dreams. Now we are at the doorsteps of having the liberty, to choose our subjects, which we always have loved and adored. We all wish to seek the education in the field we wish to be in or the field which we love.

But as far as social pressures are concerned, people just become reluctant to the fact that every person is a born creator. An act that comes out of creation enhances the beauty of the world- a song, a painting or a piece of writing. When a creative person leaves the world, he leaves a better world behind him.

It is the social pressures, which enforce wrong beliefs on the upcoming talents and compel them to follow the monotonous path which eventually leads to creating machines. And that's when our paths towards satisfaction and creativity seem no longer visible.

But remember what are we? We are humans, not machines and monotonous jobs are done by machines in far more better way than what we can do. Leave these jobs for machines. Lets follow the way our heart takes up. Eyes provide sight, but heart provides the way.

In this business minded and money-making era fame has become the measure of success. You may have money, prestige, fame and the world at your feet, but wait a second and think, of what use are these all, when you have lost your own self? We are losing our identities as humans. Life is all about creativity and money is the most uncreative thing of all. We need to take out sometime and look out to that special thing, that special talent which distinguishes us from other species. Dream leads towards creativity and creativity towards satisfaction. Success is a measure as decided by other, but satisfaction is a measure as decided by you.

Let's stop living a mechanical and materialistic life, take a step away from the empirical world and more towards our own spiritual world, where lay

satisfaction, creativity and above all our own happiness.

There is a certain talent hidden in all and very few people are gifted with the skill to recognize their passion at an young age. Great thinkers always say, if you wish to achieve something you ought to pay a cost for it, may it be a small or large. The love for our desired careers is sure to provide all the strength that is needed for everything.

Following your heart or dream is not an easy task. But beware, because if you don't work on your dream then someone else will hire you to build theirs. So lets go, break through, make your life as large as possible. Just, follow your dream...

Reverie to Reality

*Reach out to that half-dreamed fantasy,
Ignite a fire beside it,
So its shadow may dance
In the darkness, in the twilight*

*For even start shine on
When drawn in grayscale,
One's light reaching the others
Through infinite blackness.*

*Ignite a fire beside that dream,
So its light may illuminate
Other dreams in its path,
Breaking away walls with its blaze.*

*Let those inhibitions fall away
Like autumn leaves,
Painting another vivid dream
Upon newly opened horizons.*

*With spring infused in the blood,
Let fear fade in the autumn of tomorrow.
Build a kingdom with no walls,
Devoid of empty echoes.*

Build every moment

- Ashka Naik (S.Y.B.A)

Naturkatastrophen

*Es gab aut einem Bert einen Ort
Da war ein kleines Dorf
Es war sehr schön und einzigartig
Aber wegen Erdrutsch wurde alles zerstört*

*Es gab einen Ort in einem Tal
Da gab es eine kleine Stadt
Da war alles sehr warm und es gab keinen Winter
Aber wegen Schuttstiröme ging alles runter*

*Es gab eine Metropole
Freundlich und nett waren die Leute
Aber eines Tages, wegen Erdbeben
Wurden alle Gebäude und alles vernichtet*

*Der mensch hat sich bis jetzt viel entwickelt
Aber das Rätsel der Naturkatastrophen nicht
enträtselt*

- **Rumani Varunjikar**, TYBA, German Special

Mein Schatz

*Oh mein Schatz ! Wie verließt du mich,
Wie lebe ich nun ohne dich.
jetzt wird meine Welt ganz ruhig und leer,
Ich bin null, da bist du hier nicht mehr,
Meine Augen werden tief und rot,
Alleinsein ist wie immer ein Tod.
Du weißt das schon, wie liebe ich dich,
Und wie liebst du mich.
Trotzdem gingst du weit,
Und vergißt du mich zurzeit,
Ich liebe dich mit warmem Blut,
So, du bist meine Freude und mein Mut.
Die Liebesluft, nach der ich mich sehne,
Von der ich nun immer träume.
Du sagst, sei ewig glücklich,
Aber du denkst, ich sei ohne dich fröhlich.*

- **Vaishnavi Anil Gavali**, SYBA, German Special

Heimat

*Vermissen die Frauen die Heimat,
Nach der Heirat
Heimat bedeutet das Gefüht der Geborgenheit,
Der Warme und viel Sicherheit
Heimat bedeutet das Gebäude der Schule,
Da het man Kindheits-Gefühle.
Heimat bedeutet unsere Identität,,
Da machen wir Freiheitsaktivität.
Heimat bedeutet unsere Wohnung,
Da trägt mah traditionelle Kieidung.
Heimat bedeutet liebende Tante,
Da leben unsere viele Verwandte.
Heimat bedeutet Errinerung,
Die unerwünschte Wanderung.*

- **Kiran S. Jadhav**, SYBA, German Special

Erstaunliches Leben

*Sie haben in der Prüfung "Sehr gut" Note,
Aber im Leben machen Sie auch schlechte Schrittee.
Sie denken nicht an die Schuld in threm Leben,
Menschen kommen, erwarten und dann ihrem
trachten.
Gte Tage bringen Ihnen Freude,
Aber schlechte bringen Erfahrungen.
Beide sind wichtig im Leben,
Alles ist Gottes Segen.
Wie Sie noch einmal jeden neuen Tag in ihrem Leben
beginnen,
Sollen Sie glauben, dass iltre Probleme kommen und
gehen.,
Fraunde, Eltern werden immer bei lhnen bleiben,
Um lhnen den wichtigen, richtigen Weg zu zeigen.
Wenn Sie Lust, Kraft an Ihrem Zweck haben,
Dann können Sie falsche Wege selbst vermeiden.
Wenn Sie die Chance an dem Tag wahrnehmen,
Dann können Sie falsche Wege selbst vermeiden.
Wenn sie die Chance an dem Tag wahrnehmen,
Dann können Sie sie ausnutzen,
Um den Tag zum Schönsten zu machen.
Das Gestern ist schon fort,
Das Morgen ist noch nicht da.
Das Leben ist zu kurz,
Jeder Tag vergeht schnell,
Erleben Sie ihn einmal voll.*

- **Vaishnavi Anil Gavali**, SYBA, German Special

महाविद्यालय एका दृष्टिक्षेपात

कार्यालयीन अहवाल

वरिष्ठ महाविद्यालय

वरिष्ठ महाविद्यालय	विद्यार्थी संख्या	उत्तीर्ण विद्यार्थी संख्या	टक्केवारी
F.Y.B.A.	459	358	77.99%
S.Y./T.Y.B.A.(2008)	388	301	77.57%
S.Y./T.Y.B.A.(2013)	353	318	90.08%
F.Y.B.COM.	676	500	73.96%
S.Y./T.Y.B.COM.(2008)	528	400	75.75%
S.Y./T.Y.B.COM.(2013)	455	383	84.17%
F.Y.B.SC.	787	512	65.05%
S.Y./T.Y.B.SC.(2008)	468	268	57.26%
S.Y./T.Y.B.SC.(2013)	265	236	89.05%
F.Y.B.SC.(COMP-SCI)	135	96	71.11%
S.Y./T.Y.B.SC. (COMP-SCI).(2008)	76	36	47.36%
S.Y./T.Y.B.SC. (COMP-SCI)(2013)	76	63	82.89%
F.Y.B.B.A.	98	83	84.69%
S.Y./T.Y.B.B.A.(2008)	34	29	85.29%
S.Y./T.Y.B.B.A.(2013)	33	22	66.66%
M.COM.(VII)	104	80	76.92%
M.A.ALL SUB.(I/II)	177	158	89.260/0
M.SC.(COMP-SCI)VII	110	91	82.720/0
M.SC.ALL SUB.(VII)	282	203	71.98%

कनिष्ठ महाविद्यालय इ. ११ वी, १२ वी

२०१५-१६ विद्यार्थी संख्या

वर्ग	कलाशाखा	विज्ञान	वाणिज्य
प्रथम वर्ष	२३८	८३९	४७८
द्वितीय वर्ष	२१७	६७५	४३०
एकूण संख्या -	२८७७		

निकाल २०१४-१५

११ वी कला	-	८८.३६%
११ वी वाणिज्य	-	९३.५९%
११ वी विज्ञान	-	९२.९३%
१२ वी कलाशाखा	-	८९.०७%
१२ वी वाणिज्य	-	९४.००%
१२ वी विज्ञान	-	८९.०३%

XII th Merit (List of the College - March 2015)

Arts

No.	Name of Student	Marks Obtained	Percentage
-----	-----------------	----------------	------------

1.	Abhyankar Sanika Anand	604	92.92%
2.	Deshpande Mukta Raji	598	92%
3.	Deshpande Shivani Vinayak	292	91.08%

XII th Science March 2015

No. Name of Student

1.	Sane Siddharth Nitin	608	93.53%
2.	Chasmai Hazefa Ebrahim	603	92.76%
3.	Joshi Ajay Shridhar	597	91.84%

XII th Commerce March 2014

No. Name of Student

1.	Sandbhor Resham Bhaskar	585	90%
2.	Balel Rama Mahesh	580	89.23%
3.	Godbole Devashree Sandeep	579	89.07%

Students who scored out of marks

Subjectwise Meritlist

Science

Chasmai Huzefa Ebrahim - Maths (Sci.)	100/100
Kulkarni Duhita Nitin - Maths (Sci.)	100/100

Vocational

Joshi Ajay Shridhar - Comp. Sci.	200/200
----------------------------------	---------

Commerce

Godbole Devashri Sandeep - BK (Comm.)	100/100
Paygude Manasi Manoj - BK (Commerce)	100/100

Arts

Abhyankar Sanika Anand - Sanskrit (Arts)	100/100
Abhyankar Sanika Anand - Logic (Arts)	100/100
Deshpande Mukta Rajiv - Logic (Arts)	100/100
Mayekar Triveni Onil - Logic (Arts)	100/100
Bhohale Prachi Ravindra - Logic (Arts)	100/100

कार्यालयीन माहिती

प्रशासकीय अधिकारी

१) डॉ. दिलीप नारायणदास शेट - प्राचार्य

उपप्राचार्य कला शाखा

१) डॉ. सोपान रामलाल शेंडे - दि. ३०.०९.२०१५ पर्यंत

२) डॉ. अशोक गणपत चासकर - दि. १.१०.२०१५ पासून

उपप्राचार्य शास्त्र शाखा

१) डॉ. अनुराधा विलास कुलकर्णी - दि. १५.२.२००६ पर्यंत

२) डॉ. अनिल विष्णू दुसाने - दि. १६.२.२०१५ पासून

उपप्राचार्य नियोजन व विकास

१) डॉ. विनायक माधव सोलापूरकर - दि. १.१०.२०१५ पासून

उपप्राचार्य वाणिज्य शाखा

१) डॉ. छाया दिलीप आबनावे - दि. ३१.१२.२०१५ पर्यंत

२) प्रा. अशोक काळूराम मोरवाल - दि. १.१.२०१६ पासून

विभागप्रमुख वरिष्ठ महाविद्यालय

१) डॉ. राजश्री विकास कशाळकर - दि. ३१.३.२०१६ पर्यंत

२) प्रा. रश्मी किरण सास्तूरकर - दि. १.४.२०१६ पासून

विद्यार्थी वसतिगृह

१) डॉ. राघव पंडित अष्टेकर - दि. ३१.३.२०१६ पर्यंत

२) डॉ. बाळासाहेब ज्ञानेश्वर घोडके - दि. १.४.२०१६ पासून

सेवानिवृत्त

वरिष्ठ महाविद्यालय

१) डॉ. राघव पंडितराव अष्टेकर - दि. ३१.३.२०१६

२) नीळकंठ अंबादास गुरव - दि. ३०.४.२०१५

३) डॉ. अनुराधा अशोक साठे - दि. ३१.५.२०१५

कार्यालय

१) श्री. विनोद एकनाथ कुलकर्णी - ३०.९.२०१५

सेवक

१) भागोजी कृष्ण हरेकर - दि. ३१.५.२०१५

निधन

१) प्रा. दशरथ नामदेव खुने - दि. १९.१.२०१६

शाला समिती शिक्षक प्रतिनिधी

१) श्रीमती अपर्णा नायडू - दि. २१.८.२०१५ पर्यंत

२) श्री. हेमंत पाकणीकर - दि. २२.८.२०१५ पासून

अभिनंदन

श्री. देवीदास पेंढ्यया मंचाळ : सन २०१६ मध्ये मध्यप्रदेश येथे झालेल्या १८व्या राष्ट्रीय बुद्धीबळ स्पर्धेत महाविद्यालयातील प्रयोगशाळा परिचर श्री. देविदास पेंढ्यया मंचाळ यांना तृतीय क्रमांक मिळाला आहे. महाविद्यालयातर्फे त्यांचे हार्दिक अभिनंदन !

उपप्राचार्य कनिष्ठ महाविद्यालय

श्रीमती मीना बर्वे

पर्यवेक्षक

१) श्रीमती हेमलता वाड (कला शाखा) - शासनमान्य

२) श्रीमती मंजिरी दात्ये (वाणिज्य शाखा)

३) श्री. हेमंत पाकणीकर (शास्त्र शाखा) दि. १ ऑक्टोबर २०१५ पासून

सेवानिवृत्त

१) श्री. शेषनारायण निघोजकर - दि. ३०.४.२०१५

२) श्री. अनिल भाऊराव भोसले - दि. ३०.९.२०१५

३) श्री. विनायक पांडुरंग जडे - दि. २९.२.२०१६

४) श्रीमती उमा नीलकंठ गुरव - दि. २९.२.२०१६

दिवंगत प्राध्यापकांना भावपूर्ण श्रद्धांजली

क. प्रा. श्री. दशरथ नामदेव खुने यांचा जन्म दि. १.६.२९५६ रोजी झाला. प्रा. खुने यांनी मानसशास्त्र विभागात सन १९९० ते २०१६ या कालावधीत सुमारे २७ वर्षे सहाय्यक प्राध्यापक म्हणून कार्य केले. विद्यार्थी व शिक्षक तसेच शिक्षकेतर सहकाऱ्यांमध्ये ते लोकप्रिय होते. महाविद्यालयाच्या विविध उपक्रमांत त्यांचा मोठा सहभाग होता. दि. १९.१.२०१६ रोजी त्यांचे दुःखद निधन झाले.

विषयप्रमुख (वरिष्ठ महाविद्यालय)

कला शाखा -

संस्कृत	: डॉ. भारती बालटे
मराठी	: डॉ. शशिकला कांबळे
हिंदी	: डॉ. पद्मजा घोरपडे
इंग्रजी	: डॉ. अशोक चासकर
जर्मन	: श्रीमती अनुराधा मोहिते
इतिहास	: डॉ. सोपान शेंडे
समाजशास्त्र	: डॉ. विद्या अवचट
राज्यशास्त्र	: श्री. सतीश धिवरे
अर्थशास्त्र	: श्री. अनिल वर्तक
मानसशास्त्र	: श्री. अरविंद काकुळते
तत्त्वज्ञान व तर्कशास्त्र	: डॉ. वैजयंती बेलसरे
शिक्षणशास्त्र	: डॉ. हेमलता मोरे
शारीरिक शिक्षण	: डॉ. राघव अष्टेकर (दि. २१.३.२०१६ पर्यंत)

विज्ञान शाखा -

भूगोल	: श्रीमती वीणा विश्वनाथ
वास्तवशास्त्र	: डॉ. निलेश वाघोलीकर
इलेक्ट्रॉनिक्स	: डॉ. कल्पना जोशी
रसायनशास्त्र	: श्रीमती डॉ. राजश्री कशाळकर (दि. ३१.३.२०१६ पर्यंत)

प्रा. रश्मी सास्तूरकर
(दि. १.४.२०१६ पासून)

गणित	: डॉ. विनायक सोलापूरकर
संख्याशास्त्र	: श्रीमती मीनल सावळे
वनस्पतिशास्त्र	: डॉ. म. वा. पाताळे
प्राणिशास्त्र	: डॉ. सविता दातार
संगणकशास्त्र	: श्रीमती मधुवंती तेजे
पर्यावरणशास्त्र	: श्रीमती मीना रणपिसे

वाणिज्य शाखा -

बिझिनेस प्रॅक्टिस	: डॉ. सरोज हिरेमठ
कॉस्टिंग	: श्री. अशोक मोरवाल
अकॉउन्सी	: श्री. शाम थोरात
मार्केटिंग	: डॉ. छाया आबनावे (दि. ३१.१२.२०१५ पर्यंत) डॉ. सरोज हिरेमठ (दि. १.१.१६ पासून)

व्यावसायिक कायदा व करव्यवस्था : श्री. अशोक मोरवाल

बिझिनेस अॅडमिनिस्ट्रेशन	: श्री. शाम थोरात
गणित व संख्याशास्त्र	: डॉ. शालिनी टेके
बिझिनेस इकॉनॉमिक्स बँकिंग	: श्री. रामदास गादगे
बी.बी.ए.	: श्री. अशोक मोरवाल
ग्रंथालय	: श्रीमती प्रतिभा साखरे

विषयप्रमुख (कनिष्ठ महाविद्यालय)

कलाशाखा -

संस्कृत	: डॉ. ज्योत्सना खरे
हिंदी	: श्री. शरद तांदळे
इंग्रजी	: श्रीमती त्रिशिला गायकवाड
जर्मन	: श्रीमती वैशाली दाबके
इतिहास	: श्री. राहुल मेश्राम
भूगोल	: श्रीमती कांचन शेडे
अर्थशास्त्र	: श्री. र. द. नाईकनवरे
समाजशास्त्र	: श्री. राहुल दळवी
राज्यशास्त्र	: श्रीमती प्रमिला पाटील
मानसशास्त्र	: डॉ. व्ही.पी. जडे दि. २९.२.२०१६ पर्यंत
तत्त्वज्ञान व तर्कशास्त्र	: श्रीमती विद्या गारखेडकर

शारीरिक शिक्षण : श्रीमती उमा गुरव दि. २९.२.२०१६ पर्यंत

विज्ञान शाखा -

वास्तवशास्त्र	: श्री. हेमंत पाकणीकर
रसायनशास्त्र	: श्री. संजीव जगताप
गणित	: श्रीमती अपर्णा नायडू
वनस्पतिशास्त्र	: श्रीमती मीनाक्षी वर्मा
प्राणिशास्त्र	: श्री. श्रीनिवास अंबलडगे
व्यावसायिक अभ्यासक्रम	: श्री. अनिल भोसले ३०.९.२०१५ पर्यंत श्रीमती मीना बर्वे १.१०.२०१५ पासून
पर्यावरणशास्त्र	: श्री. हनुमंत ठोंबरे
वाणिज्य शाखा	: श्रीमती मंजिरी दात्ये श्री. अशोक गडदरे

अभ्यासेतर विभागप्रमुख

कलामंडळ	: श्रीमती वैशाली दाबके
Calyx	: श्रीमती अरुंधती आगटे
कॉमनरूम समिती	: डॉ. शोभा ताम्हकर
वादसभा	: श्री. दीपक कर्वे
शिस्त समिती	: श्रीमती मंजिरी दात्ये
Maintenance	: डॉ. एम. डब्ल्यू. पाताळे
Development	: डॉ. दिनेश गरुड
डॉ. आंबेडकर अध्यासन	: डॉ. सोपान शेंडे (संचालक)
परीक्षा समिती	: डॉ. डी. पी. पवार
Film Club	: श्री. हेमंत पाकणीकर
अँटी रॅगिंग समिती	: डॉ. राघव अष्टेकर (३१.३.२०१६ पर्यंत)
स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र	: डॉ. मनोजकुमार देवणे
तक्रार निवारण समिती	: डॉ. विद्या अवसरे श्री. रमेश नाईकनवरे
IQAC	: डॉ. संज्योत आपटे
M.O.U. समिती	: डॉ. विनायक सोलापूरकर
वाङ्मय मंडळ	: डॉ. ज्योत्सना खरे
वैद्यकीय तपासणी	: डॉ. हेमलता मोरे
निसर्ग आणि साहस मंडळ	: श्री. राहुल मेश्राम
एन्.सी.सी.	: श्री. अरविंद काकुळते (भूदल) श्रीमती दीपाली बुटाला (Armed) CTO डॉ. गोविंद घुलगुंडे (नौदल)
एन्.एस्.एस्.	: डॉ. विलास उगले (कार्यक्रम अधिकारी) डॉ. मनीषा मोडक (कार्यक्रम अधिकारी) डॉ. सुचेता गायकवाड (कार्यक्रम अधिकारी)
P.G. Coordination Committee	: डॉ. राजश्री कशाळकर (३१.३.२०१६ पर्यंत)
परशुरामीय	: डॉ. वैजयंती बेलसरे

पालक शिक्षक संघ	: श्रीमती अनुजा राजमाचीकर (कनिष्ठ महाविद्यालय)
	: डॉ. विद्या अवचट (पदवीपूर्व)
	: डॉ. शालिनी गुलदेवकर (पदव्युत्तर)
Placement Cell	: प्रा. डॉ. सुनीता जाधव
संशोधन समिती	: डॉ. कल्पना जोशी
संशोधन समन्वय केंद्र	: डॉ. प्रवीण म्हस्के
संवादिनी विद्यार्थिनी मंच	: डॉ. मीनाक्षी गोखले
सायन्स असोसिएशन	: डॉ. वंदना अरबाळे
सोनोपंत दांडेकर अध्यासन	: डॉ. वैजयंती बेलसरे
Environment Awareness committee	: डॉ. सुनील कुलकर्णी, श्रीमती मीना रणपिसे
Students feedback Committee	: श्रीमती संजीवनी कुलकर्णी (वरिष्ठ महाविद्यालय) श्रीमती अनुजा राजमाचीकर (कनिष्ठ महाविद्यालय)
Vishakha	: डॉ. सविता दातार
Website Development Committee	: अभिजित चव्हाण अरुंधती आगटे
वेळापत्रक समिती	: श्री. जी. एन. थोरत (वरिष्ठ महाविद्यालय) श्रीमती अपर्णा नायडू (कनिष्ठ महाविद्यालय)
विद्यार्थी कल्याण मंडळ	: श्री. रामदास कोळेकर
ऊर्मी	: डॉ. सुनीता जाधव
ऊर्मी समन्वयक	: डॉ. शालिनी गुलदेवकर
उद्यान विभाग	: डॉ. मधुकर पाताळे
Commerce Association	: श्री. अशोक मोरवाल डॉ. सरोज हिरेमठ
वसतिगृह प्रमुख (विद्यार्थिनी)	: डॉ. मंजिरी कारेकर
वसतिगृह प्रमुख (विद्यार्थी)	: डॉ. राघव अष्टेकर ३१.१.२०१६ पर्यंत डॉ. बाळासाहेब घोडके, १.४.२०१६ पासून

विद्यार्थी मंडळ

सन २०१५-२०१६ या शैक्षणिक वर्षासाठी खालील विद्यार्थ्यांची सदस्य म्हणून निवड झालेली आहे.
विद्यापीठ विद्यार्थी प्रतिनिधी UR -

शास्त्र शाखा

अ.क्र. विद्यार्थ्यांचे नाव

१. यादव नेहा रमेश
२. कोकणे अमृता केरभाऊ
३. हिंसवणकर साक्षी शिरीष
४. खोले किरण आप्पासाहेब
५. आसणे पूजा बाळासाहेब
६. बुरकुले भाग्यश्री बिसलप्पा
७. कदम मयूरी
८. देशपांडे पूजा श्रीकांत

वर्ग

- प्रथम वर्ष शास्त्र
द्वितीय वर्ष शास्त्र
तृतीय वर्ष शास्त्र
एम.एस्सी. ऑर्गेनिक
एम.एस्सी. गणित
एम.एस्सी. वास्तवशास्त्र
एम.एस्सी. भूगोल
एम.एस्सी. इनऑर्गेनिक

शास्त्रशाखा (संगणकशास्त्र)

१. पोकर्णा पूजा दिलीपकुमार
२. पासलकर शुभम लक्ष्मण
३. पिसाळ वैशाली संजय
४. गोलेचा योगेश
५. मेढी पूजा

- प्रथम वर्ष संगणकशास्त्र
द्वितीय वर्ष संगणकशास्त्र
तृतीय वर्ष संगणकशास्त्र
एम.एस्सी.
एम.सी.ए.

कला शाखा -

१. देशमुख सायली
२. तळणीकर निकिता प्रदीप
३. पेंढारकर मैत्रयी विक्रम
४. बक्षी राधिका आशिष
५. केळकर शलाका
६. कुरापाटी सुप्रिया
७. धुमाळ पायल लव

- प्रथम वर्ष कला
द्वितीय वर्ष कला
तृतीय वर्ष कला
एम.ए. (तत्त्वज्ञान)
एम.ए. (मानसशास्त्र)
एम.ए. (राज्यशास्त्र)
एम.ए. (अर्थशास्त्र)

वाणिज्य शाखा -

१. लिंभोरे समृद्धी
२. करंबेळकर सानिका मिलींद
३. जोशी ऋजुता मिलींद
४. तिरुणागिरी रत्नश्री

- प्रथम वर्ष वाणिज्य
द्वितीय वर्ष वाणिज्य
तृतीय वर्ष वाणिज्य
एम. कॉम.

बी.बी.ए.

१. अकेरकर सिद्धी शरद
२. ताम्हणे सायली रमेश
३. कासार श्रुतिका प्रशांत

- प्रथम वर्ष बी.बी.ए.
द्वितीय वर्ष बी.बी.ए.
तृतीय वर्ष बी.बी.ए.

एन्.सी.सी.

१. खैरनार सानिका किशोर

एन.एस्.एस्.

१. चव्हाण मंगेश यशवंत

क्रीडा गट

१. तांबे मधुरा दीपक

सांस्कृतिक गट

१. दुनाखे सचिन अनिल

प्राचार्य नियुक्त गट

१. कांबळे स्वाती बचाराव
२. ननावरे प्रज्ञा राम

- एस.सी.
ओ.बी.सी.

संस्कृत

- 'उपनिषद्-तत्त्वज्ञानपरिचय प्रमाणपत्र वर्ग'

महाविद्यालयाच्या शताब्दीचे औचित्य साधून संस्कृत विभागातर्फे व वै. सोनोपंत दांडेकर अध्यासन, तत्त्वज्ञान विभाग यांच्या समवेत 'उपनिषद्-तत्त्वज्ञानपरिचय प्रमाणपत्र वर्ग' १५ जुलै २०१५ पासून सुरू करण्यात आला. या वर्गासाठी विषयतज्ज्ञ म्हणून महाविद्यालयाच्या माजी संस्कृतविभागप्रमुख व ज्येष्ठ संस्कृत अभ्यासक, प्रा. डॉ. कांचन मांडे यांचे मार्गदर्शन लाभत आहे.

- संस्कृत संभाषण वर्ग-

दिनांक २४ ऑगस्ट ते ४ सप्टेंबर २०१५

अध्यापन - डॉ. भारती बालटे व प्राची जवळी

संभाषण वर्गाच्या समारोप कार्यक्रमात संस्कृत संभाषण, नाट्यछटा, संस्कृत विनोदकणिका, कथाकथन, संस्कृत श्लोकान्त्याक्षरी असे विविध कार्यक्रम विद्यार्थ्यांनी सादर केले.

- संयुक्तसंस्कृतदिन- सहभाग-

संस्कृत संस्थांच्या ३१ ऑगस्ट २०१५ रोजी साजरा केलेल्या संयुक्त संस्कृतदिन कार्यक्रमात महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. मधुरा इनामदार या तृतीय वर्ष साहित्य शाखेतील विद्यार्थिनीने कथक नृत्य सादर केले. स.प. महाविद्यालय व फर्गसन महाविद्यालय यांनी संयुक्तरीत्या सादर केलेल्या 'अर्थो हि कन्या' या पथनाट्याचे दिग्दर्शन केतकी म्हसकर (पदव्युत्तर द्वितीय वर्ष, मानसशास्त्र विभाग) ह्या विद्यार्थिनीने केले. या पथनाट्यात आदित्य सरदेसाई (द्वितीय वर्ष शास्त्र), अनिरुद्ध किल्लेदार (द्वितीय वर्ष कला), अमेय खरे (द्वितीय वर्ष साहित्य), नेहा पेंडसे (पदव्युत्तर द्वितीय वर्ष मानसशास्त्र विभाग) या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

संस्कृतदिन समारोह

दिनांक ११ सप्टेंबर २०१५ रोजी विभागातर्फे संस्कृत दिन समारोह साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या प्रमुख अतिथी म्हणून महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थिनी रुईया महाविद्यालयाच्या संस्कृत विभाग प्रमुख डॉ. मंजूषा गोखले उपस्थित राहिल्या. या प्रसंगी डॉ. गोखले यांचे 'कालिदाससाहित्ये शक्तिचित्रणम्' या विषयावर संस्कृतमधून व्याख्यान झाले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट अध्यक्षस्थानी उपस्थित होते.

महाविद्यालयाच्या वाणिज्य शाखेच्या उपप्राचार्य डॉ. छाया आबनावे यांनी यावेळी संस्कृत भाषेत आपले मनोगत व्यक्त केले.

महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या 'भाषाञ्जलिः' या हस्तलिखिताचे प्रकाशन या वेळी झाले. कार्यक्रमाच्या उत्तरार्धात 'नमः शिवायै च नमः शिवाय' या कथावस्तू अंतर्गत विद्यार्थ्यांचे

विविध गुणदर्शन सादर झाले. स्तोत्र, संस्कृत-नांदीगायन, भवान्याष्टकम्, शिवाष्टकम्, देव्यपराधक्षमापन या स्तोत्रांचे गायन, संस्कृत बंदिशांचे गायन, उमाबटुसंवादः हा नाट्यप्रवेश, कथक, भरतनाट्यम् मोहिनीअट्टम् हे नृत्यप्रकार, संस्कृत नाट्यछटा, तालवाद्य जुगलबंदी इत्यादी विविध कार्यक्रम विद्यार्थ्यांनी सादर केले.

आकाशवाणी केंद्रात गीर्वाणभारती या संस्कृत कार्यक्रमात विविध गुणदर्शन-

संस्कृत विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी संस्कृत विविध गुणदर्शनाचा कार्यक्रम २०.८.२०१५ रोजी आकाशवाणी पुणे केंद्रात गीर्वाणभारती या संस्कृत कार्यक्रमात सादर केला. संस्कृत नाट्यपदे, कथाकथन, स्तोत्रगायन, नाट्यछटा असे या कार्यक्रमाचे स्वरूप होते. या कार्यक्रमात प्रणाली गोगटे, संघमित्रा ठाकूर, तेजश्री पाटणकर, शीतल काहूर, अनिरुद्ध किल्लेदार, अमेय खरे, ओंकार बैराग, अभिषेक ढिले, स्वानंदी कांबळे, हिमानी ढालकर यांनी सहभाग घेतला.

संस्कृत विभाग आयोजित राज्यस्तरीय चर्चासत्रासंबंधी कार्यशाळा-

विद्यार्थ्यांसाठी प्रतिवर्षाप्रमाणे यावर्षीही 'संस्कृतकथावाङ्मय बंध व बोध' या राज्यस्तरीय चर्चासत्राची पूर्वतयारी म्हणून दि. १४ सप्टेंबर २०१५ रोजी विद्यार्थ्यांसाठी कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेकरिता मा. डॉ. परिणीता देशपांडे (डायरेक्टर, म.म.पां.वा. काणे पदव्युत्तर संशोधन केंद्र, मुंबई) यांनी संस्कृत कथावाङ्मय बंध व बोध व संशोधन पद्धती या विषयावर व डॉ. अंजली पर्वते (संस्कृत विभागप्रमुख, किसनवोर महाविद्यालय, वाई) यांनी 'संस्कृत कथावाङ्मयातून निवडता येणारे निबंधविषय' या विषयावर मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेकरिता स. प. महाविद्यालय, फर्ग्युसन महाविद्यालय, एच.पी.टी. महाविद्यालय नाशिक येथून एकूण ४० विद्यार्थी व शिक्षक प्रतिनिधी उपस्थित राहिले.

संस्कृत विभाग आयोजित राज्यस्तरीय चर्चासत्र-

'संस्कृत कथावाङ्मय बंध व बोध' विषयावरील विद्यार्थ्यांचे राज्यस्तरीय चर्चासत्र हे दिनांक ८ व ९ जानेवारी २०१६ या दिवशी घेण्यात आले. या चर्चासत्राचे उद्घाटन व बीजभाषण महाविद्यालयाच्या ख्यातनाम माजी विद्यार्थिनी मा.डॉ. परिणीता देशपांडे (डायरेक्टर, म.म.पां.वा. काणे पदव्युत्तर संशोधन केंद्र, मुंबई) यांच्या हस्ते झाले. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट यांनी अध्यक्षस्थान भूषविले.

विभागाच्या वतीने मागील वर्षी विद्यार्थ्यांसाठी घेण्यात आलेल्या 'संस्कृत भाषेच्या विकासास संस्कृत नियतकालिकांचे योगदान' या विषयावरील शोधनिबंधसंग्रहाचे प्रकाशनही प्रमुख अतिथींच्या हस्ते करण्यात आले. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या चर्चासत्राला मिळालेल्या आर्थिक सहकार्यातून हे पुस्तक प्रकाशित करण्यात आले.

या चर्चासत्रात सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय, पुणे, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे, रामनारायण रुईया महाविद्यालय, माटुंगा, गोगटे जोगळेकर महाविद्यालय रत्नागिरी, संगमनेर महाविद्यालय, संगमनेर येथून संस्कृत विषयाच्या एकूण ५० विद्यार्थ्यांनी शोधनिबंध सादर केले. हे चर्चासत्र पदवीपूर्व व पदव्युत्तर शाखेतील विद्यार्थ्यांकरिता असून दोन गटांत व तीन सत्रात विभागले होते. या चर्चासत्रात उत्कृष्ट शोधनिबंधांना पारितोषिके देण्यात आली. निबंधांचे परीक्षण प्रा. डॉ. कांचन मांडे, श्री. माधव केळकर, डॉ. भाग्यश्री भागवत, डॉ. अंजली पर्वते यांनी केले. या चर्चासत्रात डॉ. मंगला मिरासदार, डॉ. शैलजा कात्रे, डॉ. श्रीपाद भट, जयश्री साठे, राजश्री मोहाडीकर, डॉ. मंजूषा गोखले यांनी सत्राध्याक्षपद भूषविले. या चर्चासत्रांतर्गत संस्कृत प्रेमी मंडळाच्या संयुक्त विद्यमाने संस्कृत पाठांतर स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. या स्पर्धेचे परीक्षण डॉ. आशा गुर्जर व सौ. तरंगिणी खोत यांनी केले. चर्चासत्राचा समारोप समारंभ ९-१-२०१६ रोजी प्रा. डॉ. कांचन मांडे यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पडला. उत्कृष्ट शोधनिबंध व पाठांतर स्पर्धेचे पारितोषिक वितरणही यावेळी झाले.

संस्कृत एकांकिका स्पर्धा, फर्ग्युसन महाविद्यालय

फर्ग्युसन महाविद्यालयाच्या वतीने ११-२-२०१५ रोजी आयोजित करण्यात आलेल्या डॉ. रा.ना. दांडेकर संस्कृत एकांकिका स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाने सादर केलेल्या कॅ.डॉ. ग. बा. पळसुले यांनी अनुवादित केलेल्या “भ्रातृकलहः” या एकांकिकेला सहभागाबद्दलचा सांघिक नटराज प्राप्त झाला.

तसेच वैयक्तिक दोन पारितोषिके प्राप्त झाली. संघमित्रा ठाकूर, अनिरुद्ध किल्लेदार, अमेय खरे, चिन्मय पुजारी, आदित्य सरदेसाई, मधुरा इनामदार, आकांक्षा ब्रह्मे, प्रणाली गोगटे, तेजश्री पाटणकर, हिमानी ढालकर, मोहना नातू, आंकार बैराग, केतकी म्हसकर, नेहा पेंडसे, अदिती चंद्रचूड, शांभवी सावंत, शीतल काहूर, सचिन दुनाखे, अभिषेक ढिले, स्वानंदी कांबळे, ऋतुजा ओक, श्रिया गाडगौळ, शाल्मली वेदपाठक, शलाका केळकर, प्रियांका राजहंस, शिवांगी मांडके, विपुला दीक्षित यांनी सहभाग घेतला.

वक्तृत्व स्पर्धा

- टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ येथे १६ जानेवारी २०१६ रोजी झालेल्या संस्कृत वक्तृत्व स्पर्धेत ४ विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला.

संस्कृत विविध गुणदर्शन स्पर्धा, संगमनेर

१०-१-२०१६ रोजी संगमनेर महाविद्यालय, संगमनेर. येथे झालेल्या संस्कृत गुणदर्शनस्पर्धेत - १) स्तोत्र पाठांतर स्पर्धा, २) व्याकरण पाठांतर स्पर्धा, ३) संस्कृत कथाकथन स्पर्धा, ४) संस्कृत काव्यगायन स्पर्धा, ५) सामूहिक स्तोत्रगायन स्पर्धा, ६) संस्कृत नाट्यप्रवेश स्पर्धा मध्ये १२ विद्यार्थी सहभागी झाले. या संस्कृत

गुणदर्शन स्पर्धेत विविध वैयक्तिक १५ तर सांघिक तीन पारितोषिके महाविद्यालयास मिळाली.

‘अमरकौश पठण स्पर्धा’

- महर्षि व्यास विद्या प्रतिष्ठान, मुंबई व टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे येथे ३१ जानेवारी २०१६ रोजी घेण्यात आलेल्या स्पर्धेत महाविद्यालयातील ०६ विद्यार्थी सहभाग झाले.

संस्कृत स्पर्धांमध्ये विद्यार्थ्यांचे यश

संस्कृत विभाग आयोजित राज्यस्तरीय चर्चासत्र

- आकांक्षा ब्रह्मे (प्रथम वर्ष कला) प्रथम क्रमांक
- अनिरुद्ध किल्लेदार (द्वितीय वर्ष कला) प्रथम क्रमांक
- संघमित्रा ठाकूर (तृतीय वर्ष कला) द्वितीय क्रमांक
- प्रणाली गोगटे (तृतीय वर्ष कला) तृतीय क्रमांक

संस्कृत एकांकिका स्पर्धा, फर्ग्युसन महाविद्यालय

- संस्कृत उच्चारण विशेष पारितोषिक - आकांक्षा ब्रह्मे (प्रथम वर्ष कला)

- अभिनय द्वितीय - अमेय खरे (द्वितीय वर्ष कला)

संस्कृत वक्तृत्व स्पर्धा, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ

नियोजित वक्तृत्व

- संघमित्रा ठाकूर (तृतीय वर्ष कला) तृतीय क्रमांक
- आकांक्षा ब्रह्मे, हिमानी ढालकर (प्रथम वर्ष कला) (उत्तेजनार्थ क्रमांक)

तात्कालिक वक्तृत्व

- १) संघमित्रा ठाकूर (तृतीय वर्ष कला) तृतीय क्रमांक

संस्कृत विविध गुणदर्शन स्पर्धा, संगमनेर

- स्तोत्र पाठांतर स्पर्धा

- १) आकांक्षा ब्रह्मे (प्रथम वर्ष कला) - तृतीय क्रमांक
- २) मोहना नातू (प्रथम वर्ष कला) - तृतीय क्रमांक
- ३) अमोद केळकर (इयत्ता अकरावी) - पंचम क्रमांक

व्याकरण पाठांतर स्पर्धा

- १) प्रणाली गोगटे (तृतीय वर्ष कला) - प्रथम क्रमांक
- २) तेजश्री कुलकर्णी (तृतीय वर्ष कला) - द्वितीय क्रमांक

संस्कृत कथाकथन स्पर्धा

- १) आकांक्षा ब्रह्मे (प्रथम वर्ष कला) - प्रथम क्रमांक
- २) शीतल काहूर (तृतीय वर्ष कला) - द्वितीय क्रमांक
- ३) प्रणाली गोगटे (तृतीय वर्ष कला) - तृतीय क्रमांक
- ४) प्रियांका राजहंस (प्रथम वर्ष कला) - पंचम क्रमांक

संस्कृत काव्यगायन स्पर्धा

- १) दर्शन वझे (प्रथम वर्ष कला) - प्रथम क्रमांक
- २) शीतल काहूर (प्रथम वर्ष कला) - द्वितीय क्रमांक
- ३) चिन्मय पुजारी (प्रथम वर्ष कला) - पंचम क्रमांक

संस्कृत नाट्यप्रवेश स्पर्धा

- १) दर्शन वझे (प्रथम वर्ष कला) - प्रथम क्रमांक
- २) मोहना नातू (प्रथम वर्ष कला) - द्वितीय क्रमांक
- ३) हिमानी ढालकर (प्रथम वर्ष कला) - पंचम क्रमांक

स्तोत्र पाठांतर स्पर्धा - सांघिक प्रथम क्रमांक

संस्कृत नाट्यप्रवेश स्पर्धा - सांघिक प्रथम क्रमांक

सामूहिक स्तोत्रगायन स्पर्धा - सांघिक तृतीय क्रमांक

अमरकोश पठण स्पर्धा

- १) प्रज्ञा रानडे - प्रथम वर्ष वाणिज्य - प्रथम क्रमांक
- २) प्राजक्ता रानडे - द्वितीय वर्ष कला - प्रथम क्रमांक
- ३) वरदा दाते - द्वितीय वर्ष कला - द्वितीय क्रमांक

आकांक्षा जोशी (द्वितीय वर्ष कला) या विद्यार्थिनीने संपूर्ण प्रथम कांड पाठ केले. हा प्रयत्न निश्चितच अभिनंदनीय ठरला.

प्राध्यापकांचे उल्लेखनीय कार्य

वरिष्ठ महाविद्यालय

डॉ. भारती बालटे

प्रकाशित लेख व निबंध

- समर्पणम् २०१५ या डॉ. ग.बा. पळसुले यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ प्रकाशित लेखसंग्रहात 'यद् त्वमिच्छसि तदेव मदर्थं योग्यम्' हा कथानुवाद प्रसिद्ध.
- षष्ठ्यब्दीप्रित्यर्थ प्रकाशित झालेल्या डॉ. गौरी माहुलीकर यांच्या 'गौरीगौरवम्' या ग्रंथात 'Interpretation of Nipata's according to 'Sankaracarya' हा लेख प्रकाशित.
- 'संस्कृत भाषेच्या विकासात संस्कृत नियतकालिकांचे योगदान' या पुस्तकात 'संस्कृत नियतकालिकांचा मागोवा' हा लेख प्रकाशित.

राज्यस्तरीय/राष्ट्रीय/आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र

- २४ ते २७ फेब्रु. २०१६ दरम्यान संस्कृत प्रगत अध्ययन केंद्र व संस्कृत प्राकृत भाषाविभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे, विद्यापीठ येथे संपन्न झालेल्या 'योग' या विषयातील आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात 'अभ्यासवैराग्यविचारः' हा शोधनिबंध सादर केला.
- १ व २ मार्च २०१६ रोजी महाविद्यालयातील भाषा विभागातर्फे आयोजित 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या विषयावरील राज्यस्तरीय

चर्चासत्रात 'सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयाच्या संस्कृत विभागातील माजी प्राध्यापकांचे अनुवाद कार्य' या विषयावरील शोधनिबंध सादर केला.

- आकाशवाणी पुणे केंद्रातर्फे सादर होणाऱ्या 'गौर्वाण भारती' या कार्यक्रमातील 'का वार्ता' या कार्यक्रमात सहभाग.
- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील संस्कृत पदविका अभ्यासक्रम तृतीय वर्षासाठी अध्यापन.
- स.प.महाविद्यालय व फिनलंड यांच्या संयुक्त विद्यमाने घेण्यात आलेल्या Workshop on 'ICT in Education' वरील आंतरराष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग.
- महाविद्यालयातर्फे २४ ऑगस्ट ते ४ सप्टेंबर २०१५ या कालावधीत आयोजित संस्कृत संभाषणवर्गात अध्यापन.
- परीक्षण कार्य - चिन्मय मिशन गीता पाठांतर स्पर्धा, केसरी गणेशोत्सव स्तोत्र पाठांतर स्पर्धा

प्राची जवळी

- 'संस्कृत भाषेच्या विकासात संस्कृत नियतकालिकांचे योगदान' या शोधनिबंध संग्रहात 'रसना' एक अध्ययन हा शोधनिबंध प्रकाशित.
- महाविद्यालयातर्फे २४ ऑगस्ट ते ४ सप्टेंबर २०१५ या कालावधीत आयोजित संस्कृत संभाषण वर्गात अध्यापन
- चिन्मय मिशन गीता पाठांतर स्पर्धा परीक्षण कार्य

कनिष्ठ महाविद्यालय

डॉ. ज्योत्सना खरे

- जून २०१५ ते ऑगस्ट २०१५ रोजी अमेरिकन इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडियन स्टडीज येथील विद्यार्थ्यांना अध्यापन

प्रकाशित लेख व निबंध

- समर्पणम् २०१५ या डॉ. ग.बा. पळसुले यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ प्रकाशित झालेल्या लेखसंग्रहात 'वचनपूर्तिः' ही अनुवादित कथा प्रकाशित.
- संस्कृत भाषेच्या विकासात संस्कृत नियतकालिकांचे योगदान' या संस्कृत विभागातर्फे प्रकाशित झालेल्या शोधनिबंध संग्रहात 'गुञ्जारव' हा लेख प्रसिद्ध.
- इयत्ता १० वी ते १२ वी संस्कृतच्या अभ्यासक्रमासाठी महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक महामंडळात निमंत्रक.
- कार्यशाळा आयोजन मार्गदर्शन - ९ वी च्या पुनर्रचित अभ्यासक्रमावर आधारित नववीच्या अध्यापकांसाठी कृतिसत्राचे आयोजन व मार्गदर्शन
- संगमनेर महाविद्यालय, संगमनेर व इंडियन एज्युकेशन सोसायटी,

दादर येथे शालेय शिक्षकांसाठी ९वीच्या अभ्यासक्रमावरील कृतिसत्राचे आयोजन.

संपदा देशपांडे

- परीक्षण - चिन्मय मिशन गीता पाठांतर स्पर्धा व अमरकोश पाठांतर स्पर्धा परीक्षक

इतर

- पुणे फेस्टिव्हल अंतर्गत 'उगवते तारे' या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन
- प्रकाशित लेख**
- 'संस्कृत भाषेच्या विकासात संस्कृत नियतकालिकांचे योगदान' या पुस्तकात 'संस्कृत चन्दमामा' हा लेख प्रसिद्ध.

मराठी

प्राध्यापकांचे विशेष कार्य

डॉ. शशिकला कांबळे, मराठी विभागप्रमुख

प्रकाशित लेख

- 1) "POWER OF KNOWLEDGE" - An International Multilingual 4494 - 'हैदराबाद मुक्ती संग्रामातील झुंजार स्त्रिया.'
- 2) 'Platinum' - A Peer Reviewed National Journal - ISSN - 2231-0096" - "एक दुःखदायक कहाणी - 'गबाळ - दादासाहेब मोरे'"
- 3) सहभाग - 'Interdisciplinary National Conference on "Dr. B.R. Ambedkar's Contribution to India" held on 28th, 29th & 30th January 2016, on the occasion of 125 BIRTH ANNIVERSARY of Dr. Babasaheb Ambedkar. Abasaheb Garware College Pune 4

वरिष्ठ महाविद्यालय

प्रा. कामिनी रणपिसे

- १) दि. २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी 'मराठी भाषा दिन' या निमित्ताने व्याख्यानाचे आयोजन व समन्वयक म्हणून काम पाहिले.
- २) दिनांक १ व २ मार्च २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात झालेल्या 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या विषयावर राज्यस्तरीय चर्चासत्राचे महाविद्यालयात- संस्कृत, मराठी, हिंदी, इंग्रजी, जर्मन या पाच भाषांवर आयोजित करण्यात आलेल्या चर्चासत्राच्या समन्वयक समितीवर कार्य केले.

डॉ. विजय निकम

राज्यस्तरीय चर्चासत्र-

दिनांक १ व २ मार्च २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात झालेल्या 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या विषयावरील चर्चासत्रात सहभाग.

राष्ट्रीय चर्चासत्र-

- दि. ३, ४ व ५ मार्च २०१६ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथील मराठी विभागाने आयोजित केलेल्या 'भारतीय लोकसाहित्य संशोधनाच्या दिशा' या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग

कनिष्ठ महाविद्यालय

प्रा. विलास करपे

- १) प्लॉस्टिक कचरा मुक्त, पुणे अभियानाअंतर्गत दि. १३ फेब्रुवारी २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात झालेल्या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले.
- २) २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात 'मराठी भाषा दिन' साजरा करण्यात आला. त्याप्रसंगी झालेल्या कार्यक्रमात सहभाग.

३) राज्यस्तरीय चर्चासत्र-

दि. १ व २ मार्च २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात झालेल्या 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या विषयावरील द्विदिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग.

४) राष्ट्रीय चर्चासत्र-

दि. ३, ४, ५ मार्च, २०१६ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथील मराठी विभागाने आयोजित केलेल्या 'भारतीय लोकसाहित्य : संशोधनाच्या दिशा' या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात सूत्रसंचालक म्हणून सहभाग.

प्रा. विजय मन्सू कामडी

१) राष्ट्रीय चर्चासत्र

दिनांक ३, ४ व ५ मार्च २०१६ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथील मराठी विभागाने आयोजित केलेल्या 'भारतीय लोकसाहित्य : संशोधनाच्या दिशा' या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग.

२) राज्यस्तरीय चर्चासत्र

दिनांक १ व २ मार्च २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात झालेल्या 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या विषयावरील द्विदिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग.

- ३) २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात 'मराठी भाषा दिन' साजरा करण्यात आला. त्याप्रसंगी झालेल्या कार्यक्रमात सहभाग.

प्रा. चव्हाण प्रीती

- १) २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात (मराठी विभाग) 'मराठी राजभाषा दिनानिमित्त' आयोजित केलेल्या कार्यक्रमात सहभाग नोंदविला.

२) दि. १ व २ मार्च रोजी स.प. महाविद्यालयात आयोजित केलेल्या 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग.

प्रा. मनीषा बुधा साबळे

१) दि. २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात (मराठी विभाग) 'मराठी राजभाषा दिनानिमित्त' कार्यक्रम आयोजित केला होता त्यात सहभाग नोंदविला.

२) दि. १ व २ मार्च रोजी स.प. महाविद्यालयात आयोजित केलेल्या 'अनुवाद : तंत्र व आह्वाने' या राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सहभाग.

- डॉ. शशिकला कांबळे
विभाग प्रमुख

हिंदी

हिंदी विभाग की गतिविधियाँ

- हिंदी दिवस समारोह १४ सितंबर, २०१५
प्रमुख अतिथि : डॉ. ओमप्रकाश शर्मा, हिंदी विभाग प्रमुख, गरवारे महाविद्यालय, पुणे ।
- हिंदी विभाग के विद्यार्थियों को पुरस्कार
प्रेमचंद पुरस्कार प्राप्त विद्यार्थी : सु. श्री. मोनिका अडगळे (द्वितीय वर्ष साहित्य, हिंदी विशेष)

डॉ. पद्मजा घोरपड़े

- १) आकाशवाणी पर तीन कार्यक्रम - कहानी चर्चा, हिंदी दिवस पर चर्चा, पुस्तक चर्चा ।
- २) पुणे विद्यापीठ, हिंदी विभाग द्वारा आयोजित राष्ट्रीय चर्चा सत्र - 'प्रवासी भारतीय साहित्य' - में अध्यक्ष के रूप में मंतव्य ।
- ३) 'पद्मगंधा' के 'उत्तम अनुवाद' दीपावली विशेषांक में कमलेश्वर के 'कितने पाकिस्तान' के कुछ अंश का मराठी में अनुवाद ।
- ४) डॉ. रमेश दिविक (दिल्ली) द्वारा संपादित ग्रंथ में महाराष्ट्र में हिंदी समीक्षक के रूप में कार्य

डॉ. गोरख थोरात

प्रकाशित पुस्तके

१. प्रेमचंद तथा अण्णा भाऊ साठे के उपन्यासों में नारी-विमर्श, अन्नपूर्णा प्रकाशन, कानपुर, २०१५
२. हिंदी साहित्य के चर्चित आयाम, अन्नपूर्णा प्रकाशन, कानपुर, २०१५
३. यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विश्वविद्यालय, नासिक के लिए पाठ्यपुस्तक लेखन शीर्षक - व्यावहारिक अनुवाद

४. यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विश्वविद्यालय, नासिक के लिए राजनीति विज्ञान की मराठी पाठ्यपुस्तक का हिंदी अनुवाद। शीर्षक - संसद, कार्यपालिका और न्यायपालिका ।

प्रकाशित आलेख

१. हिंदू संस्कृति का कोडवर्ड है बहुवचन भूतकाल, ज्ञानपीठ सम्मान से अलंकृत मराठी साहित्यकार भालचंद्र नेमाडे से बातचीत, प्रतिमान : समय समाज संस्कृति, संपा. अभयकुमार दुबे, दिल्ली, जनवरी-जून, २०१५,
२. खण्डेराव, कबाड को सँवारते रहना, भाई, डॉ. सुहास पलशीकर के आलेख का हिंदी अनुवाद, प्रतिमान : समय समाज संस्कृति, संपा. अभयकुमार दुबे, दिल्ली, जनवरी-जून, २०१५
३. हिंदी साहित्य में दलित चेतना, संपा. जिभाऊ मोरे, पूजा प्रकाशन, (कानपुर) पुस्तक में आलेख प्रकाशित । शीर्षक - साहित्य अकादमी पुरस्कृत उपन्यासों में दलित चेतना ।
४. अनुराग सरिता पत्रिका में आलेख प्रकाशित । शीर्षक - साहित्य अकादमी पुरस्कृत उपन्यासों में अधविश्वास का चित्रण, जनवरी-मार्च २०१६
५. ज्ञानपीठ पुरस्कार विषेशांक, २०१५ में भालचंद्र नेमाडे की दो कविताओं का अनुवाद।

संगोष्ठी में आलेख प्रस्तुति

१. दि. १ मार्च, २०१६, सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय, पुणे, द्विदिवसीय राज्यस्तरीय संगोष्ठी, विषय : साहित्येतर अनुवाद : तकनीक और चुनौतियाँ । तथा प्रस्तुत संगोष्ठी का संयोजन ।
२. दि. १८ मार्च २०१६, महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा सभा, पुणे आयोजित राष्ट्रीय संगोष्ठी में आलेख प्रस्तुति । विषय - विश्वभाषा और हिंदी ।

संगोष्ठी में सहभाग

दि. ८ तथा ९ फरवरी, २०१६ को हिंदी विभाग, पुणे विश्वविद्यालय, पुणे, राष्ट्रीय संगोष्ठी विषय : अमृतलाल नागर का साहित्य : सृजन और संदर्भ

अतिथि व्याख्यान

१. १७ अगस्त, २०१५, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे
विषय : अनुवाद में रोजगार के अवसर
२. १४ सितंबर, २०१५, महात्मा फुले महाविद्यालय, पिंपरी, पुणे
विषय : हिंदी में रोजगार की संभावनाएँ
३. २२ सितंबर, २०१६, के. जे. सोमैया महाविद्यालय, कोपरगाँव
विषय : हिंदी भाषा और रोजगार

४. ५ दिसंबर, २०१६, अनुवाद पदविका, हिंदी विभाग, पुणे विश्वविद्यालय, पुणे।

विषय : अनुवाद का सामाजिक, सांस्कृतिक एवं भौगोलिक पक्ष

५. आकाशवाणी पुणे पर विश्वभाषा हिंदी पर आयोजित चर्चा में सहभाग।

रेश्मा निलंगेकर

१) 'स्वर्णिम राजस्थान' पुस्तक में सह-संपादक का कार्य।

२) जापानी विद्यार्थियों को एक महिने तक हिंदी का प्रशिक्षण।

English

Departmental Activities:

- The Department of English has organized an *Essay Writing Competition* on the occasion of Centenary Year Celebration (2015-2016) in September 2016. The students of all the streams of senior college participated in the competition. The students were asked to write an essay on any of the given topics like: 'S. P. in its Centenary Year', 'Understanding Realities and Responsibilities of S. P's in Centenary Year', 'Educational and social Contribution of S. P. College in Building Society' etc. Names of the first three prize winners - 1) Pratik Jadhav, 2) Suresh Hahaka, 3) Neha Vargheese.
- The Department of English has organised a five day workshop on writing skills between 11th to 15th January 2016. The workshop was conducted for the first, second and third year B. A. and B.Com students. The focus of the workshop was 'Enhancing the Remedial Skills of Writing'. On Day one *Paragraph Writing and Dialogue Writing* was taught by Dr. Ashok Chaskar. The next day a session was conducted on techniques and types of *Essay Writing* by Dr. Vijaya Kadam. A *Story Writing* session was conducted by Prof. Rajeshwari Ghatti. On the fourth day a session of *Review Writing* was conducted by Dr. Padmaashree Khomane. On the concluding day a visit was paid to the college library followed by a lecture and guidelines given by Dr. Pratibha Sakhare wherein she explained the *process of accessing the library* and utilizing various resources available.
- A One Day Workshop on 'Animal Farm: A Contemporary Socio-political Scenario' was organised in joint venture with the Department of Sociology on 30th January. It was also

programmed with Sunidhi Publication. The guest of honour was Dr. Tushar Bapat, a Marathi translator of 'Animal Farm'. The publisher Mr. Kale also shared his views on the same book. Students - Mrunmayi Kulkarni, Vidyut Deshpande, Indrajit Deshmukh, Preksha Morahkar and Safal Phadake presented papers.

- Students - Mrunmayi Kulkarni, Vidyut Deshpande, Indrajit Deshmukh, Preksha Morankar, Saphal Phadake presented papers.
- A *English Language Quiz Competition* was held on 4th February 2016 for the students of S.Y. BSc. A total of thirty-six students participated in the quiz who were divided into seven groups. The activity was successfully carried out by Dr. Vijaya Kadam, Dr. Padmaashree Khomane, and Prof. Rajeshwari Ghatti. Winning team - Roshan Ghotekar, Mahesh Shelke, Sarita Ganjave, Sneha Patil.
- A *One Act Play* was enacted by the third year students on the prescribed text viz. *Uncle Podger Hangs a Picture* under the direction of Dr. Vijaya Kadam.
- Dr. Ashok Chaskar, screened and analysed the prescribed text *The Merchant of Venice* by William Shakespeare for the students of SYBA. It was followed by students' paper presentation and lively interaction with the students.

Faculty Achievements:

Dr. Ashok Chaskar

I) Speeches/Lectures Given:

- Delivered a speech on "New Trends in Research Methodology in Languages and Social Sciences" -ASC college, Rahuri-13/14/2/2015
- Delivered a speech on "Quality Enhancement in Colleges through IQAC" -Waghire College, Saswad-16/17/2/2015
- Given inaugural speech on "Global Environmental Scenario in the context of Indian Society" - K.G College, Niphad-5/6/3/2015
- Given key-note address in "National Workshop on Research in English Language and Literature" - Higher Education & Research Society, Navi Mumbai-3/5/2015
- Delivered speech on "Multiculturalism in Literature"- MU College of Commerce, Pimpri-4th February 2016
- Given inaugural speech on "Teaching of English Language and Literature in the Light of

Information and communication Technology”
New Arts, Commerce and Science College,
Parner- 5th February 2016

- Given inaugural speech on “Recent Trends in English Studies in India”- Malpani College, Sangamner- 16th February 2016
- Given a speech on “ Pedagogy and Ideology: Present Status of Teaching in India”- ASC Narayangaon-8th January 2016
- Delivered speech on “ICT in Teaching Literature” - ASC, Parner- 5th Feb-2016

II) Papers Published:

- Exploration of Heterogeneous Nature of the Indian Diaspora (Langlit) Aug-2015
- Negotiating Patriarchy: A Bond of Confinement of Geeta in Rama Mehta’s ‘Inside the Haveli’ Aug-2015

III) Books Written/Edited:

- An Introduction to Literary Theory and Criticism-(Blackswan-Hyderabad-2015)
- Literary Pinnacles- (Ed) (Blackswan-Hyderabad-2015)
- Linguistics: An Introduction- (Ed) (Blackswan-Hyderabad-2015)

Dr. Vijaya Kadam

I) Papers Published:

- Title of the paper: A Case Study of Budgeted Domestic Hotel in Pune: An Analysis of Operating Costs and its Impact on Profitability. Published in Social Science Reporter ISSN 2231-0789 Vol 5. Issue. Feb 2015
- Title of the paper: An Analysis of Operating Costs of Star Hotels in Pune: An Empirical Study. Published in International Journal of Multidisciplinary and Academic Research ISSN 2278-5973 Vol 4 No. 5 Oct 2015
- Title of the paper: An Analytical Study of Profit Generating Departments of Star Hotels in Pune: With regards to Income and Expense, and Impact of Cost on Profit. Published in Adarsh Business Review ISSN 2394-4250 Vol 2. No. 2 Dec 2015.

Dr. Padmashree Khomane

Papers published -

- 1) In Pune Research, An international journal in English, titled was ‘Linguistic interpretation of Girish Karnad’s ‘Flowers’ (TSSN 2454 - 3454) vol-3 (April 16)

- 2) In ‘Thematics : in interdisciplinary magazine titled as : Sociolinguistic study of minor communities in Jejuri.’ ISSN 3654 : 4251 vol-10 (Sept.15)

Rajeshri Ghatti

Paper published

- ‘Theme of alienation in Naipaul’s Travalogues in Vishwabharati’ TSSN - 2461-4132 Vol. - 8 Sept. 2015.

Dr. Smital Pawar

I) Coferences/Publication:

- Participated in UGC sponsored International Conference on “ Marginalisation and Indian English Literature” organized by Department of English, BharatiVidyapeeth University YashwantraoMohite college, Pune
- Participated in UGC sponsored National Conference on “Cultural Studies: Explorations into the forms Power”, Organised by Department of English NowrosjeeWadia , Pune
- Participated and presented a paper in UGC sponsored International Colloquium on Contemporary Issues in Language Teaching and Learning. At India International Centre, New Delhi
- Participated in Research Workshop organized by Higher Education And Research Society , Mumbai
- Participated in One Day International Workshop on ICT Education In The Era Of Globalization, Pune
- The research paper is published in the Journal LINGLIT (An International Peer-Reviewed Open Access Journal/Vol.2 Issue 2/ISSN 2349-5189) Major Tools to Improve Vocabulary of Second Language Learners.
- Participated and Presented a paper in BCUD, SavitribaiPhule Pune University Sponsored National Seminar on “ Culture and Communication: Reflecting Paradigm Shifts” at Jai Hind Sindhu Trust’s M. U. College of Commerce
- Participated and Presented a paper in 6th National Conference on ELT: Communication Plus: Empowering Language Learners through Effective Listening and Active Vocabulary” at English Language Teaching Institute of Symbiosis (ELTIS)

- Dr. Ashok Chaskar

Department of English

German

German Day GerIndia 2015-16

German Day - 'GerIndia' was celebrated on 12th January 2016 at S.P. College. The department of German organized the "German Day." The event was attended by the Principal Dr. Dilip Sheth and the chief Guest Dr. Christoph Senft.

Prior to German Day a three day event was organized on 5th, 6th and 7th January. Competitions like Essay writing, Logo making, Cooking, Project presentations and Singing Competitions were conducted. Students displayed colors of German National Flag i.e. Black, Red and Yellow through the dress codes.

On 12th January 2016 a Cultural Evening 'GerIndia 2016' was organized, in which a southern German Bavarian folk dance was performed by the junior college students. Junior and Senior college students performed competition winning skits and songs. Dr. Christoph Senft distributed prizes to the winning participants and he appreciated the great efforts taken by the faculty and the students in organizing the festival.

- Anuradha Mothite

Achievements of German Students

Two students from 11th standard : Tanaya Rahrkar and Bhakti Dalal got scholarship by PASCH, Pune. Both will do three weeks German Course in Germany during May to June 2016.

34 students appeared for Start Deutsch 1 and 2 students for Start Deutsch 2 exams held in December by Max Muller Bhavan, Pune. Out of them 31 students have completed their 1st level and 2 students have completed their 2nd level.

Parag Vekankar, a student of TYBA (German Special) had won the scholarship by Max Muller Bhavan, Pune for his extremely good performance through out the 7 levels of language at Max Muller Bhavan, Pune. He attended a German Language Course in Göttingen, Germany in November, December 2015.

इतिहास

विभागातील उपक्रम :-

- १ इतिहास अभ्यास मंडळ उद्घाटन समारंभ - व्याख्यान :- दि. १०-०९-२०१५, वक्ते - प्रा. प्र. के. घाणेकर, वि. पुणे. विषय - 'कुलवृत्तांत लेखन आणि इतिहास'
- २ मोडीलिपी प्रगत अध्ययन वर्गाचे आयोजन :- २२ डिसेंबर २०१५ ते ०८ मार्च २०१६ (कालावधी १०० तास) महाविद्यालय व बाहेरील मिळून १७ प्रशिक्षणार्थीना श्री. संदीप तिखे, डॉ. सोपान शेंडे यांनी मार्गदर्शन केले.

मोडी लिपी वर्गासाठी विशेष व्याख्यानांचे आयोजन -

१. श्री. पांडुरंग बलकवडे, ज्येष्ठ इतिहास संशोधक, इतिहासतज्ज्ञ- विषय - 'पुराभिलेखागारातील मोडी कागदपत्रे'
२. दि. २९ व ३० जानेवारी २०१६ या कालावधीत 'वंशावळीच्या आधारे सामान्यांचा इतिहास' या संकल्पनेवर आधारित राज्यस्तरीय चर्चासत्राचे आयोजन.

अभ्यास सहलीचे आयोजन :- दि. ३० डिसेंबर २०१५ रोजी 'डेक्कन कॉलेज पुणे या उपक्रमात ३५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. प्रा. अक्षय नेवे यांनी नेतृत्व केले. श्री. गिरीष मांडके यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

बुकसर्कल :- या योजनेचा लाभ शंभरपेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांनी घेतला.

अध्यापकांचे विशेष कार्य :-

डॉ. सोपान शेंडे -

चर्चासत्रात सहभाग :-

१. ९-११ जानेवारी २०१६ आंतरराष्ट्रीय कॉन्फरन्स ऑन 'एन्शान्ट सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी : रेट्रोस्पेक्शन अँड ऑस्पिरेशन' (सहभाग) डेक्कन कॉलेज पुणे

लेख व शोधनिबंध प्रसिद्ध :-

१. 'जडणघडण शिल्पकारांची', इतिहास शिक्षक त्रैमासिक, एप्रिल ते जून २०१५ व जुलै ते सप्टेंबर २०१५.
२. 'पुतळानिर्मिती व स्थापनेची प्रक्रिया', इतिहास शिक्षक त्रैमासिक, एप्रिल ते जून २०१५ व जुलै ते सप्टेंबर २०१५.
३. 'पुणे शहरातील पहिला पुतळा : लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक' इतिहास शिक्षक त्रैमासिक, ऑक्टोबर ते डिसेंबर १५

व्याख्यान :-

१. २२-०९-२०१५ - 'युवांसमोरील आहाने' - श्री शाहूमंदिर महाविद्यालय, पुणे

२. ७-१०-२०१५ 'डॉ. अंबेडकरांच्या चळवळीचे परिशीलन' - स.भू. गणपतराव काळभोर महाविद्यालय, लोणी काळभोर
३. ५-१०-२०१५ - 'महाराष्ट्रातील समाजसुधारक' सरस्वती मंदिर नाईट कॉलेज पुणे
४. १४-१०-२०१५ - उमदा समाज विकास प्रतिष्ठान, पुणे. १५-१०-२०१५ - विद्या प्रतिष्ठान मराठी माध्यमिक शाळा, बारामती. १६-१०-२०१५ स.भू. गणपतराव काळभोर महाविद्यालय, लोणी काळभोर, पुणे येथे 'माझी प्रबोधनाची कविता' या विषयावर व्याख्यान.
५. ०७-०२-२०१६ - 'नेताजी सुभाषचंद्र बोस' - ज्ञानमयी वाचनालय, कोथरुड, पुणे.

Mr. Akshay Prakash Neve

- 6-7 October 2015, Participated in International Workshop on 'ICT in Education' Organised by Council for Creative Education, Finland and Sir Parashurambhau College, Pune. Held at Sir Parashurambhau College, Pune.
- 9-11 January 2016, Participated in International Conference on 'Ancient Science and Technology: Retrospection aspiration' Held at Deccan College, Pune.
- 29-30 January 2016, Presented paper in State Level Seminar on 'History of Common's Through Genealogy' held at Sir Parashurambhau College, Pune on "Genealogy of Neve- Kanaldekar Family".

Guest Lectures-

- September- October 2015, Delivered 8 Lectures on "Modern India" For Competitive Examination at BCUD sponsored Competitive examination Centre, Shri Shahu Mandir Mahavidyalaya, Pune.
- 23 November 2015, Delivered Lecture on "1965 India Pakistan War - History of Glorious Victory" at Vivekanand Pratisthan's New English School, Jalgaon.

Study Tour-

- 30 December 2015, Organized the Departmental Study Tour held at Deccan College, Pune. 35

Short Film Presentation-

- 20 August 2015, Organised Screening of Short Film on "Uprising of 1857" For Second Year B.A. student (Modern India being the theme General Subject. Held at 'Dr. Babasaheb Ambedkar Study Centre, Sir Parashurambhau College, Pune'

इतिहास विभाग - चर्चासत्र अहवाल

महाविद्यालयाच्या शताब्दी महोत्सवानिमित्त महाविद्यालयातील इतिहास विभागाच्या वतीने "वंशावळीच्या आधारे सामान्यांचा इतिहास" या संकल्पनेवर आधारीत राज्य पातळीवरील चर्चासत्र संपन्न.

सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयाच्या शताब्दी महोत्सवानिमित्त इतिहास विभाग व विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'वंशावळीच्या आधारे सामान्यांचा इतिहास' या विषयावर २९ व ३० जानेवारी २०१६ या कालावधीत राज्यस्तरीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. विषयाचे नावीन्य लक्षात घेऊन जळगाव, नागपूर, औरंगाबाद, कोल्हापूर, सोलापूर, धुळे, अहमदनगर, पुणे शहर व ग्रामीण भागातील प्राध्यापक, संशोधक विद्यार्थी व अभ्यासक उपस्थित होते.

या चर्चासत्राचे उद्घाटन सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या इतिहास विभागाचे प्रमुख डॉ. दीपक गायकवाड यांच्या हस्ते व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ यांच्या अध्यक्षतेखाली झाले. इतिहास विभागाचे प्रमुख डॉ. सोपान शेंडे यांनी प्रास्ताविक केले. उद्घाटनाच्या भाषणात डॉ. गायकवाड यांनी वचितांचा इतिहास समजून घेण्याच्या प्रक्रियेत वंशावळीचा अभ्यास निश्चितपणे उपयुक्त ठरू शकेल. असे मत व्यक्त केले.

चर्चासत्राचे बीजभाषण सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या इतिहास विभागातील प्राध्यापिका डॉ. सुमित्रा कुलकर्णी यांनी केले. त्यांनी आपल्या भाषणामध्ये वंशावळ लेखनाच्या उदयाचा तसेच पाश्चिमात्य जगतातील त्याच्या महत्त्वाविषयी विवेचन केले.

महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य डॉ. माधव पेंडसे यांनी 'डेमोग्राफिक स्टडी ऑफ पेंडसे कुल' या विषयावर मोलाचे मार्गदर्शन केले. याच सत्रात धुळे येथील राजवाडे इतिहास संशोधक मंडळाचे सचिव डॉ. सर्जेराव भामरे यांनी कुलवृत्तांत किंवा वंशावळीमधील कुलदैवतांचे महत्त्व खानदेशातील कुलदैवतांच्या अभ्यासाच्या आधारे विशद केले. घाणेकर कुलवृत्तांताचे संपादक व इतिहासाचे अभ्यासक, प्रा. प्र. के. घाणेकर यांच्या अध्यक्षतेखाली शोधनिबंध वाचनसत्र संपन्न झाले. यावेळी घाणेकर यांनी कुलवृत्तांत लेखन करताना कोणती काळजी घ्यावी, माहितीचे संकलन कशा रीतीने करावे. इत्यादी महत्त्वाच्या बाबींचे मार्गदर्शन केले. या सत्रात जळगाव येथील शरद पाटील, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठातील प्राध्यापक डॉ. स्वराली कुलकर्णी, जितेंद्र वडशिंगकर, डॉ. अरुणा मोरे, श्रेया नायडू इत्यादींनी शोधनिबंधाचे वाचन केले व त्यावर साधकबाधक चर्चा झाली.

चर्चासत्राच्या दुसऱ्या दिवशी आबासाहेब गरवारे महाविद्यालयाच्या प्राध्यापिका डॉ. मोनिका वैद्य यांनी कुलवृत्तांत हे इतिहास संशोधन व अभ्यासाचे महत्त्वाचे साधन ठरू शकते, या विषयावर चिंत्पावन

कुलवृत्तांत्याच्या आधारे विवेचन केले. दुसऱ्या सत्रात वैराग, सोलापूर येथील सुवर्णलता गांधी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. सोपान जावळे यांनी शोधनिबंध वाचनसत्राचे अध्यक्षस्थान भूषविले. त्यांनी पाटणकर घराण्याच्या वंशावळीच्या आधारे अभ्यासकांना मार्गदर्शन केले. या सत्रात औरंगाबाद येथील शेख मुसाक रज्जाक, नागपूर येथील प्रा. वंदना खेडीकर, बालाजी घुले, वैष्णवी गवळी, स्मृति दुलंगे, डॉ. श्रीपाद उंडे इत्यादींनी शोधनिबंधाचे वाचन केले.

चर्चासत्राचा समारोप महाविद्यालयाच्या कला शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. अशोक चासकर यांच्या अध्यक्षतेखाली व नाशिकच्या व्यंकटराव हिरे महाविद्यालयाचे इतिहासाचे ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. राजेंद्र भामरे यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला. योगेश खंडागळे व प्रणव पाटील यांनी सूत्रसंचालन केले. हे चर्चासत्र यशस्वी होण्यासाठी सलमान शेख, शुभम शिंदे, राहुल खंडीझोड, रितिका साठे, मृण्मयी परळीकर, रचना शिंदे, दिनेश पाटील, जय अनमल, महेंद्र कसबे इत्यादी विद्यार्थी, महाविद्यालयातील सेवकवर्ग श्री. बाळासाहेब लोणकर, बाळासाहेब कदम, सागर भालेराव, वृषाली धावडे, संकल्प पासलकर इत्यादींचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

- डॉ. सोपान शेंडे

इतिहास विभाग प्रमुख व समन्वयक

Sociology

Sociology Departmental Activities (2015-16)

GUEST LECTURE

- This year being a centenary year of the well known Indian Sociologist Dr. A.R.Desai, guest lecture by Dr. S.D. Gore was organized on 4th AUG 2015. There was also a WELCOME to the students of S.Y. as part of this function. On this occasion the department inaugurated FRIDAY KNOWLEDGE CLUB.

FRIDAY KNOWLEDGE CLUB

- Poster Competition on various social issues was held. Around 100 posters made by junior college students under the guidance of Shri. Rahul Dalvi were displayed. Dr. Vajayanti Belsare and Prof. Anil Vartak were the examiners for the poster competition.
- S.Y. students Shradha Shinde and Mrunmai Soman had organized a very creative and informative session on JAPANESE CULTURE.

SEMINAR

1) One day STATE LEVEL seminar

- One day STATE LEVEL seminar on the theme "OFFBEAT MARGINALIZED GROUPS" was

organized on 6th JAN 2016. The seminar included guest lectures and paper presentations by the Undergraduate students from all over Maharashtra.

- Experts for the seminar were - Dr. U.B. Bhoite (Vice Chancellor, Bharati Vidyapeeth, Pune), Dr. Swati Shirwadkar (HoD, Department of Sociology, SPPU)
- The expert panelists were - Dr. S. D. Gore, Dr. Smruti Bhosale, Dr. Sangram Gunjal, Dr. Satish Rajmachikar.

Guest of Valedictory Function : Dr. Anil Awachat

- Examiners of the Paper reading Session : Prof. Vandana Palsane-HOD of Siddhivinayak College, Dr. Salama Aziz-HOD of Abeda Inamdar College, Dr. Vikas Shewale-HOD of Telang College, Dr. Jyoti Gagangras (Vice Principal and HOD of Modern College)

• Result of the State level seminar :

1. Imran, Arvind And Komal Group - First Prize
2. Arti Kadam, Supriya Maurya, Sonali Sonavane - First Prize
3. Shradha Shinde - Second Prize
4. Gandhali Deshpande, Ketaki Deshpande - Second Prize
5. Prajakta Dixit - Third Prize
6. Ishani Kolhatkar, Himali Nalawade - Third Prize
7. Puja - Consolation Prize
8. Neha Gupta and Ritu Yadav - Consolation Prize

2) NATIONAL SEMINAR

- The Department of Sociology and the Department of Physical Education jointly conducted a two day NATIONAL LEVEL Seminar on "SOCIOLOGY OF SPORTS" on 22nd and 23rd FEB 2016.

STUDY TOUR (Visit to NGOs)

- 1) A visit to MATOSHRI Old Age Home on 13th FEB 2016. The interaction of students with the residents of the old age home, a few entertainment activities and Tilgul samarambha were some of the highlights of this visit. At the time of this visit students donated 10 kg suger to this NGO.
- 2) a visit to "SNEHANKIT" (NGO for blind students) 27th Feb. students.

Student Participation in workshop

- The S.Y. and T.Y. students namely Ms. Prajakta Dixit, Ms. Arti Kadam, Ms. Shradha Shinde,

and Omkar Todkar attended one day workshop at Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune-16, on the topic, 'VIOLENCE AGAINST WOMEN', on 25th February 2016.

EXPERT INTERVIEW

- The SEND OFF of the Third year students of the department was organized 12th March the highlight of this function was an INTERVIEW of Mr. Rahul Deshmukh (Founder, Snehanvit and past student of the department).

PARENTS TEACHERS MEETING

- The Department organized the Parents teachers meeting on 22nd March 2016. Various issues regarding attendance of the students, further career opportunities for the TY students, Term end exam result etc were discussed in this meeting.

Teachers' Achievements

Dr. Vidya Avachat

- Attended the International workshop on 'Creativity in Education: Finland Model, at S.P. College.
- Presented a paper on 'Municipal Solid Waste Disposal – An issue in Pune City' in the two day national seminar sponsored by UGC-SAP-DRS-PHASE –III organized by Shivaji University, Kolhapur. on 29th and 30th January 2016.
- Delivered a lecture on 'Women and Human rights' organized by Jeshta Nagrik Sanghatana, Pune.

Prof. Meena Ranpise

- Attended and worked as an organizing committee member for the one day workshop on 'ICT in Education'
- Human Rights Organization, Pune wing has organized a lecture series at Dr. Ambedkar Sanskrutik Bhavan, Pune, and I was invited as a chief guest speaker to mark the Human Rights Day on 10th December 2015
- Research Paper titled Women's Health in the backdrop of 12th Five year Plan. Was accepted for the National level Conference on Women's Health : Challenges and Solutions, organized by Swastha Naari Samarth Bharat in collaboration with Sharada Shakti, Maharashtra , Tilak Ayurved Mahavidyalaya, Pune, MES Institute of Health Sciences.
- Research Paper on FEMINIZATION OF SPORTS: DREAM OR REALITY was presented at the National a level Seminar on 'Sociology of

Sports' jointly organized by Dept of Sociology and the Dept. of Physical Education on 22nd and 23rd February 2016, at S.P. College, Pune-30

3) Miss. Devyani Deshpande

- Qualified NET (December 2014) as Assistant Professor
- Presented a paper entitled "Demographic Dividend as a challenge for Education system in India" in an International Conference on "Challenges before 21st Century India" held at Shahu College, Kolhapur
- Research Paper on FEMINIZATION OF SPORTS: DREAM OR REALITY was presented at the National a level Seminar on 'Sociology of Sports' jointly organized by Dept of Sociology and the Dept. of Physical Education on 22nd and 23rd February 2016, at S.P. College, Pune-30
- Research Paper titled "Health issues of women in the backdrop of Demographic Dividend" was accepted for the National level Conference on Women's Health: Challenges and Solutions, organized by Swastha Naari Samarth Bharat in collaboration with Sharada Shakti, Maharashtra , Tilak Ayurved Mahavidyalaya, Pune, MES Institute of Health Sciences.

Political Science

Departmental Programmes

1. Under the programme Drushtikon Dept has screened documentaries such as "Blood Diamond", Series of "Guns and Glory", "The Making of Mahatma"
2. Lecture by Dr. Vijay Kunjir on 'Reservation Policy' on 7th Oct. 2015
3. Lecture by Dr. Praveen Chavan on 'Social Movements' on 14th Jan. 2016
4. Neetikushal on 27th& 28th Jan 2016

On 27th Jan. lectures by

Dr. Shrikant Paranjape- **Key note address**

Panel Discussions-by Dr. Shanteeshri Pandit and Shri Parimal Maya Sudhakar

General Shekatkar- **Terrorism**

Dr. Uttara Sahasrabuddhe-**Environment**

Dr. Aruna Pendse-**Gender in International Politics**

Dr. Girija Lagad- **International Political Economy**

On 28th Jan. programmes by Students
'Mock UN' by Students of S. P. College and
Intercollegiate Quiz Competition.

5. Participation of students in **'Intercollegiate Mock Parliament Competition'** in Desai College, Pune, on 15th Feb. 2016

Students' Achievements

1. S. P. College team has secured first prize in **'Model UN Competition'** organized by the Department of Politics, Shivaji University and Rotary Club Kolhapur, Jan 2016
2. Rajas Limaye, Genju Prasannan, Nikhil Pharate have cleared **SET** examination.

Teachers' Achievements:

Prof. Satish Dhiware

1. Participation in the state level seminar on 'Contribution of Mahatma Gandhi and Dr. Ambedkar to the making of India' held by Sahebrao Dhamdhare Arts and Commerce College, Talegaon Dhamdhare, on 15th&16th Jan. 2016.
2. Participation in the national level seminar organized by Maharashtra Political Science Conference at Mohol, Sholapur.
3. Participation in the national seminar on 'Contribution of Dr. Babasaheb Ambedkar' organized by Siddhivinayak Mahila Mahavidyalaya, Pune.
4. Participation in the national seminar on 'Dr. Ambedkar and Higher Education' organized by Dr. Babasaheb Ambedkar Adyasan and Study centre with Savitribai Phule Pune University, Pune.

Dr. Sanjyot Apte

- 17th August, 2015- Invited at Department of Civics & Politics, Mumbai University- Lecture on SET Exams
- 2.10th August, 2015-Chief Guest at Bhaurao Kakatkar College, Belgav for inauguration of Political Science Club and delivered a speech on 'Importance of Political Science'
- 3. 17/19th August, 2015- Lectures at MITSOG, Pune on 'Re- organization of States'
- 4.21st August, 2015-Subject Expert at H.V .Desai College, Pune
- 5.10th September, 2015- Lecture on Lokmanya Tilak in Abasaheb Garware College, Pune.
- 6. Bal Bharati, Pune-Worked as an Expert for checking the E- learning resources for Std 6/7/8th

- 7.6-7-8-10th October,2015- Invited to deliver lectures for Post Graduate students in Political Science at Abeda Inamdar College, Pune
- 8.7th October, 2015- Invited to deliver a lecture in a Short Term Course at MITSOG, Pune on 'Contemporary Political situation in India'
- 9.27-29th October, 2015- Invited as member of Syllabus formation Committee for Political Science, YCMOU, Nashik
- 5.19th November,2015 – Invited to deliver a lecture for Australian volunteers of an NGO-Engineers Without Borders in Pune, on the topic 'India's Political History and contemporary politics'
- 7. 16-19 th November, 2015- Delivered lectures at MITSOG, Pune- on Centre -State Relations
- 8. 30th November,2015- Expert for PhD Viva at Shivaji University, Kolhapur
- 9. 11th and 18th December, 2015- Invited to deliver lectures at Diploma Course in "American Politics", Fergusson College, Pune
- 10.21 st December, 2015 Invited as a Judge for P.C Alexander Elocution Competiton,SPPU
- 11.26th Dec- Attended a State level Seminar in 'Role of IQAC' organized at T.C. College, Baramati
- 12. 30th January, 2016- Invited to deliver lectures on 'Political Literacy'...organized by Indira Institute of Management,Pune and Prabuddha
- 13. 6th February, 2016- Invited to speak on 'Impact of Globalisation on Human Rights of Women' at the National Seminar at Ahmednagar College
- 14.9th March,2016-Invited to speak on 'Human rights of Refugees' at UGC Sponsored short term course for Teachers at Junnar.
- 15.Invited as a Visiting Faculty at Ranade Institute of Journalism, to teach a Module on 'World View'
- 16. Invited to write two books by YCMOU Political Science Committee for MA Distance Learners.

Dr. Manjiri Karekar

Workshops

1. Participation in the workshop on **'Curriculum Alignment of Four Credit Skill Based Courses'** Organized by Skill Development Centre, SPPU, Pune on 24th September 2015
2. Participation in the International workshop on **'ICT in Education'** organized by S. P. College,

in collaboration with Council for Creative Education, Finland on 6th & 7th Oct. 2015

Seminars:

1. Presented a paper on '**Dr. Ambedkar On Social Justice**' in the state level Seminar held by Sahebrao Dhamdhare Arts and Commerce College, Talegaon Dhamdhare, on 15th & 16th Jan. 2016. The same paper is published in the Journal 'Shodhankan' with ISSN
2. Presented a paper on '**Farmers Suicide In India**' in the National seminar held by Shahu Mandir Mahavidyalaya, Pune, on 22nd & 23rd Jan. 2016. The same Paper is published in the seminar proceedings with ISBN
3. Presented a paper on '**Religion and Politics in India**' in the State level seminar held by Dr. Babasaheb Ambedkar College, Aundh, Pune on 28th Jan. 2016. The same paper is published in the seminar proceeding with ISBN
4. Presented a paper on '**ISIS- A Terrorist Organization**' in the International Seminar held by Jawaharlal Nehru College, Aurangabad on 15th & 16th Feb. 2016. The same paper is published in the Journal 'Shodhakan' with ISSN

Research M. Phil/ Ph. D.-

1. Appointed as VC Nominee for M. Phil. Viva voce Examination by Tilak Maharashtra Vidyapeeth, Pune on 27th Nov. 2015
2. Appointed as a referee for Ph. D. Thesis by Sant Tukdoji Maharaj University, Nagpur in 2015

Other work-

1. Appointment by Maharashtra State Secondary and Higher Secondary Board as a member of '**Equivalence Committee**' in Jan. 2015.
2. Appointment by Savitribai Phule Pune University as a member of '**Local Inquiry Committee**' for Gholap College, on 26th Feb. 2016 Sangavi, Pune.

Economics

The department of Economics conducted various activities in the academic year 2015-2016:

Activities and Guest Lectures:

- 1) **Economics for all:** To mark the centenary year, the department has started a new initiative in the academic year 2015-2016, "Economics for All". The new initiative aims at creating awareness about the different economic concepts and issues. The undergraduate and

postgraduate students of the department were involved in the making of these charts. Following are the details of these charts:

- I. The chart on the topic 'Economics' was displayed on 16th July, 2015 by Ms. Aditi Jadhav (F.Y.B.A) and inaugurated by Dr. Vishal Pawase (Assistant Professor, Dpt. Of Economics, Mamasahab Mohol College, Pune.
- II. Five charts on the theme of "Economics for all" were displayed on 24th Aug. 2015 and inaugurated by Dr. Chaya Abnave (Ex Vice Principal, Commerce, S.P. College, Pune. Topics of the charts and the names of students/staff who made these charts is as follows.
 - 'Jan Dhan Yojana', (Ms. Shrikrupa Desai Staff Member)
 - 'Make in India' (Mrunal Shukla, Megha Kawale, Saurabh Bhagde, S.Y.B.A)
 - 'Digital India' (Mr. Madhav Inchure (Staff Member))
 - 'Poverty Line' (Ms. Shivani Bankar (Staff member)
 - 'Greece Crisis' (Shubham Jadhav, Tushar Waydande, Swapnil Chandane S.Y.B.A)
- III. On 24th Sept. 2015 various charts on Macro Economics were displayed by Staff Members, Department of Economics
- 2) **Tribute to Dr. A.P.J. Abdul Kamal:** The students of S.Y.B.A and T.Y.B.A organized a programme "Tribute to Dr. A.P.J. Abdul Kalam" on 19th Sept. 2014. The programme was composed and organized completely by the students. The students made a short documentary of the selected interviews of Dr. Kalam and narrated incidents in the life of Dr. Kalam.
- 3) **Guest lecture on "Regional Imbalance in Maharashtra"** : The lecture was delivered by the past student of the department, Mr. Kapil Chandrayan, Member, Vidarbha Statutory Development Board, Government of Maharashtra on 26th Aug. 2015. He talked about the causes behind the regional imbalances and solutions to reduce disparities.
- 4) **Half Day Workshop on "Budget and Black Money"** : The workshop was organized on 13th Jan. 2016. Prof. Ajit Abhyankar, (Activist and Faculty at Symbiosis School of Liberal Arts), Mr. Amit Narkar (Director, NCAS), Ms. Simran (Activist, Jan Vitta Abhiyan) spoke on Black Money, Budget and Indian Tax Structure.

5) The department brought out 'Memorabilia of western Economists'- a booklet compiling articles on the Nobel prize winning Economists

6) **Eco Fest:** The department for the first time organized Eco Fest 'Caerus' to motivate the students to understand the theory and applications in economics with the use of games, quiz, essay and photography. The students from F.Y.B.A, S.Y.B.A and T.Y.B.A organized the fest and the students from different disciplines in the college participated in the fest. Following events were organized in Caerus:

Winners

1. Quiz on Financial Literacy and General Knowledge

Ist : Arvind Bansode, Shreekant Kale

IInd: Digvijaysingh Girase, Anjali Kamble

IIIrd: Pravin Nikure, Akash Devdare

2. Photonomics: Photography Competitions to click 'Economics in our day-to-day lives'

TOPICS:

- Mandai
- Home Economics
- Labor Markets
- Environmental Economics

Ist : Krutika Apte, SYBA

IInd : Sagar Jagtap, TYBA

IIIrd: Sandeep Sonawane, SYBCom

3. ESSAYNTIAL: Essay Writing Competition organised only for Economics Special students.

TOPICS:

- Socio-economic status of women in India.
- Smart cities cannot work without smart villages

Ist: Dhanashree Doke, SYBA

IInd: Prachi Bhogale, FYBA

IIIrd: Megha Kawale, SYBA

4. ECOP (POLICY MAKING / KOOT NITI)

GROUP: 4 students

Formation of politically, economically and socially feasible policy based on the given social problems.

Ist: Kaushik Apte, Chinmay Tinaikar, Mrunmayee Paralikar, Rachana Shinde

IInd: Akash Hinge, Akshay Gavde, Suraj Sonawane, Dipak Shinde

IIIrd: Sharad Walke, Payal Dhumal, Atul Jadhav, Avinash Phadtare

5. Games:

- Just a minute: Extempore speech for a minute based on one word
- GEN-KNOW- MICS: General knowledge questions especially related to economics of Bollywood, Hollywood, Sports
- GUESS THE LOGO: Identification of the Logos of famous institutions (government, public and private bodies)
- CROSSWORD: Based on Economics as well as other social sciences.

These were fun games based on general knowledge in economics and students from all streams from junior and senior college participated in these games.

5) **National Conference on "Remembering Nash"**: The department in collaboration with the department of Mathematics, S.P.College, Pune organized a two day national conference on 15th and 16th Feb. 2016 to pay tribute to the Nobel Winning mathematician Prof. John Nash. The conference included the psychological aspects of the life of Prof. Nash and focused on his contribution in the field of mathematics and economics. The conference focused on the game theory, a popular branch in economics having wide applications from pure to social sciences. Following speakers were invited as the resource persons for the conference:

Speakers and their topics.

- Dr. Pradeep Apte (Assistant Professor, Dept. of Economics, Fergusson College, Pune) Inaugural Address
- Dr. Shirisha Sathe (Practicing psychologist and counselor, Pune)—Understanding beautiful mind
- Mr. Amrit Bakhshy (President, SAA, Pune)— A Not So Beautiful Mind of John Nash
- Prof. Neeraj Hatekar, (Director, Dept. of Economics, University of Mumbai) : Understanding the Institutions of Game Theory
- Dr. Amit R.K- Game Theory: Applications in Economics
- Dr. V.M. Sholapurkar (Head, Dept of Mathematics, S.P.College, Pune: Nash Equilibrium

- Ms. Ruby Rama Praveen (Research Engineer, Onerix Lab, Pune): Economics, Dynamics and Fixed Point Theorems
- Siddharth Bhalerao (Assistant Professor, Dept. of Mathematics, S.P.College, Pune): Nash Equilibrium and Pareto Optimum
- Dr. Debasis Mishra (Associate Professor, Indian Statistical Institute, Delhi): Valedictory Address: Game Theory: Present and Future

Students' Achievements:

- 1) Kapil Chandrayan: The past student of the department was appointed as a member of Vidarbha Statutory Development Board, Government of Maharashtra. The appointment is conferred by the Governor of Maharashtra.
- 2) Saneel Chapaplaonkar and Rajkumar: won 1st Prize in Quiz competition held by MITCON held on 16th Feb. 2016.

Faculty Achievements:

Anil Vartak:

1. Gave orientation lectures on Economics for post graduate students of petroleum geology in Nowrosjee Wadia College, Pune.
2. Paper selected for National Conference organized by International Institute of Population Studies, Mumbai to be held at Nagpur on 18th and 19th March, 2016.
3. Contributed an article on 'Economic aspects of mental health' in 2015 diwali issue of 'Vishranti' magazine.
4. Made a presentation on 'Economics of Mental Health' at a two day meet organized by an NGO FACEMI at Bangalore on September 12-13, 2015.
5. Worked with 'Centre for Talent Search and Excellence'- competitive examination centre located at Nowrosjee Wadia College, Pune.
6. Made presentations on topics related to mental health in MGMH summit held at Tata Institute of Social Sciences (TISS) during 28th and 29th November 2016, at Bhopal (for EMERALD project on 21st August, 2016) and at Latur (13th March, 2016)
7. Wrote an article for a blog - Mental health innovations network during mental health week (October 10-16, 2015.)

Arundhati Agte :

- 1) Convener, National Conference, "Remembering Nash" held in S.P.College, Pune on 15th and 16th Feb. 2016

- 2) Invited as a judge for Quiz Competition in Garware College of Commerce in 22nd Jan. 2016.
- 3) Appointed as member of Board of Studies (BOS) for St. Mira's college Arts and Commerce for BBA, BCA .

Dr. D. B. Pawar

- 1) Actively participated in the International Workshop on ICT Education, held on 6th & 1st Oct. 2015, Organized by S.P. College, Pune & CCE, Finland.
- 2) Attended One day Workshop on Graduation Ceremony, Organized by Modern College of Arts, Science & Commerce Shivajinagar, Pune on 13th January 2016.
- 3) Presented research paper entitled "Child Labour in India- an overview" at National Multidisciplinary Conference on Child Labour Issues & Challenges At KET's V.G. Vaze College, Mulund during 27-28 August 20 IS.
- 4) A Research Article "Social & Economic Study of Banjara communities in Tuljapur Taluka" published in **Indian Striams Research Journal** (ISSN 2231-5063) August 2015.
- 5) Worked as a LIC committee Member of Savitribai Phule pune University, Pune
- 6) Recongnised as a M.Phil. & PhD Guide (Economics) by Savitribai Phule Pune University ,Pune

Other:

- 1) Invited as an subject Expert for M.Phil Economics Viva-voce held on 30 October 20 IS at Prof. Ramkrishna More ACS.College Akurdi, Pune.
- 2) Invited as an subject Expert for Project Viva of PGDFT held on 2 December 2015 at Abasaheb Garware College Pune.

Gadge R. K.

- 1) Actively participated in the International Workshop on ICT in Education ,held on 6th & 7th, October, 2015, Organized by S.P. College Pune & CCE Finland.
- 2) Attended three day 39th National conference of Marathi Arthashastra Parishad held on 16th, 17th, 18th November ,2015 Organized by T. C. College Baramati.
- 3) Participated in the One day Pre - Budget Workshop on: State Finances in Maharashtra" held on 22nd January, 2016, Organized by Government of Maharashtra ,Finance

Department and Ghokhale Institute of Politics and Economics , Pune , Dept. of Economics, University of Mumbai .*

- 5) Participated in the Three day International Conference on "Impact of Make in India on Indian Economy", held on 25th,26th &27th February 2016, Organized by MAEER,S MIT-SOM College , Pune.

Sunil Shinde

- 1) Actively participated in the International Workshop on ICT in Education ,held on 6th &7th,October,2015,Organized by S.P. College Pune & CCE Finland
- 2) Organising committee member Two day National conference on "Remembering Nash" ,held on 15th &16th
- 3) Organised study visit RBI College of Agricultural Banking Date, 08-0

Kaustubh Saurkar

Qualified SET Exam September 2015

Shivani Bankar

Gave a lecture on Composition of Indian foreign trade for SY BBA students in Hujurpaga College on 23rd February, 2016

PSYCHOLOGY

1. Department Activities

1. Psycho Fest was conducted on 12 Feb 2016. Mahendra Sethiya delivered a speech on Creativity. Group activity, competition and interactive session were other events organized as a part of programme.
2. State-Level Workshop on Anger Management sponsored by Vidyarthi Kalyan Mandal, Savitribai Phule Pune University. It was held on 17th February 2016. One hundred students participated in the workshop. It was conducted by Dr. Shubha Thatte from the Institute of Psychological Health, Thane.

2. Teacher Achievements:

Prof. Arvind Kakulte

1. Presented a paper in International conference on 5 November 2015 at S. N. D. T. College, Pune. The title of the paper was "Internet addiction and coping among Urban Adolescents".
2. Participated in State level workshop on "Genogram – An assessment tool" organized by Human Education Society on 11 Dec 2015.

3. Organizing Secretary of "State level Workshop on Anger Management" on 17 Feb 2016 at S. P. College, Pune.

4. Invited as a resource person to deliver a speech on "Career opportunities in Psychology" in a State level workshop On 23 Feb 2016, Organized by Chhatrapati Shivaji College, Satara.

5. Organizing committee member of National Conference on "Exploring Contemporary Trends in Social Sciences" on 7 and 8th March, 2016 at S. P. College, Pune.

Ramdas Kolekar

1. Joint Organizing Secretary of "State level Workshop on Anger Management" on 17 Feb 2016 at S. P. College, Pune.

2. Organizer of Youth festival of S.P.P.U. Pune on 13and 14 Sept 2015.

3. Awarded BEST STUDENT WELFARE OFFICER in S.P.P.U. Pune on 16 June 2015.

4. Presented a paper in state level conference on 29 Jan 2016 at Ambedkar College, Pune

5. Organizing committee member of National Conference on "Exploring Contemporary Trends in Social Sciences" on 7 and 8th March, 2016 at S. P. College, Pune.

Meenakshi Gokhale

1. Presented paper titled "Analysis and Modelling of Haemoglobin of girls' at National Seminar on Recent Developments in Applied Statistics organised by Dept. of Statistics, Balwant College, Vita on 25-26 September 2015

2. Presented paper titled "The role of emotional maturity in upward spiral" at National Conference on Emotional Intelligence: Role in Human Life' organised by Dept. of Psychology, Modern College of Arts, Science and Commerce, Pune on 5-6 February 2016. Won consolation prize for oral presentation.

3. Organizing committee member of National Conference on "Exploring Contemporary Trends in Social Sciences" on 7 and 8th March, 2016 at S. P. College, Pune.

Pradnya Kulkarni

1. Paper published in international journal , ' Gender and behaviour' Titled, ' Stressful life and irrational beliefs as predictor of Psychological wellbeing among Indian adolescent girls, Pune Gender & Behaviour 2015, 13(1), 6507-6514.

2. Presented a paper in National conference on "Exploring Contemporary Trends in Social

Sciences” on 7 and 8th March, 2016. The topic of paper was “Enhancing Psychological wellbeing among adolescents : Indian review of positive psychology intervention.

3. Conducted Anger management workshop in State level NSS Camp on 15 Feb 2016 at Kolwadi.
4. Conducted Assertiveness training workshop for F Y B A, B Sc, and F y Bcs students in the first week of Feb 2016 in Sir Parashurambhau College, Pune.
5. Invited as a resource person to conduct workshop on emotional intelligence by JPIP Leadership development centre on 24 Jan 2016.
6. Organizing committee member of National Conference on “Exploring Contemporary Trends in Social Sciences” on 7 and 8th March, 2016 at S. P. College, Pune.

Student Achievements

Following students presented paper in National Conference on Emotional Intelligence: Role in Human Life’ organised by Dept. of Psychology, Modern College of Arts, Science and Commerce, Pune on 5-6 February 2016

1. Aditi Kulkarni – SYBA Psychology Special– “Comparative Study of Psychological Tests of Emotional Intelligence”. She won Bronze medal (third prize) for Poster presentation
2. Ketaki Mhaskar – MA 2 Clinical Psychology – “Comparative Study of Social Support and Resilience in New Mothers with and without Postpartum Depression”. She won Gold medal (First prize) for Oral presentation
3. Shalmali Vedpathak – MA2 Industrial Psychology – “The Effects of Job-Demands Resources on Work Engagement and Organisational Commitment of Nurses”. She won consolation prize for oral presentation
4. Prasad Chaubal – MA2 Industrial Psychology – “Occupational Stress, Burnout and Occupational Self-efficacy in Bank Employees”
5. Dhanashri Nakhe – MA2 Industrial Psychology – “Effect of Work-Family Conflict and Attribution on Organisational Commitment”
6. Shalaka Kelkar – MA2 Industrial Psychology – “Effect of Family Environment on Emotional Competencies of Gifted Adolescents”

- Arvind Kakulte

तत्त्वज्ञान

- १) ९ जुलै, वै. प्राचार्य सोनोपंत दांडेकर पुण्यतिथी, व्याख्यान - डॉ. यशवंत पाठक, समन्वयक, ज्ञानदेव अध्यासन, सा.फु. पु. वि., विषय - ज्ञानेश्वरीतील अभ्यासयोग
- २) २९ डिसेंबर, इंडियन कॉन्सिल फॉर फिलॉसॉफिकल रिसर्च पुरस्कृत, पिरिऑडिकल लेक्चर्स कार्यक्रमांतर्गत व्याख्यानमालेचे आयोजन, विषयसूत्र :- स्त्रीवाद.
 - डॉ. स्वाती देहाडराय, स्त्री अभ्यास केंद्र सा.फु.पु.वि. विषय - लिंगभावाचे संस्थात्मकीकरण
 - डॉ. चित्रा रेडकर, राज्यशास्त्र विभाग, एस.एन.डी.टी. विद्यापीठ, मुंबई विषय - सामाजिक शास्त्रांमध्ये (विशेष संदर्भ राज्यशास्त्र) लिंगभावाला मुख्य प्रवाहात आणणे.
 - डॉ. लता छत्रे, विभागप्रमुख, तत्त्वज्ञान विभाग, सा.फु.पु.वि. विषय - स्त्रीवादाचे तत्त्वज्ञान आणि पद्धतीशास्त्र
- ३) ३० डिसेंबर, तत्त्वज्ञान विषयाच्या शताब्दी निमित्त तत्त्वज्ञान व तर्कशास्त्र विद्यार्थ्यांचा सांस्कृतिक कार्यक्रम
 - गणेशवंदन - पूर्वा देशपांडे, शिवांगी मांडके
 - नारदीय कीर्तन - चिन्मय पुजारी, दर्शन वझे
 - एक संवाद गौतमबुद्ध आणि सॉक्रेटिस यांच्याशी - श्रुती आवटे, रेणुका केणेकर
 - नृत्याविष्कार - पूर्वा देशपांडे, शिवांगी मांडके
 - मोहन वीणा - मानस गोसावी
 - शास्त्रीय गायन - श्रुती पावगी
 - संवादिनी साथ - मानस गोसावी
 - तबला - अभिषेक ढिले, अमेय खरे
- ४) १९, २० जानेवारी तत्त्वज्ञान विभाग, सा.फु.पु.वि. आणि वै. प्राचार्य सोनोपंत दांडेकर अध्यासन अणि तत्त्वज्ञान विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने राज्यस्तरीय विद्यार्थी चर्चासत्र
 - विषयसूत्रे - १) न्यायाची संकल्पना, २) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे तत्त्वज्ञान
 - ३५ विद्यार्थ्यांनी विविध विषयांवर शोध निबंध सादर केले.
 - चर्चासत्राचे उद्घाटन प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर, प्रसिद्ध राजकीय विचारवंत यांच्या बीजभाषणाने झाले.
 - विविध सत्रांमध्ये सत्राध्यक्ष म्हणून डॉ. नागोराव कुंभार (माजी प्राचार्य दयानंद कॉलेज, लातूर), प्रा. डॉ. सदानंद मोरे (माजी विभागप्रमुख, तत्त्वज्ञान विभाग), सा.फु.पु.वि., प्रा. डॉ. सुभाषचंद्र

भेलके (माजी विभागप्रमुख, तत्त्वज्ञान विभाग) यांनी काम पाहिले. विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन पर व्याख्यानही दिले. दोन्ही विषयसूत्रांना स्वतंत्ररीत्या पारितोषिके दिली. ही पारितोषिके कै. डॉ. मु. श्री. कानडे यांनी वै. प्राचार्य सोनोपंत दांडेकर अध्यासनात दिलेल्या निधीतून दिली जातात.

न्याय संकल्पना प्रथम क्रमांक विभागून १) ईश्वरी पेंडसे (स.प.म.),
२) नील कुलकर्णी (फर्ग्युसन महाविद्यालय)

डॉ. आंबेडकरांचे तत्त्वज्ञान द्वितीय क्रमांक - सफल फडके (स.प.म.)

५) प्रताप पदव्युत्तर संशोधन केंद्र, तत्त्वज्ञान, अंमळनेर, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, राष्ट्रीय चर्चासत्र, विषयसूत्र, आंतरधर्मीय संवाद : धर्माचा तत्त्वज्ञानातील विचारविश्व' मृणाल शुक्ल या द्वितीय कला वर्षाच्या विद्यार्थिनीने, 'दुरिताची समस्या - बौद्ध आणि ख्रिश्चन दृष्टिकोन' या विषयावर शोधनिबंध सादर केला.

६) आविष्कार, २०१५ जिल्हास्तरीय संशोधन प्रकल्प स्पर्धा, ६ ऑक्टोबर २०१५, बाबुरावजी घोलप महाविद्यालय, सांगवी येथे पदव्युत्तर वर्गातील इस्थर मसिडो आणि भाग्यश्री देवकर या विद्यार्थिनींनी, इच्छामरण या विषयसूत्रावर पोस्टर प्रेझेंटेशन सादर केले. (हे सादरीकरण डॉ. हेमलता मोरे यांच्या मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट, बी.सी.यु.डी., सा.फु.पु.वि. शी संबंधित होते)

७) डिसेंबर २०१४ ते डिसेंबर २०१५ या कालावधीत, 'योगोपचार आणि आहारशास्त्र' हा एकवर्षीय प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम संपन्न झाला. हा अभ्यासक्रम १६ विद्यार्थ्यांनी यशस्वीरीत्या पूर्ण केला.

वैजयंती बेलसरे

१) २२ जुलै २०१५, व्याख्यान, विषय : डॉ. सुरेंद्र बारलिंगे आणि त्यांचे विचार कार्य, तत्त्वज्ञान विभाग, सा.फु.पु.वि.

२) २१, २२ ऑगस्ट २०१५, न्यू आर्ट्स, कॉमर्स आणि सायन्स कॉलेज, अहमदनगर आयोजित, 'नीतिमीमांसा आणि आधुनिक समाजात मानवी मूल्यांचे महत्त्व' या विषयसूत्रातील राष्ट्रीय चर्चासत्रात, सत्राध्यक्ष म्हणून सहभाग.

३) ११, १२ सप्टेंबर २०१५, संस्कृत प्रगत अध्ययन केंद्र, संस्कृत, प्राकृत विभाग आणि संत ज्ञानदेव अध्यासन, सा.फु.पु.वि. आयोजित, 'उपनिषदविषयक विविध दृष्टिकोन' या विषयसूत्रावर आधारित राज्यस्तरीय चर्चासत्रात, 'न्यायमूर्ती रानडे यांचे विचारविश्व आणि उपनिषदविचार' या विषयावर व्याख्यान.

४) ३०, ३१ ऑक्टोबर २०१५, तत्त्वज्ञान विभाग सा.फु.पु.वि. डॉ. सुरेंद्र बारलिंगे गौरवार्थ आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात, 'डॉ. बारलिंगे आणि सौंदर्यमीमांसा' या विषयावर शोध निबंधसादर.

५) ८, ९ जानेवारी २०१६ प्रताप पदव्युत्तर संशोधन केंद्र, तत्त्वज्ञान, अंमळनेर, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ आयोजित, 'आंतरधर्मीय संवाद आणि धर्माच्या तत्त्वज्ञानाचे विचारविश्व' या विषयसूत्रावरील

राष्ट्रीय चर्चासत्रात धार्मिक भाषेशी निगडित समस्या या विषयावर व्याख्यान.

६) १४ जानेवारी, २०१६ तत्त्वज्ञान विभाग, सा.फु.पु.वि. आयोजित संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र या कार्यशाळेत 'सामाजिक विज्ञानांचे पद्धतीशास्त्र आणि शूलज्ञ' या विषयावर व्याख्यान.

७) १० सप्टेंबर २०१५, कावेरी कॉलेज आर्ट्स, सायन्स आणि कॉमर्स कॉलेज आयोजित राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत परीक्षक म्हणून सहभाग.

८) पद्मगंधा, दीपावली २०१५ या मासिकात 'एकटेपण, एकाकीपण : मुक्तचिंतन' हा लेख प्रसिद्ध

प्रियांका कुंभार

१) ७, ८ ऑगस्ट २०१५, सी.टी. बोरा कॉलेज, शिरूर आयोजित तर्कशास्त्रावरील राज्यस्तरीय चर्चासत्रात, 'न्याय दर्शनातील अनुमान प्रमाणावरील चार्वाक दर्शनाची टीका' या विषयावर शोधनिबंध सादर

२) टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठात योगविशारद या अभ्यासक्रमासाठी अभ्यागत प्राध्यापक

योगिता काळे

१) ७, ८ ऑगस्ट २०१५, सी.टी. बोरा कॉलेज, शिरूर आयोजित तर्कशास्त्रावरील राज्यस्तरीय चर्चासत्रात 'ऑरिस्टॉलप्रणीत तर्कशास्त्र आणि न्याय दर्शनाचे तर्कशास्त्र : तुलनात्मक अभ्यास' या विषयावर शोधनिबंध सादर.

शिक्षणशास्त्र विभाग

❖ स्त्री-अभ्यास केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या 'स्त्री व विकास' या पदविका अभ्यासक्रमाचे आयोजन शिक्षणशास्त्र विभागातर्फे केले, त्यात २५ विद्यार्थी-विद्यार्थिनी सहभागी झाल्या.

❖ सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आयोजित आविष्कार स्पर्धा - १) अरविंद बनसोडे (तृ.व.कला) २) इम्रान या विद्यार्थ्यांनी 'दप्तराचे ओझे कमी कसे करता येईल' या विषयावर प्रकल्प सादर केला.

❖ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंतीनिमित्त 'डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर : विचारधन व कार्य' या विषयावर निबंधलेखन स्पर्धा शिक्षणशास्त्र व राज्यशास्त्र विभागाने आयोजित केली. ३२ विद्यार्थ्यांनी विविध विषयांवर निबंध लिहिले. स्पर्धेचा निकाल - १) प्रथम क्रमांक - अभिजीत सांगळे (एम.ए. प्रथमवर्ष), २) द्वितीय क्रमांक - अरविंद बनसोडे (तृतीय वर्ष)

कला), ३) तृतीय क्रमांक - रेणुका पोहेकर (एम.ए., द्वितीय वर्ष), ४) उत्तेजनार्थ - प्रणाली गोगटे (तृतीय वर्ष कला)

- ❖ प्रा. डॉ. विजय खरे (समन्वयक डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अध्यासन, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ) यांचे 'भारतीय संरक्षण सुरक्षा : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे योगदान' या विषयावर व्याख्यान झाले. स्पर्धेचे पारितोषिक वितरण डॉ. खरे यांच्या हस्ते झाले.

Geography

- The inaugural function was a lecture on Sustainability in Daily life by Dr Praveen Saptarshi, Professor Emeritus, Department of Environment Science, SPPU, on 15th September.
- A joint program was arranged with the Hindi department on the occasion of Hindi Diwas on 23rd September with puzzles, quiz competition and poetry recitation competitions on Vasundhara or Mother Earth.
- Presentation by Shri Shreevallabh Shete from HERE Maps on the HERE Maps creator community programme.
- Geography Day was celebrated on 15th January with a quiz competition and the screening of two short films 1) How Earth was made and 2) Seasons.
- Celebrated Geofest on the 16th and 17th of March. This year the theme was Geospatial Technology. Dr Shamita Kumar from Bharati Vidyapeeth University was the chief guest. She spoke on the Applications of GIS and remote sensing. Other expert talks were by Dr. Sanjay Patil from the Maharashtra Remote Sensing Application Centre and Dr Pulak Guhathakurta from the IMD. Dr Sucheta Karande gave a talk on How to practically lead a sustainable life. There were many competitions for the students like poster presentations, model building, quiz competitions, crossword, Bird's Eye View and PPT presentations. Students from SP, Garware, Wadia, SNDT and SPPU participated enthusiastically. This year Dr Sunil Gaikwad was in charge of Geofest.
- This year, as the department arranged several study tours. The TYBA students went to Kerala, SYBA and SYBSc students went to Goa and the TYBSc students went to Konkan to study the geographical features.

Geographize-2015

Around 23 students from the Department of Geography (Arts and Science faculty) participated in the State level, Intercollegiate Geography festival, GEOGRAPHIZE-2015 held at the Parvatibai Chowghule College of Arts and Science, Mudgaon, Goa held on the 10th and 11th September, 2015. The students participated in events like Skit, Treasure Hunt, Presentation competition, Map Making, Quiz, Short film making etc.

The following Students won prizes in their respective events.

Harshal Sonawane and Vijay Bajaj – Terra Quiz (1st Position)

Vipul Ahuja and Vishaka Bhise - Treasure Hunt (2nd Position)

Payal Raut and Neha Deshpande – Powerpoint Presentation (3rd Position)

Prof (Dr.) Shalini Guldeokar and Prof. (Dr.) Manojkumar Devne accompanied the students for the event.

Veena Vishwanath

- ❖ Resource person at MITSOM and delivered a lecture on the Use of Non Conventional Sources of Energy to the students of SYBBA, on 24th July.
- ❖ Participated in an International Symposium on Knowledge Sharing for Capacity Building for the Planning of Sustainable Smart Cities on 8th and 9th October organized by the Institute of Environment Education and Research, Bharati Vidyapeeth University, Pune, jointly with the University of Cologne, Germany, and Free University of Berlin, Germany.
- ❖ Member of the organizing committee for the National Conference on Climate Change: Assessment, Impact and its relevance to India arranged by SP college on the 4th and 5th of March.

Dr. Sunil W. Gaikwad

Research articles published in national / international journals

1. Sumitra Shinde, Yogesh Pawar, Nikhil Pawar and Sunil Gaikwad (Feb 2016) "Morphometric analysis of Mutha valley catchment, Western Maharashtra", **Published in International Recognized Multidisciplinary Research Journal**, Indian Streams Research Journal, Volume - 6 | Issue - 1, ISSN: 2230-7850, **Impact Factor: 4.1625(UIF)**

2. Tasadoq H. Jaweed1, Praveen G. Saptarshi, **Sunil W. Gaikwad (Nov-2015)**

“Impact of transhumant grazing on physical and chemical properties of soils in temperate pasturelands of Kashmir Himalaya”, published in **Range Mgmt. & Agro forestry 36 (2): 128-135, 2015** ISSN 0971-2070

3. A.M.Jethe, **Sunil W.Gaikwad (September 2015)**

“Fluvial sediment characteristics of Tavarja lake catchment”, published in International journal of Advances in Management Technology and engineering sciences, **Vol. IV, Issue 12(III), ISSN-2249-7455.**

4. Yogesh N. Pawar, **Sunil W.Gaikwad**, Nikhil R.Pawar & Ranjana H.Rathod (**August 2015**)

“Determination of variation in physical and chemical properties of soil –A case study of Naner basin, Mulshi taluka, Pune district”, published in International journal of Interdisciplinary Research’ journal, Vol.IV, Issue 5(I).

Ph.D.Thesis submitted -Guidance for the following students

(Geography-Savitribai Phule Pune University,-Pune-411007)

Ms. Rajashree D.Chaudhari-Geography

Titled “Generation of GIS Based Spatial Information System for Rural Development in the Hilly Terrain of Pune District, Maharashtra” submitted to Savitribai Phule Pune University October 2015.

Ph.D. Research guidance

(Geography-Tilak Maharashtra Vidyapeeth-Pune)

Ph.D. Awarded

Mr.Sharad Borude - Titled “Geoenvironmental perspective of urban growth – A case study of Ahmednagar city” **Awarded in August 2015** (Tilak Maharashtra Vidyapeeth, Pune)

Ph.D.Thesis submitted under the Guidance of Dr.Sunil Gaikwad

Mr.Gajanan Dhobale Titled “Management of surface water resources”: A Case Study of Indapur Tahsil, District Pune.

Research work evaluation:

1. Ph.D. thesis (Shivaji University, Kolhapur) March,2015

“Geographical analysis of rainwater harvesting potentiality in Satara district of Maharashtra” Candidate: Mr. Gaikwad Vijay Popat

2. Ph.D. thesis (Shivaji University, Kolhapur) December,2015

“A geographical study of marine fishing in south Konkan of Maharashtra”

Candidate: Mr. Santosh Ganpati Jambhale

3. Ph.D. thesis (Shivaji University, Kolhapur) November, 2015

“Changing urban sprawl of Sangli-Miraj-Kupwad city: a geographical study using remote sensing and geographical information system” Candidate: Mr. Ratnadeep Govind Jadhav

Research articles presented in national / international seminars / conferences / workshops/ Symposia etc.

1. **International conference on ‘Recent trends in Commerce, Management, Social science and Humanities. Research paper presented** titled “Determination of variation in physical and chemical properties of soil –A case study of Naner basin, Mulshi taluka, Pune district”. Organized jointly by Commonwealth Vocational University and Leelawati college of Commerce and computer studies.(10th August 2015)

2. **Eighth International Geographical Union (IGU) conference** on Land use, water, Climate and urban health in changing urban Environments. Research paper presented titled “Application of GIS and RS Techniques in Land use /land cover Change detection of Ahmednagar city, Maharashtra, India, Organised by SNDT Women’s university , Department of Geography, Pune, India (Nov4-6, 2015).

3. **National seminar** on ‘Recent Trends in Geography’, organised by Department of Geography, University of Mumbai, Vidyanagari, Mumbai-400098 (30th March 2015). Research paper presented titled “Application of Geoinformatics in estimation of siltation of Panshet dam”.

Participation in Workshops/Seminars

1. Participated in **international workshop** on ICT in Education jointly organised by Sir Parashurambhau College, Pune and CCE (Council For Creative Education, Finland (6-7 October 2015).
2. Participated in **State level Seminar** on “Translation: Techniques and Challenges” sponsored by BCUD, Savitribai Phule Pune University, Pune, Organised by Department of Sanskrit, Marathi, Hindi, English and German,

Sir Parashurambhau College, Pune.(1-2nd March 2016)

Academic Course completed

Completed successfully Winter Training Programme in **Geospatial Technology** organized by Department of Geography and Research Center, Parvatibai Chowgule College of Arts and Science (Autonomous) from 16th November to 06th December 2015.under Natural Resources Data Management System (NRDMS) Programme in Department of Science and Technology(DST) Ministry of Science and Technology, Government of India.

Examiner/Expert in Other Universities

1. **Bharati Vidyapeeth, Dept of Environmental Science since 2009**

2. **Mumbai University ,Mumbai, since 2008**

Dr. Balasaheb Dnyaneshwar Ghodke

1. Presented a research paper in State Level Seminar organized by Dr.D.Y.Patil Arts,Commerce and Science College Pimpri,Pune-18.on 6th February,2016.entitled "Analytical Study of Geographical Factors and Development Agriculture: A Case Study Of Daund Tahsil"
2. Participated in a State Level Seminar on "Translation: Techniques and Challenges"organized by Departments of languages, S.P.College,Pune.on 1st and 2nd March,2016.
3. Participated in a National Level Conference on "Remembering Nash" organized by Department of Economics and Mathematics, S.P.College,Pune.on 15th and 16th February,2016.
4. Conducted the Viva-Voce examination for award of Ph.D.Degree in Geography as a Subject Expert at DR.Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad on 20.02.2016.
5. Worked as a LIC committee member of affiliation for PG Courses and visited Annasaheb Waghire Arts,Commerce and Science College Otur,Taluka.Junnar,Dist.Pune.on 02.04.2016.
6. Organized a One day study tour at Harihareshwar beach and Tamhini Ghat for F.Y.B.A. Geography students in the month of January 2016.
7. Participated and conducted a long study tour to observe beach features and study the Tourism

activity at Goa alongwith S.Y.BSc. geography class on 19-22 January 2016.

Dr. Manojkumar P. Devne

- Delivered a Public lecture for 'Nature Walk', at N.M.V. Girls High School on 'Understanding Climate Change' on 3rd April,2015
- Scripted a 5-episode programme for the A.I.R.(Akashwani, Pune) on 'Climate Change' – under 'Nate Nisargache' broadcasted between 19th and 23rd May 2015.
- Completed an On-line certificate course "Denial 101x: Making Sense of Climate Science Denial" a course offered by the University of Queensland, Australia (UQx) June, 2015.
- Guidance lectures in Geography for students appearing for NTSE at the Pace Academy, Pune.
- Guidance lectures in Geography for students appearing for NTSE at the Dnyan Prabodhini, Pune.
- Invited as 'Resource Person' at the Regional Training Workshop for regional Co-ordinators for the National Children Science Congress (NCSC-DST:Govt. of India) at Aurangabad and addressed the participants on 'Understanding Weather and Climate'
- Invited as Resource Person in the Teachers Training Workshop, Mumbai Division of the National Children Science Congress(NCSC-DST:Govt. of India) on the subject "Understanding Weather and Climate" at the Swami Vivekanand Vidyalyaya,Kurla, Mumbai on the July 9th 2015.
- Presented a research paper titled, 'Sedimentological characteristics of a small tidal inlet at Guhagar, Maharashtra, at the UGC sponsored National Seminar on , 'Estuaries of India: Past, Present and Future' at the Govindram Seskeria Science College, Belgaum, Karnataka.24-25 July,2015.
- Delivered a public lecture for the Science Association of the Govindram Sekseria Science College Belgaum, Karnataka on 25th July, 2015.
- Invited as Chief Guest for the inauguration of the 'Geography Club' and deliver a lecture on 'Indian Space Programme' at the New English School, Tilak Road, Pune on August, 12th 2015.
- Delivered a public lecture for school children on "Mountains" at the Dnyan Prabodhini, Pune on August, 25th 2015.
- Invited as resource person to deliver a lecture on 'Time Management' at the State Centre for

Education Research and Training (SCERT); Pune, on August 28th, 2015.

- Invited as Chief Guest at the Parvatibai Chowghule College of Arts and Science, Mudgaon, Goa for the Annual event, GEOGRAPHIZE-2015.9-10 September, 2015.
- Member, Organising Committee and participated in the International Workshop on "ICT in Education" organized by Sir Parashurambhau College in collaboration with Council for Creative Education (CCE) Finland, 6-7 October, 2015.
- Invited for a Guest Lecture on "Global Climatic Change" for Second Year Commerce students at the Pratibha College of Commerce and Computer Studies, October, 16th 2015.
- Presented a research paper titled, 'Wave Climate, Wind and Beach Morphology at Guhagarh, Maharashtra, at the 28th IGI (Indian Institute of Geomorphologists) Conference organized by the North-Eastern Hill University (NEHU), Shillong, 29-31 October, 2015.
- Conducted special sessions for students of IXth and Xth Standards and Faculty at the Vivekananda Kendra Vidyalaya, Nalbari, Assam on November, 3 2015.
- Participated in the Training course on "Training and Education" (DoPT) at the Yashwantrao Chavan Academy of Development Administration (YashDA) 16th November to 21st November, 2015.
- Invited as Judge for the 'Google-Doodle Designing Competition' organized by the Commerce Association, S.P. College on the 22nd December, 2015.
- Research paper titled, Geomorphic Study of Bhatye Beach Ratnagiri, Maharashtra, published in the proceedings of National Seminar on, "Advanced trends in research in Social Sciences" at the Mahatma Phule Mahavidyalaya. 22-24 January, 2015 (pp 44-49), ISBN-978-81-930763-2-3
- Research Paper titled, "A study of landslide effect in Pomendi at Ratnagiri District, Maharashtra State", published in The Deccan Geographer, Volume 53, Number 2, December 2015, PP-116/122. ISSN-0011-7269
- Guest Lectures at the Department of Politics, S.P. College, certificate course in Understanding contemporary world politics (UCWP)

- Invited as visiting faculty for M.Phil. Geography coursework at the Post Graduate and Research Centre, Prof. Ramkrishna More Arts, Commerce and Science College, Pune 411044.
- Visiting Faculty at the Post Graduate teaching and Research centre, Department of Geography of Prof. Ramkrishna More Arts, Commerce and Science College, Akurdi, Pune 411044 M.A./M.Sc. (Geography)
- Visiting Faculty at the Post Graduate teaching centre, Department of Geography, Mahatma Phule Mahavidyalaya, Pimpri, Pune. M.A./M.Sc. (Geography)

Thakare Lalit M.

- 1) Paper presentation : entitled 'A GIS based geomorphic impact assessment of land vulnerable to projected sea level rise (SLR) : Ratnagiri District, Maharashtra, India' in 10th DGSI (The Deccan Geographical Society, India) International Geography Conference on 'Sustainable Planet Earth : Ecological Dimensions and strategies'. On 17-19th October 2015 Organised by Dept. of Geography, Faculty of Earth Sciences, Mohanlal Sukhandia University, Udaipur Rajasthan, India.
- 2) Paper presentation: entitled 'A perspective study of wine tourism in Nashik district', UGC sponsored Two-day National level Seminar on 'Agriculture, Population and Tourism.' On 22nd-23rd December 2015 organised by Dept. of Geography, Arts, Science and Commerce College, Ozar (MIG), Nashik published in Scholars World : Int. refereed Multi. J. Of Contemporary R.: Spl Issue III (Impact Factor : 3.552) ISSN : 2319-5789 pp. 192-198

Dr. Nitin Nathuram Mundhe

1. Ph.D. degree awarded by Savitribai Phule Pune University, Pune in Science (Geography) faculty. **Title of Thesis:** Analysis of urban growth and basic urban services for sustainable urban planning of Pune city.
2. Delivered a lecture on "Population Global to Local" at Mamasheh Mohol College Arts, Commerce and Science, Pune on 20th July 2015.
3. Presented a research paper entitled "Assessment of Available Water Utility Services for Efficient Urban Planning of Pune City" in Eighth India International Geographical Union (IGU) Conference held at S. N. D. T. Women's University, Pune during 4th - 6th November 2015.

4. Presented a research paper entitled "Monitoring Changing Space of Pune City Using RS and GIS Techniques" in National Conference held at Shri Vijaysinha Yadav Arts and Science College, Peth Vadgaon, Tal. Hatkanangale, Dist. Kolhapur during 18th -19th December, 2015.
5. Participated in the 10TH DGSI International Geography Conference on 'Sustainable Planet Earth: Ecological Dimensions and Strategies' Organized by Department of Geography, Faculty of Earth Sciences, Mohanlal Sukhadia University, Udaipur, Rajasthan on 17-19th 2015.
6. Participated in a one day workshop on 'Biodiversity Awareness using Open Source Geospatial Software (FOSS4G) Tools' Organized by Bharati Vidyapeeth Institute of Environment Education and Research (BVIEER) at Pune on 10th September 2015.
7. Participated in the International Workshop on "ICT in Education" Organized by Sir Parashurambhau College in collaboration with Council for Creative Education, Finland, on 6th to 7th October 2015.
8. Attended three days training programme on "MS Excel 2010 – Advanced (Level 3)", held at YASHADA, Pune during 19th – 23rd January 2015.
9. Attended three days training programme on "Publishing Contents on the Internet", held at YASHADA, Pune during 2nd - 4th July 2015.
10. Worked as organizing committee member of 10th Maharashtra State Inter-University Convention AVISHKAR-2015 organized by Savitribai Phule Pune University, Pune from 10th to 12th January, 2016.

Mr. Dhawale Ganesh M.

1. Participated and presented a paper on "Assessment of land use/ land cover of Shrigonda tehsil using RS and GIS techniques" at S. V. Yadav Arts and Science College, Peth Vadgaon in National conference on 18th to 19th Dec.2015.
2. Attended 10th DGSI International Geography Conference organized by M.S. University, Udaipur on 17th to 19th Oct.2015.
3. Participated in the NRDMS-DST summer school on Geospatial Technologies conducted on from 20th June-10th July 2015 at IEER, Bharti Vidyapeeth, Pune.
4. Participated in the International Workshop on ICT in Education held on 6th-7th Oct.2015 organized by S. P. College and CCE, Finland.

5. Delivered lecture on 'River' at Dyan Prabhodhine, Pune on 2/2/2016.

Raghunath Navanath Sawant

- ❖ Participated in **International Workshop on "ICT in Education"** organized by Council for creative Education Finland. On 6th and 7th October 2015
- ❖ Attended the State Level Seminar on "**Recent Trends in Geography**" Organized by Dr. D. Y. Patil Arts, Commerce and Science College, Pimpri, Pune – 18 and Sponsored by **BCUD, Savitribai Phule Pune University**, on 6th February, 2016.

Mr. Mithilesh N. Chavan

- ❖ Participated in a two days workshop "ICT in Education" jointly organised by SP College, Pune and CCE (Council for Creative Education) Finland in October 2015.
- ❖ Participated in a two days National Conference "Climate Change : Assessment, Impact and its relevance to India" organised by SP College, Pune in March 2016.
- ❖ Accompanying Staff Member for TYBA Geography Special Study Tour to Kerala (6 days) in January 2016.

Samruddhi Patwardhan

Research paper by Samruddhi Patwardhan on the topic "water governance : " 24*7 water supply in Malkapur: A new reform strategy " published by Forum for Policy Dialogue on Water Conflicts in India supported by WaterAid India, Delhi. She had got a research grant of Rs. 30,000 for the same.

Physics

Late Prof. B. G. Lagoo Memorial Lecture :

Late Prof. B. G. Lagoo Memorial lecture was organized by the department on 22nd September 2015. Dr. D. J. Late from National Chemical Laboratory, Pune delivered lecture on 'Nanotechnology'. In this function students who stood 1st and 2nd in B. Sc. (Physics) and M. Sc. (Physics) classes were given awards in the memory of Late Prof. B. G. Lagoo.

N. K. Wagholikar

- 1) Participated and presented research paper in Annual Monsoon Workshop organized by Indian Institute of Tropical Meteorology, Pune on 23 – 24 February 2016.

- 2) Worked as Convener for the National Conference on 'Climate Change: Assessment, Impact and its Relevance to India' organized by S. P. College on 4th and 5th March 2016.
- 3) Participated in the International Workshop on ICT in Education on 6-7 Feb. 2016 at S.P. College Pune in collaboration with CCE, Finland.

S. R. Darekar

- 1) Participated in T.Y.B.Sc Syllabus framing workshop at B.R. Gholap College, Sangavi.
- 2) Qualified as certified Environment Management system Lead Auditor under ISO 14000
- 3) Presented a paper on "Hadoop for Atmospheric Sciences" at "Climate Change National Conference on Climate change : assessment, impact and its relevance to india" at S. P. College.

Dr. Anil D. Garje

1. Recognized as a guide and teacher for M.Phil (Br Research) in the subject Physics by SPPU , Pune
2. Recognized as a Ph. D. guide in the subject Physics by SPPU , Pune
3. Presented a research paper at International Conference on Fundamental Eco-Friendly Smart Emerging Materials (FESEM-1026) organized by B. R. Gholap College and SPPU Pune during 11-13 March 2016.
4. Awarded best poster presentation award at International Conference on Fundamental Eco-Friendly Smart Emerging Materials (FESEM-1026).
5. Participated in the International Workshop on ICT in Education on 6-7 Feb. 2016 at S.P. College Pune in collaboration with CCE, Finland.
6. Participated in International Elsevier Connect Seminar organized by Elsevier Research Solutions- South Asia on 27 Oct. 2015.
7. Participated in Workshop on Understanding of Origin and Endnote Software organized by Center, for Sensor Studies, SPPU Pune on Oct. 17, 2015.
8. Participated in One day workshop on Calibration of Sensors jointly organized by CSS, SPPU Pune and Click in Calibration Lab. Pune.
9. Participated in State level Camp of NSS organized by S.P. College and SPPU, Pune.
10. Participated in National level Seminar on Climate Change organized by Department of Physics, S.P. College Pune during 4-5 March.

S. B. Jagtap

- 1) Attended 2 days workshop on Radiochemistry & Application of Radioisotopes at S. P. College (7-8/8/2015)
- 2) Attended 2 days ICT workshop at S. P. College (6-7/10/2015)
- 3) Worked as Examiner for Pentathlon of State Level Science Carnival at S. P. College (28/01/2016)
- 4) Presented a paper on "Upper Air Temperature Analysis at different Indian Stations " at Climate Change National Conference on Climate change : assessment, impact and its relevance to india at S. P. College. (4 - 5/3/2016)

G. H. Gote

- 1) Attended 2 days workshop on Radiochemistry & Application of Radioisotopes at S. P. College (7-8/8/2015)
- 2) Attended 2 days ICT workshop at S. P. College (6-7/10/2015).
- 3) Presented a paper on "Upper Air Temperature Analysis at different Indian Stations" at Climate Change National Conference on Climate change: assessment, impact and its relevance to india at S. P. College. (4 - 5/3/2016)

Electronics

- The Electronics Dept. organized a Training & Placement Seminar on Embedded systems and Software testing by Dynamic Systems, Pune – 30.
- Dr. Kalpana Joshi filed a provisional application at Mumbai Patent Office on "Lightweight and Bio-degradable Solar Dryer" in April 2015.
- Non-disclosure agreement was signed with President BAIF, Pune regarding field trials of Solar dryer in the farming areas innovated by Dr. Kalpana Joshi was delivered to BAIF for field testing and comparative study with BARC and VJTI spin off Science for Society designs of Solar Dryers.

The work will lead to the use of post-harvest processing of agricultural products with self help groups.

Mr. Rakesh Warriar and Mr. Mahesh, sustainable development experts from BAIF visited Department of Electronics several times for the collaborative work during 2015-16.

- Dr. Kalpana Joshi interacted with C-DAC and Bank of Maharashtra IT department for the commercialization of her patent pending invention of "Information dissemination system for Target Groups", Talks are underway for further collaboration.
- Dr. Kalpana Joshi visited NIO Goa for the application of her microstrip sensor for the under sea measurements of oil spills and minerals.
- A workshop for T.Y.B.Sc Practical for students was organized.
- A student from T.Y.B.Sc – Narendra Gawade participated in the Avishkar – 2016 competition organized at SPPU and presented his project on Electronic Rain Gauge. He was guided by Smt. Sanjeevani Vipat and Dr. Kalpana Joshi.
- Two research papers were presented by T.Y.B.Sc. students at the National conference on Climate change based on their T. Y. B. Sc. Projects at the Department of Electronics
 - a) Mahesh Patil, Priya Bhandarkar & Dr. Kalpana Joshi presented a paper on "Landslide early warning system".
 - b) Narendra Gawade, Mr. Dhananjay Diwate & Dr. Kalpana Joshi presented a paper "Electronic Rain Gauge & Acid Rain Detector".

Dr. Shobha Tamhankar

- Completed over 400 citations for her papers in 2015-2016.
 - Dr. Kalpana Joshi provided guidance to B. E. Project students at MIT engineering College, Pune in the subject of microstrip sensors, design, simulation and performance testing as well as review of search of water on the Moon for ISRO.
 - **Miss. Priya Bhandarkar** ranked 10th in B.Sc. Electronics at SPPU merit list.
 - Department conducted Project Exhibition this year on 30th January. A total of 30 students participated from the first year, second year & third year. Prof. D. P. Mehendale presided as the judge for the exhibition. The project winners are:
 - Dr. Kalpana Joshi completed over 150 citations for her papers and published patents.
Prize - Year - Name of student - Name of Project
• First- T. Y. - Kaustubh Chinchkar - Digital Temperature Controller

- Second - F. Y. - Sagar Dhere, Manoj Mahadik - DTMF Application
- Third - F.Y. - Anagha Choudhary, Rageshwari Mandage, Mrunmai Bahikar - Car Reverse Horn 60 LED Chaser
- The prize winning project will be utilized by BAIF for temperature measurement in Solar dryers.
- Department also participated in the "Pentathlon" event organized by the Chemistry department. Our first & second year students who participated in the quiz & poster competitions are Snehs Parchande, Premraj Dudhate, Mahesh Shelke, Ira Pandit, Vaibhav Patil, Padmashree Khandelwal, Omkar Khambekar. The third year students acted as volunteers for the event. Many students from electronic science department of other colleges like Walchand college of Arts & Science – Solapur, VCIS college – Satara, N. M. Wadia – Pune also participated. For the Pentathlon event Electronic Science department prize winner was Ira Pandit (F. Y. B. Sc.).

Prof. Sanjivani Kulkarni -

- **Vipat** our Lab Assistant Mr. Mandar Sardesai developed custom made experimental boards for experiments of F.Y. and S.Y. classes they also developed cards for interfacing microcontroller with computer and microcontroller kits for new experiments of T.Y.B. Sc.

Prof. Dhananjay S. Diwate

A Guest lecture:

Sr No - Details - College - Date

1. "Introduction to Proteus software for effective learning of electronic circuits through simulation" for T. Y. B. Sc. Electronic Science Students - Dept of Electronic Sci. - S. P. College, Pune - 12th Sept 2015.
2. "PCB Layout Preparation using Proteus Software" for T.Y.B.Sc. Electronic Science Students - Dept of Electronic Sci. - S. P. College, Pune - 19th Sept 2015.
3. "Drawing of Schematic and then PCB Preparation using Schematic Diagram with the help of Proteus Software" – for M. Sc. Electronic Science students - Dept of Electronic Sci. Fergusson College – Pune 4 - 21st Sept. 2015.
4. "Understanding of basic concepts in Electronics, Circuit Design and Simulation using Proteus software" – for F. Y. B. Sc. Electronic Science

students - Dept of Electronic Sci. Modern College of Science – Shivajinagar Pune - 25th Feb 2016.

5. "Demonstration of Analog circuit, Digital circuit Design and Microcontroller 8051 Simulation using Proteus Software" – For S. Y. B. Sc and T. Y. B. Sc. Electronic Science Students - Dept. of Electronic Sci. Annasaheb Awate College of Arts Science and Commerce College, Manchar – Dist. Pune - 28th Feb 2016.
6. "Demonstration of Embedded Microcontroller circuit simulator using Proteus Software "for T.Y.B.Sc. Electronic Science students - Dept of Electronic Sci. - Arts Science and Commerce College – Sangamner College - 1st Mar 2016

B Resource Person:

- Worked as resource person, in one day workshop for T. Y. B. Sc. Electronic Science students, conducted by MES Abasaheb Garware College, Pune – on "**LEARNING THROUGH DEMONSTRATIONS**". Date – 16th January 2016.

C Academic Workshops Conducted:

1. "Designing and Simulation of Analog and Digital Electronic Circuits with the help of Proteus Software, and Demonstration of PCB layout designing and preparation of PCB preparation on glass epoxy copper clad" – for T. Y. B. Sc. Electronic Science students. Dept of Electronic Sci. Fergusson College – Pune 4 24th to 29th Aug 2015
1. Attended **One day National seminar on "Consumer Safety Awareness"** conducted by Hi Physix Laboratory INDIA Pvt Ltd (HPLI), Ranjangaon MIDC - A-79 Ranjangaon MIDC, Pune - 3rd Jan 2016
2. Attended **International Workshop on "ICT in Education"** conducted by S. P. College in collaboration with CCE Finland At S. P. College - 6th and 7th Oct 2015.
3. Participated **Syllabus Setting workshops** – for T. Y. B. Sc. Electronic Sci Students conducted at different colleges during academic year 2015-16.
 - 1 S. M. Joshi College, Hadapsar
 - 2 Arts Science and Commerce College. Ahmednagar
 - 3 MES Abasaheb Garware College, Pune
- One day workshop participation – "Script writing for the e-content development in Electronic Science" Dept of Electronic Science, SPPU Pune, 20th Aug 2015.

Chemistry

Chemistry Department has organised various programs during the academic year 2015-2016.

As a part of Centenary Lecture series. The Chemical Society of the department has organised guest lectures and Workshops for students .

Guest lectures

1. **Dr. Satish Ogale from IISER , Pune** delivered a lecture on "**Energy, Environment and Sustainability**" on 13 th September 2015.
2. **Dr. Sayam Sengupta , Senior Scientist, NCL,Pune** ,delivered a lecture on "**Reaction Kinetics: Seeing is Believing**".on23rd September 2015
3. **Mr. Mahesh Jadhav Senior Manager, L&T, Infotech** guided the students on the Topic: **Different angles of English Speaking on 10th October 2015.**

Workshops:

Two workshops were organised.

A two day **National workshop on "Radiochemistry and applications of Radioisotopes"** was organised in collaboration with Indian Association of Nuclear Chemists and Allied Scientists on 7th &8th August 2015.Over 55 participants enrolled for the workshop. The workshop included lectures and hands on experience of conducting experiments using Geiger Muller Counter, Gamma spectrometer etc.

The workshop was inaugurated by Dr. K.C. Mohite, Dean, Faculty of science, Savitribai Phule Pune University.

Dr. A. Dash, Editor, IANCAS Bulletin &Head, IP\$AD, BARC, Mumbai, delivered the Keynote address. The workshop was unique as its curriculum consisted of lectures as well as practicals. On the first day lectures were followed by fundamentals experiments in radiochemistry.

Dr. Raghunath Acharya, Radiochemistry Division, BARC, Mumbai was the coordinator of the workshop. Dr U M Kasar, RACD, BARC ;was the Practical coordinator.

The Valedictory function was chaired byDr.(Mrs.) N.S Rajurkar, Head Department of Chemistry ,Savitribai Phule PuneUniversity,Pune and **Ex-Vice President, IANCAS**, , Dr. B.R.Khot,Chairman BOS,SPPU also graced the valedictory function. Dr. Sunil Kulkarni worked as the Convenor of the workshop while Dr.

Rajashree Kashalkar was the Chairperson of the organising committee.

1. Dr. A. Dash, Head, Isotope Production and Application Division, BARC, Mumbai
2. Prof. N.S. Rajurkar, Head, Department of Chemistry, Pune University
3. Dr. R. Acharya, Radiochemistry Division, BARC, Mumbai
4. Dr. U. M. Kasar, Radioanalytical chemistry Division, BARC, Mumbai
5. Dr. S. Jeyakumar, Radioanalytical chemistry Division, BARC, Mumbai
6. Ms. Akanksha Jain, Isotope Production and Application Division, BARC, Mumbai
7. Ms. Uma Sheri Kumar, BRIT, DAE, Vashi
8. Mr. D. Chandrasekhar, PDD, BARC, Mumbai were the Resource Persons.

2. A two day State level Workshop, on '*Designing laboratory sessions for meaningful learning in undergraduate studies in Chemistry*' was organized on January 4 and 5, 2016. The workshop was funded by Board of College and University Development (BCUD), Savitribai Phule Pune University under Quality Improvement Program (QIP) (BCUD). The workshop was inaugurated at the hands of Dr. Anuradha Kulkarni, (Vice-principal Science, S.P. College) along with the resource persons, Dr. Savita Ladage and Dr. Ankush Gupta from the Chemistry Cell of Homi Bhabha Centre for Science Education (HBCSE-TIFR) Mumbai. Dr. Savita Ladage, Dr. Ankush Gupta, Ms. Swapna Narvekar, & Ms. Indrani Das from HBCSE-TIFR, Mumbai were the resource persons. The workshop ended with valedictory function. Dr. Jayashree Ramadas, Center Director of the Homi Bhabha Centre for Science Education (HBCSE-TIFR) Mumbai was present as the chief guest along with Dr. V.M. Sholapurkar

About 45 participants from various colleges affiliated to state universities viz. Shivaji University Kolhapur, North Maharashtra University Jalgaon, Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Bharati Vidyapeeth Deemed University Pune, Mumbai University and Savitribai Phule Pune University participated in this workshop. Dr. (Mrs.) Rajashree Kashalkar worked as Organizing Chairperson, Mr. Abhijit Chavan was the Convener for this workshop.

Winterschool for FY/SY Students.

Another activity for creating interest in chemistry among the FY students was the Winter School conducted from 23rd November 2015 to 28 Nov. 2015. 60 students from F & SY participated in the program.

Dr. Kashalkar, Prof. Chavan, Dr. Mhaske, Dr. Pagar, Dr. Kulkarni, Dr. Shinde, Prof. Mane, & Prof. Nerkar enlightened the students on various topics in Chemistry. Prof. Chavan coordinated the winter School.

Workshop for Students

Chemistry Department & the alumni of the department Chem-Katta jointly organised two workshops for the UG & PG students. The first workshop was on Personality Development & Goal setting. The workshop was conducted by Mr. Anil Amireddy.

The second workshop was jointly organised with Science Association on Short film making in Science. The workshop was followed by a competition on Short film making in Science. Swapnil Parjane TY BSc won the second prize.

Another initiative taken by Chem-Katta was the organisation of SCIENCE – CARNIVAL jointly with Science Association. This was an intercollegiate event organised for the first time.

Science Exhibition.

63 students from UG presented 23 projects. 13 projects were presented by 43 postgraduate students presented 13 projects.

Project competition winners list

UG category

Rank Class Students Name Project Title

- 1 T.Y.BSc.- Swapnil Parjane, Rohit Ingular, Pravin Pujari - Green way to say bye Ganapati Bappa.
- 2 T.Y.B.Sc. - Kunal Kulkarni, Koustubh Lahate, Indrajeet Kakde, Jeevan Kanse - Synthesis of silver nano particles using plant extraction
- 2 F.Y.BSc - Nagesh Kele, Avinash Namor, Amarsinh Gadge, Laxman More - Study of daniel cell
- 3 S.Y.BSc.- Prachi Wakhare, Shubham Vangari, Nitu Salunkhe, Tejswani Manolikar - Reaction of Hexa aqua metal ion with hydroxide

PG Category

Rank Class Students Name Project Title

- 1 MSc II(INO) - Minakshi Tharkar, Manal Prajakta, Singh Madurani - Room Temperature

synthesis of soluble carbon nanotubes by sonication and graphite oxide

- 2 MSc II(INO) - Rajendra Mujmule, Sagar Thite, Shital Kakde, Vanita Yadurkar - Electrolysis
Prof. Kalyani Mane TY BSc. worked as member of Science Association.

Placement

- 1) Seven students were selected through campus interview held by Eternis Fine Chemicals Ltd. at S.P.College. Dr. Sunil Shinde was incharge of the activity.

१३ वी राज्यस्तरीय डॉ. टी. आर. इंगळे स्पर्धा

स. प. महाविद्यालयामध्ये १३ व्या राज्यस्तरीय डॉ. टी. आर. इंगळे लेक्चर आणि पोस्टर स्पर्धा संपन्न झाली. रसायनशास्त्र विभागातर्फे ही दोन दिवसीय स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. (DRDO) चे असिस्टंट डिरेक्टर डॉ. प्रदीप कुरुलकर यांच्या हस्ते या स्पर्धेचे उद्घाटन करण्यात आले. याप्रसंगी आपल्या वैश्विक ज्ञानावर सुरू असलेल्या संशोधनाची माहिती दिली. विभागप्रमुख डॉ. राजश्री कशाळकर यांनी डॉ. टी. आर. इंगळे संशोधन प्रयोगशाळेतील उपक्रमांचा आणि संशोधनांचा अहवाल सादर केला.

यावेळी १९९८ ते २०१६ या कालावधीत राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय नियतकालिकांमध्ये प्रसिद्ध झालेल्या शोधनिबंधांच्या संकलित आवृत्तीचे अनावरण पाहुण्यांच्या हस्ते करण्यात आले. लेक्चर कॉन्फिरेन्स साठी मुंबई विद्यापीठातील असोसिएट प्राध्यापक डॉ. मंजुषा कर्वे व ICT मुंबईच्या डॉ. जयश्री नगरकर यांनी परीक्षण केले. डॉ. राम इंगळे, प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट, उपप्राचार्य अनिल दुसाने, डॉ. राजश्री कशाळकर आणि इतर प्राध्यापक वृंद उपस्थित होते.

लेक्चर कॉन्फिरेन्स मध्ये स. प. महाविद्यालयाच्या राहुल बोरसे याने प्रथम क्रमांक मिळवला. द्वितीय पारितोषिक स्वर्णी जयलक्ष्मी हिला मिळाले. तृतीय पारितोषिक मधुश्री भट्टाचार्य आणि पूजा देशपांडे यांनी मिळवले. उत्तेजनार्थ पारितोषिक पारनेरचे तुषार घोलप आणि अमोल रीपाले यांना मिळाले.

पोस्टर स्पर्धेमध्ये स. प. च्या पूजा देशपांडे हिला प्रथम पारितोषिक मिळाले. द्वितीय पारितोषिक वाडिया कॉलेजच्या कुंदन चौधरी, गणेश परदेशी, प्रशांत गावडे यांना मिळाले. तर तृतीय पारितोषिक राहुल बोरसे आणि जयश्री साळुंके यांना मिळाले. यावेळी स्पर्धेचे परीक्षण आयसरचे डॉ. हरिनाथ चक्रपाणी यांनी केले. आयसरचे डॉ. अरविंद नातू यांच्या हस्ते पारितोषिक वितरण समारंभ पार पडला. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन आणि आभार आभारप्रदर्शन प्रा. सुचेता गायकवाड यांनी केले.

Students Achievements;

- Ms. Manjiri Kulkarni MSc (Inorganic) went to Gifu University Japan, under Student exchange programme for two months.
 - Miss Pooja Deshpande MScII Inorganic Chemistry received the Best Paper award at the National conference organised by Amaravti University.
 - Miss Pooja Deshpande MScII Inorganic Chemistry received Consolation Prize at the Dr. Arnikar Lecture Competition organised by SPPU, Pune.
 - Miss Pooja Deshpande MScII Inorganic Chemistry received first prize in the Dr. T.R.Ingle Research Poster Presentation competition held at SPCollege.
 - Rahul Borse received first prize in the Dr. T.R.Ingle Lecture competition and third prize in Research Poster Presentation competition held at SPCollege.
 - Atul Pawar Consolation prize at Lecture Competition held at Ahmednagar.
- Teacher's Achievements and Research output of Dr. T.R.Ingle & Smt Jyotsna Ingle Laboratory.**

Dr. Vidya Avasare:

- Recipient of Best Teacher Award by Uttar Bhartiya Sangh-Pune,
- Joint Collaborations with Professor Nicholas Kotov, University of Michigan Ann Arbor, USA (Top 20 Universities in the world) and Dr. Sanjay Maggirwar, Rochester University USA.
- Presently working on various projects in collaboration with IIT-B, IISER-Pune, NCL-Pune and National Brain Research Center-New Delhi.

Dr. Arbale Vandana / Torane

• Research Project

Completed UGC Minor Research Project entitled "Biochemical investigation of a medicinally important plant *Artocarpus heterophyllus*"

• Research Publications

- 1) Evaluation of Phenol Content from a Medicinally Important Plant – *Artocarpus heterophyllus*, Torane Rasika, Ruikar Anjali, Deshpande Nirmala, International Journal of Pharmaceutical Sciences Review and Research, ISSN: 0976-044X, 33(1), July- August 2015, Pg. No.37-39 Impact Factor 0.65

2) Antioxidant Screening of Medicinal Plant *Artocarpus Heterophyllus*, Anjali Ruikar, Rasika Torane, Ashwini Misar, Arvind Mujumdar, Vedavati Puranik, Nirmala Deshpande, International Journal of Pharmaceutical Sciences Review and Research, ISSN: : 0976-044X, 33(1), July- August 2015, Pg. No.35-36, Impact Factor 0.65

● **Workshop**

- Attended a state level workshop entitled "Designing Laboratory Sessions for Meaningful Learning in Undergraduate Chemistry" was attended at Sir Parashurambhau College during 4th-5th Jan 2016 sponsored by BCUD Savitribai Phule Pune University, Pune
- "Evaluation of Phenol Content from a Medicinally Important Plant – *Amaranthus cruentus*" Paper presentation in the national conference on Advances in Organic Chemistry sponsored by BCUD Savitribai Phule Pune University, Pune at Poona College of Arts, Science & Commerce. Date- 5th-6th Feb.2016
 - "Evaluation of Flavonoid Content from a Medicinally Important Plant – *Amaranthus cruentus*" Paper presentation in the international conference on Herbal and Synthetic Drug Studies (HSDS 2016) sponsored by BCUD Savitribai Phule Pune University, Pune at Abeda Inamdar College, Date- 7th-9th Jan.2016
 - Coordinator for a State Science Carnival held on 28th Jan 2016

Special Achievement

In successive years received two awards in Journal for Dentistry, Photon (Impact Factor is 4.47)

- 1) Received **Photon Young Scientist Award-2014** in Journal for Dentistry by Photon Foundation. Photon 110 (2014) 221-225
- 2) Received **Robert Koch Research Award-2015 in Journal for Dentistry**. Photon 111 (2015) 234-238

Dr. Sucheta A.Gaikwad

- Presented a research paper entitled "**Total phenolic & flavonoid content of medicinally important plant *Xanthium strumarium* L**" in National Conference of Technical Revolution (NCTR2015) at Anantrao Pawar Engineering College on 9th-10th Jan2015

1. Attended One day workshop on "Safe Laboratory Practices" as a part of CRSI-Pune Chapter's Chemistry outreach Event held at S.P.College September 3, 2014
2. Worked as **Co-ordinator** of the work shop for PG "Hands on training for HPLC"organised jointly with BISCHOFF CHROMATOGRAPHY.
- Successfully Completed "Refresher course in Chemistry" with "A" Grade At Department of Chemistry University of Pune from 1st December to 21st December 2014
- Attended University level NSS camp at Gangapur during 17-23 February 2015 as a assistant programme officer.
- Attended NSS camp at Gherapanwadi Saswad during December 2014
- **International Research Publication-**
Isolation and characterization of a substituted Anthraquinone: a bioactive molecule form *Cassia auriculata* L.Indian J. Adv. Plant Res., Vol.1 (5):8-11 2015

International Research Publication

1. **Detection of Carbohydrates from *Ipomoea carnea* leaves. Asian Journal of Multidisciplinary Studies ISSN: 2321-8819 Volume 3, Issue 8, August 2015**

Papers presented

- Presented a poster entitled "Quantitative estimation of total flavonoid content of medicinally important plant *Cassia Fistula* Spectrophotometrically at the conference .New Frontiers in Herbal and Synthetic Drug Studies (HSDS2016) organised by Abeda Inamdar Senior College of Arts Science and Commerce, Pune ;7-9 Jan. 2016
- Presented paper entitled "Total Phenol content of medicinally important plant *Cassia Fistula* . at the conference Advances in organic Chemistry (AOC-2016) Sponsored by BCUD, Savitribai Phule Pune University organized by Department of Chemistry, Organised by Poona College of Arts,Science and Commerce,Pune, on 5-6 February 2016 .

Workshop

1. Attended State level workshop sponsored by BCUD Savitribai Phule Pune University on "Designing Laboratory sessions for meaningful learning in undergraduate chemistry organized by department of chemistry during 4-5 Janaury 2016

2. Attended State level one day NSS preplanning workshop on 4 December 2015 at Arts Commerce and Science College, Narayangaon.
- Arranged State level University level NSS camp at Kolewadi during 13-19 January 2016 as a programme officer.
- Arranged NSS camp at Gherapanwadi Saswad during December 26-30 2014 as a programme officer.

Dr. Elija Khatiwora

1. Participated in a State level workshop entitled "Radiochemistry and Applications of Radioisotopes" at Sir Parashurambhau College in Association with Indian Association of Nuclear Chemists and Allied Scientists during 7th-8th Aug. 2015.
2. Attended a National level conference on Women Health "challenges and Solution" jointly organized by Sarada Shakti, Tilak Ayurveda Mahavidyalaya, MES Institute of Health Science during 28th-29th Nov. 2015
3. Attended a state level workshop entitled "Designing Laboratory Sessions for Meaningful Learning in Undergraduate Chemistry" at Sir Parashurambhau College during 4th-5th Jan 2016 sponsored by BCUD Savitribai Phule Pune University, Pune.
- **Research Paper Published**
1. Detection of Carbohydrates from *Ipomoea carnea*, Vaishali B Adsul, **Elija Khatiwora**, Sucheta Gaikwad, Swati Devare, Nirmala.R. Deshpandea, *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 3(8), 159-160, 2015.
2. A steam volatile bioactive molecule from *Ipomoea carnea* leaves. Vaishali B Adsul, **Elija Khatiwora**, Pushpa pawar, Nirmala.R. Deshpandea, *Der Pharmacia Letter*, 7(11), 54-61, 2015.

Dr. P.C.Mhaske

Publications in International Journal

- Synthesis and Antifungal Screening of 2-(2-Aryl-4-methyl-thiazol-5-yl)-5-((2-aryl/benzylthiazol-4-yl)methyl)-1,3,4-oxadiazole Derivatives **Mhaske, P. C.**; Shelke, S. H.; Gadge, K. K.; Shinde, A. J. *Heterocyclic Chemistry*, 2016, 53, 129.
- Fused Heterocycles: Synthesis and Antitubercular Activity of Novel 6-Substituted-2-(4-Methyl-2-Substituted Phenylthiazol-5-yl) H-Imidazo[1,2-a]pyridine. Y. K. Abhale, K. K.

Deshmukh, A. V. Sasane, A. P. Chavan, **P. C. Mhaske**, *J. Heterocyclic Chemistry*, 2016, 53, 229.

Papers presented in International Conferences

- Synthesis and pharmacological evaluation of a novel series of phenylthiazolyl-imidazo[1,2-a]pyridine derivatives as possible antimicrobial agents, International conference on Recent Trends in Chemical and Environmental Sciences, 12-13 February, 2016.
- Synthesis and pharmacological evaluation of a novel series of phenylthiazolyl-imidazo [1,2-a]pyridine derivatives as possible antimycobacterial agents (**First Prize in Poster Presentation**)
- Recognized as research guide in Chemistry by Savitribai Phule Pune University.

Dr. GARUD DINESH RAMESH

AWARDS AND ACHIEVEMENTS:

2. Awarded the "Fiscal 2015 JASSO Follow-up Research Fellowship" for the period of Oct. 03, 2015 to Dec. 31, 2015. The Japan Student Services Organization ("JASSO") provides the Follow-up Research Fellowship for Former International Students who have returned to their countries after having studied in Japan and who are currently active in education, academic research or public administration, are invited to a Japanese university to conduct joint research with relevant academics.

MEMBERSHIPS

- Life member of "Marathi Vidnyan Parishad, Pune"

RESEARCH PROJECTS:

1. Completed Minor Research Project sponsored by BCUD, Savitribai Phule Pune University (Ref. No. OSD /BCUD/360/150; Dated 27/11/2013).

Title: Synthesis of Bicyclic α -Lactams via electrophilic cyclization of allene-thioureas.

Period: 2013-2015.

Sanctioned Amount: Rs. 230,000/- .

Invited talk INTERNATIONAL JOINT MEETING:

1. Attended and given an invited talk at the 2st International Joint Meeting of Global Environment & Energy Course (GU-GLEE) 2015. "Promoting Interdisciplinary Research Collaboration." November 4th - 6th, 2015 at

Faculty of Engineering, Gifu University, JAPAN.

Title: Iodocyclization Reaction of Allene-, Alkyne and Alkene-thioureas: An Efficient Approach to Bicyclic α -Lactams.

2. Attended and given an invited talk at the *1st GU-NAST International Joint Meeting (GU-NAST 2015)* for "Developing New Research Excellence in Natural Science and Technology." December 11th–12th, 2015 at Faculty of Engineering, Gifu University, JAPAN.

Title: Iodocyclization Reaction of Allene-, Alkyne and Alkene-thioureas: An Efficient Approach to Bicyclic α -Lactams

Papers Published

1. Regioselective and diastereoselective iodocyclization reaction of alkene- thioureas: an efficient approach to bicyclic α - lactams. **Garud, Dinesh R.**; Sonawane, Amol D.; Auti, Jyoti B.; Rode, Navnath D.; Ranpise, Vinod R.; Joshi, Rohini R.; Joshi, Ramesh A. *New J. Chem.* **2015**, *39*, 9422-9428.
2. Synthesis of 3- Thia- 1- dethiacephems via Regioselective Iodocyclization Reaction. **Garud, Dinesh R.**; Rode, Navnath D.; Bathe, Sagar R.; Ranpise, Vinod S.; Joshi, Ramesh A.; Joshi, Rohini R.; Koketsu, M. *Synthesis* **2015**, *47*, 3956-3962.
3. First regioselective iodocyclization reaction of 3- aryl- 5- (prop- 2- ynylthio) - 1H- 1, 2, 4- triazoles. Rode, Navnath D.; Sonawane, Amol D.; **Garud, Dinesh R.**; Joshi, Rohini R.; Joshi, Ramesh A.; Likhite, Anjali P. *Tetrahedron Lett.* **2015**, *56*, 5140-5144.

I. Symposiums and Conferences I: (Oral Presentations)

1. Efficient Synthesis of Bis(indolyl)methanes Catalyzed by Biomass Derived α -Cyclodextrin- SO_3H . **Garud, D. R.**; Gaikwad, S. S.; Urunkar, N. B.; Galave, S. A.; Phadtare, G. R.; Tapkir, S. R. National Conference on "Advances in Organic Chemistry", Poona College, Pune Camp, India, February 5–6, 2016.

II. Symposiums and Conferences II: (Poster Presentations)

1. Iodocyclization Reaction of Allene-, Alkyne and Alkene-thioureas: An Efficient Approach to Bicyclic α -Lactams. **Garud, D. R.**; Jadhav, A. R.; Rode, N. D.; Sonawane, A. D.; Koketsu, M. ting for Young Researchers in "Chemistry on

Stimuli-responsive Chemical Species", held in Uji, Kyoto, JAPAN on November 12, 2015.

2. Water Mediated a Simple and Efficient Protocol for the Synthesis of Quinoxalines Catalyzed by Biomass Derived α -Cyclodextrin- SO_3H . **Garud, D. R.**; Urunkar, N. B.; Gaikwad, S. S.; Phadtare, G. R.; Galave, S. A.; Tapkir, S. R. International Conference on "Recent Trends in Chemical and Environmental Sciences", S. N. Arts, D. J. Malpani Commerce and B. N. Sarda Science College, Sangamner, Ahmednagar, India, February 12–13, 2016.

Prof. A.P.Chavan

1. Scientific Observer with Indian delegation for 47th International Chemistry Olympiad at Baku, Azerbaijan. (**July 20-29, 2015**)
2. **First Prize** the 10th Maharashtra State Inter University Research Convention, **Avishkar - 2015**, under Pure Sciences in Teacher Category. (**January 10-12, 2016**)
Green Synthesis of Potential Drug Candidates Against Tuberculosis.

Paper published

3. Fused Heterocycles: Synthesis and Antitubercular Activity of Novel 6-Substituted-2-(4-Methyl-2-Substituted Phenylthiazol-5-yl)H-Imidazo[1,2-a]pyridine. Y. K. Abhale, K. K. **Deshmukh, A. V. Sasane, A. P. Chavan, P. C. Mhaske, J. Heterocyclic Chemistry**, **2016**, *53*, 229

Dr. Nitin Pagar

Posters presented

1. International Conference on Functional Eco Friendly smart Emerging Materials (FESEM) 2016 organised by B. R. Gholap College Sangvi Pune in collaboration with C-MET Pune 10-12 March 2016
2. International Conference on Nanoscience and Technology organized by Indian Institute of science Education and Research (IISER), Pune in collaboration with DST, New Delhi (ICONSAT 2016. 29th February to 2nd March 2016
3. Innovation: Regional research conference organised by SMBT college Sangamner 4-5 July, 2015

Participated in organising

- A Two-day State level Workshop on *Designing laboratory sessions for meaningful learning in undergraduate Chemistry* January 4-5, 2016

- Two day National Workshop on Radiochemistry and Applications of Radio-isotopes jointly organised by S.P.College &DAE-BRNS IANCAS. 7-8 August 2015.

Dr. Sunil Shinde

- Presented papers in International conferences held at IISER,Pune and Gholap College,Pune. **Participated in organising**
- A Two-day State level Workshop on *Designing laboratory sessions for meaningful learning in undergraduate Chemistry* January 4 -5, 2016
- Two day National Workshop on Radiochemistry and Applications of Radio-isotopes jointly organised by S.P.College &DAE-BRNS IANCAS. 7-8 August 2015.

Posters presented

1. International Conference on Functional Eco Friendly smart Emerging Materials (FESEM) 2016 organised by B. R. Gholap College Sangvi Pune in collaboration with C-MET Pune 10-12 March 2016
2. International Conference on Nanoscience and Technology organized by Indian Institute of science Education and Research (IISER), Pune in collaboration with DST, New Delhi

Prof. Shrikant Musale

- 1) Participated in two day" organized by S. P. College in association with INDIAN ASSOCIATION OF NUCLEAR CHEMISTS AND ALLIED SCIENTISTS, held on August 7th and 8th, 2015.
- 2) Participated in the international workshop on ICT in education held on 6th and 7th October 2015 organized by S.P.College in collaboration with Council for creative Education , Finland.
- 3) Participated in State level NSS camp held at post Kolawade Tal: Walha District:Pune from 13th February to 19th February 2016 and college level camp at Gerapanwadi Tal Purandar Dist:Pune from 24th to 30th December 2016.
- 4) Science exhibition was organised for school children's to celebrate science day at VIDYA MANDIR AURNAL , Tal: Gadhinglaj Dist: Kolhapur on 28th February 2016.

Dr. Sunil Kulkarni

- Completed Green Audit of Modern College of Arts ,Commerce& Science,Ganeshkhind,Pune
- Received Consolation Prize at National Level Competition :Innovative Models for Effective Teaching organised by National Academy of

Sciences India, Allahabad and Savitribai PhulePune University, Pune.

Mrs Butala Deepali Parag

1. Attended **CATC -708 camp** at NCC HQ, Pune from 19th July -28th July 2015 as an NCC ANO.
2. Participated in Third **International Conference** on Nanotechnology for Biological and Biomedical Applications(**Nano-Bio-Med 2015**)from 01-04 Dec 2015 with **poster presentation** at IITB
3. Participated in A Two Day **State Level workshop** on 04-05 January 2016 at S P college on **Designing Laboratory Sessions For Meaningful Learning in Undergraduate Chemistry** , sponsored by BCUD ,Pune.
4. Attended **International Conference** on Functional Eco-friendly Smart Emerging Materials **FESEM-2016** from 10-12 March 2016 organized by Baburaoji Gholap College,Sangvi,Pune.

Student Achievement

Four students were selected in Eternis Fine Chemicals:

State Level Science Carnival 2015-16

As a part of centenary celebration of the college, Science Association jointly with chemKatta 84 (Alumini group of 1984 chemistry batch) organized a state level Science Carnival on 28th Jan 2016. Students from junior college, undergraduate and postgraduate sections participated in the Carnival.

MoU

US कंपनी बरोबर सामंजस्य करार- औद्योगिक क्षेत्रात प्रशिक्षण घेण्याची संघी

शताब्दीच्या निमित्ताने स. प. महाविद्यालयाने THINQ PHARMA या USA मधील कंपनीशी दि. ०४/०३/२०१६ रोजी सामंजस्य करार केला.

या पूर्वी महाविद्यालयाने North Eastern University (Bostan), Gifu University (Japan) व Strathclyde University (Bostan) यांच्याबरोबर शैक्षणिक आदानप्रदान संदर्भात सामंजस्य करार (MOU) केलेले आहेत. औद्योगिक जगताशी प्रशिक्षण व संशोधनासाठी महाविद्यालयाने केलेला हा पहिलाच करार आहे.

THINQ ही PHARMA व Strathclyde या क्षेत्रात काम करणारी एक अग्रगण्य औद्योगिक संस्था आहे.

या कराराद्वारे विद्यार्थ्यांसाठी स. प. महाविद्यालय, A व A विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने काही नवीन अभ्यासक्रम सुरू करण्यात येतील, तसेच संयुक्त संशोधन प्रकल्प देखील राबविण्यात येतील. विद्यार्थी व प्राध्यापकांना प्रगत संशोधनासाठी संधी उपलब्ध होतील. आयुर्वेद या आपल्या प्राचीन औषधप्रणालीसंदर्भात आधुनिक विज्ञानाच्या माध्यमातून संशोधनाला गती देण्यास हा करार उपयुक्त ठरेल, असे प्राशिक्षण उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

या कार्यक्रमासाठी THINQ PHARMA चे Chief Scientific Office डॉ.मुकुंद चोरघडे, Advinus चे माजी Vice president डॉ. रश्मी बारभैया, A.J. Organica च्या डॉ. अंजली देशपांडे, डॉ. अंजली गेज्जी, तसेच THINQ Discovery चे डॉ. उदय ओहाळे व डॉ. वाघ, डॉ. किशोरी आपटे, स. प. महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ. अनिल दुसाने, उपप्राचार्य डॉ. अशोक चासकर, उपप्राचार्य डॉ. अशोक मोरवाल, उपप्राचार्य मीना बर्वे, अॅड. जयंत शाळीग्राम व इतर मान्यवर उपस्थित होते.

MOU कमिटीचे प्रमुख डॉ. विनायक सोलापूरकर यांनी प्रास्ताविक केले. स. प. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट व THINQ PHARMA चे डॉ. मुकुंद चोरघडे यांनी सामंजस्य करारावर स्वाक्षण्या केल्या. डॉ. चोरघडे व डॉ. बारभैया यांनी विद्यार्थ्यांच्या बरोबर संवाद साधला. रसायनशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. राजश्री कशाळकर यांनी सूत्रसंचालन केले.

Mathematics

1. Organized Summer Training Programme for S.Y.B.Sc. and T.Y.B.Sc. Students from 01/06/2015 to 12/06/2015.
2. Organized a one day state level workshop on Linear Algebra and Applications on 13th February, 2016.
Around 67 mathematics teachers from various colleges in Maharashtra participated in the workshop. The resource persons are as follows:
 1. **Prof. S. R. Ghorpade:** Applications in Complex Analysis Department of Mathematics, I.I.T., Powai.
 2. **Dr. D. N. Sheth:** Applications in Algebra Principal, Sir Parashurambhau College, Pune.
 3. **Dr. V. M. Sholapurkar:** Applications in Combinatorics Head, Department of Mathematics, Sir Parashurambhau College, Pune.

4. **Prof. R. M. Pawale:** Applications in Graph Theory Department of Mathematics, University of Mumbai.
5. **Dr. V. V. Acharya:** Applications in Number Theory Head, Department of Mathematics, Fergusson College, Pune. Prof. Geetanjali Phatak worked as convener.

Special Activities

1. **Madhava Mathematics Competition 2015:** The competition was held on 13th December, 2015 at 19 centres in the country. More than 9000 students appeared for the competition. The competition was conducted by Dept. of mathematics, S. P. College, Pune.
2. **Mathematics Quiz Season:** Mathematics Quiz Season was organized for undergraduate students Form 4th January, 2016 to 22nd January, 2016. More than 80 students participated in the quiz season.
3. **Hardikar Memorial Trust Prize Distribution Programme: (29/08/2015)** Prof T. B. Hardikar Memorial trust was founded in the year 2000. Under the auspices of the trust, every year, prizes are given to the toppers in Mathematics in S. Y. B. Sc. and T. Y. B. Sc. This year prize winners are Priyanka Magar (T. Y. B. Sc. Topper) and Saniya Wagh (S.Y.B.Sc. Topper). On this occasion, Dr. Mangala Gurjar from St Xavier's College, Mumbai delivered a lecture on "Mathematics, Useful and Delightful" The trust also provides a financial support for various other activities of the department.
4. **Prof. S. P. Deshpande Memorial Prize: (19/12/2015)** Prize Winner (Student Level): Sayali Deshpande (M. Sc. student, S. P. College, Pune) Prize Winner (Teacher Level): Prof. S. A. Katre (Department of Mathematics, SPPU)
5. **Shri. Rajaram Pande Memorial Prize: (11/03/2016)** Prize Winner Student: Pradnya Nanavare (M.Sc. - II)
6. **Mathematics Exhibition: (30/01/2016)** an exhibition was held in our department, which received an overwhelming response from the students. We had 36 exhibits prepared and presented by students ranging from the junior college to the master's level. These exhibits were judged and evaluated by Mr. Viraj Paripatydar (Software Consultant and alumni of the College)

Activities of Staff Members

Dr. Dilip Sheth

- Worked as a Poling Officer (P.O.) at Pune Centre for the Election of Governing Council of Shikshana Prasarak Mandali, Pune on 30-3-2016.
- Invited as a Speaker in the International Conference on "MAKE IN INDIA-A Global Perspective" and also worked as a Judge, organized by MKSS's Smt. Hiraben Nanavati Institute of Management & Research for Women, Pune, on 12-13 February, 2016.
- Invited as Advisory Committee Member for International Conference on Future of Teacher Education organized by Tilak College of Education, Pune
- Invited as a Chief Guest for the inauguration of Elocution Competition "Vakta Dashashreshu organized by Daily Lokastta on 1st February, 2016
- Participated in the International PASCH-Principals Conference from South Asia' held at Kuala Lumpur, Malaysia on the theme 'Dynamisam and Pro-Activity through school Leadership' sponsored by Goethe-Institute, Max Mueller Bhavan, New Delhi (21-24, January 2016).
- Participated in One day workshop on 'Graduation Ceremony' organized by P. E. Society's Modern College of Arts, Science and Commerce, Pune in association with SPPU, Pune on 13th January 2016.'
- Delivered a lecture on Dnyanshewari at the Gopalkrishna Mandir, Pune, on the occasion of 48th Foundation day of Idol of Radha Krishna, on 11-1-2016.
- Felicitated for Special Achievements on the occasion of Golden Jubilee Celebration of Shri Vidya Uttejok Trust, Pune.
- Addressed the gathering in the program entitled "Yashvant Samaj Bandhavanshi Sanvad", conducted by Shri. Sudhir Gadgil, at Ganesh Kala Krida Manch, Pune on 3rd January, 2016
- Received Certificate of The Measure of Achievement from Society of Science Education for inspiring the students to participate in International Olympiad of Science 2015
- Invited as a Chief Guest for 'Annual social prize distribution function' at Bal Gandharv Rang Mandir, Pune, organized by Shrimant Dagadu Sheth Halvai Sarvjanik Ganesh Trust, Pune, on 29-12-2015.
- Participated in the Meeting of Principals with Vice-chancellor (of SPPU, Pune) organized by Daily Lokasatta, Pune, for organizing coin petition for analyzing editorial in 23th December, 2015.
- Invited as a Chief Guest for 'Annual social prize distribution function' at Shri Gopal High School, Pune on 22-12-2015.
- Worked as a Member of Organising Committee, for All India KHO-KHO Tournament organized by Nav Maharashtra Sangh, Pune During 17th November to 22nd November 2015.
- Invited as a Chief Guest for Pune Lokarnanya Navaratri Festival-2015, organized by Shivagarjana Pratisthan, Pune, on 13-10-2015.
- Participated in 'Review Meeting' of the ongoing projects under FIST Program 2011, sponsored by Department of Science and Technology, Government of India, New Delhi, held at KILT University, KILT Road, Patia, Bhubaneswar, Odisha, on 25th of September, 2015.
- Felicitated by IOBI Bank on Teacher's Day September, 2015.
- Awarded certificate of appreciation by Sadhu Vaswani Mission in recognition of the efforts in promoting harmony and peace through participation in Global Forgiveness Campaign, on 1st August, 2015.
- Invited as a Chief Guest for Golden Jubilee Year Function of Lal Bahadur Shastri High School, Khadaki Organized by Dnyansagar Pune on 8th July 2015.
- Invited as a Guest for inaugural function of Statistics Day celebration organized by Ministry of Statistics and Program Implementation (MOSPI), Government of India, on 29th June 2015.
- Invited as a Guest for Olympic Day Run-2015, celebration organized by Maharashtra Olympic Association, on 23rd June 2015.
- Worked as a Subject Expert in Mathematics at the CAS program organized by National Defence Academ, June 2015.
- Participated in a half-day Training Workshop on 'PREVENTION OF SEXUAL HARASSMENT' organized by Internal Complaints Committee, Savitribai Phule Pune University for Principals of colleges affiliated to University and members of Internal Complaints Comiittee set up in colleges for Prevention, Prohibition and REDressal of sexual harassment of women on 28th April, 2015.

Dr. V. M. Sholapurkar

Conferences

1. Resource Person in International Mathematical Olympiad Training Camp(IMOTC), HBCSE, Mumbai, May 2015
2. Resource Person for the Instructional School for Lecturers(ISL), I.I.T. Kanpur 18-25 May, 2015
3. Chief Guest for Pradnya Prize Distribution Function, Pune 5th July 2015
4. Speaker for the Agashe Memorial Lecture at Fergusson College, Pune, 27th August, 2015
5. Resource Generation Camp(RGC) for Mathematical Olympiads, HBCSE, Mumbai, September, 2015
6. Resource Person for the Olympiad and Madhava training camp at Raipur, Chattisgad, 1-3 November, 2015
7. Resource Person for the Madhava nurture camp at Kolkata, 4-6 November, 2015
8. Coordinator and Resource Person for the Instructional School for Lecturers(ISL), BhaskaracharyaPratishthana, Pune, 16-28 November, 2015
9. Participated in the conference on 'Complex Geometry and Operator Theory'(CGOT), Indian Statistical Institute, Bangalore, 1-3 December, 2015
10. Resource Person for the Annual Foundation School (AFS), BhaskaracharyaPratishthana, Pune, 14-20December, 2015
11. Resource Person for the State Level Conference at Modern College, Ganeshkhind, Pune, 9th January, 2016
12. Guest Lecture at the Department of Computer Science, Fergusson College, Pune, 19th January, 2016
13. Delivered lectures for teachers on 'Differential Forms' at National Institute of Technology(NIT), Suratkal, Karnataka, 23-25 January, 2016
14. Delivered a lecture for the School Students at SanjeevanVidyalaya, Panchgani, 28th January, 2016
15. Resource Person for the State Level Conference at Kaveri College, Pune, 29th January, 2016
16. Resource Person for the State Level Conference on 'Recent Trends in Mathematics' at C. T. Bora College, Shirur, 4th February, 2016

17. Resource Person for the State Level Conference on 'Applications of Linear Algebra' at S. P. College, Pune, 13th February, 2016

18. Appointed by NBHM (DAE), the Leader of the Indian team that will participate in the European Girls' Mathematical Olympiad (EGMO), to be held at Busteni, Romania from 10th to 16th April, 2016.

Publications:

1. Completely monotone functions of finite order and Agler's conditions, (with Sameer Chavan), Studia Mathematica, 226(3)(2015), 229-258 (ISSN No: 0252-1938)
2. Hausdorff moment problem and associated operator theory, Proceedings of Conference held at C T Bora College, Shirur, February, 2016. ISSN No 2350-0905

Prof. Geetanjali M. Phatak

1. Delivered 6 lectures for Olympiad students at Bhaskaracharya Pratishthan in May 2015.
2. Participated in ISL on Functional Analysis at IIT, Kanpur. (May, 2015)
3. Attended 'Problem Co-ordinator Camp' for Madhava Mathematics Competition at HBCSE, Mumbai (August, 2016).
4. Participated in the Paper Setting meeting for Madhava Mathematics Competition at Bhaskaracharya Pratishthan. (17th and 18th October, 2015)
5. Delivered 3 lectures in Madhava Camp at St Xavier's College, Kolkata. (3rd to 6th November, 2015.)
6. Participated workshop on Complex Geometry and Operator Theory at IISc, Bangalore (1st to 3rd December, 2015)
7. Worked as tutor in ISL on Complex Analysis at Bhaskaracharya Pratishthan from 16th to 28th November, 2015.
8. Attended a one day workshop on Teaching of Mathematics at Modern college, Ganeshkhind Pune on 9th January, 2016.
9. Worked as convener for one day state level workshop on Linear Algebra and Applications on 13th February, 2016.
10. Participated in state level NSS camp at Kolawadi form 17th to 19th February, 2016.

Prof. G. L. Sonawane

1. Completed UGC HRDC sponsored 'Special Winter School equivalent to One Refresher Course' organized by SPPU on 01/12/2016 to 21/12/2016.

2. Participated in National level Conference on Climate change at S. P. College Pune. (04 to 05th March 2016)
3. Participated in National level Conference on 'Remembering Nash' at S. P. College Pune. (15th to 16th February 2016)
4. Participated in State level Workshop on 'Applications on Linear Algebra' at S. P. College Pune. (13th February 2016)

Member/ Workshops

1. Worked as a District Coordinator, Madhava Mathematics Competition Dec 2015.

Siddharth Bhalerao

1. Delivered lectures for Olympiad students at Bhaskaracharya Pratishthan, Pune from June 2015 – March 2016.
2. Worked as Resource Person in Maharashtra Olympiad Movement (MOM) 2014- 15 Workshop held in May 2015.
3. Delivered a lecture in Mathematics Workshop held by Ganit Adhyapak Mandal at New English School, Pune in July 2015.
4. Delivered a lecture at Sinhgad College of Science, Pune in Jan. 2016.
5. Participated one-day state level workshop on 'Linear Algebra and Applications' at S. P. College, Pune in Feb. 2016.
7. Delivered a series of lectures at Garware College, Pune in Feb. 2016.

Prasad Lonkar

- Instructional School for Lecturers (Functional Analysis), at IIT-Kanpur.
- Instructional School for Lecturers(Complex Analysis), at Bhaskaracharya Pratishthana, Pune
- One-day state level workshop on 'Linear Algebra and Applications, at S. P. College, Pune in Feb. 2016.

Harshal Rawade

Workshops/ Conferences

- Participated one-day state level workshop on 'Linear Algebra and Applications, at S. P. College, Pune in Feb. 2016.

Student Activities

Mathematics Exhibition: (30/1/2016) 36 Projects U.G. Section Prize

1. Hiswankar Sakshi, Priyanka Salunkhe, Aishwarya Ghatge, Saniya Wagh, Bhagyashree Godbole, Dnyaneshwari Labade, Shradha Sane, Kajal Kadam, Vaishnavi Hirve,

Shivani Bhilare, Priyanka Todkar - Music & Maths, T.Y.B.Sc.

2. Pragatee Pravin Chordiya Shambhavi Kawadkar Pradnya Lokhande Vaishnavi Applications of Mathematics (Origami) - S. Y. B. Sc

3. Premraj Dudhate, Roshan Ghotekar, Mahesh Shelke, Atul More - Traffic Control S. Y. B. Sc.

P.G. Section

1. Bhagyashri Ghodake, Pooja Gawale, Priyanka Sargar, Supriya Mankar - Age-Specific Population Growth, M.Sc. – II
2. Swapnil G. Shevkar - Effect of different light intensity on stridulation of black cricket, M.Sc.I

Junior Section

1. Shubham Umesh Kolpe - Law of Parallelograms for vectors, 11th- F.

Statistics

On the occasion of National Statistics Day Celebration, a one-day state level seminar, in collaboration with National Sample Survey Office (NSSO), FOD, Maharashtra region with title "Social Development: health, education, poverty, employment, social backwardness, housing and environment." was co-organized by our department on 29th June 2015. National Statistics day is celebrated on the birth anniversary of late Prof. P. C. Mahalanobis. The chief guest Dr. Dharmadhikari, Tata Motors, gave the inaugural address. Principal Dr. Dilip Sheth explained the need of Statistics in real life. In further sessions, Dr. V. Parmeshwaran, DDG, NSSO, Prof. P. G. Dixit, Prof. Dr. Shaline Teke and others were experts who delivered talks on the theme. The Ministry of Statistics and Programme Implementation (MOSPI), Government of India gave the funding to the main organizer NSSO, Pune. Our department was the co-organizer.

A state level workshop for teachers of SPPU on a new course 'ST 336: Introduction to Regression Analysis' (as per the revised syllabus of T.Y.B.Sc. (Statistics) 2015-16 (for Semester – III)) was organized by the department on 14 August, 2015. Dr. Shailaja Deshmukh, chairman, BOS (Statistics), Head, Department of Statistics SPPU, Pune was an expert guide for this workshop. Prof. Meenal Savale was the coordinator. Prof. Meenal Savale and Prof. Sachin Adnaik worked as resource persons. There were following sessions:

Session I: Simple and Multiple Linear Regression models

Session II: Logistic Regression Models

Session III: Case studies using R Software on various topics

There were open and extensive discussions on various topics.

The funding for this workshop was provided by BCUD, SPPU, Pune.

A state level workshop for teachers of SPPU on a new course 'ST 345(B): Introduction to Stochastic Processes' (as per the revised syllabus of T.Y.B.Sc. (Statistics) 2015-16 (for Semester – IV)) was organized by our department on 11th December, 2015. Dr. Shailaja Deshmukh, chairman, BOS (Statistics), Head, Department of Statistics SPPU, Pune was an expert guide for this workshop. Prof. Meenal Savale was the coordinator. Dr. Shalinee Teke worked as resource person. There were following sessions:

Session I: Introduction of Stochastic Processes

Session II: Different types of terms in Stochastic Processes (Markov Chain).

There were open and extensive discussions on various topics.

The funding for this workshop was provided by BCUD, SPPU, Pune.

A Guest lecture was given by Dr. V. Parameshwaran, FOD, NSSO on "Statistics in Government Organization uses and Opportunities" on 24th July 2015 to F.Y., S.Y. and T.Y.B.Sc. students.

Our student Ms. Ketaki Datar got first rank in B.Sc of SPPU examination (2014-15) with a score of 98%.

Many students participated in the state level 'KARNIVAL' organized by S.P.College and S.P.C. Chemkatta (1984) on 28, January 2016. T.Y.B.Sc student Mr. Avinash Mishra got first prize in Statistics Pentathlon. T.Y.B.Sc students Ms. Juilee Muley, Ms. Ravina Yewale, Ms. Pramila Nidhalkar, Ms. Sonali Kumbhar won the third prize in 'Poster Competition' for their poster titled 'Analysis of Water quality of Khadakwasla reservoir'.

In Science Exhibition on 30th January 2016, many charts and 26 projects were exhibited by the students of our department. Prof. Sonia Joshi (Modern College, Ganeshkhind, Pune-07) was judge for this competition. In the project competition following students were the prize winners:

Prize Name of the Students Class Title of the Project

First Prize - Avinash Mishra, Parmeshwar Kadam, Amir Mujavar, Akshay Garje, Ashish Parkhe, T.Y.B.Sc - *Interrelationship between phsycological factors and problematic uses of mobile phone*

Second Prize - Nirbhay Patil, Nayan Patil, Niranjan Patil, Shailesh Gaigon, Vishal Bhise, Amar Sarda - S.Y.B.Sc. - *Estimation of Rainfall*

Third Prize - Sourabh Kanade, Akshay Madhure, Mahesh Garje, Subodh Baburao Shivangekar, Saurav M Gholkar, Anuj P Sabapure - F.Y.B.Sc - *Malnutrition*

Department Prize : Pawar Pritee, Janhavi Gaikwad, Monali Deshmukh, Gauravi Patil, Smita Raut, T.Y.B.Sc. - *Low Birth Weight Baby.*

The F.Y.B.Sc Quiz competition (PUSA) was held on 12th January, 2016. Ms. Pandit Ira stood **First** in our College.

The S.Y.B.Sc Quiz competition Round I (PUSA) was held on 12th January, 2016. Mr. Nirbhay Patil, Ms. Sejal Patil, Ms. Shambhavi Pandey, Ms. Pradhnya Lokhande and Mr. Rishikesh Kadam were selected for Round II. These students participated in Round II which was organized by Modern College, Shivajinagar, Pune-05 on 13th February, 2016. In Final Round Ms. Sejal Patil won the **Overall Third prize** in this state level competition.

The department submitted the following projects for the T.Y.B.Sc Project competition (PUSA), to be held in Fergusson College, Pune.

Title - Name of the Students

- 1) *Interrelationship between phsycological factors and problematic uses of mobile phone* - Avinash Mishra, Parmeshwar Kadam, Amir Mujavar, Akshay Garje, Ashish Parkhe.
- 2) *Analysis of Water quality of Khadakwasla reservoir* - Juilee Muley, Ravina Yewale, Pramila Nidhalkar, Sonali Kumbhar
- 3) *Low Birth Weight Baby* - Pawar Pritee, Janhavi Gaikwad, Monali Deshmukh, Gauravi Patil, Smita Raut.

Dr. Shalinee Take

- Presented a paper entitled " Analysis and Modeling of Hemoglobin of Girls" in UGC-Sponsored National Seminar on "Recent Development in Applied Statistics (NSRDAS-2015)" organized by Department of Statistics, Balwant College, Vita held on September 25-26, 2015.

- Participated in IISA International Conference organized by Savitribai Phule Pune University, Pune, on Dec 20-24, 2015.
- Wrote an article on "Life of prof. P. C. Mahalanobis", which was published in daily news paper 'Janpravas' on 30 June 2015 on the occasion of National Statistics Day.
- Dr. Shaline Teke and Prof. Sachin Adnaik presented a Poster "An Application of Infinitely Divisible Distributions and Levy processes in the study of Bio-Signal" in National Symposium on Medical Biophysics organized by Department of Physics and School of Basic Medical Sciences, Savitribai Phule Pune University, Pune, in Sept 25-26, 2015.
- Awarded consolation prize for the Ehrenfest Chain model presented in the National competition on Innovative models for Effective Teaching organized by National Academic of Sciences in collaboration with SPPU on 28th Feb 2016.
- Dr. Shaline Teke and Prof. Sachin Adnaik presented a paper (with co-author Dr. Meenakshi Gokhale and Mr. Omkar Bodas) entitled "Modeling and Forecasting of R-R intervals of ECG signals" in UGC-Sponsored National Seminar on "Recent Development in Applied Statistics (NSRDAS-2015)" organized by Department of Statistics, Balwant College, Vita held on September 25-26, 2015.
- Prof. Meenal Savale and Prof. Sarika Dangi participated in, "One day workshop on Reliability and Survival Analysis" organized by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune-05 on 9th January 2016.

BOTANY

Departmental activities

Science-Exhibition-2015-16 30th Jan 2016

Science exhibition was held on 30th Jan 2016. Dr. Jyoti Kale (Ex- Associate Professor, Poona College) worked as examiner. About 85 students participated in this exhibition. Total 37 projects were presented by students. Some of the projects were based on advanced techniques like GPS technology, Nano biotechnology; Natural dyes to reduce pollution, Treatment of mutagens, Music therapy to plant such diverse topics were selected by students.

Results

Sr. College

- 1st Prize - Effect of FeSO₄ and CaCO₃ on Moth bean..... (F.Y.B.Sc)
 1. Manali Bagade
 2. Dhasade Puja
- 2nd Prize - IOT in plant studies - T.Y.B.Sc. Botany
 1. Somnath Kumbhar
 2. Abhijit Gaikwad
- 3rd prize - Music therapy to plants. S.Y.B.Sc.
 1. Khushbu Bohara
 2. Shahina Attar
 3. Poonam Pavale
 4. Vaishnavi Dhale

2. Consolation Prize

- (1) Plantable Paper S.Y.B.Sc.
 1. Sneha Shirsat
 2. SharayuPuranik
- (2) Micropropagation of *Lantana camara* T.Y.B.Sc Botany
 1. Nidhi Sabade
 2. Komal Kalbhori

Jr. College (1) Study of Mitosis - 11th sci.

1. Akshata Modhare
2. Projects sent for Botanica 2016, an intercollegiate competition organized by Wadia College, Pune
3. Number of students participated in Botanical 2016
 - Botanical excursions
 - F.Y.B.Sc-Dongarwadi, Tamhini, Pune
 - S.Y.B.Sc.-Mahabaleshwar
 - T.Y.B.Sc.-Amboli Malwan study tour
 - F.Y.B.Sc - Sambhaji Udyan, Shivajinagar, Pune.
 - T.Y.B.Sc. - Agriculture College, Pune, Seed infotek, Shivajinagar, Pune

Patale M.W.

1. Participated in international workshop on 'ICT in Education' on 7th Oct 2016, organized by S. P. College, Pune 30 and Council for Creative Education, Finland.
2. Organized one day workshop on 'BASIC TECHNIQUES IN PLANT TISSUE CULTURE' on 14 Oct. 2015
3. Participated in State level workshop on 'Anger Management' on 17th Feb 2016, organized by Department of Psychology, SP College, Pune 30 sponsored by Board of Students Welfare, SPPU, Pune 7
4. Worked as Convener of one day intercollegiate workshop on "Career Orientation and Study Techniques in Plant Sciences" on 20th Feb

2016.sponsored by Board of Students Welfare, SPPU, Pune 7

5. Worked as Garden In-Charge, of S. P. College, Pune 30.
6. Worked as in-charge of Photography section in URMEE 2016.
7. Participated in National Conference on Climate Change: Assessment and Impact, its relevance to India and Presented research Paper entitled 'Application of natural dye from *Thespesia populnea*, Soland. in cotton industry to prevent pollution' on 4- 5th Mar 2016 at S. P. College, Pune 30

Dr.A.V.Dusane

Workshops/conferences/seminars:

1. Completed 5 days training course on 'Traning and Education (DoPT)' in 'YashvantroChavan Academy of Development Administration' (Yashada)Pune. Duration 16th Nov. 2015 to 21st November 2015.
2. Presented research paper entitled 'Standerdization, fingerprinting and quality control of *Spilanthescmella*(L.). Murr. in the National Conference on 'Biodiversity and Enviroment' organzied by department of LifeSciences, Arts, Commerce and Science College, Sonai, A. Nagar. On 22nd-23rd January 2016.
3. Presented research paper entitled 'Standerdization, fingerprinting and quality control of *Lantan camera* L'. in 'International Conference on Plant Research and Resource Management'. Organized by T.C. collegeBaramati held on 11th -13th Feb. 2016.

Research papers (Published)

1. Anil V. Dusane, Ms. Khushbu M. Bohara and MsShivani A. Dusane. 'Standerdization, fingerprinting and quality control of *Spilanthescmella* (L.). Murr. International Journal Of Researches in Biosciences, Agriclutlure and Technology (IJBRT). Vol. 3 (1), Jan 2016 : 53-56.
2. Anil. V Dusane, Tahseen A Karche and PriyankaGiranj. 'Standerdization, fingerprinting and quality control of *Lantan camera* L'. International Conference on "Plant research and Resource Mangement and 25th APSI Silver Jubilee Scientist Meet 2016. Proccedings Feb 2016. Pg. 203-209 (ISBN number).

Special work to mention:

1. Worked as **Resource person and Convener** in National workshop on "Recent Advances in Cell Biology and Molecular Biology organized by S.P. College on 5th and 6th February, 2016.
2. Worked as **resource person and Organzing Secretary** in International workshop on "ICT in Education" oraganized by Sir Parashurambhau College in Collaboration with Council for Creative Education, Finland held of 6th and 7th Oct. 2015.
3. Requalified as a Certified Examiner of Quality Management for IMC Ramkrishna Bajaj National Quality Award Criteria (2015-2016).
4. Certified Lead auditor 'ISO14001'. BureuVeritas, France.
5. Worked as Chief guest for Science Exhibition at 'Kline Memorial School', Bibwewadi (28/1/2016)

Dr. Kulkarni A.V.

1. Kulkarni A.V. and Malpathak N. P -New light on *Chonemorpha grandiflora*, an ancient medicinal plant .In second national conference on **Women health challenges and Solutions** on 28-29 November 2015, in abasahebGarware College, pune. Received Best paper presentation award.
2. Kulkarni A.V. and Malpathak N. P —In *Vitro* studies and secondary metabolite production in medicinal plants from family Apocynaceae
Poster presented in international conference "Innovative trends in Chemical, Physical and Biosciences (ITCPB 2016)".on 9-10 february 2016 in AnnasahebMagar College, Pune
3. Successfully completed Lead Auditor's course in EMS , ISO-14001:2015 course in December 2015.
4. Worked as resource person for one day workshop on career orientation in Botany., organized by Botany department SP College.
5. Participated in workshop on Practicals in TYBSC Botany, (syllabus 2015) organized by Botany department AbasahebGarware College, Pune.
6. Attended one day awareness program on 30th Oct 2015 on 'New Energy Efficiency Techniques for Industries and Buildings'. Organized by MCCA

Dr. G. S. Dhulgande

- Participated in **International Workshop** on "Finland Education Model, Creativity and ICT in Education held on "6th – 7th October, 2015"

organized by S. P. College, Pune-30 in collaboration with Council for Creative Education, Finland.

- Participated in **One day Workshop** on “**Basic Techniques in Plant Tissue Culture**” and worked as **Resource Person** held by Department of Botany, S. P. College, Pune-30 on dated 14th October, 2015.
- Active participation and assistance in Study tour and Excursion of S. Y. B.Sc. Botany at Mahabaleshwar on 11th January, 2016.
- Active participation and assistance in Study tour and Excursion of F. Y. B.Sc. Botany at Mahabaleshwar on 13th January, 2016.
- Participated in **National Conference** on “**Biodiversity and Environment (NCBE-2016)**” organized by Department of Life Sciences, A. C. and S. College, Sonai, Tal: NewasaDist: Ahmednagar (M.S.), India on dated 22nd and 23rd January, 2016.
- Actively worked as **Resource Person** in Two day’s National level workshop on “**Recent Advances in Cell Biology and Molecular Biology (CBMB)**” on 5th and 6th February 2016 jointly organised by Department of Botany and Zoology, S.P. College, Pune and sponsored by BCUD, Savitribai Phule Pune University.
- Participated in One day workshop on “**Anger Management**” jointly organized by Department of Psychology, S. P. College, Pune and Board of Students Welfare, SPPU, Pune on 17th February, 2016
- As **Coordinator** actively conducted, **A One day Intercollegiate Workshop on “Career Opportunities and Study Techniques In Plant Sciences**” jointly organised by Department of Botany, S. P. College, Pune and Board of Students Welfare, S.P.P.University Pune on 20th February, 2016.
- In-charge of Science Exhibition (Dept. of Botany)

Books Published:

1. Text book on “**Computational Botany**” **T.Y. B.Sc. Semester - III** (ISBN 978-93-5158-382-0. 2015).
2. Text book on “**Plant Breeding and Seed Technology**” **T.Y. B.Sc. Semester - IV** (ISBN 978-93-5158-499-5. 2015).

Gayatree Sudhanwa Panadare

1. Worked as science association in charge for Botany Department
2. Participated in Science carnival.

3. Completed IRCA recognized Lead Auditor Course.
4. Worked as resource person in National workshop conducted by Botany and Zoology entitled “Recent advances in Cell biology and Molecular Biology

Tarini Joshi

1. Resource Person for-Tissue culture workshop
2. Participation in-International workshop on ICT in education
3. Examiner for Pentathlon in the chemkatta carnival.
4. Participation in National workshop on cell and molecular biology techniques
5. Paper presentation in International conference on Future Of Teacher Education at Tilak College of Education.
6. Appointed and working as a Visiting faculty for B.ScB.Ed (Botany) In the department of education and extention, Savitribai Phule Pune university.
7. Conducted practicals of F.Y B.ScB.Ed at S.P college in collaboration with Savitribai Phule Pune university.

Dipesh Ramdas Chikane

1. Achieving **Silver Medal in National Conference** on Dynamic Microbes: Role in Human Welfare 20th -21 Feb.2015
2. **Proceeding Paper at National Conference** in Advances and Challenges in Green Techniques ISBN: 978-93-5016-319-1 13th-14th Feb. 2015
3. Worked as a **Organizing Committee Member For National Workshop** on Recent Advances in Cell Biology and Molecular Biology 5th-6th Feb. 2016
4. Worked as a **Resource person** in one day Workshop on “Basic Techniques in Plant Tissue Culture” 14th Oct. 2015
5. Participated in **International Workshop** on ICT in Education Organized by S.P.College in collaboration with Council for Creative Education Finland 6th-7th Oct. 2015
6. Participated in Workshop on “**Career orientation and Study techniques in Plant sciences**” Sponsored by Board of students welfare, SPPU Pune on 20th Feb. 2016
- **One day workshop on “Basic techniques in plant tissue culture”.**

The One day workshop on plant tissue culture was organized by the department of Botany on 14th Oct 2015

Session I-Inaugural function

- Introduction was given by Prof. Dr.Dhulgande G. S.
- Head, Department of Botany.Dr. Patale Madhukar W. felicitated the chief guest. A. R Nalawade, ex Head of Botany Department, AnnasahebAwate College, Manchar
- Chief guest, DR. Nalawade spoke on the Plant Tissue Culture.
- Question answer session was conducted after the lecture.

Session II –Instruments introduction

- Introduction to various tissue culture instruments and laboratory was given by Prof.Dhulgande

Session III -Inoculation

- Inoculation was carried out in two different laboratories.
- In the lab-B22 inoculation of explant rose buds were conducted by asst. Prof. Tarini Joshi and Asst. Prof. Dipesh Chikane.
- In the lab- B24 inoculation of ground nut embryos were conducted by Prof. Dhulgande.

Valedictory function –

- Students provided their feedback followed by the distribution of certificates.

Report on
One Day Inter-Collegiate
Workshop on
“Career orientation and study
techniques in Botany”

Workshop entitled “Career orientation and study techniques in Plant Sciences” was organized by Department of Botany, Sir Parashurambhau College, Pune-30. This workshop was sponsored by Board of Students Welfare, Savitribai Phule Pune University on 20th February, 2016

About 60 students (50 from Sir Parashurambhau College Botany Department and 10 from other colleges) participated in the workshop. Dr.Dilip Sheth, Principal S. P. College, Pune was the chairperson for this workshop. Dr. A. R. Nalawade, Retired HOD, Department of Botany, Annasaheb Awate College, Manchar Dist. Pune inaugurated workshop. Dr.Dusane A. V. Vice-Principal

addressed students. Dr.A. R. Nalawade delivered a lecture on the basic streams of life sciences and research in Botany. Dr.Dhulgande G.S. expressed the vote of thanks.

In the first session Dr.Dipak Chavan Asso.Prof. Tilak College of Education delivered a lecture on Study Skills.

In second session Dr.SayyedIliyas (Associate Professor, Botany Department Poona College, Pune) spoke on “Career Opportunities in Life Sciences.

Dr.Sajid Hundekar, Department of Geology, Poona College, Pune talked on various aspects of personality development.

In panel discussion Mr.SudhirGaikwad, Managing Partner, Posiview Consulting Partners, Pune, Mr. Ganesh Zende, Senior Manager (EHS And CSR), Panama Wind Energy, India, Mr.Advait Bhat, Owner AJ Biotech, Pune and MS. Pallavi Yadav, UGC DSR Fellow, Department of Botany, SPPU, Pune participated in this discussion. In this discussion students asked questions related to career planning, career avenues, competitive exams, research opportunities, opportunities in abroad Universities, etc. The programme ended with thanks proposed by Mrs.Gayatree Panadare.

Coordinator : Dr. G. S. Dhulgande

Convener : Dr. M.W. Patale

Zoology

Academic events:

- 1) Department had organised a parent teacher meeting with parents of T.Y. Bsc. Students on Saturday 25th July 2015. The meeting was arranged to give an idea about the department and its activities. 20 parents attended the meeting.
- 2) Department had arranged a guest lecture of Dr. Mrs. Leena Thorat , for F.Y., S.Y. and T.Y. Students on Career opportunities after B.Sc. Zoology.
- 3) Department had organised a UGC sponsored State Level Workshop on “Animal Cell Culture Techniques” on 20-22 August 2015. Eminent scientists viz. Dr. Ulhas Wagh (Ex- Director NCCS), Dr. Bhone (Professor and Dean, MIRM, Bangalore), Dr. Vijayanti Kale (Scientist F, NCCS, Pune) and Dr. Alpana Moghe (Asso. Prof and Head of the Dept. Of Animal Tissue Culture, Bharati Vidyapeeth, Pune) delivered lectures in the workshop. This workshop has given

exposure of the skills in the most upcoming and applied field of animal tissue culture to the under graduate students.

- 4) A National Workshop on "Recent Advances in Cell Biology and Molecular Biology" sponsored by BCUD, SPPU was organized by the department of Botany and Zoology on 5th and 6th February 2016.
- 5) **Science Projects competition** as a part of Science Day celebrations in the college was organized on 30th Jan 2016. Projects prepared by students from Junior as well as Senior College were exhibited in the department. Dr. Shakira Inamdar, Head, Department of Zoology, Modern College, Ganeshkhind, Pune was invited as a Chief Guest and Examiner for the project Competition. All the staff members guided the students for projects.

Important activities from Department:

- 1) Department conducted a short term course of 45 contact hours on "Techniques in Bioinformatics and Bioanalytics" in collaboration with Kovid Bioanalytics. Students from S. Y., T.Y., M. Sc. And Ph. D. Level participated in the course and were given hands on training in this field.

2) Study Tours:

- 1) As per the SPPU, syllabus guidelines, Study Tour for T. Y. B.Sc students was arranged to Malwan – Ratnagiri – Ganpatipule to study the faunal diversity along this coast. The tour was organised from 2/01/16 to 07/01/16. Dr. Savita Datar (In Charge of study tour) and Mr. Shreeniwas Ambaldage accompanied the study tour. 24 students participated in the study tour. Students were selected for making an oral presentation of this study in the BCUD sponsored National Conference on "Faunal Diversity: Assessment and Conservation FDAC – 2016" organized by Modern College Ganeshkhind on 22nd and 23rd January 2016. Students won the third prize for their presentation.
- 2) As per the SPPU, syllabus guidelines, visits of T. Y. B. Sc. Students to a) Water purification plant and food testing Lab and b) Sewage treatment plant were organized.
- 3) Study Tour for S.Y. B.sc. students was arranged to Wai - Mahabaleshwar on 1st October 2015.
- 4) Study tour for F.Y. B.sc. students at Karnala Bird Sanctuary to observe diversity of birds on 22nd December 2015.

Teacher's Contribution:

Dr. Savita Datar:

- 1) Participated in a Training Workshop on 'Prevention of Sexual Harassment' on 28th April 2015 organized by Internal Complaints Committee, SPPU.
- 2) Invited as a referee for poster presentation at UGC sponsored "National Conference on "Life Sciences" organized by department of Zoology, S. M. Joshi College, Hadapsar on 10th and 11th July 2015.
- 3) Invited as a resource person in a five day National Workshop on "Mammalian Tissue Culture" organized by B. V. Patel Education Trust and B. V. Patel PERD Centre, Ahmadabad from 3rd to 7th August 2015.
- 4) Appointed and worked as Subject Expert in Zoology as a member of the Screening Cum Evaluation Committee for UGC-CAS programme organized by SPPU at A. K. I.'s Poona College of Arts, Science and Commerce, PIMSE, Camp, Pune-411001 held on 19th, 20th and 21st August 2015.
- 5) Worked as an organising secretary for the UGC sponsored State Level workshop on "Animal Cell Culture Techniques" organized by the department during 20-22 August 2015.
- 6) Participated in the international workshop on "ICT in Education" held on 6th and 7th Oct. 2015, organized by S.P. College in collaboration with CCE, Finland. Also worked as member of the organizing committee for this workshop.
- 7) Chaired a session in the BCUD sponsored National Conference on "Faunal Diversity: Assessment and Conservation FDAC-2016" organized by Modern College Ganeshkhind on 22nd and 23rd January 2016.
- 8) Worked as an Organizing Secretary and resource person in the BCUD, SPPU sponsored National Workshop on "Recent Advances in Cell Biology and Molecular Biology", organized by the department of Botany and Zoology on 5th and 6th February 2016.
- 9) Selected and made an oral presentation in the "Interational Conference on Reproductive Health with emphasis on Occupational, Environmental and Life Style Factors" organized by NIOH-ICMR at Ahmedabad during 18th to 20th February 2016.
- 10) Worked as a judge at the National Level Competition on "Innovative Models for Effective

Teaching” organized by The National Academy of Sciences, India (Pune Chapter) and Department of Chemistry, SPPU, Pune on 28th February 2016.

- 11) Worked as a member of the organizing committee for the BCUD, SPPU sponsored National conference on “Climate Change” organized by the college on 4-5 March 2016.
- 12) Guided a student from Manipal University for his M. Sc. Project.

Dr. Sunita Jadhav:

1. Paper entitled ‘Effect of Carbaryl and Cypermethrin on Ascorbic Acid Content in foot and mantle of freshwater bivalve Corbicula Striatella.: A comparative study.’ selected for oral presentation at ‘National Conference on **Advances in Bioscience and Environmental Science : Present and Future (ABES-2015)**’ held at B.P.Arts, S.M.A. Science and K.K.C. Commerce College, Chalisgaon, Dist. Jalgaon (M.S.) during 22nd and 23rd September, 2015.
2. Working as Member of Dissection Monitoring Committee (As per U.G.C. Guidelines) at Fergusson College, Pune.
3. Paper entitled ‘How to handle (Juvenile) diabetes in classroom?’ presented at ‘State Level Conference on **Designing Student Centric Learning Modules**’ organised by Department of Commerce, Haribhai Desai College, in collaboration with BCUD, SPPU, Pune, on 30th January, 2016.
4. Paper entitled ‘Future of Zoology Teachers’ presented at ‘International Conference on Future of Teacher Education’ organised by Tilak college of Education, Pune, And Savitribai Phule Pune University, Pune in collaboration with Council for Teacher Education (CTE), Maharashtra, during 12th and 13th February, 2016.
5. Invited as Subject Expert for the interview of Zoology conducted at Modern College, Ganeshkhind, Pune, on 27th June, 2015.
6. Organised T. Y. B. Sc. Visit to ‘water purification plant and food testing Lab’, as a part of Savitribai Phule Pune University syllabus. .
7. Organised T. Y. B. Sc. visit, to ‘Sewage treatment plant’ as a part of Savitribai Phule Pune university syllabus

8. Organised F. Y. B. Sc. Study Tour, at Karnala Bird Sanctuary as a part of Pune University syllabus on 22nd December 2015.
9. Organised Science project exhibition.
10. Worked as an expert for the ‘Pratibimb kavya sammelan’.
11. Organized Guest Lecture ‘Avenues after T.Y.B.Sc. Zoology. for T.Y.B.Sc. students.
12. Attended “State level workshop on “Recent Advances in Cell and Molecular biology” organised by of Botany and Zoology department on 5-6th Feb 2016.
13. Attended “National conference on Global Climate change” organised by S.P.College during 4-5 March 2016.

Mr. Narendra Nyayanit

- 1) Accompanied study tour for S.Y. B.sc. students which was arranged at Wai Mahabaleshwar on 1st October 2015.
- 2) Accompanied study tour for F.Y. B.sc. students which was arranged at Karnala Bird Sanctuary to observe diversity of birds on 22nd December 2015.
- 3) Attended NSS camp at Ghera panawadi from 23rd December to 27th December
- 4) Attended State level NSS camp at Kolewadi from 14nd February to 17th February 2016
- 5) participated and presented a poster in the “International Conference on translational research in ionizing radiation, free radicals, Antioxidant and functional food” organized by Society for free radical research held at Department of Biochemistry, College of Medicine and JNM Hospital, WBUSH, Kalyani, Nadia, West Bengal on 7th January to 9th January 2016.
- 6) Attended “The 2015 NNMCB national meeting organized by NNMCB (National Network of Mathematical and computational Biology) Pune node held at NCL and IISER Pune on 27th January to 30th January 2016.
- 7) Participated in short term training course on “Training and education” (DOPT) organised by YASHADA Pune from 16th November -21st November 2015
- 8) Participated as a organising committee member and resource person for the National workshop on “Recent advances in cell biology and

Molecular Biology techniques” organised by Department of zoology and botany, S. P. College, Pune on 5th and 6th February 2015

- 9) Participated and won prize in national level competition on “Innovative models for effective teaching” organised by The national Academy of Sciences , India,(Pune chapter) on 28th February 2016.

Dr. Manisha Modak:

- 1) Invited as a visiting Faculty at Department of Botany, Fergusson College for the subject ‘ Biological techniques’ at post graduate level.
- 2) Accompanied study tour for S.Y. B.sc. students which was arranged at Wai Mahabaleshwar on 1st October 2015.
- 3) Accompanied study tour for F.Y. B.sc. students which was arranged at Karnala Bird Sanctuary to observe diversity of birds on 22nd December 2015.
- 4) Attended NSS camp at Ghera panawadi from 23rd December to 27th December as a Program Officer.
- 5) Attended State level NSS camp at Kolewadi from 13rd February to 17th February 2016 as a Program Officer.
- 6) participated and presented a poster in the “International Conference on translational research in ionizing radiation, free radicals, Antioxidant and functional food” organized by Society for free radical research held at Department of Biochemistry, College of Medicine and JNM Hospital, WBUSH, Kalyani, Nadia, West Bengal on 7th January to 9th January 2016.
- 7) Attended “The 2015 NNMCB national meeting organized by NNMCB (National Network of Mathematical and computational Biology) Pune node held at NCL and IISER Pune on 27th January to 30th January 2016.
- 8) Participated in short term training course on “Training and education” (DOPT) organised by YASHADA Pune from 16th November -21st November 2015
- 9) Participated as organising committee member and resource person for the National workshop on “Recent advances in Cell biology and Molecular Biology techniques” organised by Department of zoology and botany, S. P. College, Pune on 5th and 6th February 2015
- 10) Worked as a M.Sc. project guide for M.Sc. Students

Computer Science

Students Achievements

1. We are proud to mention that more than Twentywell-known different I.T. Companies like **Quickheal, Equations Work, Harbinger, Cytel, Omniscient, Systools, Splashgain Technologies, Prorigo Software** etc. have visited the Computer Science Department. Fifty-four Students have been successfully placed from M.Sc. (Computer Science) & M.C.A. (Science). Also Four companies have conducted Selection Process for Industrial Training of T.Y.B.Sc. (Computer Science) Four students have been successfully placed .

2. **Science Day** was celebrated on 30th January 2016. Poster Exhibition was conducted for F.Y. & S.Y. students while project competition was conducted for undergraduate T.Y. students and PG students as a part of the Science Association activity of our College. All TY students participated in the Project Competitions. Four groups from PG classes participated in the Project competition. Name of winners of the Project competition are as follows:

Name :

1. Bhaisade Swapnil
2. Nawadkar Nikhilesh

Year : M.Sc.(Computer Science) Part II

Special Achievements: Project Competition Winner Rank 1(PG category). Their project title was “BlackRock Laptop Tracker”.

Name :

1. Joshi Aishwarya
2. Gurav Aditi

Year : M.Sc.(Computer Science) Part II

Special Achievements Project Competition Winner Rank 2(PG category). Their project title was “Switch Me”.

Name :

1. Sanap Dipti
2. Ghuge Rutuja
3. Chandane Sayali

Year : T.Y. B.Sc.(Computer Science)

Special Achievements: Project Competition Winner Rank 1 (UG Category). Their project title was “Institute Management”.

Name :

1. Shinde Karan
2. Talathi Megha

Year : T.Y. B.Sc.(Computer Science)

Special Achievements: Project Competition Winner Rank 2 (UG Category). Their project title was "Emotional identification from text documents".

Name :

1. BankarPrachi
- 2.Kadam Rohit
- 3.Channa Pooja

Year : T.Y. B.Sc.(Computer Science)

Special Achievements: Project Competition Winner Rank 3 (UG Category). Their project title was "Personality Test" .

Professors Work profile

Mr. BhosalePrashant

1. Resource person in the Workshop on "Cyber Crime"atLokmanyaTilakCollege, Pune. Dated: - 24thAugust 2015.
2. Participated in the International two days Workshop on "ICT in Education" at Sir ParashurambhauCollege Pune.Dated: - 6th -7th October 2015.
3. Successfully completed the course assessment and examination for the Environmental Management Systems Auditor/Lead Auditor Training Course (Based on ISO 14001:2015 Standard) certified by the International Register of Certificated Auditors (IRCA). at Sir Parashurambhau College, Pune. Dated:- 23rd- 27th November 2015.

Smt. Deshpande Madhuri

Attended one day workshop on " Lab course Implementation of T.Y.B.SC.(Comp.Sci)." at P.V.G. College, Pune Dated: -1st August 2015.

Smt. Shalaka Gujar

1. Attended one day workshop on " Lab course Implementation of T.Y.B.SC.(Comp.Sci)." at P.V.G. College, Pune Dated: -1st August 2015.
2. Attended one day workshop on "Computer Graphics: T.Y.B.Sc.(Computer Science)" held at Department of Computer Science, Savitribai Phule Pune University, Pune Dated: -17th October 2015.

Smt. Priti Edgaonkar

Attended one day workshop on " Lab course Implementation of T.Y.B.SC.(Comp.Sci)." at P.V.G. College, Pune Dated: -1st August 2015.

Other Work :-

Participated in the preparation of Practical Assignments(XML,Javascript) in T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.) for Lab-Book-III 2015-16.

Smt. Jadhav Dipali

Attended one day workshop on "Syllabus restructuring for M. C. A. III (Science)" conducted by Fergusson College, Pune. Dated : - 28th March 2015

Dr. Bhambure Susmita

Delivered Invited talk on "Modeling Australian Twin Data using the shared Positive Stable frailty model based on Reversed Hazard Rate" in the conference" International Indian Statistical Association 2015", Savitribai Phule, Pune University. Dated: 20th - 24th December 2015.

Paper Presentations,Book Publications :-

1. "Modeling bivariate Survival data using shared Inverse Gaussian Frailty Model".
2. "Modeling Australian Twin Data using the shared Positive Stable frailty model based on Reversed Hazard Rate".
3. "Shared Gamma Frailty Models Based on Reversed Hazard Rate for Modeling Australian Twin Data".accepted for publications in international journal "Communications in Statistics, Theory and Methods".

Awarded Ph.D. on "Contribution to the Inference in Shared Frailty Models for Bivariate Survival Data" under the guidance of Dr. David Hanagal, Department of Statistics, Savitribai Phule Pune University on 27th June 2015.

7. **Mrs. Jadhav Jagruti** (Mathematics in B.Sc. Computer Science)

Awards ,Achievements:-

Successfully completed "Diploma in Cyber Law" in Sept. 2015 administered by Government Law College and Asian School of Cyber Law.

वाणिज्य विभाग

INNOVATION - 2015

- The faculties activity began with a big event, wherein the BCUD, SPPU had given the responsibility of organizing Innovation-2015 to the commerce faculty of S.P. College. Innovation-2015 was a grand success and BCUD had a positive opinion of Innovation-2015. It was appreciated by one and all. The abstract of 63 minor research projects of research scholars (college teachers) were published. This was arranged on 9th July 2015 for the faculty of Commerce & Law. All delegates made a poster presentation at Lady Ramabai Hall. The co-ordinator for Innovation-2015 was Dr. Saroj Hiremath.

TALLY COURSE

- A Course of Tally ERP.9 was conducted for students, to bridge the gap between theoretical and practical knowledge, wherein 43 students successfully completed the course. This course was started with initiative of Prof. Deepraj Sankla and Prof. Anil Khanse

“MAVEN 2016 – GAINING THE EDGE.....”

- ‘MAVEN 2016’ an entrepreneurship skill development program was organized by Commerce Association of S.P. College during centenary year celebration of college. It was scheduled during 7th to 9th Feb. 2016.

The key attractions of MAVEN 2016 were as follows –

Stage and Decoration

- Innovative Stage theme with Digital LED board.
- The square selfie box well lite with the photographs of sponsors, speakers and special invitees.
- The Feedback tree made for putting up the feedbacks of Speakers & other invitees.

Food and Drinks

- Nescafe sponsored 1200 cups coffee within a day.
- To develop the entrepreneurial skills among students 10 to 12 food stalls were put by commerce students. They undoubtedly made profit, but inculcated the entrepreneurial skills which was the basic purpose of these stalls.

Felicitation for the Guest and Speakers

- The guests, invitees and speakers were felicitated with a specially designed Maven bag along with an out of the world designed flat card pen drive with the photo of the college on one side and Maven imprinted on other side. The event was an Inter-collegiate event with more than 10 colleges participating in various competitions and event. Lady Ramabai Hall was packed with audience on all the days.

➤ Games and Prizes

- Nine Intercollegiate games were organized during the event. These games tested the entrepreneurial, financial and Managerial skills of the participants.
- The event was organized by the students and the students were segregated as Head, Asst. Head, and Committee members. In all 12 committees were designed for the organizing of the event. The event also was successful due to the two main heads over and above the aforesaid team.

The staff of commerce faculty Dr. Chhaya Abnave, Prof. Mrunal Risbud, Prof. Shephalika Gokhale, Prof. Anil Khanse, Prof. Vinita Nawalakha, Prof. Pradnya Shirude, Prof. Dipraj Sankla, Prof. Pinkal Doshi, Prof. Shilpa Kulkarni, Prof. Shefali Sutrave & Prof. Rita Kakade left no stone unturned to make the event successful.

➤ Day One

The first day that is 7th Feb, 2016, Hon. Shri. Anantji Geete (Minister of Heavy Industries & Public Sector Enterprises, India) inaugurated MAVEN 2016. In his inspirational speech he supported the dreams of prime minister Shri. Narendraj Modi i.e. Make – in – India, Start – up – India, Stand – up India & Digital India. He also inaugurated the entrepreneurial cell of the college. Prin. Dr. Dilip Sheth, Vice-Prin. Prof. Ashok Morwal, Vice-Prin Dr. Ashok Chaskar, Vice-Prin Dr. Vinayak Sholapurkar, Dr. Saroj Hiremath, Prof. S. B. Thorat were present for the inauguration.

Day two

- Next day of MAVEN 2016 started with competitions – 1] Quick 2] Board room challenge 3] Biz – Plan 4] Investment challenge. This was followed by a motivating session conducted by Mr. D.S.

Kulkarni, Chairman, DSK group. He stressed on business development through idea generation.

- A panel discussion was held the panel members were successful entrepreneurs like Mr. Somyaranjan Das, Director, Athos Edusolution Services, Mr. Kaustubh Dhargalkar, Asso. Dean, Wellingkar Institute], Mr. Krishna Kurdukar, Promoter, Corporate Retailors, Pune, Mr. Deepak Chhabra, Director, SPES Manning Solutions, Bhagwan Das & co., and Mr. Vikas Dangat, Founder, S. V. Group of cos., Pune.
- Mr. Satyajit Kulkarni [V.P. MITCON] conducted a workshop on Hicups for Startups and Mr. Sadashiv Survase [DIC] conducted a workshop on Government Schemes for Entrepreneurship Development.

Concluding Day

- The concluding day of 'MAVEN 2016' started with a dynamic speech by Mr. L. R. Yadav on Entrepreneurship Development. He gave a success mantra 'Never Forget One's Roots'.
- Young entrepreneurs like Ms. Hansi Mehrotra [Founder member, The Money Hans], Mrs. Swati Ketkar-Ex Student [Cofounder, Haribinger Group], Ms. Zelum Chaubal [Director, Kesari Tours Pvt. Ltd.], Mr. Yogesh Chavan [Founder, The Chhai Cafe] shared their journey since pioneering of their own business till today.
- Mr. Anant Sardeshmukh [Director, MCCIA] talked about development of e-commerce by giving suitable examples of online traders like flipkart. Amazon, Snapdeal etc. who had made a great mark in online shopping business.
- Mrs. Anagha Agrawal [Director, Agrawal classes] was invited as a chief guest for valedictory function. She told the students about the career opportunities.
- Dr. Saroj Hiremath took an overview of the programmes conducted by commerce Association during the academic year 2015-2016.
- Vice - Prin. Prof. Ashok Morwal proposed a vote of thanks.

Sponsors

- The sponsors, without whose support the event would not have seen the twilight were TJSB Bank, Nescafe, Kanha Digital, idea Cellular, Athos Edusolutions, Agrawal classes, Loafers club, Aptechetc.

NATIONAL CONFERENCE

- A two day National Conference in association with BCUD, Savitribai Phule Pune University was arranged on "Emerging Trends in Business Paradigm" on 22nd and 23rd Feb.2016. An unprecedented 105 papers were published in the ISBN number seminar proceedings. This conference was our wholehearted.

MOU WITH BAJAJ FINSERV

- MOU is signed with Bajaj Finserv Ltd., for conducting a certificate programme in Banking, Finance and Insurance on 6th March 2016. The first batch will be started in the month of April 2016.

PLACEMENTS

- T.Y.B.Com students have been placed at Wipro Technologies after rigorous five steps selection process. In all 70 students had applied for the coveted posts at Wipro Technologies from T Y B Com and BBA.4 students were selected for "Functional Analyst for Strategic Technology" popularly known as FAST
- The students will get an opportunity to complete their PGDBM from Symbiosis Institute fully at the cost of Company.
- In the beginning of the year five students were placed at a CREDIT RATING firm.

Remarkable Achievements At Intra University Competitions

- Dept. of Commerce and Research Centre, SPPU, Pune had organized Intra University competitions on 13-16 Feb., 2016. Our Students got 1st prize in Fast and Transparency- Mast. RohanPatil and Mast. ShivramGadgil, 1st prize in Jugad for Success- Ms. ChinmayeeRane and Ms. PoojaRathod and 3rd prize in Technically correct- Mast. RohanPatil and- Ms. ChinmayeeRane.
- Our students also participated at various other Intra University events conducted by DCRC, SPPU, Pune.

Achievements At Inter-collegiate Competitions

- The inter-collegiate research paper competition was organized by Indira College, Pune wherein Ms. Ratnashree T.V.(M.com II) got 1st prize and Mast. ShivramGadgil (Tybcom) got 3rd prize on 23rd Dec. 2015.
- In an inter-collegiate competitions organized by M.E.S.Garware College on 14th& 15th Dec., 2015

wherein our students got 1st prize in V-market – Ms. Kajal Tapkir, Ms. Priyanka Nalge, Ms. Akshata Durugkar and Mast. Kapil Rawlai. Also got 3rd prize in Treasure Hunt- Ms. Rujuta Joshi, Ms. Pooja Joshi, Ms. Aishwarya Juthani and Mast. Kapil Rawlai.

- Our students also participate at various inter-collegiate events arranged by different colleges viz., R.A. Podar College, Mumbai; Indira College, Pune; Symbiosis College, Pune and others.

- Prof. Ashok Morwal
Vice-Principal

COMMERCE ASSOCIATION

Commerce association celebrated this CENTENARY year with zeal and zest. All faculty members participated enthusiastically to make every event a grand success. Many innovative programmes were introduced along with the guest lectures by eminent speakers, workshops, managerial games etc. The inauguration of the association was done at the hands of Dr. Sanjay Kaptan – HOD, DCRC, SPPU on 21st August 2015.

F.Y.B.Com / F.Y.B.B.A

- ❖ A guest lecture on “Computerized Accounting” by Dr. Yashodhan Mithare on 5th August 2015.
- ❖ Workshop on “Harnessing English Language Communication Skills” by Dr. Ashok Chaskar on 22nd Sept., 2015.
- ❖ A Presentation about a joint initiative course of Bajaj Finserv and S P College by Mr. Ajay Sathe on 14th Dec, 2015.
- ❖ News reading activity to create a habit of reading newspapers and keep oneself aware about the current affairs and happenings in and around the world was started from 5TH SEPT 2015.
- ❖ A Guest lecture on “how to apply for MBA at IIT-CHENNAI” by Mr. Amit on 29TH Sept., 2015.
- ❖ A guest lecture on “STOCK MARKET” by ICICI SECURITIES LIMITED on 28TH Dec., 2015 by Mr. Ajaykumar.

S.Y.B.Com.&S.Y.B.B.A.

- ❖ A guest lecture on “CAREER OPPORTUNITIES IN BANKING AND INDUSTRY” was organized in association with DCRC, SPPU, Pune. The session was organized on 24th July 2015 wherein speakers were Mr. Ravindra Mundhe and Dr. Yashodhan Mithare.

- ❖ Short Film Review of management was organized on 22nd Sept., 2015.
- ❖ A guest lecture on “INVENTORY CONTROL” by Dr. N. M. Vechalekar on 12/1/2016.
- ❖ A guest lecture on “MANAGEMENT DEVELOPMENT - CHALLENGES BEFORE MODERN MANAGERS” was arranged on 1st October 2015 by Dr. G.K Shirude.
- ❖ News reading activity to create a habit of reading newspapers and keep oneself aware about the current affairs and happenings in and around the world was conducted on every Saturday.

T.Y.B.Com.&T.Y.B.B.A.

- ❖ A guest lecture on “Career Opportunities IN COMMERCE” by MRS. Anagha Agrawal and CA. Anoop Mundada on 29th Sept. 2015.
- ❖ A guest lecture on “Personality Development” by Dr. Saroj Hiremath on 23rd Dec. 2015.
- ❖ A guest lecture on “RESUME WRITING AND INTERVIEW TECHNIQUES” by Mr. Palak Doshi (IBM Software) on 22nd Dec. 2015.
- ❖ A guest lecture on “PREPARING FOR NSE, BSE AND IBPS EXAMS” by CA Paresh Luniya on 23rd Dec. 2015.
- ❖ Competitions :-
 - 1) Best out of waste on 23rd Dec. 2015.
 - 2) Google Doodle Designing on 23rd Dec. 2015.
 - 3) Book review competition on 22nd Dec. 2015.
- ❖ MANAGEMENT GAMES were conducted by Mrs. Manasi Joshi on 23rd Dec. 2015.
- ❖ Street play at 2nd National conference on “WOMEN HEALTH: CHALLENGES AND SOLUTION” at Garware College, Pune.
- ❖ A guest lecture on “FINANCIAL MARKETS AND DERIVATIVES” by Mr. Prashant Metkar on 6th February 2016.

M. Com

- ❖ A guest lecture on “TAX AUDIT” by CA – Mr. Suhas Apte on Tue., 24th Nov., 2015.
- ❖ Work shop on “SYNOPSIS, BIBLIOGRAPHY AND RESEARCH PAPER WRITING” by Dr. Saroj Hiremath on Wed, 9th Dec, 2015.
- ❖ Participation of faculty and students in the seminar on “CYBER SECURITY” at Naralkar on 5th and 6th February, 2016.

Dr. Saroj Hiremath
Commerce Association In-charge

Dr. Saroj Hiremath

1. Subject expert at Smt. HirabenNanavati Institute of Management & Research for Women for final Viva on a 4th Aug,2015
2. A Guest lecture on 'Research Paper writing' at S.P. College, for BBA students on 10th August,2015
3. Paper presented at International conference at MCCIA, Pune on CRM-An Overview on 10th Aug,2015
4. Paper presented at International Conference at Indian Institute of Education , Pune on Kaizen and its application on 22nd Aug,2015
5. Subject expert at Smt. HirabenNanavati Institute of Management & Research for Women for Pre-Ph.d submission final Viva on a topic-Kaizen in Automobile Industry on 14th Sept,2015
6. A Guest lecture on ' Taido at Shokuba-Go get it.....'at DCRC, Department of Commerce, S.P. Pune University, for Refresher course of Senior college teachers on 3rd October,2015
7. A Guest Lecture on 'SWOT' Analysis at Huzarbhaga Senior College, on 7th December,2015
8. A Guest Lecture on 'Synopsis writing' at S.P.College, for M.Com. Students on 12 December,2015
9. A Guest lecture on 'English for IBPS Exams'at Dr. Ambedkar College, Aundh , Pune on 15th December,2015
10. Paper presented on Micro Insurance in India- An Overview at National Conference At AbedaInamdar College on 16th December,2015
11. A Guest lecture on 'Developing Business Communication for Business Excellence' at Ramkrishna More College, Akrudi, Pune on 29th Dec,2015
12. A Guest lecture on 'Demographic Dividend ' at A .N. Magar College, Hadapsar, Pune on 1st Jan,2016
13. A Guest Lecture on 'Email and telephone technique' at S.P.College, Pune for T.Y.BCom. Students on 7th Jan,2016
14. Subject expert at Neville Wadia College of Management & Research for selection of Ph.D Students on .19th Jan,2016
15. Paper presented at State Level at Mahatma PhuleMahavidyalya,Pimpri, Pune on Games – A tool for learning on 29th Jan,2016
16. Published article in PR Communication Age, Kolkata on 'Mhealth preordained for rural health'. In Jan edition
17. Resource Person at a National Seminar at GramonnatiMandal's Arts, Commerce and Science College, Narayangoan, Pune and spoke on 'Organisational Skill Development' on 2nd Feb,2016
18. Paper Published at a National Seminar at Annasahebmagar College, Hadapsar Pune and spoke on 'Whistle Blowing' in 2nd Feb,2016.
19. Paper Published at National Seminar at GramonnatiMandal's Arts, Commerce and Science College, Narayangoan, Pune and spoke on 'Bhagwad Gita and Management Practices: An Overview' on 3rd February,2016
20. Resource Person at a National Seminar at AnnasahebMagar College, Hadapsar Pune and spoke on 'Implementation of E-Commerce in Education' on 12th Feb,2016
21. Resource Person at a National Seminar at AnnasahebWaghire College, Otur, Pune and spoke on 'ICT and Education' on 15th Feb,2016
22. Paper Published at a National Seminar at AnnasahebWaghire College, Otur, Pune and spoke on women Entrepreneur - Motivation to start ups 'on 15th feb,2016
23. A lecture on 'Personality development' at T.C. College, Baramati on 16th Feb,2016
24. Paper Published on 'Brain based learning-Need of the hour'at National Conference At S.P.College on 22nd feb,2016
25. Paper Published on 'Traditional recruitment shifting towards E-Recruitment-A paradigm shift' at National Conference At S.P.College on 22nd feb,2016
26. Paper presented on 'Management Education in Turmoil State' at National Conference At S.P.College on 22nd feb,2016
27. Paper Published on 'Technology as a tool for effective communication' at National Conference At S.P.College on 23rd feb,2016
28. Resource Person at a National Seminar at Amity University, Panvel, Mumbai and spoke on 'Green technology and Youth' on 27th Feb,2016

29. Published article in PR Communication Age, Kolkata on 'Body Language at Work Place' in Feb edition
30. Bestowed with an award by **State Bank of India** which is one of the most prestigious and renowned **Nationalised Bank** on International Women's Day on account-8th March, 2016 on my contribution towards the Education field
31. Subject expert at Smt. Hiraben Nanavati Institute of Management & Research for Women for final Viva on a topic- on 17th Mar, 2016
32. A Guest lecture on 'Goal setting' at DCRC, Department of Commerce, S.P. Pune University, for PG students on 29th March, 2016
33. A Guest lecture on 'Career Enhancement' at DCRC, Department of Commerce, S.P. Pune University, for PG students on 31st March, 2016
34. Subject expert at Neville Wadia College of Management & Research for selection of pre-Ph.d. registration Viva. On 15th April, 2016
35. A Guest lecture on 'Types of Research' at DCRC, Department of Commerce, S.P. Pune University, for Ph.D. Course work on 15th April, 2016
36. Written book on Business administration in AY-2015-2016

ग्रंथालय

शिक्षणसंस्था व ग्रंथालय यांचे अन्योन्य संबंध आहेत. ग्रंथालय शिक्षण संस्थेचा अविभाज्य भाग घटक आहे. या दृष्टीने या महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून ग्रंथालयाच्या निकोप विकासाकडे चालकांनी बारकाईने लक्ष दिले आहे.

ग्रंथालय म्हणजे केवळ ग्रंथांचा साठा ही संकल्पना आता इतिहास जमा होऊन ग्रंथ हे उपयोगासाठी आहेत. आणि अभ्यासक अधिक ग्रंथालयाभिमुख झाला पाहिजे. या कल्पनेने मूळ धरले व त्यासाठी ग्रंथालयात "वाचन कट्टा" सारखे विविध उपक्रम राबविले जातात व त्यामुळे विद्यार्थ्यांना पुस्तके वाचण्यास प्रेरणा मिळते.

महाविद्यालयाप्रमाणे ग्रंथालयाला शंभर वर्षे पूर्ण होत आहेत. या शताब्दीत ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथसंख्या खालीलप्रमाणे आहे.

एकूण ग्रंथसंख्या - १,५४,८६०

N List - 2100

C.D. - 400

D.V.D.- 300

Mamucritps - 120

ग्रंथालयातील सर्व पुस्तकांची माहिती आपणास <http://spclibrary/w27/> व दुर्मिळ पुस्तके व परशुरामीय www.spcollegelibrary.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

२१.१०.२०१५ रोजी दरवर्षीप्रमाणे यंदाही ग्रंथालयात सरस्वती पूजनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. त्या कार्यक्रमासाठी आकाशवाणी केंद्राचे अधिकारी डॉ. सुनील देवधर यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. डॉ. देवधर यांनी "सरस्वती वीणा आणि वाणी" या विषयावर परस्पर संबंधांबद्दल विवेचन केले. साहित्यातून रस निर्मिती होते. या रसालाच डॉ. देवधर यांनी सरस्वतीची उपाय दिली आहे.

ग्रंथालयात होणारे विविध उपक्रम

सन २०१५-१६ मध्ये ग्रंथालयात सर्व थोर नेत्यांची जयंती साजरी केली गेली. या कार्यक्रमात लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक, एस. आर. रंगनाथन, डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन, महात्मा गांधी, लाल बहादूर शास्त्री, वल्लभभाई पटेल, पंडित नेहरू, इंदिरा गांधी, बाबासाहेब आंबेडकर, सावित्रीबाई फुले, महात्मा फुले, छत्रपती शाहू महाराज, शिवाजी महाराज, अण्णाभाऊ साठे, यांच्या जयंत्या साजऱ्या करण्यात आल्या. या कार्यक्रमांत मुलांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. ग्रंथपाल सौ. प्रतिभा साखरे यांनीही या कार्यक्रमात मुलांशी संवाद साधून आपले विचार त्यांच्या समोर व्यक्त केले.

४ सप्टेंबर २०१५ रोजी शिक्षक दिनाच्या पूर्व दिवशीच शिक्षक दिन साजरा केला. त्याच दिवशी थोर शास्त्रज्ञ ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ 'Tribute to Abdul Kalam' हा कार्यक्रम आयोजित केला होता. ग्रंथपाल सौ. साखरे मॅडम यांनी त्यांच्या थोर कार्याबद्दल माहिती दिली. मुलांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. या कार्यक्रमास डॉ. हेमा मोरे यांनीही आपले विचार विद्यार्थ्यांसमोर मांडले.

वाचन प्रेरणा दिन (वाचन कट्टा दिन)

१५ ऑक्टोबर २०१५ या वर्षापासून ग्रंथालयामध्ये डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ 'वाचन प्रेरणा दिन' म्हणून 'वाचन कट्टा' हा उपक्रम राबविण्यास सुरुवात झाली आहे. या उपक्रमाचे उद्घाटन आपल्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ यांच्या हस्ते झाले. २०१५-१६ या वर्षी शताब्दी महोत्सव साजरा करित आहोत. त्यानिमित्ताने १०० नावाजलेल्या पुस्तकांचे प्रदर्शन भरवण्यात आले होते. त्यात डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम, शिवाजी महाराज, शाहू महाराज, छावा, मृत्युंजय, राधेय, स्वामी विवेकानंद, गांधीजी, सावित्रीबाई फुले इत्यादी अनेक प्रसिद्ध पुस्तकांचा यात समावेश होता. या दिवशी डॉ. कलाम यांच्या चरित्र व कार्याविषयी प्राचार्य डॉ. शेठ सर, सौ. साखरे मॅडम यांखेरीज ग्रंथालयातील कार्यालयीन सहकारी मोहिनी रासने विद्यार्थ्यांमध्ये

सोमनाथ धोंडे, महेश गोफणे, यांनी आपली मनोगत व्यक्त केले. ह्या उपक्रमाला विद्यार्थ्यांकडून उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळत आहे.

“मराठी भाषा संवर्धन” पारितोषिक वितरण समारंभ

ग्रंथालयात मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा दिनांक १ ते १५ जानेवारी २०१६ निमित्त ‘वाचन कट्टा’ उपक्रमांतर्गत मराठी निबंध स्पर्धेचा पारितोषिक वितरण समारंभ मंगळवार दिनांक ९ फेब्रुवारी २०१६ रोजी सकाळी ११.३० वाजता संपन्न झाला. या कार्यक्रमासाठी सुप्रसिद्ध लेखिका डॉ. कल्याणी दिवेकर या प्रमुख पाहुण्या म्हणून उपस्थित होत्या. तसेच आपल्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य शैठ सर, उपप्राचार्य डॉ. चासकर, डॉ. मीरा सुंदरराज, डॉ. निकम, ग्रंथपाल सौ. साखरे मॅडम व ग्रंथालयातील सर्व स्टाफ व विद्यार्थी उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांकडून आपल्याकडे ११ निबंध आले. त्यात मला भावलेले मंगेश पाडगावकर, सुप्रसिद्ध गो. नी. दांडेकर यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त त्यांच्या साहित्याची ओळख व इ.स. २०१५ मध्ये प्रकाशित झालेल्या कोणत्याही एका मराठी पुस्तकाचा परीक्षणात्मक परिचय इ. विषयांवरील निबंधांचा समावेश होता. हसबे रेणुका विनायक व कवळे मेधा दत्तात्रय यांच्या निबंधांना प्रथम पारितोषिक विभागून दिले गेले. या निबंधांचे परीक्षण डॉ. सुंदरराज व डॉ. विजय निकम या दोघांनी केले. डॉ. कल्याणी दिवेकर यांच्या हस्ते मुलांना बक्षिसे देण्यात आली. तसेच या सर्व मान्यवरांनी विद्यार्थ्यांना मोलाचे मार्गदर्शन केले.

शिवाजी महाराज यांची जयंती

छत्रपती शिवाजी महाराज यांची जयंती मंगळवार दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१६ रोजी दुपारी ३.३० वाजता मुलींच्या अभ्यासिकेत साजरी करण्यात आली आहे. सौ. प्रतिभा साखरे मॅडम यांच्या हस्ते शिवाजी महाराजांच्या प्रतिमेचे पूजन झाले. त्यानंतर सौ. साखरे मॅडम, रासने मॅडम व कु. मेधा कवळे, श्री. सोमनाथ धोंडे या विद्यार्थ्यांनी शिवाजी महाराजांवर आपले विचार मांडले व कु. अपूर्वा ह्या विद्यार्थिनीने महाराजांवरील एका कवितेचे वाचन केले.

पर्यावरणशास्त्र

पर्यावरण शिक्षण - कनिष्ठ विभाग

वार्षिक अहवाल

- स.प. महाविद्यालयात मानवी हक्क दिनानिमित्त 'Silent Zone for Birds' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये विद्यार्थ्यांनी पथनाट्याद्वारे 'पक्ष्यांसाठी निवारा व शांतता मिळावी' असा संदेश दिला.
- पर्यावरण विभागातर्फे स.प. महाविद्यालयात P.U.C. Programme राबविण्यात आला. यात विशेषतः वायु-प्रदूषण

कमी करण्यासाठी व विद्यार्थ्यांमध्ये पर्यावरणाची जाणीव निर्माण व्हावी म्हणून त्या संदर्भात विद्यार्थ्यांना माहिती दिली व त्या अनुषंगाने महाविद्यालयातील दुचाकी वाहनांची P.U.C. अल्पदरात करण्यात आली.

- 'सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय, किलोस्कर वसुंधरा महोत्सव व महाराष्ट्र साहित्य परिषद' यांनी ८ जानेवारी २०१६ रोजी स.प. महाविद्यालयात 'पर्यावरण स्नेही साहित्य संमेलन' आयोजित केले. या साहित्य संमेलनाच्या उद्घाटनाला अध्यक्ष म्हणून डॉ. हेमा साने उपस्थित होत्या. त्यांनी आपली पर्यावरणपूरक जीवनशैली विद्यार्थ्यांसमोर मांडली.

पहिल्या सत्रात सुरुवातीस सुवर्णा चित्राव यांनी डॉ. हेमा साने यांची प्रकट मुलाखत घेतली.

दुसऱ्या सत्रात चैत्राली चांदोरकर यांनी 'पॅरिस - हवामान बदल परिषद आणि भारत' या विषयावर त्यांचे अनुभव सांगितले व विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला.

तिसऱ्या सत्रात आपल्या महाविद्यालयातील डॉ. सुनील कुलकर्णी यांनी कार्बन फुट प्रिंट याविषयी विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला.

चौथ्या सत्रात डॉ. अमर आडके यांनी शिवाजी महाराजांची पर्यावरण नीती याबद्दल विचार व्यक्त केले.

संमेलनाचा समारोप ज्येष्ठ पर्यावरणस्नेही डॉ. माधवराव चितळे यांनी केला. पर्यावरण आणि कुशल नगरी या विषयावर डॉ. माधवराव चितळे यांनी आपले विचार मांडले.

१३ फेब्रुवारी २०१६ रोजी महाविद्यालयात प्लॉस्टिकमुक्त परिसर हा कार्यक्रम राबविण्यात आला. यामध्ये महाविद्यालयातील परिसरात वेगवेगळे १० गट निर्माण करून त्या सर्वांच्या माध्यमातून महाविद्यालयातील प्लॉस्टिक कचरा गोळा केला. हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यात प्रा. राहुल मेश्राम, प्रा. विलास करपे, प्रा. कविता बारस्कर, प्रा. योगिता काळे, प्रा. उमेश चौधरी इ. शिक्षकांनी योगदान दिले.

पर्यावरण विभागाच्या सर्व कार्यक्रमांचे आयोजन करून प्रा. कविता बारस्कर, प्रा. विलास करपे, प्रा. योगिता काळे, प्रा. श्वेता मुसणे, प्रा. अमितकुमार धुमाळ यांनी आयोजक म्हणून महत्वाची जबाबदारी पार पाडली.

सर्व कार्यक्रमाचे व्यवस्थापन करण्याची मुख्य भूमिका स.प. महाविद्यालयातील किलोस्कर वसुंधरा महोत्सव विद्यार्थी सदस्य व पर्यावरण विभागाचे विद्यार्थी यांनी पार पाडली. यात प्रामुख्याने रोहन पाटील, वैष्णवी गवळी, क्रिष्णा मुळे, हर्षला आयकर, राजकुमार मुंडे, दामिनी कोंटंबकर, आरती कदम, सोनाली सोनवणे, तेजस्वी रणधीर, सुप्रिया मौर्य, अशपाक शेख, शिवाजी भरुका, श्रद्धा शिंदे, मृण्मयी सोमण, अभिषेक पंढरपुरे, मृत्युंजय मेहत्रे, गौरी कुलकर्णी, संस्कृती गोरविले, श्रद्धा जगताप ह्या विद्यार्थ्यांनी योगदान दिले.

3 MAH ARMD SQN NCC, PUNE 4

- **Enrollment of NCC cadets** was done on 10th July and 17th July 2015. Total 66 cadets were enrolled for NCC (SW) unit.
- 21st June was celebrated as **Inter-national Yoga Day at Modern College, Shivajinagar.**

TSC 2015

Following cadets **attended TSC Delhi Camp during 7th July to 29th Sept 2015**

- JUO Jyotsna Patil , Sgt Nilam Badade, Sgt Sonam Badade , CPL Sneha Kulkarni
- **Gold medal** was achieved by **Sgt Nilam Badade in IGC -Field Signal.**
- **Gold medal** was achieved by **Sgt Sonam Badade in IDS-Group Firing.**
- **CPL Sneha Kulkarni won gold medal in ARS Firing at Delhi and a gold medal in health and hygiene in IGC, at Pune.**
- **15th August was celebrated at S P College by all NCC cadets.**
- **Regular CATC camp was carried during the days 19 July-28 July 2015 where the unit won a trophy for Best Drill.**
- **Sgt Shruti Deorey** was selected for **Mawlankar shooting camp for the year 2015-2016.**
- **Cdt Priyanka Dumane** was selected for **four Pre-RDC camps through singing (Cultural).**
- **Cdt Priyanka Ingle** attended **ALC camp at Assam during 16-28 November 2015.**
- **SUO Sanika Khairnar** was given **Defence Secretarys Certificate award for the present year .**
- **NCC day celebrated on 30th November at the unit HQ.**

Examination

- 22 cadets appeared for B certificate exam and it was conducted on 6th and 7th February 2016.
- 10 cadets will be appearing for C certificate examination on 27th and 28th February 2016.

Lt. D. P. Butala

(ANO [SW], S P College, Pune)

36 MAH BN NCC PUNE

1. **CDT OMKAR SHIRGIRE**, selected for Special National Integration Camp 2015 held at Kakinada, Andhra Pradesh.
2. **SUO NIRBHAY RAJESH NAGEPATIL & CQMS AKSHAY JAGTAP**, selected for **SP NARMADA TREK II** held at Rajpipla, Gujarat from 2nd Dec 2015 to 14 Dec 2015.
-**SUO NIRBHAY R. NAGEPATIL** won Silver Medal in Volleyball competition and his anchoring skills fetched Cultural Trophy for **Maharashtra Directorate** in Gujarat.
3. **Bharat Swachhata Abhiyan** was celebrated on the occasion of Mahatma Gandhi Jayanti on 2nd October 2015. Cadets of NCC Army Wing actively participated in the event and cleaned the whole college campus.
4. As an adventurous activity, a night trek was organised at **Vasota Fort** 26th Dec. 2015 for NCC Army Wing cadets. Cadets enjoyed the trek and learned to survive in difficult conditions.
5. On 25th January 2016, **Voter's Day** was celebrated in college. NCC cadets actively participated in Voter's Day Rally. Many energetic slogans by NCC cadets contributed for the awareness programme.
6. Under the Govt.'s Start-Up India Movement, NCC cadets were shown the live streaming of the launching ceremony on 18th January 2016...

Lt. Arvind Kakulte,

36 Mah. Bn. N.C.C. Army Wings

3 MAH NAVAL UNIT NCC, PUNE DIV.VI

Naval NCC wing achieved much success through various performances in various field with total strength of 49 cadets including 38 boy's & 11 girl's cadets.

ANO Asst. Prof. Dr. Dhulgande G. S. has successfully completed combined Annual Training Camp during 19 July, 2015 to 28 July, 2015 to be held at Group Head Qtr, Pune.

SPECIAL ACHIEVEMENT:

Rank holders of academic year 2015-16:

1. Senior Cadet Captain Dhiraj Ashok Kadam
2. Cadet Captain. Abhishek Rasal
3. PO Cadet Priyanka Shinde

4. PO. Cadet. Krishna Shewale
5. PO. Cadet. Avinash Chavan
6. PO Cadet Vikram Chandgude
7. LD. Cadet Akshatta Shetty
8. Ldg. Cadet Mukta Darekar
9. LD. Cadet. Gaurav Kamlakar
10. LD. Cadet. Guruprasad Kamble

SPECIAL ACTIVITIES: -

All cadets attended the fundamental camp in NCC. Combined Annual Training Camp (CATC) held at NCC GROUP HQ PUNE, Pune from 19th July to 28th July, 2015.

In CATC PO. Cadet Avinash Chavan was Camp Senior and PO Cadet Abhishek Rasal was troop leader. Cadets from our college excelled in various activities like Drill, line area, semaphore, cultural and ship modeling. They won IInd prize in Volleyball and Tug-of-war.

CAMPS ATTENDED IN 2015-2016:-

1. All India Nausainik Camp (AINSC-2015):-

This is prestigious camp of naval NCC held at Karwar, Karnataka. For this camp 40 cadets were selected from various units in Maharashtra like Mumbai, Pune, Ratnagiri and Nagpur. Out of these 40 cadets, Ldg. Cadet Priyanka Shinde from S.P.College, Pune. She won GOLD MEDAL for Ship Modelling.

2. Republic Day Camp-2015-16:

This is very highly prestigious camp held at New Delhi during 19th November, 2015 to 30th January, 2016. PO Cadet Vikram Chandgude from S. P. College, Pune attended this camp and won One SILVER and One BRONZE MEDAL for Ship Modelling.

3. Ship Attachment Camp-2015-16:

This camp was organized by DAS NCC Mumbai at Naval Base, Dockyard, Mumbai during 10th December, 2015 to 20th December, 2015. Po Cadet Krishna Shewale attended this camp.

4. Scuba Diving Camp-2015-16:

This camp was organized by DAS NCC Mumbai at Naval Base, Dockyard, Mumbai during 5th July, 2015 to 25th July, 2015. Po Cadet Akshatta Shetty attended this camp. She won One BRONZE MEDAL and honored as BEST CADET.

5. Sailing Yatching Camp-2015-16:

This camp was organized at Odissa during 28th October, 2015 to 8th November, 2015. Po Cadet Reshma Kunjir was attended this camp.

6. National Integration Camp-2015 (NIC):

This camp was organized at Bodhgaya (Bihar) during 1st October, 2015 to 15th October, 2015.

- i) Po Cadet Guruprasad Kamble,
- ii) Cadet Ganes Gawari
- iii) Cadet Amol Chaudhari
- iv) Cadet Ajit Mali

Was attended this camp.

7. Inter Group Competition Camp-2015 (IGC):

This camp was organized by NCC GROUP HQ PUNE, Pune during 7th September, 2015 to 16th September, 2015. Ldg. Cadet Priyanka Shinde was attended this camp. She won One GOLD MEDAL for Boat Pulling and One BRONZE MEDAL for Ship Modelling.

OTHER ACTIVITIES:

Cadets are always interested to participate in every possible activity related to NCC and social. They are participating in rally about "Traffic Safety". We also participated in "World Voting Day". Our cadets also donated their blood in "BLOOD DONATION Programme".

We conducted National Programme "SWACHHA BHARAT ABHIYAN". And Our cadets participate in National Programme like "START-UP-INDIA".

Examination:-

Our 10 cadets passed 'B Certificate examination and 01 cadet passed 'C' Certificate examination in previous academic year.

Out of 49 cadets 19 cadets will appear for 'B' certificate examination and 11 cadets for 'C' certificate examination for this academic year.

Troop commander

SUB LT. G. S. Dhulgande

राष्ट्रीय सेवा योजना

- १) २५ मे ते ३ जून, २०१५ दरम्यान आम्हान राज्यस्तरीय आपत्कालीन व्यवस्थापन प्रशिक्षण मुंबई येथे आपल्या महाविद्यालयातील तीन स्वयंसेवक सहभागी झाले. श्री. तुषार ढागे, श्री. प्रतीक जाधव, श्री. अनिल आम्हाड.
- २) २१ जून रोजी जागतिक योग दिन कार्यक्रम सा. फु. पु. विद्यापीठाने आयोजित केला होता. या कार्यक्रमात कार्यक्रम अधिकारी व २० स्वयंसेवक सहभागी झाले. तसेच पुणे महानगरपालिका आयोजित कार्यक्रमांमध्ये रमणबाग येथे ६३ स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी सहभागी झाले होते.

- ३) ८ जुलै, २०१५ रोजी संत नामदेव सभागृहात आयोजित पुरस्कार वितरण समारंभामध्ये महाविद्यालयास रस्ता सुरक्षा अभियानांकरिता जिल्हास्तरीय प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक प्राप्त झाले.
- ४) ८ जुलै, २०१५ रोजी प्रेरणा शिबिरात राज्यस्तरावर योग्य नियोजनाकरिता उत्कृष्ट कार्यक्रम अधिकारी म्हणून डॉ. विलास उगले यांना गौरवण्यात आले.
- ५) ९ जुलै, २०१५ रोजी स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामध्ये महाविद्यालयाच्या स्वयंसेवकांनी पथनाट्य सादर केले.
- ६) ११ जुलै, २०१५ रोजी स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ पुणे यांच्यामार्फत विधान भवन पुणे येथे महाविद्यालयातील रासेयो स्वयंसेवकांनी पथनाट्य सादर केले. यामध्ये १२ स्वयंसेवक सहभागी झाले.
- ७) शैक्षणिक वर्ष २०१५-२०१६ च्या रासेयोच्या युनिटचा दि. ५ ऑगस्ट, २०१५ उद्घाटन कार्यक्रम घेण्यात आला. या वेळी मा.डॉ. गंगाधर शिरूडे यांनी मार्गदर्शन केले. अध्यक्षस्थानी डॉ. दिलीप शेट प्राचार्य यांनी भूषविले.
- ८) ६ ऑगस्ट, २०१५ रोजी आपत्कालीन वैद्यकीय सेवा महाराष्ट्र शासन १०८ या बद्दल जनजागृती करण्यात आली. डॉ. भूषण सोमवंशी जिल्हा व्यवस्थापक, राहुल गांधी जिल्हा व्यवस्थापक, साहेबराव इंगळे जनजागृती विभाग यांनी मार्गदर्शन केले. रासेयोजनेतील २५० स्वयंसेवकांचा सहभाग यामध्ये होता. रुग्णावाहिकेद्वारे प्रात्यक्षिक केले गेले.
- ९) ८ ऑगस्ट, २०१५ रोजी सेवा योजनेबाबत डॉ. विलास उगले यांचा उद्बोधन कार्यक्रम झाला व त्याच वेळी स्वयंसेवक प्रतिनिधीची निवड झाली.
- १०) ९ ऑगस्ट ते १४ ऑगस्ट दरम्यान महाविद्यालयात परिसर व मैदान स्वच्छता अभियान राबविले.
- ११) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने २२ ऑगस्ट, २०१५ रोजी आदर्शगाव भेटीसाठी पाटोदा जिल्हा औरंगाबाद येथे डॉ. विलास उगले यांची निवड झाली.
- १२) २४ ऑगस्ट, २०१५ रोजी आदर्श गाव संदर्भातील भेटीची चित्रफित दाखविण्यात आली व यशोगाथा एक विकास पर्वाची या संदर्भात चर्चासत्र घेण्यात आले. यामध्ये ३५० स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदविला.
- १३) २७ ऑगस्ट, २०१५ रोजी विद्यापीठस्तरीय उडान - उद्योजकता व सदभावना अभियान कार्यक्रमांचे आयोजन सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व युवक बिरादरी भारत यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयामध्ये करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी सावित्रीबाई

फुले पुणे विद्यापीठातील ४५० विविध महाविद्यालयांतील रासयोजनेचे स्वयंसेवक एक दिवसाच्या शिबिरासाठी उपस्थित होते. कार्यक्रमात डॉ. दिलीप शेट, प्राचार्य स.प. महाविद्यालय पुणे, डॉ. संजयकुमार दळवी, डॉ. अशोक चासकर, मा. पद्मश्री क्रांती शहा, मा. आशुतोष शिर्के, उद्योजक मा. प्रदीप लोखंडे, मा. कर्पे यांची व्याख्याने झाली.

- १४) ३१ ऑगस्ट, २०१५ रोजी NRD/SRD यासाठी १४ स्वयंसेवकांची निवड करण्यात आली.
- १५) ३१ ऑगस्ट, २०१५ रोजी घेण्यात आलेल्या निवड चाचणीमध्ये कु. महेश गोफणे व कुमारी अनुजा फराटे यांची विद्यापीठस्तरीय चाचणीसाठी निवड झाली.
- १६) ९ सप्टेंबर ते ११ सप्टेंबर, २०१६ रोजी NRD/SRD निवडचाचणीसाठी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड येथे महाविद्यालयातील कु. महेश तात्याबा गोफणे या स्वयंसेवकांची निवड झाली.
- १७) १५ व १६ सप्टेंबर, २०१५ रोजी पोलिस मित्र प्रशिक्षण शिबिरासाठी महाविद्यालयातून ५६ स्वयंसेवक शिवाजीनगर पोलिस मुख्यालयामध्ये आयोजित प्रशिक्षणासाठी हजर होते.
- १८) २१ ते २७ सप्टेंबर, २०१५ या कालावधीतील पुणे शहरातील गणेशोत्सवाच्या कालखंडामध्ये पोलिस मित्र म्हणून ५६ स्वयंसेवकांनी काम पाहिले.
- १९) १९ सप्टेंबर, २०१५ रोजी बालगंधर्व रंगमंदिरात आयोजित स्मार्ट सिटीच्या बैठकीसाठी तीन कार्यक्रम अधिकारी व ५० स्वयंसेवक सहभागी झाले.
- २०) १७ ते २९ सप्टेंबर, २०१५ पर्यंत नागरिकांकडून स्मार्ट सिटीच्या संदर्भात अंदाजे ५०० फॉर्म स्वयंसेवकांनी भरून घेतले.
- २१) २४ सप्टेंबर, २०१५ हा दिवस राष्ट्रीय सेवा योजना दिवस म्हणून साजरा करण्यात आला. या दिवसानिमित्त झालेल्या कार्यक्रमात डॉ. अशोक चासकर, डॉ. छाया आबनावे यांनी स्वयंसेवकांशी संवाद साधला व मार्गदर्शन केले.
- २२) २७ सप्टेंबर, २०१५ ते १२ ऑक्टोबर, २०१५ रोजी आयोजित राष्ट्रीय साहसी शिबिरासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या संघाचे संघनायक म्हणून डॉ. विलास उगले सहभागी झाले. हे शिबिर मु.पो. नारकंडा, जि. सिमला, राज्य हिमाचल प्रदेश येथे संपन्न झाले. या दरम्यान दररोजचे १८ ते २० कि.मी. पर्वतीय चढाई केली जात असे. यामध्ये सा.फु.पु.वि. च्या संघाने सर्व स्वयंसेवकांनी ११४३३ फूट उंचीवरील शिखरावर प्रथम जाण्याचा मान मिळविला व विद्यापीठातील सर्व स्वयंसेवक व संघनायक यांना "अ" दर्जाचे प्रमाणपत्र प्राप्त झाले.

२३) २ ऑक्टोबर, २०१५ रोजी गांधीजयंती निमित्त महाविद्यालयात परिसर स्वच्छता करण्यात आली.

२४) ९ ऑक्टोबर, २०१५ रोजी 'लेक वाचवा' अभियानांतर्गत गरवारे महाविद्यालयामध्ये आयोजित पथनाट्य स्पर्धेमध्ये २० स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदविला.

२५) दिनांक २० सप्टेंबर ते २ ऑक्टोबर या कालावधीत 'रस्ता सुरक्षा अभियान' राबविण्यात आले. या अंतर्गत रासेयोजनेच्या स्वयंसेवकांनी पुणे जिल्ह्यातील चाकण, खेड, शिक्रापूर, इंदापूर, भिगवण, बारामती, पुणे हैदराबाद राष्ट्रीय महामार्गावर, तसेच पुणे शहरातील स्वारेट बस स्थानक, शिवाजीनगर बस स्थानक व रेल्वे स्टेशन, या ठिकाणी जाऊन पथनाट्य, पोस्टर्स, घोषवाक्य, या मार्फत रस्ता सुरक्षा या विषयावर जनजागृती करण्यात आली. या मध्ये निबंध स्पर्धा- फोटोग्राफी, मॉडेल्स, पोस्टर्स इत्यादी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते.

२६) दिनांक २४ डिसेंबर ते ३० डिसेंबर २०१५ या दरम्यान महाविद्यालयाचे विशेष श्रम संस्कार शिबिर मु.पो. घेरापनवडी, ता. आंबेगाव, जि. पुणे येथे संपन्न झाले. शिबिरात प्रा. नंदकुमार शिंदे, श्री. केशवानंद दास, प्रा. राजकुमार रिकामे, डॉ. ज्योतिराम मोरे, डॉ. मनोजकुमार देवणे इ.ची जलव्यवस्थापन, जीवनकौशल्य आणि व्यक्तिगत विकास, स्पर्धा परीक्षा इ. विषयांवर व्याख्याने झाली.

४.३० ते ६.०० वाजता विविध विषयांवर व्याख्याने होत असत. स्वयंसेवकांच्या विविध प्रश्नाला व्याख्यात्यांनी समर्पक उत्तरे दिली. नेतृत्व गुणाविकास या विषयावर मा. प्रा. नंदकुमार एस. शिंदे यांनी व्याख्यान दिले. दिनांक २६ डिसेंबर २०१५ रोजी जीवन कौशल्य आणि व्यक्तिमत्त्व विकास या विषयी मा. केशवानंद दास यांनी स्वयंसेवकांच्या मनाला हात घालून त्यांच्या दैनंदिन जीवनाचे सार सांगितले. २७ डिसेंबर २०१५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना व व्यक्तिमत्त्व विकासात या विषयावर मा.प्रा. राजकुमार रिकामे यांनी व्याख्यान दिले.

२८ डिसेंबर, २०१५ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेद्वारे जलव्यवस्थापन कसे करावे या विषयावर मा. प्रा. डॉ. ज्योतिराम मोरे यांनी भाषण केले.

दिनांक २९ डिसेंबर २०१५ रोजी स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन या विषयावर मा. डॉ. मनोजकुमार देवणे यांनी या विषयावर संवाद साधला.

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या सांगता कार्यक्रमात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी राजे शिवराय विद्यालयास ५००० रुपयांची विविध पुस्तके ग्रंथालयास भेट दिली. मा. प्रा. विनायक सोलापूरकर यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. प्रा. डॉ. अनुराधा कुलकर्णी यांनी अध्यक्षीय समारोप केला.

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विशेष शिबिर काळात कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. विलास उगले, प्रा. डॉ. मनीषा मोडक, प्रा. डॉ. सुचेता गायकवाड, साहाय्यक प्राध्यापक डॉ. नरेंद्र न्यायनीत, प्रा. श्रीकांत मुसळे, प्रा. गोरक्षनाथ गोते, शिक्षकेतर सेवक श्री. संदीप बेगाळे, श्री. संजय जगताप, विद्यार्थी प्रतिनिधी श्री. मंगेश चव्हाण, कुणाल चौरमले, अक्षय कोथालकर, महेश गोफणे, वर्षा दगडे, अमिता केवटे, मेघा पवळ, तुषार घाडगे व इतर स्वयंसेवक यांच्या समवेत शिबिर यशस्वी झाले.

२७) उत्कर्ष २०१६ सांस्कृतिक निवडचाचणी शिबिरात राष्ट्रीय सेवा योजनेतील खालील स्वयंसेवक सहभागी झाले. कु. स्वाती तामगाडगे, कु. तेजस्वी पांडे, श्री. सोमनाथ धोंडे, श्री. अमर राठोड.

२८) १५३ व्या जयंतीचे औचित्य साधून व युवक दिनानिमित्त रक्तदान शिबिराचे आयोजन दिनांक १२ जानेवारी २०१६ रोजी करण्यात आले. PSI रक्तपेढीच्या मदतीने आयोजित करण्यात आलेल्या या शिबिरामध्ये १०३ जणांनी रक्तदान केले. यामध्ये युवतींचा सहभाग मोठ्या प्रमाणात होता. कार्यक्रमाचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य दिलीप शेट यांनी केले. या कार्यक्रमांमध्ये प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट यांनी रक्तदानाविषयी असणारे गैरसमज दूर करून युवकांना रक्तदान करण्यास प्रोत्साहित केले. या रक्तदान शिबिरासाठी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी डॉ. विलास उगले, उपप्राचार्य अशोक मोरवाल, डॉ. अशोक चासकर, उपप्राचार्य डॉ. विनायक सोलापूरकर, उर्मि प्रमुख डॉ. सुनीता जाधव उपस्थित होते. राष्ट्रीय सेवा योजनेचा विद्यार्थी प्रतिनिधी कु. मंगेश चव्हाण, कु. कुणाल चौरमले, तसेच कु. साहिल शेख, कु. अपूर्व सिन्हा, मेघा पवळ यांनी रक्तदान यशस्वी होण्याकरिता विशेष परिश्रम घेतले. या रक्तदान शिबिरात विद्यार्थी, माजी विद्यार्थी प्राध्यापक, पालक, तसेच शिक्षकेतर कर्मचारी यांसारख्या अनेकांचा सहभाग होता. PSI रक्तपेढीचे डॉ. शरद पिसाळ यांनी रुग्णालयात रक्ताचा अभाव होऊ नये म्हणून सर्वांनी रक्तदान करावे. एका रक्तदात्यामुळे ५ व्यक्तींना जीवदान मिळू शकते. आपण एका वर्षात ४ वेळा रक्तदान करू शकतो अशी माहिती दिली. श्री. साहेबराव सराडे यांनी रक्तदानाचा अधिकअधिक प्रसार व्हावा, असा संदेश दिला.

डॉ. विलास उगले (कार्यक्रम अधिकारी)

डॉ. सुचेता गायकवाड (कार्यक्रम अधिकारी)

डॉ. मनीषा मोडक (कार्यक्रम अधिकारी)

विद्यार्थी कल्याण मंडळ

- विद्यार्थी कल्याण मंडळाच्या नवीन सत्राची सुरुवात नेहमीप्रमाणे विद्यार्थ्यांच्या प्रवेश प्रक्रियेने झाली. २०० विद्यार्थ्यांनी ह्या योजनेसाठी फॉर्म भरले होते. त्यापैकी १५० विद्यार्थ्यांनी २० जुलै २०१५ रोजी सकाळी १०.०० ते २.०० या वेळेत मुलाखती दिल्या होत्या. ह्यापैकी एकूण १०० विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली.
- दि. १ ऑगस्ट २०१५ रोजी विद्यार्थ्यांना विविध विभागात कामाचे वितरण करून देण्यात आले व विद्यार्थी कल्याण मंडळाच्या कमवा आणि शिका योजनेस सुरुवात झाली.
- दि. १२ जानेवारी २०१५ रोजी महाविद्यालयात झालेल्या रक्तदान शिबिरात विद्यार्थ्यांनी रक्तदान केले.
- दि. १७ सप्टेंबर २०१५ रोजी गणेशोत्सव काळात पोलीसमित्र म्हणून विद्यार्थ्यांचा सहभाग.
- विद्यार्थी कल्याण मंडळामार्फत ॲन्टी रॅगिंग कार्यशाळा घेण्यात आली.

व्यक्तिमत्त्व विकास कार्यशाळा अहवाल

- व्यक्तिमत्त्व विकास योजनेअंतर्गत एकदिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाचे वक्ते म्हणून मा. डॉ. प्रकाश आमटे व डॉ. मंदाताई आमटे (ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते) उपस्थित होते.
- मा. डॉ. प्रकाश आमटे व डॉ. मंदाताई आमटे (ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते) यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. महाविद्यालयात शिक्षण घेत असताना विद्यार्थ्यांनी संकुचित वृत्तीचा त्याग करून उच्च श्रेय गाठले पाहिजे याबद्दल मोलाचे मार्गदर्शन केले. शेवटी प्रश्नोत्तराचा कार्यक्रम घेण्यात आला, या कार्यक्रमास असंख्य विद्यार्थी उपस्थित होते.
- या कार्यक्रमाचे अध्यक्षीय भाषण स.प. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. दिलीप शेट सर ह्यांनी केले.

स.प. महाविद्यालयास उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार

- दि. १६ जून २०१५ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी कल्याण मंडळातर्फे विविध योजना व इतर उपक्रम प्रभावीपणे राबविणाऱ्या स.प. महाविद्यालयाला उत्कृष्ट महाविद्यालय आणि प्रा. रामदास कोळेकर यांना उत्कृष्ट विद्यार्थी कल्याण अधिकारी हा पुरस्कार महाविद्यालयाच्या शताब्दी महोत्सवाच्या प्रारंभी देण्यात आला. कुलगुरू डॉ. वासुदेव गाडे यांच्या हस्ते पुरस्कार वितरण करण्यात आले. या वेळी

बी.सी.यू.डी.च्या संचालक डॉ. व्ही.बी. गायकवाड, विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे संचालक डॉ. संजयकुमार दळवी, प्राचार्य दिलीप शेट, उपप्राचार्य डॉ. छाया आबनावे तसेच महाविद्यालयातील इतर प्राध्यापक व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

जिल्हास्तरीय युवक महोत्सव

- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ विद्यार्थी कल्याण मंडळ आणि सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय विद्यार्थी कल्याण मंडळ विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने यंदाची युवक महोत्सव जिल्हास्तरीय निवड चाचणी २०१५-१६ दि. १२ सप्टेंबर व १४ सप्टेंबर रोजी आयोजित करण्यात आली होती. यामध्ये मुख्य व त्यामधील २४ उपप्रकार अशा कला गुणांची निवड चाचणी प्रस्तावित होती.
- या निवड चाचणीची दोन गटामध्ये विभागणी करण्यात आली. 'पुणे ग्रामीण' व 'पुणे शहर'. रविवार दि. १३ सप्टेंबर २०१५ रोजी पुणे ग्रामीण या गटाची तसेच सोमवार दिनांक १४ सप्टेंबर २०१५ रोजी पुणे शहर या गटाची. पुणे जिल्ह्यातील सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ संलग्न महाविद्यालये, मान्यताप्राप्त संस्था व विद्यापीठातील सर्व पदव्युत्तर विभाग यातील विद्यार्थी यात सहभागी झाले.
- या निवड चाचणीतील कला प्रकारचे संपूर्ण व्यवस्थापन दामिनी कोटंबकर या स्वयंसेविकेने केले. तिच्या सोबत वैभव पाटील, रोहित थवरी, रोशन घोटेकर यांनी या कलाप्रकाराचे व्यवस्थापन केले. तसेच संपूर्ण युवक महोत्सवामध्ये भोजनाची व्यवस्था कुणाल चोरमले, अक्षय कुमार कदम यांच्याबरोबर इतर स्वयंसेवकांनी केली.
- विविध महाविद्यालयांतून येणाऱ्या स्पर्धकांची नावनोंदणी हा अतिशय महत्त्वाचा विषय व जबाबदारी होती. याची मुख्य जबाबदारी स्वाती कांबळे या स्वयंसेविकेवर सोपवण्यात आली. तिच्या मदतीसाठी इतर २७ स्वयंसेवक नावनोंदणीसाठी कार्यरत ठेवण्याचे ठरवण्यात आले.
- इतर अशा अनेक छोट्या-मोठ्या तयारीसाठी महाविद्यालय स्वयंसेवक, विद्यार्थी कल्याण अधिकारी कोळेकर सर, रा.सो.यो. कार्यक्रम अधिकारी आले होते. नियोजित जिल्हास्तरीय युवक महोत्सव विभागीय निवड चाचणीसाठी सज्ज झाले.
- उद्घाटन कार्यक्रम जिल्हास्तरीय विभागीय युवक महोत्सव निवड. या युवा महोत्सवाचे उद्घाटन १३ सप्टेंबर रोजी सकाळी १० वा. महाविद्यालयाच्या लेडी रमाबाई हॉल या मुख्य सभागृहामध्ये दिमाखदाररीत्या झाले. या कार्यक्रमास सावित्रीबाई फुले विद्यापीठाच्या

ललित कला विभाग प्रमुख मा. डॉ. शुभांगी बहुलुकर व विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे संचालक मा. संजय कुमार दळवी प्रमुख अतिथी म्हणून लाभले. तसेच विद्यापीठाच्या मराठी विभागाचे मा. डॉ. प्रभाकर देसाई, प्रौढ निरंतर विभागाचे मा. डॉ. नवनाथ तुपे, विश्वकर्मा क्रिएटिव्ह महाविद्यालयाचे मा. प्रा. देशपांडे, डॉ. डी. वाय. पाटील महाविद्यालयाचे प्राचार्य पराग शेळके, श्रीमती अंजली मालकर, मा. श्री. शाम शिंदे, मा. श्री. शंतनुगंगा खेडकर, श्री. अमोल माळी, मा. संध्या लोंढे, मा. प्रफुल्लकुमार काळे, नांदेडचे भारत जेठवाणी हे कार्यक्रमासाठी उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. दिलीप शेठ यांनी कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद भूवले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक विद्यार्थी कल्याण अधिकारी मा. रामदास कोळेकर सर यांनी केले. संचालक मा. डॉ. संजय कुमार दळवी यांनी उपस्थित स्पर्धकांशी संवाद साधला. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन विपुल धनगर याने केले आणि रासेयो.चे कार्यक्रम अधिकारी मा. डॉ. विलास उगले यांनी कार्यक्रमाचे आभार मानले.

करिअर मार्गदर्शन २०१६

- विद्यार्थी कल्याण मंडळातर्फे षट्दिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन दि. १ फेब्रु. ते ६ फेब्रु. २०१६ या कालावधीत करण्यात आले होते.

यासाठी प्रमुख पाहुणे व उद्घाटक म्हणून मा. प्रा. वैभव सणस (Ex.IB Officer) तसेच प्रमुख वक्ते म्हणून मा. प्रा. तानाजी बोन्हाडे. कार्यक्रमाची सुरुवात स्वामी विवेकानंदांच्या प्रतिमापूजनाने झाली. त्यानंतर स.प. महाविद्यालय विद्यार्थी कल्याण मंडळ प्रमुख प्रा. रामदास कोळेकर सर यांनी व्याख्यानमालेचे प्रास्ताविक केले.

- व्याख्यानमालेच्या पहिल्या दिवशी वैभव सणस यांनी मुलांना "पानिपतचा रणसंग्राम" या विषयावर मार्गदर्शन केले.

कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते तानाजी बोन्हाडे यांनी "चला शिवराय समजून घेऊया" या विषयावर मार्गदर्शन केले.

उद्घाटन कार्यक्रमाच्या वेळी अध्यक्षीय भाषण प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ यांनी केले.

- कार्यशाळेच्या दुसऱ्या दिवशी दि. २ फेब्रुवारी २०१६ मा. डॉ. प्रकाश आमटे व डॉ. मंदाताई आमटे (ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते) यांची "प्रकट मुलाखत" घेण्यात आली. त्यामध्ये त्यांचा जीवनपट उलगडून सांगितला. 'लोकांसाठी नव्हे तर लोकांसोबत काम करण्याचा कानमंत्र त्यांनी विद्यार्थ्यांना दिला.'
- दि. ३ फेब्रुवारी २०१६ रोजी मा. डॉ. विवेक वेलणकर (अध्यक्ष- सजग नागरिक मंच) यांनी "माहितीचा अधिकार २०१५" ह्या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

- दि. ४ फेब्रुवारी २०१६ रोजी मा. नागराज मंजुळे (प्रसिद्ध दिग्दर्शक - फॅन्डी) यांची "प्रकट मुलाखत" घेण्यात आली. त्याच्या मुलाखतीतून जातिभेद नष्ट करण्याचे आवाहन केले.

- दि. ५ फेब्रुवारी २०१६ रोजी मा. अमर दिनकर (राष्ट्रीय युवा पुरस्कार विजेते) ह्यांनी 'We care nature, nature cares us' या विषयावर बोलताना त्यांनी आपले विचार मांडले. तसेच द युनिक अकॅडमीचे प्रा. मनोहर भोळे सर यांनी 'स्पर्धा परीक्षा आणि महाराष्ट्र' या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

- दि. ६ फेब्रुवारी २०१६ ह्या दिवशी व्याख्यानमालेचा समारोप मा. खा. रणजितसिंह मोहिते पाटील यांच्या 'राजकारण व युवक' या विषयावरील व्याख्यानाने झाला. युवकांनी राजकारणात येऊन बदल घडविण्याचे आवाहन त्यांनी केले.

तसेच समारोपासाठी मा. सागर मगर (RFO 7 rank) आणि मा. सोमनाथ गिरम (CA) यांचेही मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांना लाभले. संकटांना न घाबरता जिद्दीने शून्यातून विश्व निर्माण करण्याचे आवाहन त्यांनी केले.

या कार्यक्रमाचे अध्यक्षीय भाषण स.प. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. दिलीप शेठ सर ह्यांनी केले.

- कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कर्मवीर भाऊराव पाटील कमवा व शिका योजनेचा विद्यार्थी सोमनाथ धोंडे याने केले. तसेच आभार प्रदर्शन विद्यार्थी कल्याण मंडळ अधिकारी मा. प्रा. रामदास कोळेकर सरांनी मानले.

- दि. १३ फेब्रुवारी २०१६ रोजी पार पडलेल्या 'प्लॅस्टिक कचरामुक्त अभियान'मध्ये कल्याण मंडळातील विद्यार्थी प्रतिनिधी लक्ष्मण नरहरे सह ५० विद्यार्थी सक्रिय सहभागी झाले. त्यामध्ये ४४ पोती कचरा गोळा केला.

Samvadini Vidyrthini Manch

Programmes

- On 3rd September 2015, a film "Beyond Women Stereotypes" directed by Bindu Nair was screened. It was followed by discussion on how women are depicted in media. A total of 86 students attended the screening
- A workshop "I win, You win" on assertive communication for the FY students was held on 8th and 9th February 2016. 40 FYBCS and FYBSc students; and 32 BA students participated in the workshop.

पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय, विभागीय खेळलेले खेळाडू

रेणूका ढोबळे
थाळीफेक

इम्रान सय्यद
अथलेटिक्स

मयूर अरगडे
१०० मि. रिले

वीरेंद्र काळे
१०,००० मि. धावणे

गोरक्षनाथ देवकते
५००० मि. इंटरनॅशनल-३रा क्रमांक

अभिजित गावकवाड
१०० मि., २०० मि

जयकुमार गावडे
४०० मि., २०० मि.

प्रवीण बाबर
(अथलेटिक्स)

अनिकेत गावकवाड
मैदानो खेळ

कथ्युम शेख
स्टीपलचेस

मोहित मारणे
वॉटरपोलो

शिवांनी खेरे
रायफल शूटिंग अथलेटिक्स

प्रियांका चवकर
अथलेटिक्स, नॅशनल

दिप्ती कळसे
(कगटे, स्टेट लेवल)

गीता शिंदे
अथलेटिक्स (स्टेट लेवल)

नयन भन्साळी
डेव्हिड ट्रॉफी

सौरभ राजत
(खो-खो)

अभिजित खेडेकर
(खो-खो)

अभिषेक पवार
खो-खो

लक्ष्मण मिरजे
खो-खो

पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय, विभागीय खेळलेले खेळाडू

प्रतिक जायव
खो-खो

रमेश डोईफोडे
खो-खो

प्रतिक लहाने
कवडी

अश्रु अवसरे
कवडी

अरविंद सातव
कवडी

इंद्रजित देशमुख
बॅडमिंटन

सागर साबळे
बांबू उडी

विनय पवार
कॅरम

आकाश नागरे
कुस्ती

सुनिल वाघ
योगा

प्रतिक रासकर
कुस्ती

महेश गोफणे
गोळाफेक

गणेश जगताप
वेटलिफ्टिंग विद्यापीठ खेळाडू

केतन भांडेवार
टेबलटेनिस

श्रुती शेरिंगर
बास्केटबॉल, राज्यस्तरीय

पायल गोरे
बास्केटबॉल, कराटे/अथलेटिक्स)

सुप्रिया अंतापुरकर
बास्केटबॉल, राज्यस्तरीय

तनया पंडितकार
बास्केटबॉल राज्यस्तरीय

जिनल मेहता
बास्केटबॉल, राज्यस्तरीय

वरुण सहस्रबुध्दे
बास्केटबॉल, विद्यापीठ खेळाडू

जिमखाना

- आंतरमहाविद्यालयीन क्रीडा स्पर्धेमध्ये वरिष्ठ महाविद्यालयातील १) वॉटरपोलो, २) खो-खो, ३) क्रिकेट, ४) सॉफ्टबॉल, ५) अॅथलेटिक्स, ६) वेटलिफ्टिंग आणि ७) बास्केटबॉल (कनिष्ठ मुली) यांत अजिंक्यपद संपादन केले.
- आंतरराष्ट्रीय ७ खेळाडू, राष्ट्रीय विद्यापीठ विभागीय, राज्य आंतरमहाविद्यालयीन ३९९, एवढ्या विक्रमी सहभागाने शताब्दी महोत्सवी वर्ष यशस्वी सार्थ केले.
- या कार्यात प्रा. नीलकंठ गुरव (क्रीडा संचालक), दत्तात्रय मोरे (व्हॉलीबॉल), राजेंद्र मिसाळ (सॉफ्टबॉल), अतुल वाकणकर (फुटबॉल), शंतनु इनामदार (खो-खो), आनंद कुलकर्णी (बास्केटबॉल), श्याम ओक, मंदार दळवी (क्रिकेट), सुधांशु खैरे (अॅथलेटिक्स), शौर्य करंदीकर, इंद्रजित खाडीलकर (वॉटर जलतरण), शेखर पुजारी (बॉक्सिंग), योगेश यादव (कबड्डी), रणजित चामले (आर्चरी), अंजली भागवत-वेदपाठक (शुटिंग), तौसिफ सय्यद (नेमबाजी), यशवर्धन पवार (हॉकी), लाला भिलारे (तायक्वांदो) सविता मराठे (जिम्नॅस्टिक्स) या सर्व मार्गदर्शकांच्या अनेक वर्षांच्या सहकार्य व सौजन्याने आंतरमहाविद्यालयीन आणि सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या क्रीडाक्षेत्राची कीर्ती वाढविली आहे.
- महाराष्ट्राचा महाराष्ट्र केसरी (डबल) ही स्पर्धा स.प.चा माजी खेळाडू विजय चौधरी याने जिंकली.
- श्री शिवछत्रपती पुरस्कार संपादनामध्ये महाविद्यालयाचे सहा आजी-माजी विद्यार्थ्यांचा समावेश आहे.
 - १) मधुरा दीपक तांबे - (जिम्नॅस्टिक्स)
 - २) रूचा सचिन दिवेकर - (जिम्नॅस्टिक्स)
 - ३) रोमा दिलीप जोगळेकर - (जिम्नॅस्टिक्स)
 - ४) भाग्यश्री बाळासाहेब शिर्के - (अॅथलेटिक्स)
 - ५) पूजा भट - (अॅथलेटिक्स)
 - ६) संदीप कैलास गोसावी - (तायक्वांदो)
- आंतरराष्ट्रीय स्तरावर अपर्णा हजारें हिने रोलबॉल वर्ल्ड कपमध्ये उपविजेतेपद पटकावले.
- स्वप्नाली सूर्यवंशी, मोहित मारणे - वॉटरपोलो
- ऐश्वर्या राजेंद्र रावडे - तायक्वांदो
- सौरभ संजय पाटील - ट्रायथलॉन
- गौरी गाडगीळ - जलतरण

- शताब्दी महोत्सवानिमित्त खुल्या स्पर्धांमध्ये फ्लेम विद्यापीठ, लवळे यांची क्रिकेट स्पर्धा महाविद्यालयाने जिंकली.
- डेव्हिड करंडक आपल्या महाविद्यालयाने तब्बल ७ वर्षांनी जिंकला.
- वाडिया महाविद्यालयाने आयोजित केलेल्या क्रिकेट स्पर्धेत स.प. महाविद्यालयाने उपविजेतेपद पटकावले.
- यावर्षी जिमखाना व्यवस्थापन समितीची पुनर्रचना करण्यात आली.
 - १) मोहित मारणे (जिमखाना सेक्रेटरी) - वॉटरपोलो
 - २) आदित्य डोंजेकर (ICSR मुले) - क्रिकेट
 - ३) अपर्णा हजारें (ICSR मुली) - रोलबॉल
 - ४) ऐश्वर्या रावडे - तायक्वांदो
 - ५) मधुरा तांबे - जिम्नॅस्टिक्स
 - ६) प्रियांका चरकर - अॅथलेटिक्स
 - ७) स्वप्नाली सूर्यवंशी - वॉटरपोलो
 - ८) मयूरेश साळुंखे - खो-खो
 - ९) ऋतुजा येरवडेकर - शुटिंग
 - १०) प्रीतम पुरोहित - शुटिंगबॉल
 - ११) सुबोध जाधव - बास्केटबॉल
 - १२) तरंग येवले - वॉटरपोलो
 - १३) सौरभ पाटील - ट्रायथलॉन
 - १४) संकेत झावरे - वॉटरपोलो
 - १५) सुश्रुत आपटे - क्रिकेट
 - १६) स्वप्नील सूर्यवंशी - बॉक्सिंग

विभागप्रमुख - प्रा. डॉ. राघव अष्टेकर

वादसभा अहवाल

- शनिवार, दि. १ ऑगस्ट, २०१५ रोजी लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांच्या पुण्यतिथीनिमित्त व लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जयंतीनिमित्त, उभय महापुरुषांस व्याख्यानरूपी अभिवादानाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या राज्यशास्त्र विभागाचे प्रा. सुहास पळशीकर कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून लाभले होते. "भारतीय लोकशाही : अडथळ्यांची शर्यत", असा त्यांच्या व्याख्यानाचा विषय होता. ह्या कार्यक्रमाने वादसभेच्या वार्षिक कामकाजाचे औपचारिक उद्घाटन झाले.

- दरवर्षीप्रमाणे महाविद्यालयाच्या कला, शास्त्र व वाणिज्य शाखांतील प्रत्येकी एका विद्यार्थ्यास गोडबोले परिवारातर्फे सत्शील विद्यार्थी पुरस्काराने गौरविण्यात आले. खालील विद्यार्थी सत्शील विद्यार्थी पुरस्काराचे मानकरी ठरले.

- १) कु. धनराज तायडे (तृ.व.कला) : कै. रावबहादुर बापू हरि गोडबोले स्मृति सत्शील विद्यार्थी पुरस्कार.
- २) कु. भक्ती रानडे (तृ.व.शास्त्र) : कै. सुशीलाबाई नीलकंठ गोडबोले स्मृति सत्शील विद्यार्थी पुरस्कार.
- ३) कु. ऋजुता जोशी (तृ.व.वाणिज्य) : कै. कमलाबाई कमलाकर ओक स्मृति सत्शील विद्यार्थी पुरस्कार.

वक्तृत्वकौशल्याची कार्यशाळा

- वादसभेच्या शताब्दीमहोत्सवानिमित्त, महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांसाठी, वादसभेच्या वतीने शुक्रवार, दि. ४ व शनिवार, दि. ५ सप्टेंबर, २०१५ रोजी वक्तृत्व कौशल्याच्या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यशाळा चार सत्रांमध्ये घेण्यात आली.

सत्र	विषय	मार्गदर्शक
१ पब्लिक स्पीकिंग	प्रा. उल्हास बापट	
२ सूत्रसंचालन आणि सादरीकरण	डॉ. उज्वला बर्वे	
३ वक्तृत्व :	डॉ. मंदार बेडकर	
४ प्रत्यक्ष सादरीकरण,	श्री. जिंजूमोन प्रसन्न	

ए. डी. श्रॉफ वक्तृत्वस्पर्धा

- फोरम फॉर फ्री एंटरप्राइज, मुंबई व स.प. महाविद्यालय वादसभा यांच्या संयुक्त विद्यमाने मंगळवार, दि. २९ सप्टेंबर, २०१५ रोजी स.प. महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांसाठी ए. डी. श्रॉफ वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेचे वैशिष्ट्य म्हणजे, या स्पर्धेचे संपूर्ण आयोजन वादसभेच्या कनिष्ठ महाविद्यालयात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी केले होते. डॉ. डी. बी. पवार (अर्थशास्त्र विभाग, स.प. महाविद्यालय, मुख्य परीक्षा अधिकारी, स.प. महाविद्यालय) व प्रा. अशोक गडदरे (वाणिज्य शाखा, स.प. कनिष्ठ महाविद्यालय) यांनी या स्पर्धेचे परीक्षण केले. स्पर्धेचे विजेते खालीलप्रमाणे-

- प्रथम पारितोषिक : ईश्वरी पेंडसे (तृतीय वर्ष कला)
द्वितीय पारितोषिक : विपुल धनगर (द्वितीय वर्ष कला)
तृतीय पारितोषिक : अमर शिंदे (द्वितीय वर्ष कला)
उत्तेजनार्थ पारितोषिक : अभिषेक धैसास (तृतीय वर्ष वाणिज्य)
नंदिनी वर्तक (प्रथम वर्ष वाणिज्य)

कै. डॉ. पु. ग. सहस्त्रबुद्धे राज्यस्तरीय वक्तृत्वस्पर्धा

- स.प. महाविद्यालयाचे दिवंगत प्राध्यापक व मराठी विभागप्रमुख, विचारवंत, प्रख्यात निबंधकार कै. डॉ. पुरुषोत्तम गणेश सहस्त्रबुद्धे यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ, वादसभा दरवर्षी राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करते. यंदाचे स्पर्धेचे तेरावे वर्ष होते. शुक्रवार दि. १८ व दि. १९ डिसेंबर, २०१५ रोजी स्पर्धा संपन्न झाली. कनिष्ठ महाविद्यालयीन गटासाठी नियोजित वक्तृत्व तर वरिष्ठ महाविद्यालयीन गटासाठी नियोजित वक्तृत्व ही प्राथमिक फेरी व स्ववाद ही अंतिम फेरी अशा दोन फेऱ्यांत स्पर्धा घेण्यात आली. डॉ. भारती बालटे व प्रा. राहुल मेश्राम यांनी कनिष्ठ महाविद्यालयीन गटाचे व अॅड. उपेंद्र खरे, श्री. माधव गोखले, श्री. मंदार कारंजकर यांनी वरिष्ठ महाविद्यालयीन गटाचे परीक्षण केले. नियोजित वक्तृत्वासाठी खालील विषय देण्यात आले होते.

- १) भारत : 'भूदान' ते 'भूअधिग्रहण' (India : 'Bhoodan' to 'Land Acquisition')
 - २) धर्माचा बदलता चेहरा (Changing face of Religion)
 - ३) स्मार्ट शहरे, स्मार्ट नागरिक, स्मार्ट प्रशासन? (Smart Cities, Smart Citizens, Smart Governance?)
 - ४) नव्या कृषियुगाचा आरंभ : गरज आणि संधी (Ushering a new agricultural era : Needs and Opportunities)
 - ५) स्टार्ट - अप्स : आर्थिक भरभराटीला चालना? (Start-ups : Initialising the Economic Boom?)
 - ६) एकला चलो रे... (For men may come and men may go, But I go on forever...)
- महाराष्ट्र राज्यातील विविध महाविद्यालयांतील ७८ विद्यार्थ्यांनी या स्पर्धेत सहभाग घेतला होता. शनिवार, दि. १९ डिसेंबर, २०१५ रोजी प्रख्यात अभिनेते श्री. सचिन खेडेकर यांच्या हस्ते स्पर्धेचा पारितोषिक वितरण समारंभ संपन्न झाला. मॉडर्न कला, शास्त्र, वाणिज्य महाविद्यालयाने यंदाचा कै. डॉ. पु. ग. सहस्त्रबुद्धे सांघिक करंडक जिंकला.
 - यंदाच्या वर्षी डॉ. विनायक जडे (निवृत्त प्राध्यापक, स. प. कनिष्ठ महाविद्यालय) यांनी स्पर्धेच्या विजेत्यांना देण्यात येणाऱ्या गौरवचिह्नांचे प्रायोजकत्व स्वीकारले. दरवर्षीप्रमाणे डॉ. छाया आबनावे (माजी उपप्राचार्य, वाणिज्यशाखा, स.प. महाविद्यालय) यांनी स्पर्धेच्या रोख पारितोषिकांचे प्रायोजकत्व स्वीकारले.

वादसभेने जिंकलेली सांघिक पारितोषिके

- १) श्रीज्ञानेश्वर करंडक आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्वस्पर्धा (श्रीज्ञानेश्वर महाविद्यालय, नेवासे) : सांघिक विजेतेपद
संघ : चिन्मय तिनईकर व अभिषेक घैसास
- २) मॉडेल युनायटेड नेशन्स (रोटरी क्लब ऑफ करवीर, कोल्हापूर) : सांघिक विजेतेपद
संघ : गौतमी कुलकर्णी व ईश्वरी पेंडसे

वादसभेच्या विद्यार्थ्यांनी जिंकलेली वैयक्तिक पारितोषिके ईश्वरी पेंडसे (तृतीय वर्ष कला)

- १) कै. गोपाळ गणेश आगरकर स्मृतिकरंडक वादविवाद स्पर्धा (डी.ई. एस् नवलमल फिरोदिया विधि महाविद्यालय, पुणे) : प्रथम पारितोषिक, प्राथमिक फेरी
- २) ए. डी. श्रॉफ वक्तृत्वस्पर्धा (स.प. महाविद्यालय, पुणे) : प्रथम पारितोषिक
- ३) संविधान दिवसानिमित्त आयोजित वक्तृत्वस्पर्धा (स.प. महाविद्यालय, पुणे) : प्रथम पारितोषिक
- ४) मॉडेल युनायटेड नेशन्स (रोटरी क्लब ऑफ करवीर, कोल्हापूर) : सांघिक विजेतेपद

अभिषेक घैसास (तृतीय वर्ष वाणिज्य)

- १) ए. डी. श्रॉफ वक्तृत्वस्पर्धा (स.प. महाविद्यालय, पुणे) : उत्तेजनार्थ पारितोषिक
- २) कै. नी.गो. पंडितराव वक्तृत्वस्पर्धा (श्रीसमर्थ सेवक मंडळ, ठाणे) : उत्तेजनार्थ पारितोषिक
- ३) लोकसत्ता वक्ता दशसहस्रेषु वक्तृत्वस्पर्धा (दै. लोकसत्ता) : तृतीय पारितोषिक, विभागीय अंतिम फेरी
- ४) श्रीज्ञानेश्वर करंडक आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा (श्रीज्ञानेश्वर महाविद्यालय, नेवासे)

गौतमी कुलकर्णी (तृतीय वर्ष कला)

- १) मॉडेल युनायटेड नेशन्स (रोटरी क्लब ऑफ करवीर, कोल्हापूर) : सांघिक विजेतेपद

मयुरेश शेंदुर्णीकर (तृतीय वर्ष कला)

- १) दिव्य जीवन संघ, पुणे आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्वस्पर्धा : उत्तेजनार्थ पारितोषिक

चिन्मय तिनईकर (तृतीय वर्ष वाणिज्य)

- १) श्रीज्ञानेश्वर करंडक आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा (श्रीज्ञानेश्वर महाविद्यालय, नेवासे) : प्रथम पारितोषिक

- २) गुरुवर्य रा. प. सबनीस आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा : उत्तेजनार्थ पारितोषिक
- ३) श्रीज्ञानेश्वर करंडक आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा (श्रीज्ञानेश्वर महाविद्यालय, नेवासे) : सांघिक विजेतेपद

अमर शिंदे (द्वितीय वर्ष कला)

- १) ए. डी. श्रॉफ वक्तृत्व स्पर्धा (स.प. महाविद्यालय, पुणे) : तृतीय पारितोषिक

विपुल धनगर (प्रथम वर्ष कला)

- १) ए. डी. श्रॉफ वक्तृत्व स्पर्धा (स.प. महाविद्यालय, पुणे) : द्वितीय पारितोषिक
- २) विद्यार्थी कल्याण मंडळ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेत द्वितीय पारितोषिक
- ३) संविधान दिवसानिमित्त आयोजित वक्तृत्व स्पर्धा (स.प. महाविद्यालय, पुणे) : द्वितीय पारितोषिक

नम्रता जहागीरदार (प्रथम वर्ष शास्त्र)

- १) दिव्य जीवन संघ, पुणे आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा : तृतीय पारितोषिक
- २) सर विश्वेश्वरय्या स्मृतिकरंडक आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा : उत्तेजनार्थ पारितोषिक

अपूर्वा संन्याशिव (प्रथम वर्ष कला)

- १) शिवराष्ट्र पुगंदर राजमाता जिजाऊ राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा : उत्तेजनार्थ पारितोषिक

रसिका कुळकर्णी (बारावी कला)

- १) कै. नी. गो. पंडितराव वक्तृत्व स्पर्धा (श्रीसमर्थ सेवक मंडळ, ठाणे) : प्रथम पारितोषिक, कनिष्ठगट
- २) कै. डॉ. पु. ग. सहस्रबुद्धे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा (स.प. महाविद्यालय) : प्रथम पारितोषिक, कनिष्ठगट

नंदिनी वर्तक (प्रथम वर्ष वाणिज्य)

- ए.डी. श्रॉफ वक्तृत्व स्पर्धा (स.प.महाविद्यालय) उत्तेजनार्थ पारितोषिक
- नेहा ढवळीकर (अकरावी शास्त्र)

- १) ब्रेन बी कॉर्पोरेशन : उपविजेतेपद

गौतमी कुलकर्णी, ईश्वरी पेंडसे, अभिषेक घैसास

विद्यार्थी सचिव

प्रा. दीपक कर्वे

वादसभाप्रमुख

कलामंडळ

कलामंडळ पारितोषिके

* सिबायोसिस करंडक नाट्यवाचन स्पर्धा (जुलै २०१५)

"A long walk to Freedom"

१) लक्षवेधी लेखन - शुभम जिते

२) लक्षवेधी वाचिक अभिनय - श्रुती कुलकर्णी

* पुरुषोत्तम करंडक एकांकिका स्पर्धा (ऑगस्ट २०१५)

"Cherry on the top"

१) उत्तेजनार्थ दिग्दर्शन नैपुण्य - ऐश्वर्या शिधये, श्रुती कुलकर्णी

२) अनंत कृष्णाजी अभिनय नैपुण्य पारितोषिक (उत्तेजनार्थ) - श्रुती कुलकर्णी

* सरपोतदार करंडक प्रसंग नाट्य स्पर्धा (सप्टेंबर २०१५)

१) सांघिक प्रथम क्रमांक

२) सर्वोत्कृष्ट अभिनय (पुरुष) - चिन्मय पटवर्धन

३) सर्वोत्कृष्ट दिग्दर्शन - यश रुईकर

* Mood Indigo 2015

१) आतिष सरकार, रूचा खरे - Creative writing short listed in top 25 participants on Asia level

३) सानिका कुलकर्णी - शास्त्रीय एकल गायन प्रथम क्रमांक

* फिरोदिया करंडक आंतरमहाविद्यालयीन विविध गुणदर्शन स्पर्धा

१) सांघिक तृतीय पारितोषिक

२) अभिनय द्वितीय - यश रुईकर

३) पाश्चात्य गायन प्रथम क्रमांक - ईशानी धाक्रस, सानिका कुलकर्णी

४) Violine प्रथम क्रमांक - सई ताटके

५) Best Background Score (सर्वोत्कृष्ट पार्श्वसंगीत)

६) लिलिपुट Event द्वितीय पारितोषिक - तेजस बर्वे, सुशांत जंगम

७) U.V. Event द्वितीय पारितोषिक - शुभम जिते, अनिल घेरडे, मुग्धा भालेराव

कलामंडळ प्रमुख
सौ. वैशाली दाबके

॥ वाङ्मय मंडळ ॥

सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयात कार्यरत असणाऱ्या वाङ्मय मंडळाने दरवर्षीप्रमाणे यंदाच्या वर्षीही अनेक दर्जेदार कार्यक्रमांचे आयोजन केले. या वर्षी वाङ्मय मंडळाने दोन नवीन उपक्रमांची सुरुवात केली. 'Book Club' आणि 'व्याख्यानमाला' हे ते दोन उपक्रम होत.

वाङ्मयमंडळाच्या सदस्यांनी वेगवेगळ्या विषयांवरील पुस्तके वाचावीत, वाचनाची आवड जोपासावी हा 'Book club' सुरू करण्याचा उद्देश होय. वाङ्मय मंडळाने सुरू केलेल्या व्याख्यानमालेचे उद्घाटन प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ यांच्या हस्ते झाले. या व्याख्यानमालेत महाविद्यालयीन शिक्षक, आजी-माजी विद्यार्थी यांच्या व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले.

महाविद्यालयातील नवीन विद्यार्थ्यांना वाङ्मय मंडळात सामील करून घेण्यासाठी ८ ऑगस्ट २०१५ रोजी पहिली सभा घेण्यात आली. यात एका 'Video clip' द्वारे वाङ्मय मंडळाचे कार्य सर्वापर्यंत पोहोचवण्यात आले.

१ सप्टेंबर २०१५ रोजी क्रीडा पत्रकार मा. श्री. सुनंदन लेले यांच्या हस्ते वाङ्मय मंडळाचे वार्षिक उद्घाटन संपन्न झाले. यावेळी मंडळाचे सदस्य वैष्णवी ललगुणकर व श्रीपाद जोशी यांनी सुनंदन लेले यांची मुलाखत घेतली.

३ ऑक्टोबर २०१५ रोजी यशस्वी उद्योजक डॉ. श्रीनिवास ठाणेदार यांच्या मुलाखतीचा कार्यक्रम आयोजित केला. यावेळी मंडळाच्या सदस्य रेणुका टिकारे व रुची यादव यांनी डॉ. ठाणेदार यांची मुलाखत घेतली.

वाङ्मय मंडळात नव्याने आलेले विद्यार्थी दरवर्षी एक कार्यक्रम सादर करतात. तर त्याप्रमाणे या वर्षीही 'रंग' ही संकल्पना घेऊन 'रंगनाद' हा कार्यक्रम ९ ऑक्टोबर २०१५ रोजी संपन्न झाला.

वाङ्मय मंडळाचा 'अक्षरोत्सव' हा कार्यक्रम दि. १५, १६ व १७ डिसेंबर रोजी आयोजित करण्यात आला. दि. १५ डिसेंबर रोजी 'अक्षरोत्सव'चे उद्घाटन प्रख्यात लेखक अच्युत गोडबोले यांच्या हस्ते झाले. त्यांच्याबरोबर सहलेखिका नीलांबरी जोशी यांची उपस्थिती लाभली. यावेळी मंडळाचे सदस्य चिन्मय तिनईकर व आकांक्षा ब्रह्मो यांनी त्यांची मुलाखत घेतली. त्याच दिवशी दुपारी ३ ते ५ या वेळेत मा. मुखपृष्ठकार रविमुकुल यांचा 'मुखपृष्ठाची गोष्ट' हा कार्यक्रम संपन्न झाला. दि. १६ डिसेंबर २०१५ रोजी प्रख्यात रंगभूषाकार विक्रम गायकवाड यांची मुलाखत

मंडळाचे सदस्य श्रिया गाडगीळ व मयुरेश शेंदुर्णीकर यांनी घेतली. त्याच दिवशी दुपारी ३ ते ५ वेळेत प्रसिद्ध नृत्यांगना मनीषा साठे यांच्या मुलाखतीचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी स्वानंदी कांबळे व श्रुती वर्तक या सदस्यांनी त्यांची मुलाखत घेतली. दि. १७ डिसेंबर २०१५ रोजी प्रख्यात कलादिग्दर्शक नितीन चंद्रकांत देसाई यांची मुलाखत मंडळाचे सदस्य देवश्री जोशी व सचिन दुनाखे यांनी घेतली. अक्षरोत्सवाची सांगता स.प. महाविद्यालयाच्या १०० वर्षांच्या इतिहासावर आधारित 'शतजन्म शोधिताना' या शब्दार्थने झाली.

महाविद्यालयाच्या 'ऊर्मी' या कार्यक्रमात २४ जानेवारी २०१६ रोजी 'पाडगावकरांच्या कविता' हा कार्यक्रम सादर करण्यात आला. २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी 'मराठी भाषा दिन' विविध कवींच्या कविता वाचून, स्वलिखित कविता वाचून सादर करण्यात आला.

चिन्मय तिनईकर चिन्मय अत्रे प्रा.डॉ.ज्योत्सना खरे विद्यार्थी उपचिटणीस विद्यार्थी चिटणीस वाङ्मयमंडळ प्रमुख

वै. प्राचार्य सोनोपंत दांडेकर अध्यासन

- १) ११ जुलै २०१५ मामासाहेब दांडेकरांच्या पुतळ्यासमोर सूस येथील दिंडीचे हरिपाठ गायन
- २) ११ जुलै २०१५ माजी विद्यार्थी संघटना आणि दांडेकर अध्यासन यांच्या संयुक्त विद्यमाने वै. प्राचार्य मामासाहेब दांडेकर पुरस्कार प्रदान करण्यास महाविद्यालयाच्या शताब्दीच्या निमित्ताने प्रारंभ. प्रथम पुरस्काराचे मानकरी प्रा. डॉ. सदानंद मोरे हस्ते - डॉ. गो. बं. देगलूरकर, ज्येष्ठ पुरातत्व अभ्यासक, विशेष उपस्थिती - ह.भ.प. चैतन्यमहाराज देगलूरकर, मा. उल्हासदादा पवार
- ३) २९ मार्च २०१६ कै. रामचंद्र गोडबोले व्याख्यान, व्याख्याते - डॉ. श्रीकांत बहुलकर विषय - उपनिषदे आणि बौद्ध विचार कै. रामचंद्र गोडबोले स्मृती पुरस्कार, विजेता, वाणिज्य शाखेचा विद्यार्थी - रोहन पाटील
- ४) १२ मार्च २०१६, कै. रा.शं. नगरकर लिखित, 'संत तुकारामांच्या गाथांचा अभ्यास' या पुस्तकाचे प्रकाशन, हस्ते डॉ. मुकुंद जोशी आणि डॉ. कल्याण काळे.

- ५) २३ एप्रिल २०१६ - कै. डॉ. ह. श्री. साने स्मृती व्याख्यान ह.भ.प. चैतन्य महाराज देगलूरकर, विषय - ज्ञानेश्वरी : सद्यस्थितीतील उपयोगिता

भारतरत्न

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर अध्यासन

- भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जन्माच्या शतकोत्तर रौप्यमहोत्सवी वर्षात अध्यासनाच्या वतीने विविध व नाविन्यपूर्ण उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. त्यामध्ये प्रामुख्याने थोर स्त्रिया व पुरुषांची जयंती व पुण्यतिथी निमित्ताने कार्यक्रमाचे आयोजन, विविध संकल्पनांवर आधारित मान्यवरांची व्याख्याने, विद्यार्थ्यांसाठी, निबंधस्पर्धा व, अभ्यास सहलीचे आयोजन, ग्रंथपरीक्षण व वक्तृत्व इत्यादी उपक्रमांचा, समावेश होता. या उपक्रमांच्या यशस्वी संयोजनात श्री. सतीश धिवरे, राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख व त्यांचे सहकारी, इतिहास विभागातील अध्यापक, प्रा. डी. एस्. दिवटे, प्रा. मीना चव्हाण, ग्रंथपाल सौ. प्रतिभा साखरे व त्यांचे सहकारी,, विनोद हत्तरगे व त्यांचे सहकारी - बाळासाहेब कदम, बाळासाहेब लोणकर, वृषाली धावडे, सागर भालेकर, संकल्प पासलकर इत्यादींनी मोलाचे योगदान दिले. २०१५.१६ या शैक्षणिक वर्षात अध्यासनाच्या वतीने घेण्यात आलेल्या कार्यक्रमात खालील कार्यक्रमांचा समावेश होता.
- २६ जून २०१५ रोजी राजर्षि शाहू महाराज यांच्या जयंती निमित्त मा. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट यांच्या हस्ते पुष्पमाला अर्पण करण्यात आली. या कार्यक्रमात डॉ. सोपान शेंडे इतिहास विभाग प्रमुख यांनी शाहू महाराजांच्या जीवन व कार्याविषयी विचार मांडले. मा. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणातून शाहूमहाराजांनी अस्पृश्योद्धारासाठी केलेल्या कार्याचा गौरव केला.
- २८ नोव्हेंबर २०१५ रोजी महात्मा ज्योतिराव फुले यांच्या पुण्यतिथीनिमित्त महाविद्यालयात कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या वेळी डॉ. सोपान शेंडे व मा. प्राचार्य यांनी आपले विचार व्यक्त केले.
- ६ डिसेंबर २०१५ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. त्या कार्यक्रमात मा. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट, विज्ञान शाखेच्या उपप्राचार्य डॉ. अनुराधा कुलकर्णी व मान्यवरांच्या हस्ते यांच्या बाबासाहेब आंबेडकरांच्या प्रतिमेस पुष्पमाला अर्पण करण्याचा

कार्यक्रम करण्यात आली. डॉ. सोपान शेंडे यांनी डॉ. आंबेडकरांचे विचार व कार्य, भारतीय राज्यघटना आणि विद्यमान काळात घडलेल्या स्त्रियांच्या मंदिरप्रवेशाबाबतच्या घटना व त्यांचे पडसाद याचा अनुबंध मांडणारे भाषण केले. मा. प्राचार्यांनी आपल्या भाषणातून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचार व कार्य यावर प्रकाश टाकणारे महत्वाचे पैलू स्पष्ट केले. गणित विभागाचे प्रमुख डॉ. विनायक सोलापूरकर यांनी आभार प्रदर्शन केले.

- ३ जानेवारी २०१६ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंतीनिमित्त पुष्पमालार्पणाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. मा. प्राचार्य व प्राणिशास्त्र विभागाच्या सहयोगी प्राध्यापिका डॉ. सविता दातार यांनी प्रतिमेस पुष्पमाला अर्पण केली.
- ११ एप्रिल २०१६ रोजी महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या १८९ व्या जयंती निमित्त मा. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट व उपप्राचार्य डॉ. अशोक चासकर यांच्या हस्ते पुष्पमालार्पण करण्यात आली. या कार्यक्रमात शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या नियामक मंडळाचे सदस्य श्री. कुलकर्णी, नु.म.वि. चे माजी प्राचार्य श्री. धों. मा. गडदे, वाणिज्य शाखेचे उपप्राचार्य अशोक मोरवाल, कनिष्ठ महाविद्यालयातील अनेक अध्यापक, कार्यालयीन सेवकवर्ग उपस्थित होता. या कार्यक्रमात डॉ. सोपान शेंडे यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले डॉ. दिलीप शेट यांनी अध्यक्षीय भाषण केले तर डॉ. अशोक चासकर यांनी आभार प्रदर्शन केले.
- १४ एप्रिल २०१६ रोजी अध्यासनाच्यावतीने महात्मा फुले व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जयंतीचा संयुक्त समारंभ साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट यांनी भूषविले. फुले - आंबेडकर साहित्य परिचय वर्गाचे पहिले व्याख्यान इतिहास विभाग प्रमुख डॉ. सोपान शेंडे यांनी 'महात्मा ज्योतिबा फुले लिखित 'गुलामगिरी' या ग्रंथाचा परिचय करून देणारे व्याख्यान दिले. विज्ञान शाखेचे उपप्राचार्य डॉ. अनिल दुसाने यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शिक्षणविषयक विचार व कार्यावर प्रकाश टाकला. कार्यक्रमाचे अध्यक्षीय भाषण प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट यांनी केले. त्यांनी आपल्या भाषणातून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सांगितलेली आदर्शजीवनाचे पैलू स्पष्ट केले. समाजशास्त्राच्या प्राध्यापिका मीना रणपिसे यांनी स्वागत, प्रास्ताविक व आभारप्रदर्शन केले. इतिहासाचे प्राध्यापक अक्षय नेवे यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले.

डॉ. सोपान शेंडे
समन्वयक

Placement cell activities

Placement Cell of our college is very active multidimensional department, constantly organizing different activities for our students of all faculties.

In 2015-16 on the occasion of **centenary celebration**, a workshop was organized for T.Y.B.A., B.Com, B.Sc. and Post Graduate students. The program included lectures by eminent speakers (Prof. Peeyush Pahade and Dr. Leena Thorat) on:-

- 1) How to improve personality?
- 2) Decision making session
- 3) Avenues after graduation (What after B.A., B.Com, B.Sc.)
- 4) How to prepare for interview?
- 5) Workshop on '7 habits of highly effective people.'
- 6) Resume writing workshop.

During the year 2015-16, different companies like KL placement, Sarvana technologies pvt.ltd., Bajaj alliance, Target Corporation/ Publication, UNIQUE Consultancy, Timeless Learning Technologies, Klick wiz carrier catalyst, stockholding (corporation of india) ICICI prudential, Gholap blood bank, Medsonway, Times group, HDFC bank, TJSB bank, Tata Consultancy Services, Tech Mahindra, Cognizant, Patani, Zensar IT Services, TJSB Bank Ltd, Abacus consultants, Kaware Builders and many other showed their interest in organizing free seminars and recruitment. Many students have benefited from the seminars. Student went through selection procedure successfully and achieved their goals. Near-about 50 students were interviewed for T.C.S., Patani, and Zensar and in banking sector. The selection procedure took place with the help of Commerce Association.

We also provide information about different opportunities in higher education abroad.

Till date more than 50 students are shortlisted and selected in different companies.

Placement cell tries its best to organize different interviews in the campus and also pool interviews at different campuses.

Dr. Sunita Jadhav
In Charge

Report of IQAC

- 1st Meeting of newly constituted IQAC took place on 8th April 2015 included, Prin. V. R. Shirgurkar and Prin. A. B. Deshpande as invited members, Shri. Jayant Shaligram as the representative of S. P. Mandali along with the office bearers and members of teaching / non-teaching staff.
- The IQAC initiated the move to introduce short term courses in the college, the efforts led to the launch of 8 such courses by Arts, Science and Commerce departments. Dr. Savita Datar was appointed as the co-ordinator of this activity.
- The IQAC collaborated with Prof. Ulhas Bapat's English Speaking Academy to train the faculty members. The activity received tremendous response and till date, more than 20 teachers have benefitted from this initiative.
- The IQAC conducted a half day camp for faculty members for the completion and submission of API forms as well as collection of relevant documents for writing the AQAR Reports.

- Dr. Sanjyot Apte

Competitive Examinations Guidance Cell

The competitive examinations guidance cell started its activities for the academic year 2015/16 with its inauguration on 14th August, 2016. The Chief Guest for the inauguration of the new premises was, Joint Commissioner Income Tax Pune, Mr. Sangram Gaikwad (IRS), who later spoke on, "The present challenges for the Beauracracy". The Guest speaker, Dr. Abhijeet Shewale (IAS-AIR-97) guided the students for Civil Service preparations. Principal Dr.D.N.Sheth who presided over the function announced an extension in the operations of the library hours (study hall) for the benefit of the students studying for competitive examinations.

The CEGC from this year started E-registrations of the students enrolled with the centre and more than 500 students registered for the present academic year. Enrolled students were allowed to fill online forms for various competitive

examinations using the internet facilities at the center.

A 1-Day workshop for the development of Communication skills and Mental Ability was organized on 16th December,2015. Principal (Retd.)Nathan Aston guided the students in English communication skills. Prof. Ganesh Gade delivered a lecture on fast Mathematical calculations. Dr. Ashok Chaskar, Vice-Principal (Arts) presided over the function.

The centre has been regularly sharing its assets of teaching aids viz. LCD projectors, laptop, PAS etc for various activities in the college.

The administrative work was carried out by the volunteers of the "Earn and Learn" scheme of the Student Welfare Board, viz.,

1. Ajitkumar (Baba) Yashwant Nikalje,
2. Somanath Dhonde and
3. Pandurang Kasabe

- Dr. Manojkumar Devane

Calyx:

Calyx is a magazine of the Study Circle group of the college. The 9th issue of Calyx focuses on The Trends in Arts, Science and commerce in the last 100 years to celebrate the centenary of the college. The students have included wide range of issues like post modernist approach, care ethics, development in economics, Indian stock market, new trends in psychology, journey of German literature, Indian statisticians and the changes in Sanskrit literature. Sanika Kulkarni and Nidhi Belle were the editors of this year's issue.

- Arundhati Agate

Urmee

'URMEE-2016' the centenary celebration of the Edu-cultural youth festival was conducted on 21st and 22nd January, 2016. 'Urmee' is the happiest part of students' life, as it gives a wide scope to each and every element of the college. It is organized every year to provide a platform to express the hidden talents of not only the students but also of teaching and non-teaching staff.

As a **Centenary celebration**, 'URMEE-16' was designed with the different and varied activities such as Master and Miss S.P., Quiz competition, Creative writing, Street play, Rangoli, Drawing and T-Shirt Painting, Dance, singing and instrumental performance, Antyakshari, Treasure Hunt, Photography, Mehendi, Mad Ad, Kavyawachan, Storytelling, Debate, Vivekanand Jayanti celebration, Sports events, etc. New attractions of this year were **Flower arrangement, MonoAct competition, Selfie with Caption and Debate competition on 'Yes, I am fashionable'** which received overwhelming response. Each and every event was a great success with huge participation of all. Dr. Shalini Guldeokar, Coordinator, Prof. Umesh Chaudhari, Prof. Pradnya Kulkarni, and Student in-Charge – Atul, Aditya, Mangesh, Omkar Tushar, Shreeya, Nikita, Ankita and Namita played a vital role in success of all events.

PRE-URMEE EVENTS:

The pre-Urmee events started on 4th January 2016 by Master & Miss. S.P. Principal Dr. Dilip Sheth chaired the inauguration session. Dr. Morwal, Dr. Chaskar, Dr. Anuradha Kulkarni, Dr. Sholapurka, Prof. Meena Barve, Prof. Wad, Prof. Pakanikar graced the event.

Dr. Chhaya Abnave, former Vice-Principal, Commerce faculty, Prof. Jyotsna Khare, advisory and core committee members always encouraged the Urmee working committee members. On the auspicious occasion of Swami Vivekananda's birth anniversary on 12th January 2016, **Urmee logo** (designed by Dr. Sunita Jadhav and Ashwin) was inaugurated. The blood donation camp was also organized manifesting the social concern of the youth. Street-play intercollegiate competition was organized by IPTA and S.P. College.

MAIN URMEE : 21st and 22nd January 2016

DAY ONE

On the day first morning, 21st Jan. 2016, the event started with introductory speech of Urmee In-Charge, Dr. Sunita Jadhav, followed by the welcome dance by Manjiri. All were set to welcome the chief guest, **Madhura Welankar-Satam**, a popular and humble film actress, for the inauguration. She inaugurated the Urmee 2016 and also the exhibition that displayed Photography, Drawings, T-Shirt painting and Rangoli made by

the students. She was interviewed by Vaikhari kulkarni, Rujuta Oak and Sachin Dunakhe. Their interaction was well received by the students. Madhura's down to earth and easy approach won the students' hearts. **Mr. Subhash Yadav**, The famous **Comedy Tadka King** and past student of our college rocked the stage. Final rounds of Antyakshari, Monoact, Singing and Instrumental competitions were conducted on the main stage. The performance of Wangmay mandal made the evening of 21st January memorable.

DAY TWO

22nd January, the second day of Urmee, began at 10 am with the Satar Vadan by Prof. Samruddhi patwardhan. The Most adored Dance competition started after that. At 11.30, the honourable chief guests, **Mr. Sarang Awad**, DCP, Pune region and **Mr. Amit Abhyankar**, well-known film Director graced the stage. They shared their experiences and guided students. This was followed by the Prize Distribution Ceremony. After lunch session, dance competition continued with its charm. The special performance by the Kala-Mandal on the literature of great poet Mangesh Padgaonkar was showcased.

Evening of 22nd January 2016 was the time for the valedictory function at 4:30 pm. Dr. Morwal graced the occasion in the capacity of Chairperson. **Chairperson, Dr. Morwal** and Urmee volunteers shared their views with the audience. **Urmee In-Charge Dr. Sunita Jadhav** concluded the session. **Urmee Co-ordinator Dr. Shalini Guldeokar** proposed a vote of thanks. Later the gathering of the students and volunteers tapped their feet on popular music numbers and at 7:30 pm there was a close down of the Edu-Cultural Youth Festival for the year 2015-16.

URMEE IN-CHARGE

Dr. Sunita M. Jadhav

अॅडव्हेंचर क्लब

स.प. महाविद्यालयातील अॅडव्हेंचर क्लब हा गेल्या १३ वर्षांपासून निरनिराळ्या गड-कोटांवर गिरिभ्रमणा सोबतच सामाजिक बांधिलकीची जाणीव विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण व्हावी म्हणून "प्लास्टिक मुक्त गडकोट" या अंतर्गत गडांवरील प्लास्टिक कचरा गोळा करण्याचे कामही सातत्याने करत आला आहे.

स.प.ची ही शताब्दी. 'अॅडव्हेंचर क्लब'नेही वर्ष २०१५-१६ मध्ये १० गिरिभ्रमण मोहिमा आखून पूर्ण केल्या. एकूण १० गडांवर विद्यार्थ्यांना एकूण १० ट्रेक - १) तोरणा, २) लोहगड, ३) विसापूर, ४) राजगड, ५) सिंहगड, ६) तिकोना, ७) रतनगड, ८) हरिहर गड, ९) रायरेश्वर, १०) तुंग, ११) पुरंदर या गडांवर यशस्वीपणे पूर्ण केले.

स.प. अॅडव्हेंचर क्लबमध्ये विद्यार्थ्यांसोबत महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनीही त्यांचा सहभाग नोंदविला. डॉ. गोरख थोरात, प्रा. दीपक कर्वे, प्रा. शरद तांदळे यांनी अॅडव्हेंचर क्लबचे सदस्य म्हणून यातील काही मोहिमांमध्ये आपला प्रत्यक्ष सहभाग नोंदविला. प्रत्येक मोहिमेमध्ये विद्यार्थ्यांनी गडांवरील इतिहासाची माहिती जाणून घेऊन आपली सामाजिक बांधिलकी म्हणून गडावरील प्लास्टिक कचरा गोळा करून त्याची योग्य ती विल्हेवाट लावली. प्लास्टिक कचरा गोळा करून त्याची योग्य ती विल्हेवाट लावली. विद्यार्थ्यांमध्ये साहस, नेतृत्वगुण व ऐतिहासिक वास्तूंबद्दल आदरभाव निर्माण करणे हा प्रमुख उद्देश.

अॅडव्हेंचर क्लब, प्रमुख
राहुल मेश्राम

फिल्म क्लब

विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना जोपासण्यासाठी व त्यांच्यातील अभिरुचीला वाव देण्यासाठी आपल्या कॉलेजने नेहमीच प्रोत्साहन दिले आहे. याच प्रयत्नातून आपल्या महाविद्यालयात यावर्षी 'फिल्म क्लब' नव्याने सुरू झाला आहे. 'चित्रपट' या माध्यमाकडे कलात्मक दृष्टिकोनातून बघता यावे तसेच देशोदेशीचे व भारतातील विविध भाषांतील चित्रपट पाहता यावे हा फिल्म क्लबचा मुख्य हेतू आहे.

फिल्म क्लबचे पहिले स्क्रिनींग मा. प्राचार्य डॉ. शेट सर यांच्या उपस्थितीत १० मार्च २०१६ रोजी Damien Chazelle दिग्दर्शित Whiplash या चित्रपटाने झाले व त्यानंतर या चित्रपटाची कॅमेरा, नेपथ्य, संगीत, अभिनय इत्यादी अंगांनी चर्चा करण्यात आली. अशाप्रकारे एखाद्या चित्रपटाची विविध अंगे समजावून घेण्याची काही प्रेक्षकांची पहिलीच वेळ होती. या निमित्ताने इतरांचे एकाच गोष्टीवरील वेगवेगळे विचार जाणून घेता आले. तन्मय धोपेश्वरकर, चिन्मय तिनईकर व अश्विन चितळे यांनी या कार्यक्रमाचे उत्कृष्ट संयोजन केले.

भविष्यातदेखील फिल्म क्लबद्वारे अनेक उत्तम व दर्जेदार चित्रपट दाखवण्याचा तसेच चित्रपट क्षेत्रातील विविध दिग्गजांना बोलावून त्यांचे विचार जाणून घेण्याची संधी विद्यार्थ्यांना देण्याचा फिल्म क्लबचा मानस आहे.

- हेमंत पाकणीकर, फिल्म क्लब

शैक्षणिक संशोधन समन्वयक अहवाल

२०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये स. प. महाविद्यालयात विद्यार्थी व शिक्षक यांच्या संशोधनास चालना मिळण्यासाठी दोन कार्यशाळा घेण्यात आल्या. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व स. प. महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने पहिली कार्यशाळा दि.८/७/२०१६ रोजी इनोव्हेशन २०१५ वाणिज्य व कायदा शाखेसाठी घेण्यात आली. सदर कार्यशाळेत पुणे विभागातील विद्यार्थी व प्राध्यापकांनी आपले शोधनिबंध सादर केले. या कार्यशाळेसाठी डॉ. सरोज हिरेमठ यांनी समन्वयक म्हणून काम पाहिले.

दुसरी कार्यशाळा गुरुवार दिनांक १९/११/२०१५ रोजी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ व सर परशुरामभाऊ महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'आविष्कार २०१५' विभागीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. सदर कार्यशाळेमध्ये पुणे विभागातील विद्यापीठ स्तरावर निवड झालेल्या ८६ संशोधकांनी सहभाग घेतला. सदर विद्यार्थ्यांचे प्रेझेंटेशन तपासून त्यांनी सादर केलेल्या संशोधनाची अभिनवता (Innovation) काय आहे व ते कसे सादर करायचे यावर मार्गदर्शन करण्यात आले. या कार्यशाळेसाठी डॉ. अनिल लचके, डॉ. रविंद्र जायभाय, डॉ. सतीश परदेशी, डॉ. बाळकृष्ण दामले, डॉ. एस् डी जाधव, डॉ. हबीब पठाण, डॉ. पी व्ही पठाण, डॉ. प्रभाकर देसाई, डॉ. शामकर लावरे यांनी मार्गदर्शक म्हणून काम पाहिले. या कार्यशाळेसाठी डॉ. प्रवीण म्हस्के यांनी समन्वयक म्हणून काम पाहिले.

२०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये विभागीय आविष्कार २०१५ या स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयातील २० विद्यार्थी व रसायनशास्त्र विभागातील प्रा. अभिजीत चव्हाण यांनी सहभाग घेतला. सर्वांनी मिळून एकूण ११ शोध पत्रिकांचे सादरीकरण केले. त्यापैकी प्राध्यापकांमधून अभिजीत चव्हाण व विद्यार्थ्यांमधून कु. नंदी अनाहिता व कु. प्राजक्ता सावंत यांची पुणे विद्यापीठ पातळीवर आविष्कार २०१५ साठी निवड झाली. विद्यापीठ आविष्कार स्पर्धेतून प्रा. अभिजीत चव्हाण यांची राज्य स्तरावरील आविष्कार स्पर्धेसाठी निवड झाली. राज्यस्तरावरील आविष्कार स्पर्धा दि. १० व १२ जानेवारी २०१६ रोजी पुणे विद्यापीठ येथे संपन्न झाली. या स्पर्धेमध्ये प्रा. अभिजीत चव्हाण यांना शिक्षक श्रेणीतून राज्यस्तरीय प्रथम पारितोषिक मिळाले.

सन २०१५-१६ या वर्षी महाविद्यालयात पाच दीर्घ संशोधन प्रकल्प सुरू असून तसेच १० लघु संशोधन प्रकल्प सुरू आहेत.

त्यापैकी एक दीर्घ संशोधन प्रकल्प व पाच लघुसंशोधन प्रकल्प २०१५-१६ या वर्षात पूर्ण झाले व दोन लघु संशोधन प्रकल्पांना मंजूरी मिळाली. सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षामध्ये २६ आंतरराष्ट्रीय व तीन राष्ट्रीय शोधनिबंध प्रसिद्ध झाले. तसेच या वर्षात दोन महत्वाचे पेटंट दाखल करण्यात आले. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये अनुक्रमे ११ व ४ शोध निबंध प्रसिद्ध झाले.

– डॉ. प्रवीण म्हस्के

समन्वयक, शैक्षणिक संशोधन समिती

पालक-शिक्षक संघ

(कनिष्ठ महाविद्यालय)

सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयातील (कनिष्ठ महाविद्यालय) पालक-शिक्षक संघाची सभा इ. १२ वीच्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांसाठी दि. १०/०९/२०१५ रोजी संध्याकाळी ४.३० वाजता आयोजित करण्यात आली व इ. ११ वी च्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांसाठीची सभा दि. ११/०९/२०१५ रोजी संध्याकाळी ४.३० वाजता आयोजित करण्यात आली.

पालक शिक्षक संघ प्रमुख प्रा. अनुजा राजमाचीकर यांनी दोन्ही सभांमध्ये उपस्थित पालक व शिक्षकांचे स्वागत केले व पालक शिक्षक सभेची उद्दिष्टे सांगितली. कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या उपप्राचार्य प्रा. मीना बर्वे ह्यांनी पालकांना वर्षभरातील परीक्षा, प्रकल्प, सायन्सची प्रात्याक्षिके, आरोग्य व शारीरिक शिक्षण, पर्यावरणशास्त्र ह्या विषयांची परीक्षा पद्धत, तसेच विविध शैक्षणिक व इतर उपक्रमांविषयी माहिती दिली तसेच ह्या सर्वांसाठी विद्यार्थ्यांच्या उपस्थिति विषयी मौलिक मार्गदर्शन केले.

इ. १२ वीच्या विद्यार्थ्यांचे पालक प्रतिनिधी श्रीमती शिल्पा काकडे, श्रीयुत आशिष देशपांडे, श्रीयुत सुहास गटणे व इ. ११ वीच्या विद्यार्थ्यांचे पालक प्रतिनिधी डॉ. प्राची साठे, श्रीयुत भागवत, श्रीमती सोनिया चंगेडीया ह्यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट ह्यांनी पालक-शिक्षक सभेचे महत्त्व व औचित्य विशद करून पालकांना विद्यार्थ्यांची वर्तणूक, शिस्त, ग्रंथालय व क्रीडांगणाचा वापर तसेच महाविद्यालयाच्या शताब्दी निमित्ताने योजलेले विविध उपक्रम इ. विषयी मौलिक मार्गदर्शन केले.

प्रा. शरद तांदळे ह्यांनी इ. १२ वीच्या विद्यार्थ्यांच्या पालक शिक्षक सभेत व प्रा. दिलीप लोखंडे ह्यांनी इ. ११ वीच्या पालक शिक्षक सभेत उपस्थितांचे आभार मानले. ह्या सभेसाठी कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या पर्यवेक्षक प्रा. हेमलता वाड व कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या कॉमर्सच्या पर्यवेक्षक प्रा. मंजिरी दात्ये व वरिष्ठ महाविद्यालयाचे सर्व पदाधिकारी उपस्थित होते तसेच कनिष्ठ महाविद्यालयाचे सर्व शिक्षक ह्या सभेसाठी उपस्थित होते.

प्रा. अनुजा राजमाचीकर

पालक शिक्षक संघ प्रमुख

(कनिष्ठ महाविद्यालय)

पालक - शिक्षक सभा अहवाल

(वरिष्ठ महाविद्यालय)

२०१५-१६ शैक्षणिक वर्षामध्ये विभागवार पालक-शिक्षक सभा घेण्यात आल्या. या सभा पदवी व पदव्युत्तर या दोन्ही पातळ्यांवर घेण्यात आल्या.

पदवी पातळीवर गणित, भूगोल संगणकशास्त्र, प्राणिशास्त्र, समाजशास्त्र, इतिहास, मराठी व अर्थशास्त्र या विभागांनी सभा आयोजित केल्या होत्या. तर पदव्युत्तर पातळीवर गणित, भूगोल, संगणकशास्त्र व अर्थशास्त्र यांनी सभा आयोजित केल्या होत्या.

शिक्षक-पालक वैयक्तिक संवाद पद्धतीने अशा सभा घेण्यात आल्या या सभांमध्ये पाल्यांची उपस्थिती, सत्रांतपरीक्षेचा निकाल विभागात उपलब्ध असलेल्या शैक्षणिक सुविधा, विद्यार्थ्यांना नोकरी, व्यवसाय मार्गदर्शन इत्यादी विषयांवर शिक्षकांनी पालकांशी प्रत्यक्ष संवाद साधला. काही विद्यार्थ्यांच्या वर्तनविषयक समस्यांवर ही चर्चा झाली. पालकांनी शैक्षणिक व्यावसायिक अशा विविध बाबींवर मुक्तपणे चर्चा केल्या.

या सभेच्या वेळी पालकांनी महाविद्यालय विभाग व शिक्षक यांच्या संदर्भात Feed back Form च्या माध्यमातून समाधान व्यक्त केले. आपली मुले स.प. महाविद्यालयात शिक्षण घेतात या विषयीचा आनंद पालकांनी व्यक्त केला

- डॉ. विद्या अवघट

- डॉ. शालिनी गुलदेवरकर

उद्यान विभाग

- १) ५ जून २०१५ रोजी 'जागतिक पर्यावरण दिना'च्या निमित्ताने व स.प.म.च्या शताब्दी निमित्ताने, स.प.म. आवारात शंभर वृक्ष (स्थानिक वृक्ष) लावण्यात आले.
- २) कमवा व शिका योजनेतील विद्यार्थ्यांच्या साहाय्याने उद्यान विभाग शुभोभित केला.
- ३) महाविद्यालयातील कचऱ्याचे योग्य व्यवस्थापन करून ७-८ ट्रक गांडूळखत तयार केले व ते आपल्या आवारातील फुलझाडांना वापरले. त्यामुळे महाविद्यालयाने कार्बन क्रेडिट मिळविण्याचा उद्देश सफल झाला.
- ४) चौथ्या पर्यावरणप्रेमी साहित्य संमेलनाच्या निमित्ताने मा. हेमा साने यांच्या हस्ते वृक्षरोपण करण्यात आले.

प्रमुख उद्यान विभाग

- डॉ. म. वा. पातळे

विद्यार्थी वसतिगृह

१. मुलांच्या वसतिगृहाचे शैक्षणिक वर्ष १६ जून २०१५ रोजी सुरू झाले. या वर्षी एकूण १९० मुलांनी वसतिगृहात प्रवेश घेतला.
 - २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षाकरिता विद्यार्थी प्रतिनिधी म्हणून खालील विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली.
 १. सोमनाथ भगवान पांडवे (एम. ए. पार्ट राज्यशास्त्र, द्वितीय वर्ष)
 २. स्वप्निल केशव धेंडे (एम. ए. राज्यशास्त्र, द्वितीय वर्ष)
२. दि. ९ जुलै २०१५ -

- अ) श्री. प्रसाद हसबनीस (वरिष्ठ पोलीस अधिकारी) यांचे विद्यार्थ्यांना स्पोर्ट्स, फीटनेस आणि पोलीस नोकरी या विषयी प्रश्नोत्तरपर मोलाचे मार्गदर्शन. तसेच वसतिगृहात राहण्याचे फायदे या विषयीदेखील त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
- ब) वसतिगृहातील शिक्षकेतर कर्मचारी श्री. देशमुख आप्पा यांच्या निरोप समारंभाचे आयोजनही याच दिवशी करण्यात आले. या वेळी देशमुख आप्पांनीही वसतिगृहातील त्यांच्या दीर्घ सेवेरूपी प्रवासाविषयी आपल्या भावनांना शब्दरूपाने मोकळी वाट करून दिली. वसतिगृहाचे प्रमुख डॉ. राघव अष्टेकर यांनी देशमुख आप्पांचा यथोचित मानसन्मान केला.

३. दि. १७-७-२०१५

१२ वीच्या मुलांसाठी मा. डॉ. राघव अष्टेकर यांनी खास कार्यक्रमाचे आयोजन केले.

कार्यक्रम - टेस्टिंग प्रोग्रॅम अँड ट्रेनिंग फॉरस्टॅंडर्ड - जवळ जवळ १० दिवस हा कार्यक्रम यशस्वीरीत्या पार पाडण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रमुख आयोजक म्हणून सहिता करमरकर यांची नेमणूक करण्यात आली होती.

४. दि. १ ऑगस्ट २०१५

वसतिगृहामध्ये १) टिळक पुण्यतिथी २) अण्णाभाऊ साठे जयंती ३) गुरुपौर्णिमा अशा तिन्ही कार्यक्रमांचे आयोजन दि. १ ऑगस्ट २०१५ या एकाच दिवशी करण्यात आले. डॉ. राघव अष्टेकर सरांनी वसतिगृहातील सर्व विद्यार्थ्यांना मोलाचे मार्गदर्शन केले.

५. ५ सप्टेंबर २०१५

डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्ण जयंतीनिमित्त शिक्षकदिनाचे आयोजन करण्यात आले.

अ) यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून आपल्या महाविद्यालयात राज्यशास्त्र विभागातील श्री. प्रमोद तांबे यांची उपस्थिती विशेष ठरली. स.प. महाविद्यालयातील स्वतःचा विद्यार्थी ते शिक्षक पर्यंतचा त्यांचा प्रवास त्यांनी विद्यार्थ्यांसमोर उलगडला आणि सर्वांना शिक्षकदिनाच्या शुभेच्छा दिल्या. अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. दिलीप शेट सर यांनीही शिक्षक दिनानिमित्त विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. वसतिगृहाचे प्रमुख राघव अष्टेकर यांनीही मुलांना मोलाचे मार्गदर्शन केले. गणेशोत्सव, गांधी जयंती, कोजागिरी पौर्णिमा या कार्यक्रमांचेही आयोजन वसतिगृहातर्फे करण्यात आले.

६. दि. १ ते १० जानेवारी २०१६

या संपूर्ण सप्ताहात वसतिगृहांतर्गत विविध खेळांचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये क्रिकेट, व्हॉलीबॉल, फुटबॉल, कबड्डी, कॅरम, बुद्धिबळ अशा विविध खेळांचे आयोजन करण्यात आले. विजेत्या संघांना वसतिगृह प्रमुखांच्या व प्राचार्यांच्या हस्ते पारितोषिकांचे वितरणही करण्यात आले. यावेळी तृतीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांनी वसतिगृहातील चषकावर सामूहिकरीत्या आपले नाव कोरले.

विशेष सन्मान मिळविणारे खेळाडू -

१. उत्कृष्ट क्रिकेटपटू - सोमनाथ पांडवे
२. उत्कृष्ट फुटबॉलपटू -

अ) पवन चौधरी ब) रोहित इंगुळकर क) आशिष पारखे

३. उत्कृष्ट व्हॉलिबॉलपटू -

अ) अमित पितृभक्त ब) मनीष शिंदे क) निर्भय पाटील

४. उत्कृष्ट कॅरमपटू -

अ) साईनाथ बंडगर ब) आकाश दसगुडे

७. दि. १२ फेब्रुवारी २०१६

वसतिगृहातील १२वी, टी.वाय आणि पी.जी च्या सर्व विद्यार्थ्यांसाठी निरोप समारंभाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे आयोजन द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांनी मोठ्या उत्साहाने केले. १२वी, टी.वाय आणि पी.जी.च्या विद्यार्थ्यांसाठी त्यांनी संपूर्ण दिवसभर खेळांचे आयोजन केले आणि रात्रीच्या वेळी या विद्यार्थ्यांसाठी प्रमुख पाहुण्यांची भाषणे, सांस्कृतिक कार्यक्रम, विद्यार्थ्यांची भाषणे अशा विशेष कार्यक्रमांचे आयोजन मोठ्या आनंदाने व दिमाखात पार पाडले.

प्रमुख पाहुणे -

१) श्री. प्रा. संभाजी पाटील (क्रीडा संचालक, यशवंतराव चव्हाण इंस्टिट्यूट ऑफ सायन्स, सातारा)

२) श्री. प्रा. जितेंद्र गुजर (क्रीडा संचालक, यशवंतराव चव्हाण इंस्टिट्यूट ऑफ सायन्स, सातारा)

विद्यार्थिनी वसतिगृह

दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी विद्यार्थिनी वसतिगृहामध्ये विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

गुरुपौर्णिमा, दहीहंडी, गणेश चतुर्थी, नवरात्र, दसरा, कोजागिरी पौर्णिमा, नववर्षाचे स्वागत, गुढीपाडवा इत्यादी विविध कार्यक्रम उत्साहात पार पडले.

अभ्यास सांभाळूनच आनंद साजरा करण्यासाठी पारंपरिक दिवसांसारखे विविध दिवसही साजरे करण्यात आले.

२) ७ जानेवारी २०१६

नीलिमा सरंजामे-आपटे पुरस्कार वितरण आणि मृण्मयी निबंधलेखन स्पर्धा पारितोषिक वितरण

या दिवशी दरवर्षीप्रमाणे घेण्यात येणारा नीलिमा सरंजामे-आपटे स्मृतिप्रोत्यर्थ उत्कृष्ट विद्यार्थिनी पुरस्कार सोहळा साजरा

करण्यात आला. या पुरस्कारासाठी सर्व तृतीय वर्षाच्या विद्यार्थिनींची प्राथमिक लेखी स्वरूपात फेरी घेण्यात आली. त्यामध्ये विद्यार्थिनींच्या व्यक्तिमत्त्वांचे पैलू पडताळले गेले आणि त्यामधून तीन विद्यार्थिनींची मुलाखतीसाठी निवड करण्यात आली. नंतर तीन विद्यार्थिनींमधून प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक देण्यात आले. या संपूर्ण कार्यक्रमाचे आयोजन व पुरस्कार दरवर्षीप्रमाणे श्री. मुकुंद आपटे सर व श्री. श्रीनिवास पेंडसे सर यांनी केले.

नीलिमा सरंजामे-आपटे पुरस्कार प्राप्त विद्यार्थिनी (२०१५-२०१६)

प्रथम : कु. स्वाती बचाराम कांबळे (तृतीय वर्ष कला)

द्वितीय : कु. ज्ञानेश्वरी तुळशीराम लबडे (तृतीय वर्ष शास्त्र)

तृतीय : कु. गीतांजली यशवंत सूर्यवंशी (तृतीय वर्ष शास्त्र)

या विद्यार्थिनींना प्रमाणपत्र व रोख रक्कम या स्वरूपात पुरस्कार लेखिका प्रा. वीणा देव यांच्या हस्ते देण्यात आले.

याच दिवशी गो. नी. दांडेकर जन्मशताब्दी व स.प. महाविद्यालय शतकमहोत्सवी वर्षाचे औचित्य साधून माजी प्राचार्य प्रा. विजय देव व वीणा देव यांनी हॉस्टेलमधील विद्यार्थिनींसाठी एका स्पर्धेचे आयोजन केले. यामध्ये 'मृण्मयी' या गो.नी. दांडेकर यांच्या कादंबरीचे वाचन व रसग्रहण करून लिखित स्वरूपात हे लिखाण विद्यार्थिनींनी केले. या निबंधाचे परीक्षण प्रा. विजय देव व वीणा देव यांनी केले. यामध्ये सात विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. या विद्यार्थिनींना गुणानुक्रमे पारितोषिक प्रमाणपत्र, रोख पारितोषिके व मृण्मयी कादंबरीची प्रत या स्वरूपात देण्यात आली. असा हा आगळावेगळा व विद्यार्थिनींच्या गुणांना वाव देणारा उपक्रम झाला.

या स्पर्धेतील विजेत्या विद्यार्थिनी

प्रथम : कु. स्वाती कांबळे, तृतीय वर्ष, कला

द्वितीय : कु. राजलक्ष्मी शिंदे, प्रथम वर्ष, शास्त्र

तृतीय : कु. रेणुका घोरपडे, प्रथम वर्ष, शास्त्र

चतुर्थ : कु. सायली रोडी, द्वितीय वर्ष, शास्त्र
उत्तेजनार्थ-

प्रथम : कु. पूजा रासकर, द्वितीय वर्ष, शास्त्र

द्वितीय : कु. पूर्वा खेडेकर, १२ वी, शास्त्र

तृतीय : कु. नूतन साठे, पदव्युत्तर द्वितीय वर्ष, शास्त्र

या कार्यक्रमाचे मनोगत मा. वसतिगृह प्रमुख सौ. कारेकर यांनी केले. आभार प्रदर्शन स्वाती कांबळे हिने केले.

३) १० जानेवारी २०१६

१२ वी, तृतीय वर्ष व पदव्युत्तर द्वितीय वर्षातील विद्यार्थिनींसाठी द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थिनी निरोप समारंभाचा कार्यक्रम आयोजित करतात. या वर्षी द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थिनींनी प्रमुख पाहुण्या म्हणून RJ श्रुती हिला बोलवले. तसेच सौ. शेठ मंडम, सौ. मंजरी कारेकर कार्यक्रमाला उपस्थित होत्या. आर-जे. श्रुती यांनी विद्यार्थिनींना 'Teenage Dream' या कार्यक्रमाच्या मध्यवर्ती संकल्पनेवर मार्गदर्शन केले. गप्पांच्या माध्यमातून त्यांनी मुलींनी आयुष्यामध्ये कोणत्या गोष्टी केल्या पाहिजेत आणि कशा पद्धतीने केल्या पाहिजेत याबद्दलही मार्गदर्शन केले. तसेच डॉ. मंजरी कारेकर यांनीही विद्यार्थिनींशी संवाद साधला.

या वर्षीच्या समारंभामध्ये जास्तीत जास्त क्रिएटिव्हिटीपर भर देण्यात आला होता. त्याचा उत्तम नमुना म्हणजे विद्यार्थिनींमधूनच काही निवडक तीन विद्यार्थिनींना

Miss SPCLH ऋतुजा जाधव

Miss Personality स्वप्नाली सूर्यवंशी

Miss eye - निकिता बाघ

गौरविण्यात आले.

परंपरेनुसार वसतिगृहाचे हस्तलिखित 'स्मृतिगांध' या अंकाचे प्रकाशनदेखील याच कार्यक्रमात पाहुण्यांच्या हस्ते करण्यात आले. 'स्मृतिगांध' या अंकात वसतिगृहातील विद्यार्थिनींचे स्वरचित किंवा संग्रहित काव्य, लेख व हॉस्टेलमध्ये होणाऱ्या कार्यक्रमांचे फोटो यांचा समावेश असतो. तसेच छायाचित्रे, रंगचित्रे यांचाही समावेश असतो. यातील लेखांचे, कवितांचे परीक्षण करून उत्कृष्ट लेखिका निवडल्या जातात व त्यांना बक्षिसेही दिली जातात. दिल्ली जाणारी बक्षिसे खालीलप्रमाणे-

मराठी विभाग :

लेख : प्रथम - कु. सुमित्रा पवार (F.Y.B.Sc.)

द्वितीय - कु. स्वाती कांबळे (T.Y.B.A.)

तृतीय - कु. पायल पवार (T.Y.B.A.)

कविता : प्रथम - रोहिणी गावडे (T.Y.B.Sc.)

द्वितीय - अमृता कोकणे (S.Y.B.Sc.)

तृतीय - सायली रोडी (S.Y.B.Sc.)

इंग्रजी लेख :

प्रथम - कु. स्वाती कांबळे (TYBA)

कविता : प्रथम - कु. पूर्वा खेडेकर (12th Sc.)

द्वितीय - कु. स्वाती कांबळे (TYBA)

चित्रकला विभाग :

प्रथम - मनाली बगाडे (FYBSc.)

द्वितीय - पायल पवार (TYBA)

फोटोग्राफी

प्रथम - पूर्वा बडेकर (12th Sci.)

द्वितीय - रचना तिरखे (SYBA)

विशेष पारितोषिक :

क्विलिंग आर्ट्स - मनाली बगाडे (FYBSc.)

Hostel Competitions

कॅरम : हर्षाली अमृते (11th Arts)

अभिषा बोस (11th Arts)

नेहंदी :

प्रथम - दीपाली अंबीपुरे (12th)

द्वितीय - सिमरन इनामदार (11th)

रांगोळी :

प्रथम - अंजली गायकवाड (SYBA)

द्वितीय - हर्षला ऐनकर (SYBA)

- डॉ. मंजरी कारेकर

वसतिगृह प्रमुख

सहकारी ग्राहक भांडार

सहकारी ग्राहक भांडार

स.प. महाविद्यालय सहकारी ग्राहक भांडार सन २०१५-१६ या आर्थिक वर्षाच्या अखेरीस ५० च्या वर्षात पदार्पण करत आहे. आज रोजी भांडाराचे २५८ सभासद आहेत.

स.प. महा. सहकारी ग्राहक भांडाराची कार्यकारिणी खालीलप्रमाणे-

अध्यक्ष - प्रा. दि. ग. सोनवणे

उपाध्यक्ष - श्री. सु. म. सावंत

चिटणीस - प्रा. डॉ. बा. शा. चौडके

उपचिटणीस - श्री. श. ल. बालगुडे

संचालिका - प्रा. सौ. मीना रणपिसे

संचालक - श्री. श. भा. चव्हाण

संचालक - प्रा. दे. हं. साठे

संचालक - श्री. मि. त्रि. लोहोकरे

भांडाराच्या सभासदांना दरवर्षीप्रमाणे खंडेनवमीला सरस्वतीपूजन करून सन २०१४-१५ चा लाभांश १५% देण्यात आला तसेच त्याचवेळी लॉरीयल शांपू व कंडिशनर, अलमंड ड्रॉप्स तेल, फेम हॅण्डवॉशचे दोन रिफील पॅक, उटणे, अनुवेद साबण आणि २०१६ चे कालनिर्णय अशी दिवाळी भेट देण्यात आली.

बुधवार दिनांक १।१।२०१६ रोजी सभासदांसाठी स्नेहभोजनाचे आयोजन करण्यात आले होते.

महाविद्यालयाच्या सर्व विभागांना भांडारातून स्टेशनरी पुरविली जाते. विद्यार्थ्यांना विभागांकडून आलेल्या ऑर्डरनुसार जर्नल्स, प्रोजेक्ट बुक माफक दरात उपलब्ध करून दिली जातात. विद्यार्थ्यांना आवश्यक त्या स्टेशनरीप्रमाणे लॅब कोटही उपलब्ध करून दिले जातात.

उत्तम दर्जाचा कागद, उत्कृष्ट सेवा व सर्व कामांची गोपनीयता झेरॉक्स विभागाकडून बाळगली जाते.

गेली अनेक वर्षे ऑडिट वर्ग 'अ' प्राप्त केलेले भांडार सभासदांच्या सहकार्याने व संचालक मंडळाच्या कार्यतत्परतेने यशस्वीरीत्या वाटचाल करत आहे.

पतपेढी

स. प. म. सेवक सहकारी पतपेढी

स.प.म. सेवक सहकारी पतपेढी (मर्या.) पुणे ३०. या संस्थेने ३५ वर्षे पूर्ण करून ३६ व्या वर्षात यशस्वीरीत्या पदार्पण केले असून आज रोजी सभासद संख्या १९५ इतकी आहे. सन् २०१५-२०१६ या वर्षाची कार्यकारिणी समिती खालीलप्रमाणे कार्यरत आहे.

अध्यक्ष : मा.प्रा. अशोक गं. गडदरे

उपाध्यक्ष : मा.श्री. अनिल का. उमराटकर

चिटणीस : मा.प्रा. दिलीप ग. सोनवणे

उपचिटणीस : मा.सौ. मेधा ग. गंधे

कर्ज समिती अध्यक्ष : मा.श्री. नवनाथ कि. चौधर

संचालक : मा.श्री. प्रदीप धों. गडदे

संचालक : मा.श्री. विष्णू वा. बांबळे

संचालक : मा.प्रा. देवानंद हं. साठे

मा. उपनिबंधक, सहकारी संस्था, पुणे शहर (२) यांचेकडून प्राप्त झालेल्या दि. १५।१०।२०१५ च्या आदेशानुसार संस्थेचे अधिकृत भागभांडवल २ कोटी रुपये ऐवजी ५ कोटी रुपये करण्यास मंजुरी मिळाली असून त्याची अंमलबजावणी या आर्थिक वर्षापासून करण्यात येईल.

पतपेढीच्या सभासदांना पुढील प्रकारची कर्ज वेगवेगळ्या व्याजदराने दिली जातात.

कर्जाचा प्रकार व्याजदर

१) मुदत कर्ज १२%

२) तातडी कर्ज १३%

३) काटकसर कर्ज १०%

४) मुदत ठेव कर्ज मुदत ठेवीच्या व्याजदरापेक्षा २%

पेक्षा जास्त दराने ठेवीच्या ७५% इतके कर्ज दिले जाते.

- मुदत कर्ज हे एकूण पगाराच्या २० पट किंवा जास्त जास्त रुपये १२ लाख इतके दिले जाते.

- तातडी कर्ज रु. २०,०००/- इतके दिले जाते.

- काटकसर कर्ज सभासदांच्या जमा असलेल्या काटकसर ठेवीच्या ७५% इतके दिले जाते.

- काटकसर ठेवीकरिता सभासदांना ८% व्याज दिले जाते.

- सभासदांच्या मुदत ठेवीला १३ महिन्यांकरिता ९% व्याज दिले जाते.

ठेवीचा प्रकार कालावधी व्याजदर

मुदत ठेव १३ महिने व त्यापुढे ९%

७ महिन्यांपेक्षा जास्त

व १२ महिन्यांपर्यंत ७%

४६ दिवस व त्यापुढे

६ महिन्यांकरिता ४%

४६ दिवसाकरिता ३%

- संचित ठेव - १२ महिन्यांकरिता ७%

• ३१ जानेवारी २०१६ अखेर सभासदांना मुदत कर्ज रु. ३,६७,२५,३०८/-

तातडी कर्ज रु. ४,८७,३४८/- तर काटकसर कर्ज रु. ५,३६,०७९/-

• असे एकूण रक्कम रु. ३,७७,४८,७३५/- एवढे कर्जवाटप केले आहे.

- ३१ जानेवारी २०१६ अखेर
मुदत ठेव - रु. १,१४,४७,५००/-,
संचित ठेव - रु. ९,६८,४००/-,
- काटकसर ठेव रु. ४१,०८७९०/- तर
- मासिक वर्गणीपोटी रु. १९,०८,५००/-
- अशी एकूण रु. १,८४,३३,१९०/- एवढी ठेव जमा आहे.
- ३१ जानेवारी २०१६ अखेर संस्थेचे एकूण भागभांडवल
रु. १,६७,५३,३७०/- एवढे जमा आहे.
- सभासदांना सन २०१४-२०१५ या वर्षात १५% लाभांश
देण्यात आला.
- सभासदांकरिता बुधवार दि. २ सप्टेंबर २०१५ रोजी स्नेहभोजनाचे
आयोजन करण्यात आले होते.
- सभासदांची गरज लक्षात घेऊन सर्वतोपरी तातडीने कर्ज उपलब्ध
करून देण्यासाठी संचालक मंडळ सतत कार्यरत आहे. पतपेढीचा
दर्जा उत्तम राखून मागील ३५ वर्षे पतपेढीस सतत ऑडिट 'अ'
वर्ग प्राप्त होत असून सभासदांच्या सहकार्याने पतसंस्थेचे संचालक
मंडळ कार्यरत आहे.

- प्रा. अशोक गं. गडदरे

IAPT Olympiad Examinations

Indian association of Physics teachers conducted the National Standard Examination in Physics, Chemistry, Biology, Astronomy and Junior Science, on 22nd November 2015 in our college.

An effective awareness campaign amongst the parents and students, resulted in a huge response for the said examination. A total of 260 students from our and different schools and Junior college in and around the periphery of the city participated to test their talent and ability in the respective subjects.

Subject	No. of students	Top 10% certificate award
Physics	68	7
Chemistry	40	4
Biology	14	2
Astronomy	49	5
Jr. Science	02	—

The conducting Team for this examination :
Incharge - Mrs. Varsha Wagh, Chemistry
Conducting team -
Smt. Meenakshi Varma, Biology Dept.
Smt. Neeta Deshputre, Physics Dept.
Smt. Pendse, Physics Dept.
Smt. Patil, Physic Dept.
Mr. Nandanwar Raju, Chemistry Dept.

**The college has received
DBT-Star College Scheme-
from Department of
Biotechnology,
Government of India
for academic years 2016-2019**

On behalf of the principal, S. P. College, Dr. Vidya Avasare submitted the proposal to Department of Biotechnology, Government of India on August 5, 2015 to promote good science education and to strengthen research skills at undergraduate level. The proposal was shortlisted for the presentation on November 18, 2015. After successful presentation, the college has been awarded DBT-Star College Award Scheme for first three years. The college has received financial support of **rupees 55 lacs (Fifty five lacs)** for first three years. After successful implementation of Star College award Scheme, the additional support of **rupees twenty lacs** will be provided for another two years. All five participating departments, Botany, Chemistry, Electronics, Physics and Zoology will receive the support under DBT-Star College Scheme to strengthen the teaching, learning and research skills of faculty and undergraduate students in the college. Apart from enhancing the laboratory facilities, the requisite financial support will be provided to students and teachers to participate in summer schools, training workshops, conferences etc. The participating departments are encouraged to facilitate the joint research/ interdisciplinary projects to the undergraduate students.

We would like to submit the proposal to facilitate the financial support to remaining science departments in academic year 2016-17.

Dr. Vidya Avasare

Associate Professor

Department of Chemistry
and

DBT-Star College Scheme-Coordinator

International Workshop on 'ICT in education'

International Workshop on 'ICT in education' was organized by Sir Parashurambhau College, Pune in the collaboration with Council for Creative Education (CCE), Finland on 6th and 7th Oct. 2015. Hon. Dileep Deobagkar (Ex-Vice Chancellor, Goa University) inaugurated the workshop. Dr. Deobagkar expressed that ICT is a double-edged sword which can be a very useful tool or else misuse of it can disrupt the teaching-learning process. Dr. D.N. Sheth (Principal, S.P. College, Pune) emphasized the need of digital college. Mr. Heramb Kulkarni (Strategy & ICT Development Head, CCE Finland) pointed out that 'ICT is the game changer' in the education field. Ms Elina Harju (Director, Partnerships at Learning Scoop, Finland) expressed the need of flip class room. Dr. Anil Dusane (Organizing Secretary) stated the need of the present workshop. Guests were introduced by Dr. Savita Datar and Smt. Meena Ranpise proposed vote of thanks.

Day I- 6th October 2015

The first session was conducted by Mr. Heramb Kulkarni. He guided the participants about the various online tools available to educators which can enhance the teaching-learning experience.

Day -2: 7th October 2015

On the second day, Ms. Harju explained the different Learning Management Systems(LMS), prominently focusing on the use of moodle, an open-source learning platform. Mr. Hermb Kulkarni gave further practical training to the participants on the use of Google Classroom to share content and give assignments to students. He also guided the participants on how to create a

webpage. The session was summarized with an informative talk on the different types of learning strategies—collaborative learning, blended learning, project-based learning, etc. Dr. Anil Dusane guided how college teachers can implement the ICT tools in their teaching learning process. The workshop ended with the valedictory function chaired by Ms. Harju. Vote of thanks proposed by Dr. Manojkumar Devne. Smt. Meena Ranpise compared the valedictory function.

Dr. Anil Dusane

V. P. Science

वैद्यकीय तपासणी

❖ २९ डिसेंबर २०१५ ते २ जानेवारी २०१६ या कालावधीत प्रथम वर्षातील सर्व शाखांतील व विद्यार्थिनी वसतिगृहातील सर्व विद्यार्थिनींची वैद्यकीय तपासणी करण्यात आली.

११ ते १६ जानेवारी २०१६ या कालावधीत प्रथम वर्षातील सर्व शाखांतील विद्यार्थ्यांची आणि विद्यार्थी वसतिगृहातील सर्व विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी करण्यात आली. ही तपासणी डॉ. ए. व्ही. निगुडकर व डॉ. हेमा कुलकर्णी यांच्या नेतृत्वाखाली १५ डॉक्टरांनी केली.

महाविद्यालयातर्फे प्रा. डॉ. हेमलता मोरे, प्रा. रामदास गादगे, प्रा. गणेश ढवळे, प्रा. प्रतिभा साखरे, प्रा. प्रज्ञा कुलकर्णी, डॉ. उमा औलवार व डॉ. मंजरी कारेकर यांनी वैद्यकीय तपासणीचे काम पाहिले.

- डॉ. हेमलता मोरे, वैद्यकीय तपासणी प्रमुख

दृष्टीहीन व विकलांग विद्यार्थ्यांसाठी लाभलेले सहकार्य

❖ समाजकल्याण विभाग, पुणे यांच्याकडून स.प. महाविद्यालयातील दृष्टीहीन विद्यार्थ्यांसाठी गॉगल, स्टीक व ब्रेल पाटी इ. साहित्य मिळावे यासाठी प्रयत्न केले आणि ८ ऑगस्ट २०१५ रोजी महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना या साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

- ❖ आपल्या महाविद्यालयातील सर्व दृष्टीहीन व विकलांग विद्यार्थ्यांना समाजकल्याण विभाग, पुणे यांच्याकडून शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी आवश्यक ती सर्व मदत केली.
- ❖ दृष्टीहीन विद्यार्थ्यांसाठी शैक्षणिक साहित्य उपलब्ध करून दिले. तसेच त्यांना प्रकल्प लिहिण्यात मदत केली.
- ❖ केवळ आपल्याच महाविद्यालयातील नव्हे तर इतर महाविद्यालयातील दृष्टीहीन विद्यार्थ्यांसाठी लेखनिक मिळवून दिले.

- श्रीमती योगिता काळे

Panini Linguistic Olympiad

This year first time due to request of Mumbai University, we conducted Panini Linguistic Olympiad on 9th January 2016, Saturday.

Total 16 students from junior and senior group appeared.

Incharge- Mrs. Varsha Wagh, Chemistry Dept.

Conducting team - Mr. Sandesh Amre, Chemistry Dept.

Regional Brain Bee 2016

Runner up

1. Neha Dhavalikar - XI A

2. Archana Giri Iyer XI A

IOS Silver Zone

2nd Level - Shantanu Tayade

- Archana Giri Iyer

Archana G. Iyer Selected for 3rd level examination to be held at Delhi.

International Olympiad of Science

पथनाट्य स्पर्धा

- १) कमिन्स कॉलेज - उत्तेजनार्थ दि. २२/१/२०१६
- २) VIM कॉलेज : द्वितीय क्रमांक दि. २०/१/२०१६
- ३) J. S. मोझे कॉलेज : प्रथम क्रमांक दि. ४/२/२०१६
- ४) कमिन्स कॉलेज : (गंधार) द्वितीय क्रमांक दि. २१/१/२०१६
- ५) मॉडर्न कॉलेज : द्वितीय क्रमांक दि. १६/१/२०१५

लघुचित्रपट स्पर्धा

- १) बी.जे. मेडिकल कॉलेज आयोजित 'वेदांत करंडक' दि. ८/१२/२०१५ उत्कृष्ट दिग्दर्शन 'I will stand' : अक्षय कोथिंबीरे, 'टन टना टन' : उत्तेजनार्थ - अक्षय कोथिंबीरे, मुकुल साने.
- २) स.प.म. कॉमर्स आयोजित शॉर्ट फिल्म स्पर्धेत I will stand या लघुपटास १८/१/२०१६, तृतीय क्रमांक
- ३) सिंहगड करंडक आयोजित शॉर्ट फिल्म स्पर्धेत २०/२/२०१६ रोजी I will stand या लघुपटास द्वितीय क्रमांक

सांघिक पारितोषिके

- १) अस्तित्व मेकर्स आयोजित राज्यस्तरीय क्रिड स्पर्धा, सोलापूर - तृतीय क्रमांक - १४/१/२०१५
- २) MIT आयोजित 'सृजन' या राज्यस्तरीय स्पर्धेत : द्वितीय क्रमांक - १८/१/२०१५

वैयक्तिक पारितोषिके

- १६/१/२०१६ स.प.म. व IPTA अंतर्गत आयोजित स्पर्धेत
- १) उत्कृष्ट लेखन पारितोषिक : अक्षय कोथिंबीरे
 - २) उत्कृष्ट अभिनय पारितोषिक : राहुल गाजरे

B.B.A. Department

DEPARTMENTAL PROGRAMMES :

B.B.A. Day - August 26th, 2015

This year B.B.A. Day was conducted on August 26th, 2015. The inauguration took place at the hands of Principal Dr. D.N.Sheth. Vice Principal Dr. Chhaya Abnave & Dr. Saroj Hiremath were present for the occasion. A short film named "Olawa" which is produced, directed and acted by the students of BBA Department was inaugurated at the hands of Principal Dr. D.N. Sheth during the inaugural ceremony. There were many activities conducted by the BBA students like presentations, Intellecto (Quiz), Mad-ad Show, Jumping numbers during the day. The Prize Distribution ceremony took place at the hands of the Chief Guest of the valedictory function Mr. Shahaji Bhad (Founder, S.S. Engineers and Mr. Abhishek Dole (G.M., S.S. Engineers), who also gave an inspiring speech by sharing their own experience regarding entrepreneur development.

II. BUSINESS EXPOSURE WEEK (4th to 8th January, 2016)

<i>Date</i>	<i>Topic</i>	<i>Facilitator</i>
A] 4/1/2016	Entrepreneurship as a career	Mr. Yogesh Chaudhari, C.E.O., Pentagon Steel Industry, Pune
B] 5/1/2016	Interview of Tiny Entrepreneur	Mrs. Pinkal Doshi
C] 6/1/2016	Case studies and Role Play	Mrs. Shilpa Kulkarni
D] 7/1/2016	Workshop on Idea generation	Dr. Mihika Kulkarni, Faculty at Hiraben Nanavati Institute of Management & Research, Pune
The objective of conducting this workshop is to teach students how to develop unique ideas for developing business.		
E] 8/1/2016	Production Management Workshop	1) Mrs. Ashwini Pathak, Freelance HR Trainer 2) Ms. Shefali Sutrave

A workshop was conducted on production management, wherein students were shown videos and were given a presentation on few concepts related to Production Management. Also the students were made to work on an assembly line through a game named The Chocolate Factory.

LIST OF GUEST LECTURES HELD IN ACADEMIC YEAR 2015-16

No.	Date	Name of the Speaker	Topic
1	29th September, 2015	Dr. Amit, Professor at IIT Chennai	Management Development and how to apply for MBA at IIT Chennai
2	16th October, 2015	Dr. Saroj Hiremath, HOD, Business Administration	How to write a research paper?
3	29th December, 2015	Mr. Ajay Rai, Manager, Business Development, ICICI Securities Ltd.	Shares and Stock Market
4	1st January, 2016	Dr. G.K. Shirude, Director, Naralkar Institute, Pune	Management Development Challenges before Modern Manager

REPORT ON MAD-ADS (URMEE)

Day & Date- Thursday, 14th January, 2016

Venue- M-18 (Main Building)

The event of MAD-ADS was conducted by the BBA Department under URMEE, an intra-college educational programme, on Thursday, 14th January, There were total 17 entries registered and 7 teams participated in the event.

There were few fillers used during the event which covered solo singing, playing guitar, etc to entertain the audience. Total 20 volunteers from BBA Department, 2 Comperees and 4 fillers' students organised this event under the guidance of Ms. Shefali Sutrave, Assistant Professor in BBA Department. The event was judged by Ms. Shephalika Gokhale and Ms. Mrunal Risbud ,who are Assistant Professors from the Commerce Department.

INNOVATIVE ACTIVITIES STARTED THIS YEAR

A daily online news forecast.

Co-ordinator: Ms. Shefali Sutrave

The activity named 'News Highlights' was started on 5th September, 2015 for the students of F.Y.B.B.A. This is purely an online activity, which works on the most famous app amongst the youth named WhatsApp.

B] INTERCOLLEGIATE SHORT FILM MAKING COMPETITION

An Inter-collegiate Short Film Making competition was organised this year. It was conducted by Prof. Pinkal Doshi, Prof. Rita Kakde and Prof. Vinita Navlakha under the guidance of Dr. Saroj Hiremath. This competition was judged by Dr. Chhaya Abnave and Prof. Meena Ranpise.

Management Games were conducted on 7th December, 2015

D] NEWS SUMMARY ACTIVITY

This activity is conducted for the students of SYBBA under the guidance of Mrs. Pinkal Doshi. Every Saturday students used to represent the news of whole week.

E] FOODISTAN, An Entrepreneurship Activity Conducted At MH-12 Khaugalli, Pandit Farms, Pune

The Entrepreneurship Cell was established in this academic year on 1st January , 2016. Mrs. Shilpa Kulkarni conducted an entrepreneurship activity, under the ED-Cell, named "FOODISTAN". "Sakal News Paper" organized this event under a very refreshing title "MH -12 Khaugalli"

F] STUDENTS KNOWLEDGE CORNER

Under this activity students are supposed to prepare different charts including the information of different personalities and information of different institutions. This activity was conducted under the guidance of Mrs. Shilpa Kulkarni.

STUDENTS ACHIEVEMENTS :

A] INTRA - COLLEGE ACTIVITIES :

LIST OF PRIZE WINNERS FOR MAD-ADS

PRIZE	TEAM NAME	NAME OF PARTICIPANTS	CLASS
1 ST PRIZE	COLLEGE STRUGGLERS	1) Mr. Amar Rathod (Team Leader) 2) Mr. Rahul Gajare 3) Mr. Mukul Sane 4) Ms. Rajlaxmi Shinde	F.Y.BSc S.Y.B.A. F.Y.B.A. F.Y.BSc

2 ND PRIZE	RISING STARS	1) Ms.Sayali Tamhane (Team Leader) 2) Ms. Snehal Bhapkar 3) Mr. Rushikesh Vichare 4) Mr. Pravin Pandya 5) Ms. Shivani Salunke	All S.Y.B.B.A.
3 RD PRIZE	T.Y. GROUP	1) Ms. Sunisha Bhurke(Team Leader) 2) Mr. Akshay Deokar 3) Ms. Tanwi Kurundwad 4) Mr. Varun Tupe	All T.Y.B.B.A.

B] INTER- COLLEGE ACTIVITIES :

i) INTRA UNIVERSITY ACTIVITIES, 2015

DATE	NAME OF ACTIVITY	ORGANISED BY	WINNERS NAME	CLASS	PRIZE
29/09/15	Bread Winners	DCRC,SPPU	1. Purva Jadhav	FYBBA	FIRST
30/09/15	Wisdom Stock	DCRC,SPPU	1. Siddhi Akerkar 2. Kedar Hegade	FYBBA	THIRD
30/09/15	Terms of Trade	DCRC,SPPU	1. Viral Gupta	SYBBA	THIRD
01/09/15	Of Zenith and Nadir	DCRC,SPPU	1. Megha Kunjir 2. Sayali Tamhane	SYBBA	FIRST
01/09/2015	In search of Noah	DCRC,SPPU	1. ParinPatel 2. Anmol Ramgiri	FYBBA	FIRST

II) BBA STUDENTS PARTICIPATION IN "AVISHKAR-2015"

DATE	NAME OF ACTIVITY	ORGANISED BY	NAME OF STUDENTS
06/10/2015	"Avishkar -2015"- Regional Level Student Research Competition (Intra University Level. District:-Nasik, A'nagar,Pune)	BCUD,SPPU	1. Anahita Nandi 2. Prajkta Savant 3. Rajan Ray 4. Makarand Bhosale (SYBBA Students)
11/12/2015	"Avishkar"- Rigiional Level Student Research Competition (University Level)	BCUD,SPPU	1. Anahita Nandi 2. Prajkta Savant

The first round of competition was held at Baburaoji Gholap College,Sangvi, Pune. Anahita Nandi and Prajkta Savant were selected for the further level of this competition which was held at DCRC, SPPU.

III. STREET PLAY COMPETITION:

“Rudhi ani parampara adhuniktechya aarshatun” was a street play presented by BBA students at Garware College.”Sharada Sahakti “was organized a National Conference on” Women Health- challenges and solutions”.As apart of pre conference event BBA Department has organized this street play.

Teacher's Profile

Mrs. Pinkal Doshi

- I) Research paper on “The Study on Causes of Stress among Women Employees with Special Reference to Information Technology” was published on 23rd February March in National Conference on Emerging Trends in Business Paradigm held at S.P.College Pune.
- II) Attended “National Seminar on Enterprise Resource Planning for Cognitive Empowerment on 6th March held at Naralkar Institute” , Pune.
- III) Attended and worked in the organising committee of the National Conference named ‘Recent trends in Business Paradigms.’ on 19th and 20th February,2016 organised by Commerce Department,S.P.College.

Ms. Shefali Sutrave

- I) Participated in International Workshop on ‘ICT in Education’ held on 6th and 7th October, 2015 organised by Sir Parashurambhau College in collaboration with Council for Creative Education, Finland.
- II) Participated in International Conference on ‘Make in India’ A Global Perspective on 12th and 13th February, 2016 organised by Smt. Hiraben nanvati Institute of Management and research for Women.
- III) Attended and worked in the organising committee of the National Conference named ‘Recent trends in Business Paradigms.’ on 19th and 20th February,2016 organised by Commerce Department,S.P.College.

Mrs. Shilpa Kulkarni

- I) Attended and worked in the organising committee of the National Conference named ‘Recent trends in Business Paradigms.’ on 19th and 20th February 2016 organised by Commerce Department, S.P.College.
- II) Guided the students who had participated in AVISHKAR-2015 organised by BCUD,Savitribai Phule Pune University.

Science Association

Science association was inaugurated on 11th August 2015 by an eminent personality Dr. Sachin Puneekar (Founder President, Biosphere). Dr. Sachin Puneekar, in his lucid language emphasized the importance of studies and research in basic sciences. Principal Dr. Dilip Sheth, in his cogent language guided the students. Dr. Vandana Arbale, Incharge Science Association shouldered the responsibility of arrangement of this event. Dr. Sunita Jadhav proposed vote of thanks.

A workshop on science video clip was organized on Saturday 9th Jan 2016. Mr. Rajesh Kange (Video Editor, Balchitrawani) and Mr. Prasanna Potdar (Script Writer, Balchitrawani) from ChemKatta guided the students for the same. They focused on different aspects and angles of video making. More than 100 students participated.

Science video clip making competition was organized on 27th Jan 2016. Total 11 video clips were submitted by the students.

As a part of centenary celebration of the college, Science Association jointly with chemKatta 84 (Alumini group of 1984 chemistry batch) organized a state level Science Carnival on 28th Jan 2016.

Science exhibition was organized on 30th Jan 2016 by nine Science Departments viz. Mathematics, Statistics, Botany, Zoology, Physics, Chemistry, Electronics Geography and Computer science. More than 700 students from junior college, undergraduate and postgraduate sections participated in the science Exhibition. Prize distribution ceremony was organized on 20th Feb 2016. Dr. Nutan Malpathak, (Professor, Dept. of Botany, Savitribai Phule Pune University) was the chief guest for this program. Dr. Dusane Anil (Vice Principal, Science Faculty) felicitated chief guest. Science Association In charge Dr. Arbale Vandana presented the report of Science association activities carried out during the academic year 2015-16.

Prize Winners of Competitions (2015-16)

Chemistry Department:- Total Participants = 106

**Judge- Dr. A. A. Kelkar, National Chemical Laboratory
UG category**

Rank	Class	Students Name	Project Title
1	T.Y.B.Sc.	Swapnil Parjane, Rohit Ingular, Pravin Pujari	Green way to say bye Ganapati Bappa
2	T.Y.BSc	Kunal Kulkarni, Koustubh Lahate, Indrajeet Kakde, Jeevan Kanse	Synthesis of silver nanoparticle using plant extraction
2	F.Y.BSc	Nagesh Kele, Avinash Namor, Amarsinh Gadge, Laxman More	Study of Daniel cell Departmental
3	S.Y.BSc.	Prachi Wakhare, Shubham Vangari, Nitu Salunkhe, Tejswani Manolikar	Reaction of Hexa aqua metal ion with hydroxide

PG Category

Rank	Class	Students Name	Project Title
1	MSc II (INO)	Minakshi Tharkar, Manal Prajakta, Singh Madurani	Room Temperature synthesis of soluble carbon nanotubes by sonication and graphite oxide
2	MSc II (INO)	Rajendra Mujmule, Sagar Thite, Shital kakde, Vanita Yadurkar	Electrolysis

Amount of 2nd Departmental Prize was given by Head of the department.

Physics Department:- Total Participants = 65

Judge- Prof. D. P. Mehendale

Rank	Class	Students Name	Project Title
1	F.Y.B.Sc	Sidam Rohini, Nevase Tejashree, Amit Khude Patil, Kambale Guruprasad	Color Shadow
2	T.Y.B.Sc.	Gayatri Bilkar	Newton's Ring
3	T.Y.B.Sc.	Prashant Timbkar, Pravin Bahir	Musical instrument
1	M.Sc.II	Asif Tamboli, Kadam Shradha, Vikramsinh Gaikwad, Bhagyashree Burkule	Laser and Its Application
2	M.Sc.II	Vijayalaxmi Patil, Priynka Marane	Quantum and Its Application

Botany Department:- Total Participants = 92

Judge- Dr. Jyoti kale

Rank	Class	Students Name	Project Title
1	11 th	Akshata Modhare	Study of Mitosis
1	F.Y.B.Sc.	Manali Bagade Dhasade Puja	Effect of FeSO ₄ and CaCO ₃ on Moth bean
2	T.Y.B.Sc.	Somnath Kumbhar, Abhijit Gaikwad	IOT in plant studies – internet of thinking
3	S.Y.B.Sc.	Khushbu Bohara, Shahina Attar, Poonam Pavale, Vaishnavi Dhale	Music therapy to plants
Conso- lation	S. Y.B. sc.	Sneha shirsat, Sharayu Puranik	Plantable Paper
Conso- lation	S.Y.B.Sc.	Nidhi Sabade, Komal Kalbhor	Micropropagation of <i>Lantana camara</i>

Statistics Department:- Total Participants = 135
Judge- Professor Sonia Joshi, Modern College, Pune

Rank	Class	Students Name	Project Title
1	F.Y.B.Sc.	Avinash Mishra, Parmeshwar Kadam, Amir Mujavar, Akshay Garje, Ashish Parkhe	Interrelationship between psychological factors and problematic uses of mobile phone
2	S.Y.B.Sc.	Nirbhay Patil, Nayan Patil, Niranjan Patil, Shailesh Gaigon, Vishal Bhise, Amar Sarda	Estimation of Rainfall

3	T.Y.B.Sc.	Sourabh Kanade, Akshay Madhure, Mahesh Garje, Subodh Shivangekar, Saurav Gholkar, Anuj P. Sabapure	Malnutrition
3	T.Y.B.Sc.	Pawar Pritee, Janhavi Gaikwad, Monali Deshmukh, Gauravi Patil, Smita Raut	Low Birth Weight Baby Departmental

Amount of 3rd Departmental Prize was given by Head of the department.

Mathematics Department:- Total Participants = 96
Judge- Mr. Viraj Paripatyadar

Rank	Class	Students Name	Project Title
1	11 th	Shubham Umesh Kolpe	Law of Parallelograms for vectors
1	T.Y.B.Sc	Hiswankar Sakshi, Priyanka Salunkhe, Aishwarya Ghatge, Saniya Wagh, Bhagyashree Godbole, Dnyaneshwari Labade, Shraddha Sane, Kajal Kadam, Vaishnavi Hirve, Shivani Bhilare, Priyanka Todkar	Music & Maths
2	S.Y.B.Sc	Pragatee Pravin Chordiya, Shambhavi Kawadkar, Pradnya Lokhande, Vaishnavi	Applications of Mathematics (Origami)
3	S.Y.B.Sc.	Premraj Dudhate, Roshan Ghotekar, Mahesh Shelke, Atul More	Traffic Control
1	M.Sc. - II	Bhagyashri Ghodake, Pooja Gawale, Priyanka Sargar, Supriya Mankar	Age-Specific Population Growth
2	M.Sc. - I	Swapnil G. Shevkari	Effect of different light intensity on stridulation of black cricket

Geography Department:- Total Participants = 55
Judge- Prof. Pallavi Adya, MIT SOM College, Kothrud

Rank	Class	Students Name	Topic
1 st	11 th	Akash Dabade, Abhishek Asawale	Marine Pollution
1	B. Sc.	Samrat Kamble	Climate Change
2	B. Sc.	Shreya Pimpalkhare, Kajal Sawkare	Plastic Planets
3	B. Sc.	Vaibhav Patil	Smart City
1	M. Sc.	Payal Raut	Hailstorms
2	M. Sc.	Vicky Shirole	Terrace & Wall farming

Computer Science Department:- Total Participants = 61
Judge- Prof. Rupali Nankar H.V.Desai College of Pune

Rank	Class	Name	Topic
1	B. Sc.	Sanap Dipti, Ghuge Rutuja, Chandane Sayali	Institute Management
2	B. Sc.	Shinde Karan, Talathi Megha	Emotional identification from text documents
3	B. Sc.	Bankar Prachi, Kadam Rohit, Channa Pooja	Personality Test
1	M. Sc.	Bhaisade Swapnil Nawadkar Nikhilesh	Black Rock Laptop Tracker
2	M. Sc.	Joshi Aishwarya Gurav Aditi	Switch Me

Electronics Department:- Total Participants = 28
Judge- Prof. D. P. Mehendale

Rank	Class	Name	Topic
1	T.Y.B.Sc	Chinchkar Kaustubh Arun	Automation of lift Elevator
2	F.Y.B.Sc.	Sagar Dhere Manoj Mahadik	DtMf Application
3	F.Y.B.Sc.	Choudhari Anagha, Mandage Rajeshwari, Bahikar Mrunmayee	Car Reverse Horn , 60 LED Chaser

Zoology Department:- Total Participants = 65
Judge- Dr. Shakira Inamdar, Modern College, Ganeshkhind, Pune

Rank	Class	Students Name	Topic
1 st	11th	Sanskriti Goriwale, Prathamesh Varekar, Sanyogita patil	Function of Neurons
1	S.Y.B.Sc.	Kunal Gokhale, Yash Deshpande	Study of Birds in Pune
2	S.Y.B.Sc.	Akshay Khopkar, Ghanshyam Thakur	Synthesis of Nano particles & their applicative use
3	T.Y.B.Sc.	Nivedini Gawali, Rhushikesh Suryawanshi, Anjali Shelke, Pravin Baule	Faunal Diversity in Malvan
Conso- lation	F.Y.B.Sc.	Manali Bagade Bhavana Dangi	Model of Mitochondria & ETS Cycle
Conso- lation	F.Y.B.Sc.	Madhavi Biradar Vedashri Kedare, Priyanka Bute	Frog Urinogenital Systems

Science association Committee members for the academic year 2015-16

Ms. Swaroop Patil (Mathematics), Dr. Shalini Teke (Statistics), Dr. Sunita Jadhav and Mrs. Anjali Bhonde (Zoology), Ms. Gayatri Dixit and Mrs. Archana Gavali (Botany), Mr. Jagtap (Physics), Mrs. Kalyani Mane (Chemistry), Mrs. Lalit Thakare (Geography), Mrs. Manjiri Kanade (Electronics), Mr. Sanjay Railkar and Mrs Madhuri Deshpande (Comp. Science), Vibha Kulkarni (Phystcs),.

Dr. Arbale Vandana

In charge, Science Association-

आंतरराष्ट्रीय योगदिन

आदरणीय पंतप्रधान मा. श्री. नरेंद्रजी मोदी यांनी केलेल्या आवाहनाला प्रतिसाद म्हणून रविवार दि. २१ जून २०१५ हा दिवस आंतरराष्ट्रीय योगदिन म्हणून साजरा करण्यात आला. प्रसिद्ध उद्योजक व योग अभ्यासक श्री. मिलिंद लिमये यांचे योग अभ्यासावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. योगाचे महत्त्व विशद करून 'पातञ्जल योगदर्शन' या ग्रंथाचा आधार घेत त्यांनी प्रत्यक्ष योगाभ्यास करून घेतला. या कार्यक्रमासाठी स.प.महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेतर सहकारी, आजी माजी विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. अशाप्रकारे "आंतरराष्ट्रीय योगदिन" साजरा करण्यात आला.

संविधान दिन

गुरुवार दि. २६/११/२०१५ रोजी सर परशुरामभाऊ महाविद्यालयात संविधान दिवस साजरा करण्यात आला. ठीक सकाळी ११ वाजता मेनपोर्चच्या समोर ध्वजारोहण करण्यात आले. राष्ट्रगीतानंतर प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ व इतर मान्यवरांची डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण केले. त्यानंतर राज्यघटनेच्या प्रास्ताविकतेचे सामूहिक वाचन झाले. प्राचार्यांनी राज्यघटनेवर आपले विचार मांडले. प्रा. राघव अष्टेकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली संविधान यात्रा महाविद्यालयाच्या पोर्चपासून मुख्य दरवाजा ते नू.म.वि. मुलींची प्रशाला, शि.प्र. मंडळीचे कार्यालय व जिमखाना मार्गे काढण्यात आली. ह्या संविधान यात्रेत फलक व ध्वज घेऊन विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांनी उत्साहाने घोषणा दिल्या व पुन्हा मुख्य पोर्चमध्ये सर्वजण एकत्र जमले. 'वंदे मातरम्' या राष्ट्रीय गीताने कार्यक्रमाचा समारोप करण्यात आला.

संविधान दिनानिमित्त इ. ११ वी व इ. १२ वीच्या विद्यार्थ्यांची "राज्यघटनेच्या प्रास्ताविकेचे महत्त्व" या विषयावर निबंध स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती.

कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या इंग्रजी विषय प्रमुख प्रा. त्रिशिला गायकवाड यांचे "डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि त्यांचे विचार" या विषयावर व्याख्यान झाले. व्याख्यानानंतर संविधानावर आधारित एक माहितीपूर्ण चित्रफीत दाखविण्यात आली. प्रा. राहुल मेश्राम यांनी कार्यक्रमाचे संयोजन केले.

प्रा. दीपक कर्वे व प्रा. अनुजा राजमाचीकर यांनी महाविद्यालयात वादविवाद स्पर्धेचे यशस्वीरीत्या आयोजन केले.

या संविधानदिनानिमित्त झालेल्या सर्व कार्यक्रमांचे संयोजन प्रा. प्रमिला पाटील व प्रा. तांबे यांनी केले.

मतदार दिन कार्यक्रम

सोमवार दि. २५-१-२०१६ रोजी महाविद्यालयात मतदार दिन उत्साहात संपन्न झाला. कार्यक्रमास मा. तहसीलदार श्रीम. वैशाली राजमाने, नायब तहसीलदार श्री. श्रावण डोळस, महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपप्राचार्य, प्राध्यापक, तसेच विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. उपप्राचार्य प्रा. मोरवाल यांनी कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले. मतदार जागृतीबाबत प्रा. डॉ. संज्योत आपटे यांनी मार्गदर्शन केले. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ व मा. तहसीलदार श्रीम. वैशाली राजमाने यांनी उद्बोधनपर भाषण केले.

मतदार प्रबोधनासाठी महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी पथनाट्य सादर केले. मान्यवरांचे हस्ते मतदान कार्डचे वाटप केले. कार्यक्रमाचे शेवटी श्रीमती बर्वे उपप्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालय यांनी आभार व्यक्त करून कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

प्लॉस्टिक कचरा मुक्त पुणे शहर

मा. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी सुरू केलेले 'स्वच्छ भारत अभियान' संपूर्ण देशभर चालू आहे. त्याचाच एक भाग म्हणून मा. केंद्रीय पर्यावरण मंत्री प्रकाशजी जावडेकर यांनी केलेल्या आवाहनानुसार शनिवार, दि. १३ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी सकाळी ८.३० वा. 'प्लॉस्टिक कचरा मुक्त पुणे शहर' अभियानाचा शुभारंभ स.प.महाविद्यालयात मा. प्राचार्य डॉ. दिलीप शेठ, प्रा. अशोक मोरवाल (उपप्राचार्य, वाणिज्य शाखा), डॉ. अशोक चासकर (उपप्राचार्य कला शाखा), डा. अनुराधा कुलकर्णी (उपप्राचार्य, विज्ञान शाखा), डॉ. विनायक सोलापूरकर (उपप्राचार्य - नियोजन व विकास), प्रा. मीना बर्वे (उपप्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालय), प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी यांच्या उपस्थितीत पार पडला.

या प्रसंगी मा. केंद्रीय पर्यावरण मंत्री प्रकाशजी जावडेकर यांनी दिलेला संदेश सर्वांना ऐकविण्यात आला. नंतर प्राचार्यांनी सर्वांना 'स्वच्छतेची शपथ' देऊन कार्यक्रमाची सुरुवात केली. यामध्ये स.प.महाविद्यालयाचा २५ एकराचा परिसर 'प्लॉस्टिक कचरा मुक्त' करण्यात आला. त्यामध्ये सर्वांनी मिळून ४२ पोती प्लॉस्टिक कचरा जमा केला. त्यासाठी १० गट करून त्यामध्ये एक प्राध्यापक एक विद्यार्थी प्रतिनिधी व त्यांच्यासमवेत इतर प्राध्यापक शिक्षकेतर कर्मचारी व जवळपास १००० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला. तसेच या प्रसंगी विद्यार्थ्यांना कापडी पिशवी घरी नेण्यासाठी भेट म्हणून देण्यात आली.

या कार्यक्रमाच्या आयोजनामध्ये प्रा. राहुल मेश्राम, प्रा. विलास करपे, प्रा. उमेश चौधरी, प्रा. रामदास कोळेकर यांनी सक्रिय सहभाग घेतला.

'मराठी भाषा दिन'

स.प.महाविद्यालयात शनिवार, दि. २७ फेब्रुवारी २०१६ रोजी मराठी भाषा दिन साजरा करण्यात आला. सदर कार्यक्रमाला प्राचार्य, उपप्राचार्य, विभागप्रमुख विविध विभागातील प्राध्यापक व विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. सदर दिवशी प्रा. तुकाराम रोंगटे प्रपाठक सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ मराठी विभाग यांचे 'मराठी भाषेची सद्यस्थिती' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. आपल्या व्याख्यानात त्यांनी जगातील भाषा या कशाप्रकारे बदलत चालल्या आहेत, तसेच महाराष्ट्रात मराठी माध्यमांच्या शाळा बंद पडून त्यांची जागा इंग्रजी माध्यमांनी कशी घेतली आहे याबाबत माहिती दिली. भाषा हा आपल्या जगण्याचा मूळ आधार असताना आज आपल्याला मराठी भाषादिन साजरा करावा लागत आहे अशी खंत व्यक्त करून मराठी भाषेच्या वैभव संपन्नतेची अनेक उदाहरणे देऊन त्यांनी श्रोत्यांना मंत्रमुग्ध केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. कामिनी रणपिसे यांनी केले. भाषेचे संरक्षण, संवर्धनाची जबाबदारी हे प्रत्येक मातृभाषिकाची असून ती आपण आस्थेने स्वीकारली पाहिजे असे सांगितले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन रेणुका टिकारे या विद्यार्थिनीने केले. प्रा. विलास करपे यांनी पाहुण्यांचा परिचय करून दिला. आभारप्रदर्शनाचे काम प्रा. प्रीती चव्हाण यांनी केले. पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

२२ मार्च या जागतिक जलदिनानिमित्त जलजागृती सप्ताह

१. सर्व शिक्षकांमध्ये पाण्याचे महत्त्व, पाण्याचे संवर्धन, प्रदूषण व पाण्याची गुणवत्ता या विषयी जागरूकता निर्माण होण्यासाठी दोन बैठका आयोजित करण्यात आल्या.

२. ज्या वर्गाच्या परीक्षा सुरू नाहीत त्या वर्गांमध्ये शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना पाण्याचे महत्त्व, पाण्याचे संवर्धन, प्रदूषण व पाण्याची गुणवत्ता यासंबंधी योग्य ते मार्गदर्शन केले.

३. शिक्षकेतर सहकाऱ्यांची अनौपचारिक बैठक घेऊन त्यांना महाविद्यालयात पाण्याच थेंब न थेंब वाचविण्यासंबंधी निर्देश दिले.

४. वसतिगृह प्रमुखांनी वसतिगृहातील विद्यार्थी व विद्यार्थिनींना पाण्याचे संवर्धन करण्याविषयी सूचना दिल्या.

५. महाविद्यालयातील मोक्याच्या जागी पाणी संचय, संवर्धन, पाण्याचा पुर्नवापर, सुयोग्य वापर व पाण्याच्या प्रदूषणास प्रतिबंध या विषयाच्या सूचना लावण्यात आल्या.

ऊर्मी २०१६

ऊर्मी उद्घाटन समारंभ

उद्घाटन कार्यक्रमाच्या प्रमुख अतिथी सौ. मधुरा वेलणकर यांच्या समवेत ऊर्मी सदस्य.

ऊर्मी कार्यक्रमात सहभागी श्रोतृवृंद व महाविद्यालयातील विद्यार्थी

पुणे वाहतूक शाखा प्रमुख सारंग आव्हाड यांचा सत्कार करताना ऊर्मी प्रमुख डॉ. सुनीता जाधव

परशुरामीय संपादक मंडळ

पुण्य उभे राहो आता । संतांचे या कारणे ॥१॥
स.प. महाविद्यालय । होवो विश्वविद्यालय ॥२॥
संकल्प तो येवो फळा । कळवळा बहुतांचा ॥३॥
विकसूनियां आपुल्या शक्ति । अर्पोत त्या सेवेप्रती ॥४॥
आपण होऊनि सेवक । पूजोत देव विश्वात्मक ॥५॥
मातृभूच्या सेवेद्वारा । भजोत त्या विश्वंभरा ॥६॥
म्हणे वारकरी शंकर । त्यांचा होवो जयजयकार ॥७॥

३१.१२.६६

शं.वा. दांडेकर

सुवर्णस्मृति अंकातून

या सारस्वत वृक्षाला अक्षय्य वटवृक्षीचे आयुष्य लाभावे व त्याजकडून
विश्वात्मक देवाची व राष्ट्राची अशीच अखंड सेवा व्हावी अशी त्या
विश्वात्मक देवाजवळ प्रस्तुत अभंगात प्रार्थना करित आहे.

